



Sorenskrivaren i Sunnhordland, I.B. b. 3 Storskifteprotokoll for Stord og Fitjar
1888-1911

Aar 1888 den 13^{de} September var den ifølge Kongl. Resolution af 13^{de} Marts 1888 nedsatte Kommission til Udskiftning af et Udmarksameie paa Stordøen i Søndre Bergenhus Amt samlet i det Offentliges Retslokale paa Lervig paa Stordøen.

Kommissionen bestaar af Overrets Sagfører Nils Hesbø som Formand, Udskiftningsformand Ole Nielsen og Gaardbruger Niels Kristoffersen Sundnæs, hvilke Alle tilførte at have aflagt den nødvendige Ed. Formanden og Nielsen erklærede, at de Ingen Beslægtet eller Besvogret har enten i Stordøen eller Fitje, det Samme erklærede Sundnæs med Undtagelse af at han er et Sødskendebarn af Lodeiere i Stordøens Thinglag Erik Torbjørnsen Aadland og Halvor Torbjørnsen Økland. Samtlige de opnævnte Medlemmer erklærede derhos, at de ingen Interesse have i Fællesskabet.

Der fremlagdes:

1. Stevning udtaget 30^{te} Juni dette Aar, læst paa Stordøens Kirkebakke den 8^{de}, 15 og 29 Juni.
2. Ditto læst ved Fitje Kirkebakke den 8^{de}, 22^{de} og 29^{de} Juli.
3. Kongl. Resolution af 13^{de} Marts dette Aar, hvorved nærværende Kommission er befalet nedsat.
4. Skrivelse fra Amtmanden i Søndre Bergenhus Amt til Sagfører Hesbø af 31^{te} Marts d.A. med de deri nævnte 22 Bilage, hvorover medfølger Fortegnelse med Undtagelse af Bilag N. 2, der er indtaget i Indredepartementets Foredrag.
5. Gjenpart af nævnte Departements Foredrag, der ligger til Grund for den Kongl. Resolution af 13^{de} Marts 1888, hvorved Kommissionen nedsattes. Tilstede vare: Fra Fitje Thinglag: Fra Gaarden Helleland: 1. Anfind Olsen, 2. Hermand Kristian Johannesen, 3. Kristoffer Knudsen, 4. Knud Knudsen, 5. Jens Olsen og 6. Ole Bergesen; fra Gaarden Hovstad: 7. Rasmus Rasmusen, 8. Torbjørn Jensen, 9. Peder Endresen og 10. Peder Rasmusen; fra Gaarden Tisle vold: 11. Niels Salomonsen, 12. Elling Nielsen og 13 Niels Nielsen; fra Gaarden Vik store: 14. Helge Rasmusen, 15. Amund Amundsen, 16. Peder Asbjørnsen, 17. Johannes Johannesen; fra Gaarden Stokken søndre Ingen, fra Gaarden Rydland: 18. Jens Knudsen d.y., 19. Knud Kristensen, 20. Jens Knudsen d.Æ., 21. Niels Kristensen; fra Gaarden Sæterbø: 22. Halsten Baarsen; fra Gaarden Lierbø: 23. Rasmus Mikkelsen;

Seksjon for

Postadresse

Tlf.: +47480 55 666

Organisasjonsnr.

Skriftforvaltning

Årstadveien 22

961 181 399

5009 BERGEN

E-post: postmottak@arkivverket.no

<http://www.arkivverket.no>

fra Gaarden Aarbø: 24. Knud Bergesen, 25. Anders Andersen og 26. Jens Taraldsen; fra Gaarden Tvedte: 27. Johannes Larsen, 28. Knud Knudsen, 29. Tarald Larsen, 30. Lars Olsen, 31. Halsten Eriksen, 32. Ole Kristoffersen; fra Gaarden Vik søndre: 33. Knud Jacobsen, 34. Paul Kristoffersen; fra Gaarden Næsbø: 35. Ole Kristoffersen; fra Gaarden Vespestad: 36. Tarald Simonsen, 37. Lars Larsen og 38. Knud Knudsen, 39. samt Andreas Knudsen, 40. Kristoffer Ingemorsen, 41. Jens Mikkelsen, 42. Erik Larsen, 43. Elling Olsen, 44. Halvor Ellingsen; fra Gaarden Rimmereide: 45. Knud Monsen, 46. Ole Mortensen, 47. Ole Kristoffersen, 48. Rasmus Larsens Enke ved Ole Mortensen, 49. Ole Olsen; fra Gaarden Præstbø: 50. Morten Kristoffersen, 51. Knud Kristoffersen, 52. Knud Olsen; fra Gaarden Skaalevig: 53. Ingebrigt Larsen, 54. Ole Dahl, 55. Erik Hansen, 56. Amund Høie; fra Gaarden Fitje: 57. Tørris Olsen, 58. Rasmus Olsen, 59. Berge Olsen, 60. Simon Olsen, 61. Johannes Hansen, 62. Johannes Anfindsen; fra Gaarden Volden: 63. Rasmus Knudsen, 64. Niels Knudsen; fra Gaarden Havnen: 65. Jacob Hermandsen, 66. Gudmund Larsen; fra Gaarden Bredvig Ingen; fra Gaarden Aarskog Ingen; fra Gaarden Lande 67. Johannes Larsen, 68. Ole Mikkelsen, 69. Østen Sjørusen; fra Gaarden Gloppen: 69. Kristoffer Rasmusen, 70. Ole Larsen; fra Gaarden Lillenæs: 71. Kristoffer Paulsen; fra Gaarden Skomsnæs: 72. Mons Knudsen, 73. Niels Ingemorsen; fra Tufteland lille Ingen; fra Tufteland store: 74. Kristoffer Johannesen; fra Gaarden Tveit: 75. Ole Knudsen, 76. Salomon Kristoffersen; fra Gaarden Stokken Ingen; fra Gaarden Sandvig: 77. Amund Amundsen, 78. Johannes Nielsen, 79. Elling Larsen, 80. Lars Taraldsen; fra Gaarden Levaag nedre Ingen; fra Levaag øvre Ingen; fra Gaarden Engevig nordre: 81. Ole Andersen, 82. Johannes Andersen; fra Gaarden Engevig midtre: 83. Kristoffer Gudmundsen for sin Fader Gudmund Kristoffersen; fra Gaarden Engevig søndre: 84. Ole Stensen, 85. Kristoffer Sjørusen; fra Gaarden Hovland: 86. Mikkel Andersen, 87. Sten Bergesen; fra Gaarden Vestvig: 88. Niels Larsen; fra Gaarden Hageberg: 89. Østen Ellefsen; fra Gaarden Rønholm nordre: 90. Asbjørn Olsen; fra Gaarden Rønholm søndre: 91. Lars Amundsen, 92. Tarald Larsen; fra Gaarden Eide: 93. Johannes Larsen, 94. Lorens Eriksen, 95. Tørris Johannesen, 96. Sivert Mikkelsen samt 97. Niels Juul fra Halsnø Kloster; fra Gaarden Sørfonden: 98. Helge Johannesen, 99. Amund Ingebrigtsen, 100. Jens Salomonsen, 101. Asbjørn Helgesen, 102. Torsten Ingebrigtsen, 103, Ole Olsen; fra Gaarden Norfonden: 104. Baar Ingebrigtsen, 105. Jens Salomonsen som Værgen for Kristoffer Jensen; fra Engesund Ingen. Desuden fremkom Skrivelse fra M. Sivertsen fra Engesund af 13/9-88. Alle de, der have mødt personlig her idag fra Fitje, paastaar sig Eiendomsberettigede i den fælles Udmarkstrækning. Fra Stordøens Thinglag mødte: Fra Gaarden Mehammer 106. Halsten Klementsens, 107. Svale Svalesen, 108. Helge Jensen; fra Gaarden Bortvedt: 109. Ole Bergesen, 110. Berge

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Bergesen og 111. Berge Olsen; fra Gaarden Agdesten: 112. Anders Reinertsen, 113. Ole Bergesen og 114. Ole Reinertsen Agdesten; fra Gaarden Hetlesæter: 115. Amund Amunden; fra Gaarden Borrevig: 116. Thor Samsonsen; fra Gaarden Grov: 117. Østen Halvorsen, 118. Paul Mikkelsen, 118. Ole Pedersen; fra Gaarden; fra Gaarden Førland 119. Torbjørn Pedersen; fra Gaarden Eskeland øvre: 120. Johannes Larsen; 121. Salomon Larsen; fra Gaarden Eskeland nedre: Østen Larsen og 122. Reinert Andersen; fra Gaarden Solhaug: 123 Torbjørn Olsen, fra Gaarden Præsthaug: 124. Hans Torbjørnsen, 125. Ole Pedersen, 126. Ole Nielsen, 127. Lars Pedersen; fra Gaarden Haugland: 128. Jacob Jansen, 129. Anders Andersen, 130. Anders Barsen, 131. Ole Pedersen, 132. Jens Olsen; fra Gaarden Kyvig: 133. Johannes Pedersen, 134. Tobias Tobiassen, 135. Jens Mikkelsen, 136. Peder Pedersen; fra Gaarden Rommetvedt nedre: 137. Ole Ingebrigtsen; fra Gaarden Rommetvedt øvre: 138. Samson Johannesen; fra Gaarden Lunde Ingen; fra Gaarden Tvedte: 139. Jacob Larsen, Anfind Pedersen; fra Gaarden Lundemandsværk: 140. Peder Andersen, 141. Gudmund Johannesen, 142. Viking Jøsten; fra Gaarden Tyse: 143. Niels Olsen, 144. Einar Olsen og 145. Elling Andersen; fra Gaarden Økland: 146. Johannes Gudmundsen; 147. Jan Olsen, 148. Halvor Torbjørnsen; fra Gaarden Hage: 149. Torbjørn Johannesen, 150. Tørris Anfindsen, 151. Kristoffer Arnesen; fra Gaarden Sæberhagen: 152. Johannes Præstegaard og 153. Ole Ingebrigtsen; fra Gaarden Hysingstad: 154. Lars Torstensen, 155. Isak Samsonsen, 156. Reinert Tørrisen, 157. Anders Pedersen, 158. Landhandler Kvie, 159. Jacob Sørensen for Mikkel Olsen; fra Gaarden Orninggaard: 160. Eilert Hagerup; fra Gaarden Aadland: 161. Anfind Ottesen, 162. Rasmus Tørrisen, 163. Erik Torbjørnsen, 164. Torbjørn Andersen, 165. Ole Olsen, 166. Niels Tørrisen; fra Gaarden Vatne: 167 Johannes Johannesen, 168. Ole Jonsen, 169. Peder Tollefsen, 170. Ole Olsen, fra Gaarden Økland: 171. Ole Tollefsen, 172. Hans Olsen, 173. Lars Absalonsen; fra Gaarden Stue: 174. Peder Larsen; fra Gaarden Kanneteig: 175. Peder Godskalksen, 176. Fredrik Olsen, 177. Berge Borrevig; fra Gaarden Lillebø nedre: 178. Ole Heljesen, 179. Johannes Rasmusen; fra Gaarden Lønning: 180. Peder Mikkelsen; fra Gaarden Lervig: 181. Jens Reinertsen; fra Gaarden Tveite 182. Peder Eriksen og 183. Erik Rasmusen; fra Gaarden Høiland: 184. Ole Olsen; 185. Ole Nielsen; fra Gaarden nordre Bjelland: 186. Otto Tørrisen, 187 Søren Johnsen; fra Gaarden Bjelland søndre: 188. Anders Pedersen; fra Gaarden Eldøen Ingen; fra Gaarden Korevig Ingen; fra Gaarden Horneland: 189. Ole Knudsen og 190. Niels Aanensen; fra Gaarden Hatland: 191. Peder Jacobsen; fra Gaarden Hornelandsvaag: Ingen; fra Gaarden Grindevig: Ingen; fra Gaarden Birkeland: 192. Aanen Nielsen; fra Gaarden Dæggernæs Ingen; fra Gaarden Sætervig Ingen; fra Gaarden Næs Ingen, fra Gaarden Valvatne: 193. Peder Andersen; fra Gaarden Almaas: 194. Halvor Pedersen og 195. Mas Larsen; fra Gaarden Isdal Ingen; fra Gaarden Dale: 196.

Sæbjørn Asbjørnsen; fra Gaarden Lillebø øvre: Ingen; fra Gaarden Nysæter: 197. Matias Jørgensen, 198. Niels Gregoriusen, 199. Matias Matiasen; fra Gaarden Vikenæs 200. Peder Aanensen; fra Gaarden Dybvik: 201. Peder Sæbjørnsen, 202. Matias Ingvaldsen; fra Gaarden Petterteig Ingen; fra Morken Niels Johannesen, der imidlertid oplyste, at Morken blot eier Skov, men ikke Beite.

Alle de Mødende fra Stordøen udtalte, at de ere Eiendomsberettigede i de fælles Fjeldstrækninger, hvad Beitet angaar

Efter endel Forhandlinger, besluttede Kommissionen allerede nu i høst at gaa igang med Fastsættelsen af Ydergrændserne for Fællesskabet og hermed hævedes Mødet for idag.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1889 den 12^{te} Juni blev Ret sat af Kommissionen i Retslokale paa Fitje.

Hvor da foretoges Sag: Fællesskabet mod Gaardene Næsbø og Vespestad.

Tilstede vare: Fra Rimmereide: Hans Hansen, Knud Olsen, Ole Kristoffersen, Mons Knudsen og Morten Olsen; fra Fitje: Berge Olsen, Johannes Olsen, Johannes Hansen, Rasmus Olsen, Simon Olsen og Sergeant Høie; fra Volden: Rasmus Knudsen og Knud Nielsen for Sønnen Niels Knudsen; fra Vik: Jacob Larsen for Sønnen Knud Jacobsen; fra Næsbø: Ole Kristoffersen og Kjølvs Olsen; fra Vespestad: Knud Knudsen d.Y, Torald Simonsen, Kristoffer Ingemorsen, Erik Larsen og Elling Olsen. Nu mødte fra Vik Paul Lillenæs.

De Mødende af Fællesskabet, nemlig Opsidderne fra Gaardene Vik, Rimmereide, Fitje, Volden og Bredvik, fra hvilken sidste Gaard nu mødte Gjert Mathiasen, paastode principaliter, at Gaardene Næsbø og Vespestads indgjerdede Udmarker tillægges Fællesskabet, og at disse Gaarde saaledes i Lighed med de andre Gaarde efter sin Skyld tillægges Hjemmeudmark ved Udskiftningen og tillægges Andel i det fælles Fjeld, subsidiært paastode de under Forudsætning af, at deres indgjerdede Udmark ikke tillægges Fællesskabet, at disse Gaarde da ansees for fuldt udskiftede og ikke tilkjendes nogen Ret i Fjeldet.

Vespestads og Næsbøes Opsiddere paastode, at deres indgjerdede Udmarker holdes udenfor Fællesskabet og betragtes som deres Hjemmeudmarker eller Buhager, og at de tilkjendes Andel i Fjeldet i Lighed med øvrige Gaarde af Fællesskabet. Skulde ikke denne deres Paastand gives Medhold, foretrække de, at deres indgjerdede Udmarker tillægges Fællesskabet og at de ved

Udskiftningen tillægges saavel Hjemmeudmark som Andel i Fjeldet fremfor at deres indgjerdede Udmarker tilkjendes dem med Udelukkelse af enhver Ret i Fjeldet.

Tarald Simonsen Vespestad fremlagde Udskrift af Lyseklosters Jurisdiktions Aastedsprotokol forsaavidt angaar en Udskiftningssag paa Vespestad med flere Gaarde, paabegyndt 25^{de} Juli 1837, hvortil de foreløbig henholdt sig som Støtte for sin Paastand. De antog imidlertid ogsaa at kunne tilveiebringe flere andre Dokumenter som Bevis for sin principale Paastands Holdbarhed og antog at kunne tilveiebringe disse inden dette Aars Udgang. I denne Anledning bade de Sagen udsat til 1^{ste} April næste Aar.

Eragtes: Sagen udstaar som begjert. Den fremlagte Udskrift tilbageleveredes Tarald Simonsen Vespestad.

Nu mødte fra Præstbø: Morten Kristoffersen, Knud Kristoffersen og Knud Olsen; fra Skolevig: Sergeant Høie, Erik Hansen og Ole Dahl. Disse Gaardes Opsiddere saavel som de øvrige Mødende vare enige om, at disse Gaardes Udmarker, som ere særskilt indgjerdede, betragtes som tilhørende Fællesskabet og saaledes gaar med ind under Udskiftningen, og at disse Gaarde tillægges saavel Andel i Hjemmeudmarkerne som i Fjeldet.

Retten hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1889 den 19^{de} September var Kommissionen samlet i Landhandler Dahls Hus paa Lervig. Formanden tilførte Protokollen, at Kommissionen begyndte sin Virksomhed i aar den 28^{de} Maj og var da samlet til den 20 Juni med en kort Afbrydelse i Pintsehøgen. Ved den nævnte Dato, 20 Juni maatte man slutte, da Medlemmerne som Medlemmer af Etnekommissionen skulde indtræde i denne. Ved dennes Slutning i Begyndelsen af September traadte atter nærværende Kommission sammen den 10^{de} ds. og opløses idag. Saavel Forsommeren som denne Session i September er anmeldt til Opgaaelse af Ydergrænsen og begyndte man isommer ved Gaarden Peterteig i Stordøen hvor hen man kom i fjor Høst og sluttede man igaar ved Gaarden Grov, Begyndelsespunktet ifjor. Ydergrænsen for hele Fællesskabet er hermed opgaaet og de forskjellige Paastande noterede. I Begyndelsen af December har Kommissionen foreløbig besluttet, atter at træde sammen til Foretagelse af Vidneførsel m.m. i Anledning Tvistigheder om Fællesskabets Udstrækning. Man har derhos tænkt sig i Løbet af Vinteren eller til Vaaren, før man gaar videre, at sammenkalde et

almindeligt Møde af de i Fællesskabet Interesserede, hvori da vil fremholdes de mange dels foreskjellige Sider og dels mere eller mindre lige Paastande, der ere fremsatte fra de forskjellige Gaarde.

De øvrige Medlemmer havde ved denne Tilførsel intet at bemærke.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1889 den 4 December blev Ret sat af Kommissionen i Tinglokalet i Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda: Foretoges: Sag mellem Gaardene Vespestad og Næsbø paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden om hvorvidt disse to Gaarde erer udkilte fra Fællesskabet for deres Nedremarkers Vedkommende og om hvorvidt de ere medberettigede i det fælles Fjeldbeite.

Formanden fremlagde 1) Skr. fra Tharald Vespestad af 29 Juni 1889, 2) fra A. Høie af 11 Juli 1889 3) Vidnestevning til idag i forkyndt Stand.

Fra Vespestad mødte Tharald Simonsen, Andreas Knudsen, Halvor Helgesen for Guri Halvorsdr. Elling Olsen, Salomon Jensen, Jens Mikkelsen, Erik Larsen, Kristoffer Ingemorsen, Lars Larsen og fra Næsbø Kjøl Olsen og Ole Kristoffersen.

For Fællesskabet mødte Sergeant Amund Høie, som dertil bemyndiget, ligesom flere af Fællesskabets Opsiddere mødte. Vespestads og Næsbøs Opsiddere irettelagde Udskrift af Lyseklosters Jurisdiktions Aastedsoprotokol forsaavidt angaar Forretning afholdt 24 Juli 1837 thgl. 3 Oktbr. 1838. Retten, Parterne og Vidnerne begave sig derpaa ut paa Aastedet.

Efter Befaring fremstod som

1^{ste} Vidne Anders Olsen Vik, nordre, 47 Aar gl., i Fællesskabet uinteresseret og med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø ubeslægtet. Vidnet forklarede, at han opholdt sig paa Vespestad fra sit 14^{de} Aar og til sit 28^{de} som Tjener og har senere været Opsidder der i 2 Aar, fra hvilken Stilling han flyttede for 7 Aar siden. De begyndte at opføre Skiftesgjerde for Vespestad og Næsbø i de første 5 Aar han tjente der. Han kan ikke udtale sig bestemt om, hvorvidt Gjerdet var fuldt færdigt saalænge han opholdt sig paa Vespestad som Tjener, derimod ved han, at Gjerdet var færdigt medens han var Opsidder der. Mens Vidnet tjente havde Vespestads Opsiddere sine Heste tilfjelds i fælles Beite; i de

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

sidste Aar ogsaa Faarene og gik disse Kreaturer i Fjeldet ialfald den meste Del af Sommeren. Paa Næsbø havde man Hestene i Fjeldet. Vidnet hørte, at der var Tale om, at der skulde jages og ved ogsaa, at der stundom blev jaget bort fremmede Creature naar saadanne var komne ind paa Vespestads Mark, altsaa indenfor det opsatte Gjerde. Vidnet tillægger, at det var hvert Aar medens han var paa Vespestad at de ialfald havde sine Heste tilfjelds. Vidnet tillægger videre, at gjerdet, saaledes som det saa ud idag, saa ud til at være i en "fuldførligere" Stilling end da han var Opsidder paa Vespestad, men var det ogsaa da færdigt paa en Vis, dog gik Kreaturer af og til forbi Grændsen uden at han saa nøie ved om disse gik over Gjerdet eller Grinder. Vidnet saa, at ogsaa Opsiddere fra Rimmereide var med ved Opførelsen af Gjerdet. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

2^{det} Vidne Kristoffer Olsen Vindenæs, 64 Aar gl. Vidnet er Fader til en af Opsidderne paa Vespestads Hustru, eier personlig Intet i Fællesskabet. Vidnet er barnefødt paa Vespestad, hvor han var til sit 36^{de} Aar. Vidnet forklarede, at man var begyndt paa at opføre Gjerde før han flyttede fra Vespestad, men dette var ikke færdigt og paa Rimmereide var man ikke begyndt paa sin Del. Kreaturerne gik, da der ikke var Gjerde den Tid, om hinanden. Vespestad drev sine Creature tilfjelds, men saa gik som sagt til Gjengjæld igjen fremmede Kreaturer paa den Mark, som nu er indgjerdet til Vespestad og Næsbø. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

3^{die} Vidne Ole Tharaldsen Aga, 54 Aar gl. Vidnets Hustru har en Morsøster paa Vespestad, som er Folgekone der. Forøvrigt ubeslægtet med Vespestad og Næsbø's Opsiddere og uinteressert i Fællesskabet. Vidnet har boet et Aar paa Vespestad som Forpagter af en Gaardpart. Han flyttede derfra for 10 1/2 Aar siden. I det Aar var den Del af Gjerdet, der hørte Vespestad til, færdigt saaat det heggede for Storfæ og Hest og for det meste ogsaa for Faar. Rimmereides Del af Gjerdet var derimod mindre istand saa det ikke fredede for noget paa sine Steder. Men dette blev rettet paa undertiden naar Vespestads Opsiddere fordrede det. Gjerdet var nemlig saa daarligt, at det ofte faldt ned. Man jagede fra Vespestad fremmede Kreaturer, specielt jagede Vidnet 4 Gange fremmede Heste. Fremmede Faar gik enkeltvis af og til i Vespestadmarken. Man havde det Aar Ungkreaturer, Faar og Heste fra Vespestad tilfjelds, men Vidnet ved ikke hvormeget af hvert Slags og selv havde han ingen der. Han havde den Sommer kun en Ko. Vidnet saa ofte Rimmereides Creature i Vespestads Mark, idet disse gik dels over Rimmereides anførte daarlige Gjerde, dels igjennem Grinden, som Vidnet havde Indtryk af at Rimmereides Opsiddere satte aaben just for at Kreaturerne skulde komme ind paa Vespestads Mark, men som anført jagede man disse naar man saa dem. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

4^{de} Vidne Mari Ellingsdatter Aga, 36 Aar gl. Med Vespestad og Næsbøs Opsiddere ubeslægtet og i Sagen uinteressert. Hun tjente i 4 Aar paa Vespestad, hvorfra hun flyttede for 12 a 13 Aar siden. Om Gjerde kan hun Intet forklare. Hendes Husbond var tilfjelds med Hestene i 3 Aar, kanske ogsaa det fjerde; det er hun imidlertid ikke sikker paa. Ogsaa andre Opsiddere havde sine Heste tilfjelds. Hvorvidt andre Opsiddere havde andre Kreature tilfjelds ved Vidnet ikke. Hun ved ikke om der var fremmede Kreaturer om Sommeren i Vespestadmarken, men tillægger "der var vist det". Hun kjender ikke til nogen Jagning, da hun ikke var med herpaa. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

5^{te} Vidne Oline Olsdr. Jordaaen, 52 Aar gl., med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø ubeslægtet, i Sagen uinteressert. Vidnet tjente paa Vespestad i 4 Aar i Træk og er der nu 37 Aar siden hun flyttede derfra. Hun kan ikke erindre at der da hun var paa Vespestad var begyndt paa noget Skiftesgjerde. Vidnet kan blot forklare - da hendes Husbonds Kreature gik vestenfor Polden i Kraaken - at hun engang kanske det ogsaa var flere Gange var tilfjelds med Kreature for sin Husbond og videre at hendes Husbond og 3 andre Opsiddere paa Vespestad og 1 paa Rimmereide kjøbte Faar paa Sørlandet Sveen og Valestrand og havde disse tilfjelds om Sommeren. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

6^{te} Vidne Britha Haakonsdr. Hatlevig, 44 Aar gl., med Vespestads og Nesbø' Opsiddere ubeslægtet og i Sagen uinteressert. Hun tjente for 16 Aar siden i to Aar paa Vespestad. Der var i den Tid et gammelt Skiftesgjerde, som faldt ofte ned. Hun tror dette Gjerde skulde vedligeholdes af "nogen hver" udenat hun ved hvad Vespestad skulde vedligeholde og hvad andre. Vidnets Husbond havde, de Aar hun tjente paa Vespestad, baade Hest, Faar og Kreature tilfjelds. Ogsaa de andre Opsiddere paa Vespestad havde vistnok Kreature tilfjelds, men hun ved ikke nærmere Greie herpaa. Hun saa fremmede Kreaturer - Remmereides - af og til komme ind paa Vespestads Mark naar Gjerdet faldt ned, men ved Vidnet, at disse blev jaget bort naar Vespestads Opsiddere vidste at de var der. Paa Anl. tillægger Vidnet, at hun ikke iagttog at Remmereides Opsiddere selv hentede sine Kreature naar disse vare komne ind paa Vespestads Udmark. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

7^{de} Vidne Martha Larsdatter Tranøen, 68 Aar gl. Vidnet har to Søkendebørn, der ere Folgefolk paa Vespestad. Forøvrigt med Parterne ubeslægtet i Sagen uinteressert. Vidnet har tjent 9 Aar i Træk paa Vespestad, hvorfra hun flyttede for nogle og tredive Aar siden. Saa var hun der igjen et Aar senere for ca. 30 Aar siden. Hun er forresten ikke saa sikker paa hvorlænge der er siden hun nogen af Gangene var paa Vespestad. Første Gang hun var paa Vespestad - de 9 Aar - var der ikke Skiftesgjerde, sidste

var der nok gjerdet, men hun mindes ikke saa nøie dette. Remmereides og Vespestads Kreature gik da om hinanden. Vidnets Husband havde sin Hest tilfjelds, men hun ved ikke hvad de andre Opsiddere havde. Hun kan ikke mindes om de havde andre Kreaturer tilfjelds. Oplæst, vedtaget. Edfæstelse frafaldtes, da Vidnet erklærede sig for svag til at aflægge Ed.

8^{de} Vidne Ole Olsen Vik, søndre, 37 Aar gl. Vidnet er Søskendebarn til en Opsidder paa Vespestad. Vidnet er Bygselmand paa Myren, et Plads under Vik, søndre, hvilket Plads imidlertid er særskilt matrikuleret. Vidnet er født paa Gaarden Rimmereide og har opholdt sig der intil han i 1875 overtog Pladset "Myren". Vidnet forklarer, at Skiftesgjerdet for Vespestad og Næsbøs Udmark ikke har været ordentlig istand før iaar saaat det har hegnet for Faar. Indtil de sidste Aar - udenat Vidnet dog netop kan sige det bestemte Aar - har Vidnet seet Remmereides Kreature gaa vestenfor Aasen - altsaa vestenfor Skiftesgjerdet for Vespestad og Næsbø. - Med Udtrykket "seet den gaa" mener ikke Vidnet en enkelt Gang, men han har ofte seet dem der. Han har seet Næsbø's Opsiddere jage Remmereides Faar bort i den senere Tid. Derimod har han ikke seet Vespestads Opsiddere jage. Vidnet har ikke seet hvorledes Remmereides Kreature ere komne forbi Grændsen enten det er skeet gennem aaben Grind eller over Gjerde, men han tillægger, at de kunde gaa hvor de vilde, da Gjerdet var saa svagt. Vidnet ved ikke om det er Næsbø's, Vespestads eller Remmereides gjerde, der har været saa svagt og ligget nede, da han ikke kjender til hvad Gjerde hver enkelt af disse Gaarde har, men Gjerdet har været daarligt paa mange og paa forskjellige Pladse. Han har seet Vespestads Opsiddere jage tilfjelds Faar og Storfæ. Han tør ikke sige han har seet det hver Sommer efterat han kom til Myren - altsaa efter 1875 - men han har seet det forskjellige Gange. At Vespestad har jaget Heste tilfjelds eller ind i Fællesskabet har han ikke seet, men han har seet Vespestads Heste gaa paa Vikestølene. Af Næsbø's Opsiddere har han blot seet en gaa tilfjelds med en Stud. En gang ledte Vidnet efter en Stud tilhørende ham selv, som han vilde drive tilfjelds; denne fandt han i Sandvigen i Næsbøhagen. Hvordan Skiftesgjerdet var istand før 1875 kan Vidnet ikke forklare sig om. Vidnet ved at Vespestads Opsiddere af og til har opfordret eller som Vidnet udtrykker det "kavet paa" Remmereides Opsiddere at disse skulde istandsætte Gjerdet og han tillægger at disse ogsaa af og til har maattet gjøre dette. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

9^{de} Vidne Johanne Monsdatter Sørfonden, 75 Aar gl. Opsidderne paa Vespestad og Næsbø uforbunden og i Sagen uinteresseret. Vidnet er født paa Remmereide, hvor hun opholdt sig til sit 19 Aar. Senere har hun boet paa Sørfonden. Der havde medens hun var paa Remmereide ingen Udskiftning været holdt men hun hørte at Skiftelinien skulde gaa fra Gjeita-Kloster - vestre Kant af

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Remmereides Indmark - og til Vindsaasen. Det nu opførte Gjerde gaar lidt længer mod Øst i Gjeitakloster og lidt længer mod Vest i Vindsaasen. Hvorvidt Vespestad og Næsbø havde Kreature tilfjelds i den Tid ved ikke Vidnet. Ei heller kjender hun til om man paa de forskjellige Gaarde gjætede eller jagete bort hinandens Kreature. Oplæst, vedtaget og efter Forberedelse edfæstet.

10^{de} Vidne Ole Olsen Helland, 45 Aar gl., har et Søkendebarn, som er Folgekone, paa Vespestad, iøvrigt Opsidderne paa Vespestad og Næsbø uforbunden, men oplyser nu, at han som Opsidder paa Helland har Ret i det Fælles Fjeld, medens derimod Hellands Hjemmeudmark er udskiftet.

Retten fandt, da Vidnet er interesseret i Fællesskabet, ikke at kunne modtage hans Forklaring.

11^{te} Vidne Mari Bergesdr. Helland, 10 Vidnes Hustru, demitteredes af samme Grund.

12 Vidne Torbjørn Jensen Hofstad, 43 Aar gl. Vidnet oplyste at han som Opsidder paa Hofstad er medinteressert i Fjeldet. Vidnet demitteredes uden Afhørelse.

13^{de} Vidne Mons Rasmussen Fitje, 56 Aar gl. Vespestad og Næsbø's Opsiddere uforbunden, i Sagen uinteressert. Vidnet har boet paa Remmereide i 22 Aar og flyttede derfra for 7 Aar siden til Fitje, hvor han nu bor. Han forklarede, at det første Aar han kom til Remmereide, altsaa for 29 Aar siden blev han tilsagt - han eiede den Gang i to Aar en liden Part af Remmereide - at møde op og gjerde paa Grændselinien mellem Vespestad. Vidnet mødte da op til dette Arbeide sammen med Haakon Ørjansen Remmereide. De kastede op et Torvgjerde i den blødeste Myr. Der var ikke gjerdet mere da end ca 16 - 20 Favner Stengjerde, opført efter Sigende af Vespestads Opsiddere paa Strækningen fra Gjeita Kloster til en liden Bæk. Med dette Gjerde, som han og Haakan Ørjansen opførte, gik det saa, at Kreaturerne muldede sig i og derved banede sig Vei gennem Gjerdet og Vidnet tillægger, Gjerdet var i Ustand lige til han for 7 Aar siden flyttede fra Remmereide. Paa Anl. oplyset Vidnet, at det er ham bekjendt, at Remmereides Opsiddere af og til i disse Aar har gjort Gjerdet istand efter Opfordring fra Vespestad, men Vidnet tillægger, at det blot blev med Klatarbeide, Gjerdet var og blev stadig daarligt og Remmereides Kreature gik gennem det og ind paa Vespestads og Næsbøs Udmark og har Vidnet flere Gange malket sine Kreature i Vespestads Udmark, ligesom han ved, at Martha Pedersdr. Remmereide og Barbro Andersdr. Remmereide ligeledes har malket sine Kreature i Vespestads Udmark. Han ved ikke hvorlænge det er siden, men det var efter de to Aar han var Opsidder der. Han ved at Vespestads Opsiddere enkeltvis jagede Faar tilfjelds, men kjender mindre til dette, maaske kan de for det Vidnet ved have jaget tilfjelds hvert Aar og det al slags Kreature.

Medens han boede paa Remmereide, var han flere Gange i Vespestads Udmark og hentede Heste fra Remmereide ligesom han ogsaa flere Gange hentede Præsten Widerøe's Hest fra samme Udmark. Præstegaarden er en Del af Fitje. Videre vidste ikke Vidnet at oplyse. Oplæst, vedtaget og efter Forbredelse edfæstet.

Da Dagen var forløben blev den videre Vidneførsel udsat til imorgen Kl. 9 Formdg.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Næste Dag 5 December fortsattes under samme Betjening som igaar den da udsatte Sag mellem Fællesskabet og Vespestads og Næsbøs Opsiddere. De samme Parter mødte.

14^{de} Vidne Anna Abrahamsdtr. Hjelman, 38 Aar gl., en Svigerinde af en Opsidder paa Vespestad men forøvrigt Vespestad og Næsbøs Opsiddere uforbunden og i Fællesskabet uinteresseret, idet hun som hendes tilstedeværende Mand Mikkel Mikkelsen Hjelman, der nu fremstod som

15^{de} Vidne forklarede, at deres Udmark for en mindre Del ligger fælles med Vespestad, men er fra denne Gaards Udmark fuldt udskiftet og i Fællesskabet gjør 15^{de} Vidne ingen Paastand om at være delagtig. 15 Vidne har en Broder, som er Opsidder paa Vespestad.

14^{de} Vidne derefter forklarede, at hun har tjent paa Vespestad i 7 Aar i Træk, 4 Aar hos en Opsidder og 3 Aar hos en anden og flyttede derfra for 10 Aar siden. I den Tid gik Vespestads Kreature ofte ind paa Remmereides Havnegang, ligesom omvendt og det enda oftere Remmereides Kreature var inde paa Vespestads Mark. Hun jagede flere Gange Vespestads kreature tilbage til Vespestadmarken. Hun mindes derimod ikke nogensinde at have jaget Remmereides Kreature bort fra Vespestads Mark ligesaa lidt som hun mindes nogensinde at have faaet nogen Ordre derom, men hun saa at Remmereides Opsiddere selv af og til jagede sine Kreature tilbage fra Vespestads Udmark. Remmereides Heste jagede derimod Vespestads Opsiddere saasomt de saa dem i sin Mark. Næsbø Kreature gik den Gang fælles med Vespestads. Gjerdet mellem Remmereide mod Vespestad og Næsbø var nemlig for det meste i Ustand. Vespestads Opsiddere havde hvert Aar sine Heste tilfjelds de Aar hun var der, ialfald de hvem hun tjente hos. Blot en Sommer havde hendes husbond Gjeldkreaturene tilfjelds, ialfald var hun blot en Gang tilfjelds med dem. Hvorvidt nogen af Opsidderne paa Vespestad de Aar havde Faar tilfjelds ved hun ikke sikkert, men mener dog, at der var nogen som havde dette, men hendes Husbond havde ikke. Paa Anl. forkl. Vidnet at Remmereides

Opsiddere og Vespestads Opsiddere i de Aar tog Muld og Torv paa hver sin Side af den saakaldte Skiftelinie.

Høie bad Vidnet spurgt om Præstbøs og Skaalevigs Kreature i de Aar gik i Vespestads og Næsbøs Mark.

Rettens Formand fandt det nødvendigt forud for dette spørgsmaal at skikke den Bemærkning, at Gaardene Vespestad, Nesbø, Skaalevig og Præstbø ved den samme Forretning af 1837 ere udskiftede, videre at Vespestad Nesbøs Udmark ligger nærmere det store Fællesskab end de to andre Gaardes Udmarker og at det saaledes efter hvad forel. Opfatning ikke vedk. Spørgsmaalet om Vespestad og Næsbø ere udskiftede fra Fællesskabet eller er i Fællesskabet, hvilken Opfatning Gaardene Skaalevig og Præstbø har af dette Spørgsmaal. Han skulde dog ikke nægte Spørgsmaal til Vidnet herom og derved foregribe nogen Afgjørelse i Sagen, men vilde blot bemærke dette til Spørgsmaalets Forstaaelse. Vidnet til det af Høie fremsatte Spørgsmaal svarede, at Præstbøs og Skaalevigs Kreature gik tilfælles med Vespestads og Næsbøs Kreature da der intet Gjerde var.

Høie oplyste, at der blev opført Gjerde mellem Skaalevig og Præstbø og Vespestad for ca 5 Aar siden. Gjerdet blev paabegyndt i Aaret 1882.

Vespestad og Næsbøs Opsiddere erklærede Høies sidste Tilførsel for rigtig.

15 Vidne derefter forklarede sig at være 36 Aar og at have boet paa Vespestad til sit omtrent 25^{de} Aar. Efter Vidnets Opfatning have Vespestads Opsiddere hvert Aar sine Heste tilfjelds, Storkreaturene ved han ikke om, Faarene ved han at han var blot 2 Gange tilfjelds med, men hvorvidt Faar alle eller enkelte af de øvrige Aar fortos tilfjelds ved han ikke. Om Gjerdets Tilstand og om hvorvidt Remmereides og Vespestads Kreature gik om hinanden ved Vidnet Intet af forklare ligesaalidt som han vidste mere at forklare. Vidnet tillægger paa Anl. at Gaardene Vespestads, Næsbøs, Skaalevigs og Prestbøs Kreature gik om hinanden. Opl. og vedt. 14^{de} og 15 Vidner edfæstedes efter Forberedelse.

16^{de} Vidne Berge Amundsen Færø Sund, 42 Aar gl., Søskendebarn af en Opsidder paa Vespestad, men forøvrigt uforbunden og i Sagen uinteresseret. Vidnet har været paa Vespestad i 11 Aar, hvoraf 7 som Tjener og 4 som Forpagter. Det er 2 Aar siden han flyttede derfra som Forpagter og var der 8 Aar mellem han tjente der og kom der som Forpagter. Gjerdet var daarligt istand specielt for Remmereides Vedk. saa at Kreaturene gik om hinanden og det ogsaa Storkreaturene, men hørte Vidnet paa Vespestad at man ikke likte dette og ved at de jagede Dyrene tilbage. Fra Vespestad havde

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

man Kreature tilfjelds ialfald forskjellige Aar - Somme Opsiddere blot Heste, andre ogsaa Faar og Storfæ.

Remmereides Opsiddere erklærede for at undgaa Vidnespørgsmaal derom, at de ikke i de sidste 20 Aar har taget Muld eller Torv i Vespestads og Næsbøs Udmark.

Paa Anl. af Høie forklarer 16 Vidne at Skaalevig, Præstbø og Vespestads Kreature gik om hinanden da der ikke var Gjerde, og han ved ikke om nogen Jagen. Oplæst, vedtaget og beediget.

17^{de} Vidne Anna Larsdtr. Færøsun, 47 Aar, uforbunden med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteressert. Vidnet tjente et Aar paa Vespestad for ca.14 Aar siden og har senere levet der 4 Aar sammen med sin Mand 16 Vidne som Forpagter. Hun forklarede, at Kreaturerne gik om hinanden mellem Remmereide og Vespestad. Der var ikke større Gjerde end at dette maatte være Tilfælde, men hun tillægger at de jagede fra begge Sider naar de bemærkede de fremmede Kreature. Hestene havde de tilfjelds der hvor hun tjente; hvorvidt de havde Faar og Storfæ husker hun ikke saa nøie; heller ikke kan hun udtale hvad de andre Opsiddere havde. Medens hun var Forpagter der havde ikke de nogen Kreature tilfjelds men andre Opsiddere havde saavel Faar som Storkreature tilfjelds de Aar. Paa Anl. af Høie forkl. Vidnet at Vespestads, Næsbøs, Skaalevig og Præstbøs Kreature gik sammen da der ikke var Gjerde. Om hvorvidt de jagede fra hinandens Mark kan ikke Vidnet nærmere forklare sig om, det kan nok hænde de det gjorde af og til, men saa gik Kreaturerne ialfald igjen strax sammen. De gik om hinanden, slutter Vidnet med, i denne Tid. Oplæst, vedtaget og beediget.

18^{de} Vidne Gjertrud Jensdtr. Levaag, 39 Aar gl. demitteredes da hun oplyste at hendes Mand som Medeier i Fællesskabet er interessert i Sagen.

19^{de} Vidne Haldri Olsdtr. Storevig, 48 Aar gl. og

20^{de} Vidne Amund Amundsen Storevig, 50 Aar gl. 19^{de} Vidnes Mand oplyste, at de ere Opsiddere af Fællesskabet, idet 20^{de} Vidne paastaar Ret i Fjeldet. 19^{de} og 20^{de} Vidne demitteredes ialfald foreløbig uden Afhørelse.

21^{de} Vidne Lars Salomonsen Vespestad, 68 Aar gl., Vilkaarmand paa Vespestad, men ikke beslægtet med Opsiddere der eller paa Næsbø, i Sagen uinteressert. Vidnet har boet paa Vespestad al sin Tid og var Opsidder der i omtrent 35 Aar indtil for 8 Aar siden, da han solgte Gaarden til en Brordatter af sin Hustru, som fremdeles bor paa Gaarden. Forsaavidt er altsaa Vidnet beslægtet. Vidnet forklarer, at

efter Udskiftningen i 1837 begyndte Vespestads Opsiddere at ville hegne overensstemmende med Udskiftningen og begyndte saaledes at jage bort Remmereides Kreature naar disse kom forbi Grændsen. Naar nogle Aar var gaaede enedes da Vespestad og Næsbøs Opsiddere paa den ene Side og Rimmereide paa den anden om at opføre Gjerde og fordele Gjerdestrækningerne. Gjerde blev derefter opført og senere vedligeholdt af Vespestad nogenlunde saa godt at det for det meste har fredet for Storfæ, dog har ikke dette altid været Tilfælde. Remmereides Del af Gjerdet har i Regelen været daarlig vedligeholdt; somme Aar har det dog været saapas stelt paa, at det har fredet for det meste for Storfæ. Men Gjerdet har som oftest været saa daarligt at Kreaturerne har gaaet forbi hinanden, men Vespestads Opsiddere har da søgt at jage Rimmereides Kreature tilbage naar de har mærket disse i sin Udmark, ialfald Storkreature og Heste og tildels ogsaa Faar, men disse sidste har mindre gaaet der. Tilfjelds har Vespestads Opsiddere saalangt Vidnet kan mindes drevet Kreaturerne og det af alle Slags, somme Aar mer og somme Aar mindre og vexelvis kanske de forskjellige Opsiddere, idet det har været afgjørende for denne Drivning, hvordan Opsidderne til de enkelte Aar har været stilt med Kreaturer. Ogsaa Næsbø har havt tilfjelds; han ved dog ikke om dette har været saa alment som for Vespestads Vedkommende, men Hestene har de ialfald havt tilfjelds. Han ved dog ikke saa nøie om de har ledet dem derop eller de har gaaet der af sig selv. Efter Vidnets Opfatning har Vespestads og Næsbøs Brug af Fjeldet været den samme efter som før Udskiftningen af 1837. En anden Sag er det, at Vidnet har hørt at disse Gaarde i gammel Tid før Vidnets Tid ogsaa stølede i Fjeldet, hvad han har hørt af sine Forældre. Vidnet oplyser, at i hans Ungdom huggede enkelte af Opsidderne paa Vespestad af og til Skav, helst Birk, i Fjeldet i den saakaldte Steindalen, som skulde have været Vespestads Støl fra gammel Tid. Vidnet har dog ikke selv været med at hugge. Vidnet er ikke netop vist eller kan paavise nogen Skoggrændse i Steindalen, men Ordet var, at Skoven i Steindalen var Vespestads. Paa Anl. forkl. Vidnet at før der for 4 - 5 Aar siden kom Gjerde mod Præstbø og Skaalevig har disse Gaardes Kreature selvfølgelig gaaet sammen med Vespestads og Næsbøs, dog har hver Gaard stundom forsøgt at jage fra sig saa godt de har kunnet. Oplæst, vedtaget og beediget.

22^{de} Vidne Ole Simonsen Ivarsøen, 66 Aar gl. Vidnet har en Søstersøn af en Opsidder paa Vespestad og Søkendebarn af en Opsidder paa Næsbø, i Sagen uinteresseret. Vidnet var fra Konfirmationsaarene først 5 Aar paa Næsbø og saa umiddelbart derpaa ogsaa 5 Aar paa Vespestad, begge Steder som Tjener; forøvrigt er ogsaa Vidnet født paa Vespestad og har der tilbragt sin Barndom. Paa Næsbø havde man Hestene tilfjelds, andre Kreaturer erindre han ikke. Paa Vespestad

havde de Hestene og Jeldkreaturene tilfjelds, Faarene ikke den Gang. Der var ikke saalænge Vidnet var paa Vespestad paabegyndt noget Gjerde mod Remmereide og disse Gaardes Kreature gik saaledes om hinanden, men ved Vidnet at Gaarden Vigs Opsiddere talte til og anmodede Næsbøs og Vespestads Opsiddere om at de ikke skulde malke sine Kreaturer forbi Linien sat ved Forretningen af 1837. Vidnet hørte man talte om at Vespestad skulde være berettiget til at hugge Ved i Steindalen, men nærmere herom kan Vidnet ikke forklare. Vidnet kan ikke huske at han før Forretningen af 1837 hørte omtale nogen Skiftelinie mod Remmereide, men under denne hørte han en Linie blive omprovet og denne skulde gaa som da forklaret fra Litlevikevægter i Vandkanten ved Pladset Myren til en stor Sten paa østre Side af Vindsaasen og videre fra denne til Gjeitakløster. Oplæst, vedtaget og beediget.

23^{de} Vidne Anna Nilsen Ivarsøen, 72 Aar, 22 Vidnes Hustru. Hun kom til Næsbø som Tjener i sit 19^{de} Aar og var der i 7 Aar; derpaa flyttede hun til Vespestad og tjente der ogsaa i 7 Aar. Der var ikke paabegyndt nogen Opførelse af Skiftesgjerde mellem Vespestad og Remmereide før hun flyttede der fra og gik Kreaturerne medens hun var der om hinanden. Hun ved ikke om man jagede hinandens Kreature, ialfald var ikke hun med herpaa. Hun erindrer ikke om man fra Næsbø havde Kreature tilfjelds, men hun tror de havde Heste. Fra Vespestad havde de Ungkreature, hun var selv med at jage disse tilfjelds; andre Kreature husker hun ikke de havde i Fjeldet. Vidste ikke videre at oplyse. Oplæst, vedtaget og beediget.

24^{de} Vidne Johannes Larsen Vig eller Heien, 60 Aar gl., ubeslægtet med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad, i Sagen uinteressert. Vidnet er Husmand under Vik, søndre, og forklarer at han og de øvrige Husmænd under Viks Faar hvert Aar indtil iaar har gaaet i Vespestads og Næsbøes Udmark og det til enhver Aarstid. Vidnet kjender ikke til om man har jaget disse væk uden en Gang da man fra Næsbø drev saavel egne som ogsaa Vidnets Faar tilfjelds, men Dagen efterpaa vare de igjen tilbage der. Det er helst rundt Budsaasen hans Faar har gaaet. Vidnet og de andre Husmænds Faar har ogsaa gaaet andre steder end i Vespestads og Næsbøes Mark. Mere ved Vidnet ikke at forklare. Oplæst, vedtaget og beediget.

25^{de} Vidne Guro Andersdtr. Vik eller Heien, 59 Aar 24 Vidnes Hustru. Hun har boet i 32 Aar som Husmandskone paa Vik og forkl. at i de sidste 28 Aar har deres Faar og de andre to Husmænds Faar paa Vik gaaet i Vespestads og Næsbøes Mark rundt Vindsaasen saaledes som af 24 Vidne forklaret. Det er helst i Næsbømarken de har gaaet. Det er baade Vaar, Sommer og Høst de har gaaet der. Faarene har ogsaa gaaet andre Steder, Viks Hjemmemark, men helst i Næsbøes Udmark. Hun ved

ogsaa blot om den ene Gang, som af hendes Mand forklaret, at Faarene blev jagede tilfjelds. Nogen Paatale herfor har hun ikke hørt. Vidste ikke videre at oplyse. Oplæst og vedtaget. Edfæstet. Atter fremstod

10^{de} Vidne Ole Olsen Helland forklarede nu at den Gaard han har egentlig er udlagt paa hans Steddatter paa Skifte, men har han Ret til at benytte den saalænge han vil hvorfor han anser sig som Eier og angav sig som saadan i gaar. Vidnet forklarer at han har tjent 11 Aar paa Vespestad og flyttede han derfra for 13 1/2 Aar siden. Man havde fra Vespestad de Aar hvert Aar Creature tilfjelds mere og mindre. Vespestads Gjerde var hvert Aar "opvølt" eller istandsat, Remmereides Gjerde laa derimod stadigt i Grus saaat det Levende kunde gaa som det vilde. Der var stadig Tiltale derom fra Vespestads Side eller Knaur som Vidnet udtrykke det. Han kjender ikke til om der blev jaget paa nogen af Siderne. Vespestads, Næsbøs, Skaalevigs og Præstbøs Kreaturer gik selvfølgelig tilfælles, sige han da der intet Gjærde var. Oplæst og vedtaget.

11^{te} Vidne Mari Bergesdr. Helland gav om sit Forhold til Gaarden samme Oplysning som 10 Vidne. Hun var paa Vespestad fra sit 7^{de} til sit 22^{de} Aar. Vidnet er nu 46 Aar gl. Hun forklarede at Vespestad Opsiddere de Aar jagede tilfjelds hvert Aar, som hun husker det, Ungkreature, Faar og Heste. Om Gjerdet og om Remmereides, Næsbøs, Vespestads Kreaturers Gang indpaa Andens Mark kan hun Intet forklare. Heller ikke om Præstbøs Creature, men Skaalevigs og Vespestads Creature gik om hinanden og malkedes om hinanden.

10 og 11 Vidne demitteredes uden Edfæstelse.

26 Vidne Ole Hansen Volden, 42 Aar gl., ubeslægtet med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad og i Sagen uinteressert. Han er Husmand under Remmereide og er ogsaa født der. Vidnet ved at Gjerdet mellem Remmereide, Vespestad og Næsbø stadig har været i Ustand for den dels Vedk. som Remmereide skulde holde istand. For to Aar siden var Vidnet leiet af nogle Opsidderer paa Remmereide til at gjøre istand Gjerdet, Han sammen med en anden Mand i 2 Dage og Hest og da gjorde de den Del af Gjerdet godt istand, dog blev de ikke rigtig færdig med den ene Opsidderen paa Remmereides Gjerde, som han var med og hvorvidt dette Arbeide senere er fuldført ved han ikke. Han saa samtidig Næsbøs 2 Opsiddere kjøre Sten og gjerde. Vidste ikke videre at oplyse. Oplæst og vedtaget. Edfæstet.

27 Vidne Ole Larsen Tvedte, 68 Aar gl., Vidnet har en Søn, der er Opsidder paa Vespestad, har ogsaa anden Slægt der. I Sagen uinteressert, men er Folgetager af sin Søn, der bor paa Tvedte. Vidnet har ikke synderlig betragtet Skiftesgjerdet, men har dog seet at det af og til ikke har været synderlig istand udenat han ved hvilken Gaards Gjerde, der har været i Ustand. Han har af og til seet Heste i den saakaldte Vespestads Mark, men kjender ikke til hvorledes de ere komne der. Han ved, at Vespestad de senere Aar har havt Creature tilfjelds, han har seet dem der. Specielt har han seet Vespestad drive sine Heste tilfjelds forbi Tvedte. Han ved, at i hans Ungdom huggede engang en Opsidder paa Vespestad, Knud paa Reino Ved paa Fjeldet, han antager i Steindalen. Ligeledes har han seet en anden Vespestadopsidder hugge i Steindalen. Han har ogsaa hørt at Vespestad i gammel Tid stølede i Steindalen. Næsbøs Heste har han seet i Fjeldet. Oplæst, vedtaget og beediget.

28^{de} Vidne Ole Larsen Myren fra Bremnæs, 47 Aar, har et Søkendebarn som er Opsidder paa Vespestad ligesom hans Hustru har en Bror som er Opsidder paa Vespestad. Vidnet var paa Vespestad fa sit 6^{te} til sit 25 Aar. Han var ikke med paa Aastedsbefaringen igaar, men ved hvor Skiftesgjerdet staar og var selv med for ca. 30 Aar siden at kjøre Sten til Gjerdet. Han husker ikke hvor Creaturene gik før Gjerdet var opsat, men efter den Tid mindes han ikke at man saa Remmereides Storfæ i Vespestads Mark. Om Faarene kan han Intet erindre, men han tror, at de gik hvor de vilde og hørte han, at man altid klagede over at Remmereides Gjerde ikke var istand. Hestene havde man tilfjelds saavidt Vidnet erindrer hvert Aar han var der. Andre Creature havde man efter hans Erindring ikke synderlig tilfjelds i hans Tid. Næsbøs Del af Gjerdet var ikke paabegyndt den Tid han var der. Skaalevigs, Præstbøs og Vespestads Creature gik tilfælles. Oplæst og vedtaget. Edfæstet.

29 Vidne Lars Ingemorsen Habbestad, 56 Aar gl. Vidnet har en Bror, som er Opsidder paa Vespestad. Vidnet er født paa Vespestad, hvor han opholdt sig til sit 36^{te} Aar. Vidnet var ikke med paa Aastedsbefaringen igaar, men er godt kjendt og forklarer at Vespestads Gjerde i den Tid han var der var opført og saa forsvarligt at det fredede for Storfæ. Herimod var baade Næsbøs og Remmereides Del af Gjerdet stadig i Ustand. Creaturene gik derfor stadig om hinanden som de vilde. Vespestad havde den Tid stadig sine Heste og Ungkreaturer tilfjelds, derimod ikke Faar. Næsbø havde sine Heste tilfjelds. Skaalevigs, Præstbøs, Nærbøs og Vespestads Creature gik om hinanden. De Gamle hørte Vidnet fortælle at Vespestad skulde havt et Skovstykke i Steindalen, men der blev ikke hugget i Vidnets Tid. Vidnet kjender ikke til om Vespestad jagede Rimmereides Kreaturer i den Tid eller omvendt. Oplæst og vedtaget. Edæstet.

30^{te} Vidne Lars Larsen Siglen, 35 Aar gl., Vidnet har en Søster der er gift til Vespestad. Hendes Mand har ikke Skjøde endnu, men bruger Halvdelen af et Brug i Vespestad. I Sagen uinteresseret. Vidnet har tjent 4 ½ Aar paa Vespestad først ½ Aar saa efter et Melletrum af 2 ½ Aar i 4 Aar og flyttede derfra for 6 ½ Aar siden. Gjerdet var i hans Tid i brav Stand forsaavidt angaar Vespestads Andel af samme og vølte man det hvert Aar saavidt erindres. Alt Vespestads Gjerde var i nogenlunde Stand især Stengjerdet. Torvgaren tror han dog ikke var bedre end at Kreature nok kunde komme gjennem, ihvorvel man vølte paa den. Remmereides Gjerde var derimod saatsige stadig i Ustand; de vare rigtignok anmodede om at stelle paa den, men dermed gik det saa som saa. Hvordan Næsbøs Del af Gjerdet var, kan han Intet forklare om. Remmereide og Vespestads Kreature gik forbi Skiftesgjerdet, han ved ikke om der blev jaget, han var ialfald ikke med. Han ved ikke specielt om det var Remmereides Kreature som kom ind i Vespestads Mark, men antager dette da Remmereide ligger nærmest mod Øst. Man var fra Vespestad tilfjelds med Heste hvert Aar han var der, han ved ikke om hvorvidt der fra Vespestad var andre Kreature tilfjelds, hans Husbond havde ialfald ikke andre. Han kjender ikke til om Næsbø havde nogen Kreature tilfjelds. Skaalevigs og Præstbøs Kreature gik sammen med Vespestads. Oplæst og vedtaget. Edfæstet.

31 Vidne Kristoffer Amundsen Vespestad, 45 Aar gl. Han har et Søskendebarn som er Opsidder paa Vespestad, hvor han selv er Inderst. Vidnet har været 22 Aar paa Vespestad som Tjenestedreng, med 2 a 3 Aars Afbrydelser ligetil iaar. I denne Tid har Vespestads Del af Gjerdet stadig været i brav Stand og Stengjerdet saa godt at det har fredet for Storfæ, hvad det imidlertid kan have været tvivlsomt altid for Torvgjerdets Vedk. Remmereides Del af Gjerdet har derimod stadig været i daarlig Stand; det har faldt ligesaa snart ned som man har sat det istand. Næsbøs Del af Gjerdet kjender Vidnet mindre til. Kreaturerne har gaaet imellem og udenom Gjerdet, som de har villet. Han ved ikke om andre Gaardes Kreaturer end Remmereides er kommen ind paa Vespestads Mark. Vespestad har af og til jaget tilbage især Remmereides Heste, han har ikke iagttaget at Remmereide nogensinde har jaget tilbage Vespestads Kreaturer. Der har i disse Aar stadig været Kreaturer tilfjelds fra Vespestad om ikke just hvert Aar fra hver Opsidder og det saavel Heste som Jeldkreature og Faar. Skaalevigs, Præstbøs og Vespestads Kreature gik om hinanden forinden Gjerdet mellem disse Gaarde kom istand for 5 - 6 Aar siden. Vidnet ved ikke om Næsbø har havt Kreature tilfjelds. Vidnet har hørt at Vespestad skulde havt et Skovstykke i Steindalen. Dette har han hørt af de gamle paa Vespestad. Oplæst og vedtaget.

32^{te} Vidne Bjørne Eriksen Præstbø, 72 Aar gl., med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø ubeslægtet og i Sagen uinteressert. Vidnet, der har boet paa Præstbø al sin Tid, har hørt, at Gjerdet mellem Remmereid og Vespestad skulde være i daarlig Stand, specielt Remmereides. Han ved at det Levende fra Fitje og Remmereide har gaaet i Vespestads og Præstbøs Mark. Dette hændte ofte med enkelte kreaturer. Det er Gjeder Vidnet hermed mener. Han ved ogsaa at Storkreaturene har gaaet forbi Skiftesgjerdet paa Grund af dettes daarlige Stand. Skaalevigs, Præstbøs og Vespestads kreaturer har gaaet om hinanden indtil Gjerdet kom istand. Vidnet hørte af sin Fader, at Skifteslinien mellem Vespestad og Præstbø før Udskiftningen i 1837 skulde gaa fra Gjeitakløster til Smlehaugen!! i en Sten kaldet Smalen, derfra i nord til Skaalevigs Bøgjerde. Vidnet forkl. at Præstbø ogsaa før Gjerdet kom istand jagede Faarene forbi Haugene naar de kom for nær Bøgjerdet. Vidnet har af sin Fader hørt, at man fra gammelt sagde at Grændsen mellem Remmereide og Vespestad gik længere Vest end der blev bestemt i Forretningen af 1837. Vidnet ved at Vespestads Opsiddere har havt kreaturer til fjelds saavel i gammel Tid som i den senere Tid. Oplæst og vedtaget. Edfæstet.

33^{te} Vidne Ole Simonsen Fitje, 53 Aar gl. har et Søskendebarn paa Næsbø af Opsidderne og et Søskendebarn, som er Opsidder paa Vespestad, i Sagen uinteressert. Vidnet har seet, at Gjerde mellem Vespestad, Næsbø og Remmereide paa sine Steder stadig har ligget nede til nu for 2 a 3 Aar siden. Vidnet ved ikke hvilken af Gaardene der har al Pligten til Vedligeholdelse af den Del af Gjerdet, der har vært til nedfals. Vidnet har oftere af og til seet Remmereides Heste i Vespestads og Næsbøs Udmark og Vidnet har selv en Hest, som for nogle Aar siden kom ud i Skaalevigs Udmark, hvor man fandt den efter 8 Dages Søgen. Vidnet var da Opsidder paa Fitje. Han ved ogsaa at Kreaturer fra Fitje især Faar er kommen af og til i Vespestads og Næsbøs Udmark, ligeledes Creature fra Volden. Han ved at Vespestad har havt Heste tilfjelds, han ved ogsaa at Vespestad i den senere Tid har jaget Faar tilfjelds. Vidnet har hørt en gammel Mand paa Fitje sige at gamle Reiner paa Vespestad huggede Ved i Steindalen og har hørt at Vespestad skulde have Skov i Steindalen. Vidnet har hørt fortælle, at Vespestad ofte har maset paa at Remmereide skulde gjøre istand sin Dle af Gjerdet. Oplæst og vedtaget. Edfæstet.

Da Dagen var forløben blev den videre Vidneførsel udsat til imorgen Kl. 9 Formdg.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Næste Dag den 6^{te} December fortsattes under samme Betjening den fra igaar udsatte Sag mellem Fællesskabet og Vespestads og Nesbø's Opsiddere.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

De samme Parter mødte.

34^{te} Vidne Britta Olsdatter Habbastad af Bremnæs, 52 Aar gl. med Parterne ubeslægtet og i Sagen uinteresseret, er født og har tilbragt sin Tid paa Remmereide indtil for 14 Aar siden, da hun flyttede til Bremnæs, dog var hun eet Aar i Tjeneste paa Vespestad, hun veed ikke hvorlænge siden, men vel et Snes Aar. Hun forklarer, at Gjerdet mellem Remmereide og Vespestad stadig var i Ustand, ialfald den Del, der tilhørte Remmereide, ofte ogsaa den Del som tilhørte Vespestad. Hun veed ikke hvordan det er nu, da hun ikke var med paa Aastedsbefaringen. Som Følge af det daarlige Gjerde gik Remmereides Kreature som oftest ind paa Vespestads Buhage. Det var baade Storkreature og Faar. Hun husker ikke, at hun saae Kreature bleve jagede tilbage igjen af Vespestads Opsiddere, men Remmereides Opsiddere jagede dem selv tilbage igjen om Aften og malkede dem da i Remmereides Mark. Hun veed, at man fra Remmereide var af og til med paa at sætte istand Skiftesgjerde. Vidste ikke videre at oplyse. Opl., vedt. og edfæstet.

35^{te} Vidne Helge Tørrisen Tisle vold, 56 Aar gl. Vidnet har en Søster, som er Opsidderkone paa Næsbø, selv er han Vilkaarsmand paa Tisle vold. Vidnet er født paa Næsbø, hvorfra han flyttede for 36 Aar siden og den Tid, han var der, gik det «Levandes» fælles, da der intet Skiftesgjerde var. Til dels hendte det, at Kreature fra fremmede Gaarde kom ned af Fjeldet og gik nedi Vespestads og Næsbøs Marker. Fra Næsbø havde man, den Tid han var hjemme, Hestene og Faarene tilfjelds. Han kan dog ikke udtale, om dette skede hvert Aar. Om Vespestad i den Tid havde Kreature paa Fjeldet kjender Vidnet ikke til. Vidnet forklarer videre, at før der satte sig Husmænd ned paa Vindsaasen, Heien og Myren under Vik, hvilket for de Tos Vedkommende skede, medens han var hjemme paa Næsbø, jagede man fra Næsbø Faarene tilfjelds ved at drive dem søndenfor forbi Vindsaasen. Opl. vedt. og edfæstet.

36^{te} Vidne Ole Knudsen Tufteland, 70 Aar gl. Folgemand paa Gaarden Tufteland, med Parterne ubeslægtet i Sagen uinteresseret. Vidnet tjente i 3 Aar hos en Morbroder af sig paa Gaarden Fitje, fra hvem han flyttede i 1844 til Gaarden Tufteland, hvor han senere har boet og bor. De Aarene han var paa Fitje havde hans Husbond Erik og en Mand paa Vespestad Ole Knudsen Bakke?? sammen med Salamon Knudsen Fitje og disse gik dels ud i Vespestadmarken, dette var om Vinteren, og dels tilfjelds, dette var om Sommeren. Vidnet hørte ingen Klander herover fra nogen Kant. Vidste ikke videre at forklare. Oplæst, vedt. og edfæstet.

37^{te} Vidne Lars Olsen Næsbø, 39 Aar, har en Halvbroder som er Opsidder paa Næsbø, og en Fuldbroder, som er Opsidder paa Vespestad. Vidnet er født paa Gaarden Næsbø, hvor han har opholdt sig sin Tid dog med faa Afbrydelser, idet han har tjent paa Vespestad ½ Aar og paa et Par andre Steder en kortere Tid. I Sagen uinteresseret. Vidnet oplyser, at han ser meget daarligt paa Frastand. Han ved at der i den senere Tid oftere er kommen Faar ind paa Næsbøs Mark, som har hørt til østenfor og at disse er bleven drevet tilbage. Dette har man fortalt Vidnet, som ikke har seet det. Vidnet har Erfaring for at Grinden mellem Næsbø og Rømmereide efter hvad han har hørt har staaet aaben. Han har ogsaa selv seet dette en enkelt Gang eller to Gange. Han har seet Gjerdet mellem Rømmereide og Næsbø og tror at dette af og til har været i den Stand at det maatte kunne frede for Storfæ ogsaa for Faar nu. Hvordan Gjerdet imellem Rømmereide og Vespestad har været kjender Vidnet ikke til, men han tror ogsaa at det har været i den Stand at det har stundom fredet for Storfæ. Parterne frafaldt videre Afhørelse og Edfæstelse af dette Vidne.

38^{te} Vidne Nils Olsen Vindsaasen, 69 Aar gl., med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø ubeslægtet, uden foraaviddt at hans Hustru har en Halvsøster, som er gift med en Opsidder paa Vespestad, i Sagen uinteresseret. Vidnet, der er født i Etne, kom til Vespestad som Tjener i 1840 og tjente der i 5 Aar, derpaa opholdt han sig der i to Aar og i 1848 byggede han Vindsaasen under Gaarden Vig, søndre hvor han fremdeles bor som Husmand. Medens Vidnet var paa Vespestad var der intet Gjerde, hvorfor Kreaturerne gik om hinanden. Han hørte at man paa Vespestad sagde at der ogsaa før Forretningen af 1837 har været Grændse eller Kan mellem Gaardene, men uden at Vidnet erindrer at han hørte disse beskrive eller blev vist dem. Han var en Gang med at opfriske Korsene efter Linien sat i 1837 men han tror at dette blot var mellem Gaardene Vespestad og Præstbø. I 1848 satte Vidnet sig som sagt ned som Husmand paa Pladset Vindsaasen og da begyndte man at gjerde mellem Vig og Næsbø. V. var med herpaa da Gjerdet for hans Plads for en stor Del danner Grændselinien mellem disse Gaarde. Før den Tid havde der ikke været Gjerde. Gjerdet mellem Næsbø, Vespestad og Rømmereide tror han ikke blev færdig før omkring Aaret 1870. Naar V. bruger Udtrykket færdig mener han ikke dermed at den da blev god, idet han udtaler at Gjerdet den hele Tid indtil for et Par Aar siden ialfald for Rømmereides Del af Gjerdet har været meget daarligt. Kreaturerne har gaaet om hinanden indtil nu for et Par Aar siden, ialfald Faarene. Han tror at de fra Vespestad har jaget af og til, men uden at han har seet det. Han tror at Vespestad har havt Skov i Steindalen, ialfald ved han, at gamle Knud Reino i Aaret 1848 huggede i Steindalen Materialier til en Høslæde. Vespestad har havt Storfæ i Fjeldet ialfald i den senere Tid, ligesom Næsbø har havt sine Heste der. Han oplyser, at før

Aaret 1860 kunde man ikke let have Faar i Fjeldet formedelst Ræven. Mellem Gaardene Vespestad, Næsbø, Skaalevig og Præstbø gik Kreaturerne om hinanden indtil Gjerdet blev opført for 4 a 5 Aar siden.

39^{te} Vidne Anna Endresdtr. Vindsaasen, 67 Aar gl., 38^{te} Vidnes Hustru, født og opdragen paa Vespestad, hvor hun opholdt sig indtil hun som 38 Vidnes Hustru flyttede til Vidnsaasen. Hun ved at deres Faar har gaaet paa Vespestad og Næsbøs Mark ligefra de kom til Aasen, men hun tillægger, at Faarene har været jaget tilbage. Hun kjender ikke til om der har gaaet Storfæ om hinanden eller forbi Linien. Gjerdet har været saa af og til. Stundom har det været istand og stundom ikke, især Remmereides Del af samme og saa er det Gjerdets Skyld at Kreaturerne har gaaet forbi. I de senere Aar har Vespestads Opsiddere jaget tilfjelds siger hun saavel Storfæ som Faar og Heste og Næsbø sine Heste. Hun har hørt at de paa Vespestad har sagt, at de havde Skov i Steindalen men kjender ikke videre til dette. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

40^{de} Vidne Knud Knudsen Vespestad eller Haugen, 82 Aar gl. Fader til en Opsidder paa Vespestad, af hvem han selv er Folgetager, forøvrigt uinteresseret. Vidnet forklarede at han kom til Vespestad for 57 Aar siden altsaa nogen Aar før Forretningen af 1837. Han hørte ogsaa før Forretningen at der skulde være Kan mellem Gaardene, men uden at han nærmere hørte hvor disse gik. Efter Forretningen begyndtes der at gjerdes først i den søndre Kant ved Vig og senere efterhaanden længere nordigjennem, men det gik sent hermed og Gjerdet blev daarligt for Remmereides Vedk., hvorfor Kreaturerne har gaaet forbi Fjeldet, men saa har Vespestad søgt at holde dem saavidt muligt tilbage ved Jagning. Vespestad har havt Kreaturer tilfjelds siden han kom did. I Begyndelsen var der rigtignok ikke Faar, dem de ikke burde have derop af frygt for Ræven, men efterat denne blev udryddet har de ogsaa havt Faar tilfjelds. Aaret før Vidnet kom til Vespestad havde Knud Monsen Reino hugget noget Bierkematerialier og andre Smaamaterialier i Steindalen. Dette hørte Vidnet fortælle. Efter han kom did har ingen fra Vespestad hugget i Steindalen, ham bekjendt. Vidnet forklarer, at man fra Vespestad oftere har tilsagt Remmereides Opsiddere, dog ikke ved Lensmanden, at holde Gjerdet istand. Han ved ikke om Remmereide netop da har efterkommet Anmodningerne men de har af og til vølt paa Gjerdet uden at det er kommen i nogen egentlig Stand. Om Forh. mell. Vespestad, Næsbø, Præstbø og Skaalevig siger Vidnet at Kreaturerne har gaaet om hinanden saalænge der ikke var Gjerde. Oplæst, vedt. og edfæstet.

41^{de} Vidne Gjertrud Ingemorsdatter Vespestad, 63 Aar gl. Vilkaarskone paa en Part af Vespestad, hvilken eies af Vidnets Mands Søstersøn. Vidnet har ogsaa en Bror og en Svigerinde som er Opsiddere paa Vespestad; i Sagen uinteresseret. Vidnet har boet paa Vespestad al sin Tid. Vidnet ved mindre om Gjerdet mellem Remmereide og Vespestad, naar dette kom istand eller hvorledes det er holdt istand. Vidnet ved derimod at Vespestad stadig har havt Kreature tilfjelds; som Smaapige var hun selv med at gjete Faarene der af og til om Natten, men der kom nok en Tid senere da man ikke havde Faar i Fjeldet af Frygt for Ræven. Jeldkreature og Heste har de derimod stadig havt der, og har hun ogsaa hørt, at saa var Tilfælde i gamle Dage. Om nogen Hugst i Steindalen har Vidnet ikke hørt. Om Næsbøs Brug i Fjeldet kjender Vidnet ikke til. Oplæst, vedt. og edfæstet.

42^{de} Vidne Anna Nilsdtr. Vindsaasen, 38 Aar gl., 39^{te} og 40^{de} Vidne. Vidnet er født paa Vindsaasen men har været borte derfra som voksen i 30 Aar. Af disse har hun tjent i 4 1/2 Aar paa Vespestad fra 1868 af. Alle disse Aar hun var paa Vespestad havde Vespestad sine Faar i Fjeldet i Steindalen; hun var hvert Aar selv med at gjæte der et Par Døgn naar man bragte dem derop hver Sommer. Ogsaa Heste og Jeldkreature havde man tilfjelds. Om Næsbøs Brug af Fjeldet kjender hun ikke til, men ved de ikke har havt Faar derop i den Tid hun kan mindes. Remmereide, Næsbø og Vespestads Kreature gik om hinanden da der var saa daarligt Gjerde, isæt Faarene, Storfæet har da Gjerdet i de senere Aar nogenlunde fredet for, men Faarene har gaaet forbi Gjerdet. Specielt har Vidnets Fars Faar gaaet der til sidste Sommer, St. Hans. Gjerdet har hun seet saaatsige daglig og det har været daarligt stedse især for Remmereides Vedk. Vespestad har forresten heller ikke altid holdt sit Gjerde istand men har det altid været Gjenstand for Tvist det at Remmereide ikke har villet holde istand sit Gjerde saaledes som Vespestad. Vespestad har ogsaa saavidt Vidnet har Erfaring for stadig søgt at jage Remmereides Kreature tilbage især Heste og Kjør, og Vidnet har selv ofte været med herpaa medens hun var paa Vespestad. Næsbøs Gjerde har altid været bedst istand. Hun hørte mens hun var paa Vespestad at Remmereides Opsiddere at man sagde oftere at man havde varskoet eller tilsagt Remmereides Opsiddere at holde Gjerdet istand. Ogsaa de øvrige Husmænds Faar har ligesom hendes Faders gaaet i Vespestads og Næsbøs Mark. Om dette er Tilfælde med andre kjender Vidnet ikke til. Oplæst, vedt. og edfæstet.

43^{de} Vidne Samuel Endresen Vespestad, 60 Aar gl., Folgetager hos sin Svigersøn, der eier et Brug paa Vespestad Vidnet har selv været Gaardbruger der. Han er født og har tilbragt al sin Tid paa Vespestad, hvor han var Gaardbruger i ca. 30 Aar og indtil for ca. 2 a 3 Aar siden. V. forkl. at i hans Barnetid var det ikke saa trangt og saa nøie i Udmarkerne som før Udskiftningen af 1837 gik

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Vespestads Næsbøs og Remmereides Kreature temmelig frit om hinanden, idet Vespestads Kreaturer sjelden gik længre Øst end til Remmereidkjødne. Men umiddelbart efter denne Tid begyndte saavel Remmereide som Vig, Præstbø og Skaalevig dels at tage ind af Udmarken store Strækninger til Husmandsplads og dels at tage ind Stykke og lægge til sine egne Indmarker og derved blev Markerne alt trangere og trangere og flere og flere af Naboernes Kreature trængte ind i Vespestads Udmark. Dette gav Stødet til at disse Gaarde kriede paa at maatte begynde at gjerde mod Naboerne og man har efter den Tid søgt at værne sig mod den omtalte Indtrængen paa Vespestad ved saa godt som muligt at jage fra sig Remmereides Kreature eller muligens andre Kreature som maatte være kommen østenfra. Gjerdet mod Remmereide har nemlig som oftest vært daarligt, især Remmereides Del af samme. Rigtignok har denne stundom været sat istand men som Muldgjerde hurtigt igjen været ødelagt af Kreaturerne. Vespestads, Skaalevigs og Præstbøs Kreature gik om hinanden indtil der for faa Aar siden kom Gjerde istand. Tilfjelds har Vespestad drevet sine Kreature til alle Tider saavidt Vidnet ved, dog ikke Faarene før de fik Faar igjen efter Smalesygen i 1862 eller 63. For Næsbøs Vedk. ved V. blot at han har seet deres Heste i Fjeldet. Hvorvidt de har havt andre Kreature der ved saaledes ikke Vidnet. Han tror forvidt Vespestads Opsidder udenat han selv har været med herpaa flere Gange har skriftlig eller mundtlig anmodet Remmereides Opsiddere om at holde sit Gjerde istand og han tror, at dette har frugtet noget idet han tillægger at de har vist aldrig istandsat Gjerdet undtagen de har været tilsagte. Han har hørt at Vespestad skulde have eiet Skov i Steindalen og har videre hørte at der skulde ligge et Dokument herom paa Aarbø uden at Vidnet har nærmere Kjendskab hertil. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

44^{de} Vidne Martha Andersdtr. Remmereide, 70 Aar gl., ubeslægtet med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteresseret. V. har boet paa et Plads paa Remmereide i 45 Aar. Hun er født paa Fitje og tjente fra sit 17^{de} Aar 1 1/2 Aar paa Remmereide. Medens hun tjente paa Remmereide gik Kreaturerne om hinanden og hun malkede dem oftere i Vindsaasen, Næsbø eller Vikmark. Hun ved ikke om det var før eller efter Udskiftningen, den hun ikke har hørt udtale. - Oplæst, vedt. og edfæstet.

45^{de} Vidne Oline Olsdtr. Dyrholmen, 31 Aar gl., ubeslægtet med Opsidderne paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteresseret. Vidnet har tjent paa Vespestad i 5 Aar fra sit 18^{de} til sit 23^{de}. Hun forkl. at hendes Husband havde 1 Aar Jeldkreaturene tilfjelds og Hesten hvert Aar. De øvrige Opsiddere paa Vespestad havde vist Storfæ tilfjelds hvert Aar og ligesaa Faar. Hun kjender ikke til hvorledes det forholdt sig hermed for Næsbøs Vedk. Gjerdet mod Remmereide var stadig i daarlig Stand, hun hørte

stadig Klage herom, idet man sagde, at det var Remmereides Del af Gjerdet som var i Ustand. Man jagede Remmereides Storfæ tilbage saa godt man kunde og var Vidnet ofte med derpaa. Hun var ikke nogensinde med at jage Remmereides Faar, men hun tror vist at ogsaa disse var i Vespestadskogen. Hun saa aldrig omvendt Vespestads og Næsbøs Kreature gaa forbi Skiftelinien. Hun ved ikke om at der var andre Kreature end Remmereides i Vespestads Mark. Skaalevig Præstbø og Vespestads Kreature gik om hinanden, dog var V. ogsaa med at jage de to førstnævnte Gaardes Kreaturer tilbage fra Vespestads Mark. Hun hørte man paa Vespestad sagde, at man havde tilsagt Remmereides Opsiddere om at istandsætte Gjerdet og hun ved at dette blev gjort, men hun ved ikke om det blev gjort altid naar man sagde man havde tilsagt. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

46^{de} Vidne Simon Taraldsen Vespestad, 63 Aar gl., Vilkaarsmand hos en Opsidder paa Vespestad, der er hans Søn, men forøvrigt ikke interesseret i Sagen. Vidnet er født paa Vespestad og har boet der al sin Tid. Han forklarede, at han var med som Opsidder da Vespestads og Remmereides Opsiddere delte Gjerdet sig imellem. De fik noget Stengjerde og noget Myrgar hver. Dengang var Remmereides Opsiddere fuldt enige herom. I Begyndelsen fredede Gjerdet for Storfæ men det varede ikke længe før det forfaldt og har senere været daarligt, isæt Remmereides Del. Han har hørt, at man fra Vespestad flere Gange har varskoet Remmereide at de skulde istandsætte Gjerdet, men har Vidnet ikke været med paa at give dette Varsko. Fra Vespestad har man havt Kreature tilfjelds, specielt erindrer Vidnet at han med sine to Sønner for 19 Aar siden laa nogle Dage i Fjeldet og gjætede hans Faar og senere har han eller hans Søn havt Faar tilfjelds hvert Aar. Ligeledes har andre Opsiddere havt Kreature tilfjelds af ethvert Slags. Han kjender ikke til hvorledes Næsbø har havt det med Benyttelse af Fjeldet. Han husker at han som liden Gut engang saa en liden Flaade Tømmer nede paa Vandet og at man sagde det var Opsidderen paa Vespestad Knud M. Reino, som havde ført denne fra Steindalen. Han ved at han har seet fremmede Heste ved Storevandet i Vespestads Mark, men har ikke vidst hvem disse tilhørte. Vidnet har enkelte Gange seet fremmede Levende blive jagede af Vespestads Folk mod Øst forbi Grændsen. Han siger han tror det har været fremmede Kreaturer uden at han netop har kjendt dem. Vidnet vidste ikke videre at oplyse. Oplæst, vedt. og edfæstet.

47^{de} Vidne Anna Jakobsdtr. Vespestad, 42 Aar gl. Vidnet har en Moster paa Vespestad som har Vilkaar der, og Søskendebarn af en Opsidder paa Vespestad, forøvrigt er hun i Sagen uinteressert. Vidnet tjener og har tjent paa Vespestad i 26 Aar hos 3 forskjellige Opsiddere. Vidnet forkl. at man paa Vespestad alle disse Aar mere og mindre har havt Kreature tilfjelds, baade Heste, Faar og Jeldkreature, og har V. selv været med paa saavel at jage tilfjelds som at hente fra Fjeldet. Gjerdet

mod Remmereide har som oftest været daarligt og har hun altid hørt Klage over at Remmereide holdt sin Del saa daarligt istand. Remmereides Kreature har ofte gaaet forbi Grændsen og har hun selv ofte været med at drive dem tilbage. Hun ved ikke om der har været andre fremmede Storfæ ind i Vespestads Mark paa den Kant, men vel Faar af og til og ved hun man har jaget disse lige tilfjelds undertiden. Hun har ingensinde iagttaget at Vespestads Kreature har gaaet forbi Grændsen ned paa Remmereides Mark. Det er hende bekjendt at Vespestads Opsiddere har tilsagt Remmereides at istandsætte Gjerdet og har vel disse stundom efterkommet Anmodningen. Hun forklarer videre at man ogsaa paa en anden Kant har drevet Præstbøs og Skaalevigs Kreature tilbage over Grændsen naar disse kom ind i Vespestads Mark før Gjerde blev opført. Oplæst, vedt. og edfæstet.

48^{de} Vidne Rasmus Simonsen Vespestad, 62 Aar gl., har en Stedsøn, som er Opsidder paa Vespestad, hos hvem han har Vilkaar, forøvrigt i Sagen uinteresseret. V. er født paa Vespestad, hvor han har boet al sin Tid og der været Opsidder antagelig 14 - 15 Aar indtil nu for omtrent 9 a 10 Aar siden. Han forkl. at Vespestad saalangt han mindes har havt Heste og Jeldkreature tilfjelds, ogsaa Faar siden de fik saadanne igjen efter Faaresygen for 28 Aar siden. Han ved at Næsbø havde Heste tilfjelds!! i gamle Dage for vel et Snes Aar siden, men kjender forøvrigt ikke til denne Gaards Brug af Fjeldet. Om Grunden til at Gjerde blev opført forklarer han sig overensstemmende med 43 Vidne, men kjender mindre til hvorledes Gjerdet har været stelt senere men ved at der har været "Paaankning og Paaklage" over at det har været saa daarligt istand. Han ved hans Søn har været med at jage fremmede Faar, som har været i Vespestadmarken, tilfjelds. Vidnet har altid hørt fra han var saa stor, at Vespestad skulde have Skov og Sæterbeite paa Steindalen, dette har han ogsaa hørt der skal være et Dokument om liggende paa Aarbø, idet en Mand derfra havde faaet Udskrift herom fra en Lyseklosterprotokol. Oplæst, vedt. og edfæstet.

49^{de} Vidne Knud Andersen Remmereide, 64 Aar gl., Husmand under Remmereide, ubeslægtet med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad, i Sagen uinteresseret. V. er født paa Fitje og har omtrent hele sin Tid opholdt sig der og paa Remmereide. Han ved at Vespestads Opsiddere har havt Levende i Fjeldet, om Næsbø har havt, det ved han ikke. Han har engang været i Næsbøhagen og en anden Gang i Vespestadhagen efter sin Fars Hest. Dette skede henimod Konfirmationsalderen, men den Gang var der ikke lagt en Sten til Skiftesgjerde mod Remmereide. Da han satte sig ned som Husmand for 35 Aar siden laante han af sin Husbond paa Remmereide dennes Hest de to første Sommere og husker da at han hentede den i Vespestadhagen, han husker ikke at han dergang saa noget Gjerde. Oplæst, vedt. og edfæstet.

50^{de} Vidne Knud Nilsen Volden, 61 Aar gl., ubeslægtet med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad, har Vilkaar paa Volden og i Sagen uinteresseret. Han ved at Vespestad har havt Kreature tilfjelds i de senere Aar, baade Storfæ og Faar, Heste ved han ikke om. Om Næsbøs Brug af Fjeldet kjender han ikke til. Han tror ikke Vespestad havde Faar tilfjelds førend Ræven blev udryddet. Om Gjerdet forkl. han, at han har seet det ikke har været synderlig istand, udenat han ved hvilken Gaards Gjerde det har været som har været mest i Ustand. Han husker at han to tre Gange har hentet egne Kreaturer fra Vespestads Mark saavel Storfæ som Heste, første Gang er vel nu 30 Aar siden, sidste Gang 14 - 15 Aar siden. Faar har han hentet ofte derfra, ja ogsaa iaar. Vidste ikke videre at oplyse.

51^{de} Vidne Anders Olsen Fitje, 67 Aar gl. Vilkaarsmand paa Fitje, ubeslægtet paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteresseret. Vidnet har i de sidste 42 Aar opholdt sig paa Gaardene Fitje og Remmereide, dels som Tjener, dels som Gaardmand og dels nu som Kaarmand. Vidste Intet i Sagen at oplyse og demitteredes.

52^{de} Vidne Knud Tharaldsen Fitje, 60 Aar gl., Pladsmand under Fitje forøvrigt uinteresseret i Sagen, kom til Fitje i sit 4^{de} Aar og har siden været der undt. fra sit 9^{de} til 13^{de} Aar. Han har troet at Vespestad har havt Levende tilfjelds mere og mindre. Vidste ikke videre at oplyse og demitteredes.

53^{de} Vidne Mari Mikkelsdtr. Fitje, 49 Aar gl. Vidnet har en Bror som er Opsidder paa Vespestad og ligeledes et Søkendebarn der, Husmandskone under Gaarden Fitje og forøvrigt i Sagen uinteresseret. V. er født paa Vespestad, hvor hun var til sit 20^{de} Aar, hvoraf 2 Aar som Tjenestepige. Vidnet forkl. at hendes Fader ikke havde Kreaturer tilfjelds i den Tid, men Jeldkreature i Gaard Levaags Beite i mange Aar, hvorfor han betalte Godtgj. Hellerikke den Mand, hos hvem hun tjente i to Aar havde Kreature tilfjelds og kjender ikke til hvad de øvrige Opsiddere paa Vespestad havde, ei heller til hvad Næsbøs Opsiddere havde. Hun havde ikke seet Skiftesgjerdet før under Aastedsbefaringen og ved saaledes Intet videre i Sagen at oplyse. Opl. vedt. og edfæstet.

54^{de} Vidne Lars Nilsen Vik, søndre, 75 Aar gl. Folgemand paa Vik, ubeslægtet paa Vespestad og Næsbø og i Sagen uinteresseret. Vindet forkl. at Opsidderne paa Vespestad i de sidste 9 - 10 Aar har jaget sine Jeldkreature og Faar tilfjelds, Næsbø kjender han ikke til, men han ved at deres Heste har været i Fjeldet. Han har hørt Vespestad Ops. har klaget over at Remmereides Kreaturer har gaaet i deres Havnegang og over at Remmereide holdt sin Del af Skiftesgjerdet daarligt istand, men kjender ikke videre hertil. Vidste ikke videre at oplyse. Opl., vedt. og edfæstet.

55^{de} Vidne Knud Helgesen Vik, 75 Aar gl., Vilkaarmand paa Vik, søndre, ubeslægtet paa Næsbø og Vespestad, og i Sagen uinteresseret. Vidnet har boet paa Vik alle sine Dage. Vidnet ved og har seet at Vespestads Opsiddere i de senere har draget tilfjelds med Kreature uden at han kan sige hvormange Aar, Næsbø har han ikke seet jaget tilfjelds, men han har seet Hestene fra Næsbø gaa tilfjelds. V. kjender ikke noget til Gjerdet eller hvorledes Vespestad, Remmereides og Næsbøs Kreature gaar. V. udtaler, at han fra han var liden har hørt, at Vespestads Opsiddere skulde eie Skov i Steindalen og fortalte hans Far at Knud Monsen Reino som Opsidder af Vespestad havde hugget Skov der. V. udtaler, at det gamle Kan han hørte for Skiftet mellem Næsbø og Vik i Udmarken gik der som nu Skiftesgjerdet gaar mellem disse Gaarde. Oplæst, vedt. og edfæstet.

56^{de} Vidne Ingeborg Monsdtr. Vik, 55^{de} Vidnes Hustru, 70 Aar gl. ubeslægtet paa Næsbø og Vesp. V. er født paa Remmereide og var der til hun var 26 Aar da hun blev gift og flyttede til Vik. I hendes Barndom og Ungdom gik Kreaturerne fra Vespestad, Næsbø og Remmereide om hinanden. Hun har seet Vespestads Opsiddere drage tilfjelds med Heste, Storfæ og Faar i de senere uden at hun ved hvorlangt tilbage i Tiden. Om Næsbø ved hun blot at de har havt Heste i Fjeldet. Vidnet har hørt fra Barndommen at Vespestad skulde eie i Steindalen, men hvad de eiede hørte hun ikke enten Skog eller Mark. Vidste ikke videre at oplyse. Oplæst, vedt. og edfæstet.

57^{de} Vidne Lars Larsen Remmereide, 54 Aar gl., har et Søskendebarn, som er Opsidder paa Vespestad, forøvrigt i Sagen uinteresseret. Vidnet er født paa Remmereide og har boet der al sin Tid. V. forkl. at indtil for to tre Aar siden da Gjerdet mellem Remmereide og Vespestad blev bedre istandsat har Remmereides Kreaturer som oftest gaaet paa Vespestads Mark og de har gaaet over saavel Vespestads Muldgar som Remmereides Muldgar. Et Par Heste paa Remmereide har Vidnet specielt seet stadig gaa der, og har ikke indtil de sidste to tre Aar iagttaget nogen Jagen fra Vespestads Opsidderes Side. Gjerdet har som sagt været meget daarligt, helst Remmereides. Ogsaa Vespestads Muldgar har været daarlig indtil Stengjerdet kom istand. V. ved at Vespestads Ops. ialfald et Par Gange har varskoet Remmereides Ops. om at istandsætte Gjerdet, hvilken Opfordring disse da har efterkommet. Vidnet ved at Faar fra Volden ialfald to tre Aar har været i Vespestads Mark. V. ved at Vespestad har brugt Fjeldet for sine Kreature. Næsbø kjender han ikke til. Han har hørt at Vespestad skulde havt Beite i Steindalen. Efter V.s Opfatning har aldrig Gjerdet mellem Vespestad og Remmereide fredet indtil for et Par Aar siden og har han endog i Sommer hentet Hest fra Vespestadmarken. Oplæst, vedt. og edfæstet.

Da Dagen var forløben blev den videre Vidneførsel udsat til imorgen Kl. 9 Formdg.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Næste Dag den 7 December fortsattes under samme Betjening den fra igaar udsatte Sag mellem Fællesskabet og Vespestad og Næsbøs Opsiddere.

De samme Parter mødte.

58^{de} Vidne Johannes Olsen Vespestad demitteredes da han Intet vidste.

59^{de} Vidne Jakob Hansen Remmereide demitteredes efterat han havde oplyst at han er Bruger af en Anpart i Remmereide.

60^{de} Vidne Britha Tharaldsdr. Remmereide d.æ., 72 Aar gl. Folgekone paa Remmereide, hvoraf en Part er udlagt paa hendes Barnebarn, har en Brodersøn, som er Opsidder paa Vespestad, men forøvrigt uinteresseret. Vidnet er født paa Vespestad, hvorfra hun flyttede for 43 Aar siden til Remmereide, hvor hun senere har boet, forkl. at i hendes Ungdom havde man fra Vespestad Heste og Storfæ tilfjelds, Faar ikke dengang. Hun hørte som et Snak at Vespestad skulde eie Skov i Steindalen. V. ved at medens hun var paa Vespestad gik Vespestads og Remmereides Kreature om hinanden der uden at hun kjender synderlig nærmere til dette, da hendes Faders Kreature gik vest i Kraako og efterat hun er kommen til Remmereide kjender hun heller ikke noget til dette da den Parts Kreature, hvorpaa hun har boet, har gaaet paa en anden Kant fjernt fra Vespestadgrænsen. Hun mindes ikke at have hørt om at man paa den Part, hvor hun bor eller andre paa Remmereide har faaet Varsko eller Anmodning fra Vespestad om at holde Gjerdet vedlige og kan Intet Oplyse om dette Gjerdets Tilstand udgjennem Tiderne. Oplæst, vedt. og edfæstet.

61^{de} Vidne Anna Gudmundsdr. Havnen, 40 Aar gl., har et Søskendebarn, som er Opsidder paa Vespestad, men forøvrigt uinteresseret. Vidnet tjente fra sit 23^{de} Aar i 9 1/2 Aar i Træk paa Vespestad og har senere ogsaa tjent der to Aar, flyttede derfra sidst Vaar. Den mands Kreature, hos hvem hun tjente, gik ikke paa den Kant som stode til Remmereide, og hun saa saaledes ikke om Kreaturerne gik om hinanden, men hun hørte rigtignok at det skulde være Tilfældet. Hun saa af og til Skiftesgjærdet. Gjerde var lidet og var ikke istand. De sidste Aarene har hun ikke seet det. Man var fra Vespestad i alle de Aar hun var der tilfjelds med Kreaturer saavel Storfæ som Heste og Faar. Hun ved ikke hvad de var fra Næsbø. Hun hørte ikke om nogen Jagning. Hun hørte ikke om at man paa Vespestad

klagede over Remmereides Vedligeholdelse af Gjerdet. Hun hørte heller ikke om nogen Skovret i Fjeldet for Vespestad. Præstbøs Skaalevigs og Vespestads Kreature gik om hinanden første Gang hun var paa Vespestad. Sidste Gang hun var der var Gjerde opført. Vidnet tillægger at der vest i Vespestadmarken, hvor hendes Husbonds Kreature gik af og til saa fremmede Smaler, men hun ved ikke hvem der eiede disse. Vespestad jagede ikke Skaalevigs og Præstbøs Kreature i hine Aar.

62^{de} Vidne Larine Andersdr. Vik, 38 Aar gl. Hendes Mand bor som Forpagter paa en Gaard paa Vik, idet Fattigvæsenet eier Gaarden, forøvrigt i Sagen uinteresseret. V. har tjent 3 1/2 Aar i Træk paa Vespestad, hvorfra hun flyttede for 18 Aar siden. I de Aar havde Vespestad hvert Aar Kreature baade Storfæ, Heste og Faar tilfjelds, hun tror samtlige Opsiddere paa Vespestad. Hun hørte nævne at Vespestad skulde have en Skovret i Steindalen. Hun færdedes som Malkepige stadig paa den Kant, hvor Gjerdet mod Remmereide er, idet hendes Husbonds Kreature gik paa den Kant. Gjerdet var stadig daarligt og hun saa ikke at man de Aar fra Remmereide gjorde noget for sammes Istandsættelse. Hun hørte heller ikke at man fra Vespestad gav Ordre derom el. talte om at give Ordre derom. Remmereides Kreature gik ofte ned paa Vespestads Mark forbi Gjerdet baade Kjør, Heste og Faar. Kjørene og Hestene blev jagede naar man saa dem. Faarene tror hun derimod ikke. Selv jagede Vidnet flere Gange Remmereides Heste tilbage. Derimod?? saa hun ofte Vespestads Heste, men ikke andre Kreature fra Vespestad, i Remmereides Mark. Præstbøs, Skaalevigs og Vespestads Kreature gik om hinanden og paa den Kant jagedes ikke V. bekjendt. Hun kjender fra den Tid ikke noget til hvordan det var m.H.t. Kreaturgangen i Næsbøs Mark. Medens hun har boet paa Vik har derimod hendes og Husmændene paa Heien, Aasen og Myren, deres Faar stadig gaaet i Næsbøs Mark af og til. Hun har ikke bemærket, at man fra Næsbø har jaget Faarene tilbage. Paa Anl. forkl. hun videre at hun har seet at man fra Plads Myren har sat Hund paa Næsbøs Faar og jaget disse tilbage til Næsbøs Mark naar de ere komne ind paa Myrens Bø. V. tillægger at hun ikke saa andre Gaardes Kreature end Remmereides forbi Grændselinien Remmereide - Vespestad. Vidnet videre tillægger at hun aldrig saa at Remmereides Opsiddere malkede sine Kreaturer forbi Grændsen i Vespestads Mark; hun saa derimod Remmereides Opsiddere oftere jage sine Kreature tilbage til Remmereides Mark.

63^{de} Vidne Anna Johannesdr. Vik, 55 Aar gl. oplyste, at hendes Mand eier en Anpart af Gaarden Vik, der er Medeier i Fællesskabet, hvorfor hun demitteredes.

64^{de} Vidne Anna Halvarsdr. Agdesten af Stordøen, 61 Aar gl. V. har en Søster paa Vespestad, som er Gaardmandskone der. Selv er hun Husmandskone under Agdesten. V. er født paa Vespestad, hvor

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

hun opholdt sig til hun var 31 Aar da hun flyttede til Agdesten paa Stordøen. V. har ingen Erindring om at der var paabegyndt Gjerde paa Remmereide saalænge hun var paa Vestpestad, Kreaturerne gik ihvorvel ikke alm. dog om hinanden, (dette gjælder saavel Storfæ som Faar), idet hun udtrykker det saa at de af og til trak forbi Grændsen. Hun mindes at man jagede Remmereides Heste tilbage over Grændsen men ikke andre Kreature. Paa den anden Kant mod Skaalevig og Præstbø gik Kreaturerne meget om hinanden, hun hørte dog, at man paa Vespestad var misfornøiet med dette. Efter hendes Erindring var man i de Tider tilfjelds fra Vespestad med Jeldkreaturer, ligeledes ved hun at Hestene af og til var tilfjelds da hun selv var med at hendte dem. Hun tror neppe at Vespestad den Tid havde Smaler tilfjelds. Hun hørte som et Snak, at Vespestad havde Skov i Steindalen. Hun har ikke Erindring om at der kom andre Gaardes Kreature østenfra ind i Vespestads Mark end som omforklaret Remmereides. Om Faar har hun specielt ingen Erindring. Hun mindes at hendes Far havde Bukke i Fjeldet; disse eiede han sammen med sin Bror Salamon Fitje. Oplæst, vedt. og edfæstet.

65^{de} Vidne Mari Knudsdr. Sagathun, 66 Aar gl., Vidnet har en Bror, som er Gaardbr. paa Vespestad, Folgekone paa Sagathun under Præstbø, iøvrigt uinteresseret. Hun er født paa Vespestad, hvor hun opholdt sig til sit 23^{de} Aar, derfra boede hun i Levaag i 30 Aar og har i de sidste 10 Aar boet paa Sagathun. Vidnet antager ikke at der var paabegyndt noget Gjerde mod Remmereide medens hun var paa Vespestad og da hendes Fars Kreature gik i den vestre Del af Udmarken kjender hun mindre til hvordan Forholdet var m.H.t. Kreaturerne Gang Vespestad og Remmereide imellem, dog hørte hun at Vespestads Opsiddere ofte udtalte Beklagelse over at Remmereides Kreature trak saa meget ind paa Vespestad. Derimod ved hun at Vespestads, Skaalevigs og Præstbøs Kreature gik om hinanden, men hørte ogsaa at man paa Vespestad beklagede sig over at Præstbøs Kreature trak for langt syd i Vespestads Mark. Om Forholdet mellem disse tre sidste Gaarde efterat hun tilflyttede Sagathun kjender hun ikke til. Medens hun var hjemme paa Vespestad havde man fra denne Gaard Jeldkreature og Heste tilfjelds naar man havde Kreature som det passede at have tilfjelds. Derimod kan hun ikke huske, at man paa denne Gaard havde Faar tilfjelds. Hendes Fader Knud Monsen Reino fortalte ofte at han havde kjørt Smaatømmer fra Steindalen men V. sandser ikke at han kjørte i hendes Tid. Hun kjender ikke til om Næsbø havde Kreature tilfjelds. V. ved at Salomon Fitje i hendes Ungdom, om hvorvidt det var flere Aar eller et Aar ved hun ikke, havde Bukke i Vespestads vestre Udmark i den saakaldte Kraako. Disse eiede han sammen med sin Bror Ole, som var Opsidder paa Vespestad. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

66^{de} Vidne Kristi Simonsdtr. Fitje, 63 Aar gl. Folgekone paa Gaard Fitje, hvor hun har en Søn som eier Gaard. Hun har en Søstersøn som er Opsidder paa Vespestad og et Søskendebarn som er Opsidder paa Næsbø. Hun er født, pa Vespestad, hvor hun var til sit 33 Aar, idet hun dog tjente nogle Aar paa Næsbø saaat hun var af og til paa Vespestad og Næsbø i den Tid. Der var ikke Gjerde mod Remmereide da hun flyttede til Fitje, hellerikke tror hun der da var paabegyndt Gjerde mellem Remmereide og Næsbø. Kreaturerne gik om hinanden mellem Næsbø Vespestad og Remmereide de Aar hun tjente paa Næsbø, men naar hun var hjemme paa Vespestad iagttog hun det mindre da hendes Fars Creature gik i Vestmark i Kraako. Hun iagttog ikke medens hun var paa Næsbø at nogen af disse Gaarde jagede Kreaturerne om de kom over Grændsen. I den Tid havde Vespestad baade Jeldkreature og Heste tilfjelds. Næsbø havde Heste tilfjelds. Hun husker derimod ikke om Storfæ. Høst og Vaar jagede hun ofte Næsbøs Storfæ forbi Vindsaasen ind paa Viks Mark. Præstbøs Skaalevigs og Næsbøs Creature gik i hendes Tid om hinanden Hun husker ikke hun saa Creature fra Fitje, Volden, Havnen eller andre Gaarde mod Øst i Vespestadmarken, men hun tillægger at Kreaturerne gik frit om hinanden. Hun hørte fortelle at Vespestad skulde eie Skov i Steindalen. Hun ved at hendes Hest medens hun var paa Fitje engang blev funden i Kalvenæsset. Hun antager, at dette ligger i Skaalevigs Mark. Opl. vedt. edfæstet

67^{de} Vidne Barbro Monsdtr. Præstbø, 67 Aa gl. Folgekone paa Præstbø, i Sagen uinteresseret, deres forrige Gaard eies nu af Fremmede, Næsbø og Vespestads Ops. uforbunden. Hun er født paa Remmereide, hvor hun var til sit 29 Aar og har senere boet paa Præstbø. Der var ikke opført noget Gjerde mod Vespestad og Næsbø medens hun var paa Remmereide. Hun sige, at Kreaturerne, der tilhørte Vespestad, Præstbø, Skaalevig og Remmereide, gik om hinanden, dette har hun helst iagttaget efterat hun kom til Præstbø; de gik som sagt om hinanden indtil Gjerdet kom. Med Gjerdet mener hun Gjerdet mellem Vespestad og Præstbø. Medens hun var hjemme paa Remmereide havde hun mindre Anl. til at iagttage noget, da deres Creature gik paa en anden Kant. Hun kjender ikke til om Vespestads og Næsbøs Brug af Fjeldet. Om nogen Jagning ved ikke V. at oplyse. Oplæst, vedt. og edfæstet.

68^{de} Vidne Martha Paulsdtr. Remmereide, 63 Aar gl. Husmandskone paa Remmereide, ubeslægtet med Næsbø og Vespestads Opsiddere. Vidnet har boet alle sine Dage paa Remmereide. Hun forkl. at Remmereides og Vespestads Creature har gaaet om hinanden lige til iaar, dog har de vel ikke, tillægger hun, gaaet saa frit i den sidste Tid efterat Gjerde kom som før Gjerdet, men de har dog gaaet om hinanden baade Hester Storfæ og Faar. Dette har Vidnet selv seet. Med at gaa om hinanden mener

Vidnet at begge Gaardes Kreature har gaaet i hinandens Havnegang, dog har vel, især i den senere Tid Remmereides Kreature gaaet mer ind paa Vespestads Mark end omvendt. Hun ved ikke naar Gjerdet kom mellem Vespestad og Remmereide, men hun tror det er nær 30 Aar siden; Gjerdet har været meget i Ustand, der har været gjerdet og det er blevet i Ustand igjen. Hun ved ikke om det har været lige meget i Ustand for begge Gaardes Vedk. Hun har kanskje hørt at Remmereide har faaet Anm. fra Vesp. om at gjøre Gjerdet istand men hun er ikke sikker paa det; hun ved at man fra Remmereide af og til har arbeidet paa Istandsættelse af Gjerdet. Hun ved Vespestad har jaget Levende tilfjelds, men kjender ikke nærmere til dette. Om Næsbø har gjort det samme ved hun ikke. Hun har seet at man paa Vespestad har jaget Remmereides Storfæ og Heste tilbage over Grændsen; dette er skeet ofte. Hun har ligeledes seet at man fra Næsbø har jaget fremmede Faar tilbage uden at hun ved, hvem der har eiet disse. Man har fra Remmereide ofte selv hentet sine Kreature tilbage fra Vespestads Mark naar man skulde malke dem om Kvelden. Opl. vedt. og edfæstet.

69^{de} Vidne Larine Nilsdtr. Vik, 70 Aar gl. Bygselmands Kone paa Gaard Vik, søndre, ubeslægtet paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteressert. Hun ved blot at Viks og Næsbøs Kreature gik om hinanden indtil Pladsene Heien Aasen og Myren blev optaget og man begyndte at opføre Gjerdet, men efter den Tid har Kreaturerne gaaet indenfor Gjerdet, dog har det været af og til med Faarene uden at Vidnet kjender nærmere til dette. Vidnet blev derpaa demitteret da hun ikke vidste videre at oplyse.

70^{de} Vidne Endre Olsen Fitje, 61 Aar gl., Husmand paa Fitje, ubeslægtet paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteressert Vidnet er født paa Remmereide hvor han var til sit 27^{de} Aar, senere har han boet paa Fitje. Medens han var hjemme paa Remmereide gik Vespestad, Næsbø og Remmereides Kreaturer om hinanden; der var da intet Gjerde. Hvordan det har været siden han flyttede til Fitje kan han ikke forklare noget om. Med Udtrykket at Kreaturerne gik om hinanden mener han at de gik uhindret, han iagttog ikke Jagen fra nogen af Kanterne. Han ved at Vespestad i den Tid han boede paa Rem. havde sine Heste tilfjelds. Om deres eller Næsbøs videre Brug af Fjeldet kjender han ikke til. Vidnet har hørte at Vespestad fra gammelt havde Skov i Steindalen, men han tillægger at der var ingen Skov den Tid han var i Steindalen. Om det gamle Kan kjender han intet til. Baade han og hans Stedfader havde Bukke i Kraako, disse eiede de alene, han ved ikke hvor mange Aar de havde Bukke der. Oplæst, vedt. og edfæstet.

71^{de} Vidne Ole Eriksen Præstbø, 67 Aar gl., Vilkaarmand paa Præstbø, hvor hans Svigersøn eier et Brug, ubeslægtet med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad. Vidnet forklarer, at før Gjerdet blev opført mellem Remmereide og Vespestad og Næsbø gik Kreaturerne uhindret om hinanden efter hvad Vidnet baade maa antage og efter hvad han af og til har seet. Efter den Tid ved han ogsaa at dette for en stor Del har været Tilfældet, dette har han hørt Rygte om, men ikke netop seet. Han ved at Vespestad mere og mindre har benyttet Fjeldet til Beite for Storfæ Heste, Næsbø kjender han ikke til. Vespestad, Præstbø og Skaalevigs Creature gik om hinanden indtil Gjerde blev opført for 4 - 5 Aar siden. Vidste ikke videre at oplyse. Han har rigtignok hørt, at Vespestad fra gammelt havde Skov i Steindalen. Om det gamle Kan før 1837 mellem Vespestad, Skaalevig og Præstbø forklarer han sig overensstemmende med Bjørne Eriksen Præstbø, 32 Vidne. Opl. vedt. og edfæstet.

72^{de} Vidne Mons Knudsen Remmereide, 66 Aar gl., Vilkaartager hos sin Søn, der er Opsidder paa Remmereide, har et Søkendebarn som er Opsidder paa Vespestad, i Sagen uinteresseret. Vidnet er født paa Remmereide, hvor han har boet al sin Tid. Han forkl. at Gjerdet mellem Remmereide, Næsbø og Vespestad blev opført for ca 30 Aar siden. Før den Tid gik disse Gaardes Creature meget om hinanden Kodn!! om Kodn og Klov om Klov og har det ikke været synderlig anderledes efter den Tid eller ligetil for 2 - 3 Aar siden. Gjerdet har nemlig været meger i Ustand. I de sidste Par Aar har det derimod for det meste fredet for Storfæ, men Faarene har ogsaa de sidste Par Aar gaaet som de har villet. V. erindrer som tidligere Opsidder paa Remmereide et Par Gange at være tilsagt eller anmodet fra Vespestad om at vøle paa Gjerdet og da har man gjort det. Vidnet tillægger, at Remmereides Andel af Gjerdet har været daarligere end Vespestads men Kreaturerne har ogsaa gaaet over den sidste. V. tror, at Remmereides Kreaturer har gaaet vel saa meget paa Vestpestad Mark som omvendt. Næsbøs Creature har han ikke noget Kjendskab til. Vespestad har havt Creature tilfjelds mere og mindre saavidt Vidnet ved, i den senere Tid tror han aarligaars. Om Næsbø har havt dette kjender han ikke til. Han tror nok at Vespestad har jaget Remmereides Creature tilbage og har han ialfald seet at de har jaget Hestene. Han kjender ikke til om Remmereide har jaget Vespestads Creature, han har ialfaldt ikke gjort det. Han hørte at det gamle Kan mellem Gaardene før 1837 var fra Gjeitakløster til Vindsaasen. Vidnet har hørt Tale om at Vespestad skulde eie et Stykke Skog i Steindalen fra gammelt. Vidste ikke videre at oplyse. Opl., vedt. og edfæstet.

73^{de} Vidne Mons Olsen Remmereide, 65 Aar gl., Husmand under Remmereide, ubeslægtet paa Vespestad og Næsbø, i Sagen uinteresseret, født paa Remmereide og har tilbragt al sin Tid der med Undtagelse af et Par Aar han har været fraværende. Vidnet tror det er henimod 30 Aar siden Gjerdet

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

mellem Remmereide, Næsbø og Vespestad blev opført. Den Del af Gjerdet, som var opført af Sten, fredede vil han antage for Storfæ men Torvgjerdet var daarligt og har altid været daarligt saa Kreaturerne har gaaet om hinanden og før der kom noget Gjerde gik de selvfølgelig om hinanden. Han har hørt, at man fra Vespestad har jaget tilbage Kreaturerne. Han kjender ikke til at de har gjort det paa Remmereide. Han hørte at Remmereides Ops. har talt om at de af Vespestad er anmodet om at istandsætte Gjerdet, men kjender ikke til hvor ofte og ved at de af og til har været og vølt. Han husker ikke om at have hørt omtale noget gammelt Kan fra Tiden før 1837. Før Gjerdet blev opsat for henimod 30 Aar siden sjenede Kreaturerne i Vespestadmarken og lige henimod Præstbø men kom tilbage af sig selv. Vespestad har havt Creature tilfjelds de fleste Aar af og til, men kjender ikke til om Næsbø har havt det. V. har hørt at Vespestad skulde havt en Skovteig i Steindalen. Oplæst, vedt. og edfæstet.

74^{de} Vidne Morten Olsen Remmereide, 60 Aar, Vilkaarmand hos sin Søn, der er Opsidder paa Remmereide, med Vespestad og Næsbøs Opsiddere uforbunden. V. kan ikke saa nøie udtale hvor længe der er siden Gjerdet mellem Næsbø, Vespestad og Remmereide blev færdigt, men det gik flere Aar. Han tror dog den maa kaldes at være istand paa en Maade for nogleogtyve Aar siden, dog var der et Stykke af Gjerdet mellem Næsbø og Remmereide, 4 - 5 Favne som var udlagt paa en Remmereideopsidder, der ikke blev udført før for 3 Aar siden. Dette Stykke blev dog stænglet, men det var daarligt og var Gjerdet i det hele daarligt, især hvad Torvgjerdet angaar. Stengaren var ogsaa af og til meget daarlig, da den ikke blev tilseet. Remmereides Del af Gjerdet var i Regelen daarligere end Vespestads, dog var det omtrent lige daarligt alt Torvgjerde. Det hændte af og til at Vespestad anmodede Remmereides Ops. om at gjøre istand Gjerdet og gjorde da disse det af og til, men de var ikke før hjemkomne før Kreaturerne sparkede Gjerdet ned igjen. V. har tildels seet, at Vespestad har jaget Remmereides Heste tilbage til Remmereide, men har de da som oftest jaget sine egne Heste med. Remmereides Creature har ogsaa været i Næsbøhagen ligesaa meget som i Vespestadhagen. Han ved ikke han har stort seet Næsbø Creature i Remmereides Mark, men dette har derimod ofte været Tilfælde med Vespestads. Vespestad har tildels havt Storfæ og Heste tilfjelds og nu i den senere Tid Faar; han kjender derimod ikke noget til Næsbøs Benyttelse af Fjeldet. Han tør nævne, at Vespestad fra gammel Tid havde en Skovteig i Steindalen. Vidste ikke videre at oplyse. Han mindes ikke Remmereide fra Vespestad har været lovligt tilsagt at istandsætte Gjerdet før i Sommer.

75^{de} Vidne Johannes Monsen Remmereide, 72 Aar, Vilkaarmand paa Remmereide, hvor den Part som han tidligere har brugt er udlagt paa hans Sønneatter, med Opsidderne paa Næsbø og Vespestad

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

ubeslægtet uden forsaavidt at hans Hustru har en Brodersøn som er Opsidder paa Vespestad. Som Opsidder var han en Gang af Vespestad tilsagt at gjerde; dette gjorde han imidlertid ikke men reiste bort, men han ved hans Tjenestegut gjorde det for ham. Han kjender iøvrigt ikke til Gjerdet da han har været saa længe borte. Han ved blot at det engang har været Muldgar, men er nu for den væsentligste Del Trægar. Han ved at Kreaturerne i hans Barndom og Ungdom gik om hinanden, men i de sidste Aar efter Gjerdet var opført kjender han mindre til det, og har han i i gammel Tid seet Vespestads Heste i Rømmereidehagen. Han hørte i sin Ungdom at det gamle Kan mellem Rømmereide og Vespestad lød paa at Grændsen skulde gaa fra Gjeitakløster til Vindsaasen. Han saa engang Vespestads Opsiddere gaa med en Smaleflok tilfjelds og tror ogsaa at de ellers har havt Levende i Fjeldet. Til Næsbøs Brug af Fjeldet kjender han ikke til. Han har hørt som et gammelt Sagn at Vespestad skulde have Skov i Steindalen. Han har baade hørt og seet, at man paa Vespestad paa et Brug af samme Torland med en Hestekratle har skratlet Rømmereides Heste, men var nok ogsaa Vespestads Heste med i Flokken. Oplæst, vedt. og edfæstet.

76^{de} Vidne Rasmus Poulsen Rømmereide, 67 Aar gl. Vilkaarmand paa Rømmereide paa et Brug han har solgt til Fremmede, Opsidderne paa Næsbø og Vespestad uforbunden Gjerdet mod Vespestad og Næsbø har været ufærdigt og har Heste og Faar gaaet om hinanden, af og til ogsaa Kjørene. Det er helst Rømmereide som har holdt sit Gjerde i daarlig Stand, men har ogsaa Vespestad været i daarlig Stand hvad Torvgjærdet angaar. Næsbøs Del af Gjerdet har været bedst istand. Vidnet har hørt at Rømmereides Opsiddere har været tilsagt af Vespestad at holde Gjerdet istand nu i de senere Aar og vølte man da lidt paa det. Vidnet har ikke selv som Opsidder været tilsagt derom. V. ved og har seet, at man paa Vespestad har jaget Storkereature og Heste, Faar har han ikke seet. Han tror ikke man har jaget fra Rømmereide. Han ved at man paa Vespestad har benyttet Fjeldet, han har seet at de har drevet Kreaturer op og ned. Han kjender ikke til om Næsbø har benyttet Fjeldet. Han har hørt at Vespestad fra gammel Tid havde Skov i Steindalen, men nu er det borte for Skov. Han har hørt det gamle Kan mellem Rømmereide og Vespestad skulde gaa fra Gjeitakløster til Vindsaasen, altsaa noget vestligere end det nuværende Gjerde staar. Han ved at Rømmereides Faar har gaaet i Vespestads Mark og det endog i Sommer. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

77^{de} Vidne Tharald Tharaldsen Fitje, 63 Aar gl. Vilkaarmand paa Fitje, hvor hans Svigersøn har en Gaard, som han tidligere har brugt, med Opsidd. paa Vesp. og Næsbø ubeslægtet. Han er ubekjendt med hvordan det har været med Beite og Gjerde mellem Rømmereide Vespestad og Næsbø, men han har mange Gange seet at Rømmereide og Vespestads Kreature har kommet lige ned til Malkestølen

paa Præstbø. Han har ogsaa selv hentet sin Hest i Præstbøhagen. Dette skede for ca. 20 Aar siden, men skriver det øvrige omforklarede sig fra baade ældre og yngre Tid. Han har hørt et Snak om at Vespestad skulde havt Skov paa Steindalen, men har ikke seet nogen Skov der naar han har været der. Oplæst, vedt. og edfæstet.

78^{de} Vidne Haakan Ørjansen Remmereide, 66 Aar gl. Vilkaarsmand paa Remmereide hos sin Svigersøn, der eier et Brug han tidligere har eiet, med Opsidderne paa Næsbø og Vestpestad ubeslægtet uden forsaavidt han har en Datter som er gift med en Opsidder paa Vespestad. Han har boet paa Remmereide al sin Tid. Han udtaler at Vespestads, Næsbøs og Remmereides Kreaturer har gaaet tilfælles alle Tider indtil de to tre sidste Aar. Gjerdet har ikke syndelig holdt Kreaturerne borte, idet Torvgaren og især Remmereides Del af samme altid har været daarlig. Man har fra Vespestad paa Remmereide et Par Gange saavidt Vidnet erindrer faaet Varsko om at istandsætte Gjerdet og det er da ogsaa blevet gjort paa en Maade. V. har dog ikke selv faaet noget Varsko, men han har hørt det af de andre og han har været med at istandsætte som nævnt et Par Gange. V. kjender ikke til at man fra Vespestad har jaget og gjentager V. at Kreaturerne har gaaet fuldstændig om hinanden i hans Tid fra saavel Vespestad og Næsbø som Remmereide og Præstbø. Fra Vespestad har de vist været tilfjelds med Creature hvert Aar. Om Næsbø har benyttet Fjeldet kjender V. ikke til. Han har hørt, at Vespestad fra gammelt havde Skov i Steindalen. Han har hørt det samme gamle Kan nævne som tidligere forkl. fra Gjeitekløster til Vindsaasen. Oplæst, vedtaget og edfæstet.

Begge Parter indlode hermed Sagen til Dom.

Vespestads og Næsbøs Opsiddere med saadan Paastand: At den irettelagte Forretning af 1837 kjendes staaende ved Magt og at deres Hjemmeudmarker saaledes kjendes at være udskiftede fra Fællesskabet, men at de derhos tilkjendes Andel i det fælles Fjeldbeite efter sin Skyld.

Høie som valgt til at repræsentere Fællesskabet nedlagde Paastand om principaliter at Udskiftningen af 1837 kjendes ugyldig da blot nogle enkelte Nabogårde var varslede og at den saakaldte Vespestads og Næsbøs Mark som Følge deraf gaar ind under det almindelige Fællesskab og som som saadant udskiftes af Udskiftningskommissionen, subsidiært for Tilfælde at Forretningen af 1837 skulde kjendes for gyldig, at denne da maa betragtes som ganske at have udskiftet Vespestad og Næsbø fra Fællesskabet og at disse Gaarde som Følge deraf ingen Andel tillægges i det fælles Fjeldbeite, hverken for Mark eller Skov.

Saa vel Præstbø som Skaalevigs Opsiddere paa den ene Side som Fællesskabet paa den anden vare enige om at Præstbø og Skaalevig bortset fra Forretningen af 37 ansees for at tilhøre Fællesskabet og saaledes tillægges efter sin Skyld Andel i saavel Hjemmemark som Fjeld

Vespestad og Næsbøs Opsiddere ansaa den sidste Tilførsel for sig uvedk. og ansaa det unødvendigt for sig nærmere at udtale sig derom. De paastod nemlig ved Forretningen af 1837 ogsaa at være udskiftet fra Præstbø og Skaalevig.

Præstbø og Skaalevigs Opsiddere forbeholdt sig Adgang senere om Dommens Udfald skulde give Anl. dertil at faa ordnet Forholdet ligeoverfor Vespestad og Næsbø, idet de foreløbig ikke kunde erkjende at deres Gaarde ere udskiftede fra Næsbø og Vespestad.

Eragtet: Spørgsmaalet om Vespestads og Næsbøs Ret ligeoverfor Fællesskabet optages til Kjendelse eller Dom.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1889 den 10^{de} December blev Ret sat af Kommissionen i Erik Torbjørnsens Hus paa Aadland. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda! foretoges Sag mellem Opsidderne af Gaarden Vatne paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden i Anledning at Gaarden Vatnes Opsiddere paastod som Særeierdom et større Udmarksstykke, Østremarken, som Fællesskabet benægter, idet man fordrer, at dette skal gaa ind under det almindelige Fællesskab.

Formanden fremlagde Vidnestævning til idag i forkyndt Stand, idet han bemærkede, at han har indstævnet de Vidner, som Vatnes Opsiddere paa den ene Side og Ordføreren i Stordøen paa den anden har opgivet til ham. Stævningen saalydende: For Vatnes Opsiddere der alle nemlig Ole Olsen, Peder Tollefsen, Johannes Johannessen og Ole Jensen vare tilstede mødte Sagfører Riis, der fremlagde Vidnespørgsmaal af i dag: saal #

Paa Fællesskabets Vegne mødte Ordføreren i Stordøen Østen Eskeland.

Retten ledsaget af Parterne og Vidnerne begav sig derefter paa Aastedet.

Den omdstridte Udmarkstrækning, som Gaarden Vatnes Opsiddere paastode at eie som Særeierdom, begynder ved Aadlansvandet, idet Vatnes Bøggerde danner Grænsen indtil "Butlajuet", derfra til

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

"Bjødnava" i Elven, mellem hvilke Punkter Gjerde er opført, derefter danner Vatneelven Grændsen op til "Skyggehølen" midt for Pladset "Hauglandsva", derefter dannes Grændsen af Gjerde dels af Sten, dels af Træ, og dels af Torv, rundt ligetil Aadlandsvandet ved "Lundervig", og derefter danner da Grændsen af Aadlandsvandet til Udgangspunktet.

Strækningen fra "Bjødnava" til "Skyggehølen", hvor Elven danner Grændsen, er ufremkommelig for Kreature.

Indenfor det saaledes beskrevne Stykke Østmarken ligger den saakaldte ""Hatleflaad", et Bøstykke, som Vatnes Opsiddere paastaar fra Mand til Mand er indtaget i deres Skjøder.

Eskeland indrømmede, at denne saakaldte Hatleflaad tilhører Vatne som Særeindom og ikke gaar ind under Fællesskabet.

Eskeland forbeholdt sig Indsigelser mod Vidnespørgsmaalene og Anledning til at fremkomme med Modspørgsmaal.

Vidnerne forberedtes til Edsaflæggelse

Derefter fremstod som

1^{ste} Vidne Mikkel Olsen Hystad, 82 Aar gl. Vidnet er Opsidder paa Hystad, men har ingen Interesse i Nedreudmarken og med Vatnes Opsiddere ubeslægtet. Vidnet erklærede, at han er født paa øvre Økland, Nabogaard til Vatne, og svarede til de fremsatte Spørgsmaal: Ad 1: Ja. Ad 2: Deri at de har hegnet den ind og brugt den for sine egne Kreature og har Udenforstaaende bedet Vatnes Opsiddere, hvis de have villet have Kreaturene ind i Østremarken, og har formentlig betalt for dette. Ad. 3: Ja.

Eskeland bad Vidnet spurgt: a Hvad Slags Kreature er det, Vatnes Opsiddere har taget ind i Østremarken. b Har disse Kreature fulgt med Vatnes Kreature, naar disse, Dele af Sommeren, ere slupne tilbage i Fællesskabets Mark eller ere disse Kreature da blevne gaaende igjen i Østremakren. Vidnet svarede ad a: Kalve. Ad b: Vidnet tror helst disse bleve gaaende igjen i Østremarken og tillægger videre, at han ogsaa tror, at Vatnes Opsiddere selv stadig have haft sine Kalve i Østremarken og ikke af og til i Fællesskabet. Vidnet forklarer videre paa Anledning, at det er blot Dele af Sommeren, Vatne har haft sine Kreature i Østremarken og det i Regelen blot Malkekjør, de har haft der, og i den Tid har Vatnes Opsiddere saaledes haft færre Kreature i Fællesmarken. Vidnet

tillægger paa Anledning, at man i den Tid, han var paa Økland, for det meste havde Gjeldkreaturene tilfjelds og blot Malkekreaturene i Nedreudmarken. Opl., vedt. og beediget.

2^{det} Vidne Anfind Tørresen Aadland 72 Aar gl. Folgemand paa Aadland og ubeslægtet med Vatnes Opsiddere. Vidnet har tilbragt al sin Tid paa Aadland med Undtagelse af et Tidsrum af omtrent 20 Aar, nu for 24 Aar siden, da han igjen kom tilbage. Vidnet svarede til de af Riis fremsatte Spørgsmaal ad 1: Ja Vidnet kan ikke mindes andet. Ad 2: Som første Vidne. Ad 3: Ja formentlig har de det udenat Vidnet har personlig Erfaring derfor. Vidnet videre forklarede: Det er Kalve, man har taget ind som fremmede Kreature fra Vatne i Østremarken og tror han disse ere blevne gaaende der hele Sommeren til man har hentet dem, ialfald er dette Tilfælde med de Kalve, der have været der fra Aadland. Han tror helst det er blot Malkekjør, Vatnes Opsiddere selv har havt i Østremarken. Han kjender ikke til, om Vatne de Dele af Sommeren, de har havt sine Malkekjør i Østmarken, de har havt saa meget færre i Fællesskabets Mark, men har aldrig hørt Tale om at Vatne har taget fremmede Kreature og sat ind i Fællesskabets Mark den Tid. Oplæst og vedt. Edfæstet.

Atter fremstod 1^{ste} Vidne, der paa Anledning fra Riis forklarede, at Gaarden Vatnes Husmænd har været udelukkede fra Benyttelse af Østremarken. - Paa Anledning af Eskeland forklarede Vidnet, at Gaarden Vatnes Opsiddere har udlagt til en Husmand Udmark udenfor Østmarken, altsaa af Nedreudmark, hvorom de nu ikke gjør Paastand om at den er Særeiendom. Han forklarede videre, at Vatnes Opsiddere har byttet Skov og Mark med Øklands Opsiddere paa den Maade, at Vatnes Opsiddere har overladt en Del udenfor Østmarken af Nedreudmarken og faaet igjen af Økland dels Bø og dels Hjemmeudmark, som da er udlagt til Beite for Fællesskabet. Vidnet videre forklarer, at en Del af "Hauglandsva" er indtaget af Fællesskabet nu for over 50 Aar siden. Opl. og vedt. i Henhold til aflagt Ed.

3^{die} Vidne Dordi Olsdatter søndre Tvedte 70 Aar gl. Vidnet har en Broder og en Søstersøn som er Opsidder paa Vatne. Selv er Vidnet Folgekone paa Tvedte. Hun svarede til de fremsatte Spørgsmaal: Ad 1: Ja, saalænge hun kan mindes. Ad 2: Deri at de har brugt den en Del af Sommeren for sine Melkekjør og Kalve og at Andres Kreature ikke har faaet komme ind der. De har ogsaa af og til taget i Beite en og anden fremmed Kalv. Ad 3: Ja. Vidnet tillægger, at de Dele af Sommeren, en 4 a 5 Uger, Vatnes Opsiddere har havt sine Kjør i Østremarken, har de ikke stort havt Kreature i Fællesskabets Mark. Opl., vedt. og beediget.

4^{de} Vidne Lars Olsen Stokken, 72 Aar gl. Vidnet er født paa Økland, Nabogaarden til Vatne, og har ogsaa tjent paa Vatne i 2 Aar, ubeslægtet med Opsidderne paa Vatne og svarede til de fremsatte Spørgsmaal: ad 1: Ja, fra hans Barndom til nu. Ad 2: Deri, at ingen Anden har havt Noget med Østremarken at gjøre, idet de blot har brugt den for sine egne Malkekjør i Slaatten og kanske ogsaa en kort Tid af og til i Kornskuren. Af og til har de ogsaa taget ind en fremmed Kalv. Ad 3: Ja. Vidnet forklarer videre, at de Dele af Sommeren, som Vatnes Opsiddere som omforklaret havde sine Malkekjør i Østmarken, havde de saameget færre i den fælles Mark, idet de ikke toge nogen Fremmede ind der. Vidnet tillægger, at Vatnes Husmænd ikke fik eller faar have sine Kreature i Østmarken. Opl., vedt. og beediget.

5^{te} Vidne Johannes Johannesen Lunde, 81 Aar gl. Vilkaarsmand paa Lunde og med Vatnes Opsiddere ubeslægtet og svarede til de fremsatte Spørgsmaal: Ad 1: Ja, saa har Vidnet hørt alle sine Dage, men har ikke selv seet det. Ad 2: Deri at de har benyttet den udelukkende for sine egne Kreature, nogle Uger om Sommeren, naar det har faldt dem beleiligst, har de havt sine Malkekjør der, og saa har de havt sine Kalve der og af og til taget en fremmed Kalv, og andre fremmede Kreature har ikke faaet komme der, saaledes har Vidnet hørt Brugen at være udøvet. Ad 3: Vidnet mindre bekjendt. Vidnet forklarer videre, at naar Vatnes Opsiddere har havt sine Kjør i Østmarken, maa de have havt saamange færre, som disse have udgjort, i den øvrige Mark eller i Fællesmarken da han ikke kjender til og ikke tror, at de have taget fremmede Kreature. Opl., vedt. og beediget.

6^{te} Vidne Salomon Gudmundsen Lundemandsværk, 79 Aar gl., med Vatnes Opsiddere ubeslægtet, han er Opsidder paa Lundemandsværk og som saadan fordrer han rigtignok Andel i det fælles Seterbeite, men Lundemandsværks Hjemmeudmark er udskiftet og indgjerdet, og er der ikke fremkommet Paastand om, at denne skal gaa ind i Fællesskabet. Vidnet svarede til de fremsatte Spørgsmaal: Ad 1: Ja. Ad 2: Deri, at den er fragjerdet, og at der som Regel ikke har gaaet fremmede Kreature der, og at de har forsøgt tildels at holde saadanne borte ved Jagning. Ad 3: Ja, og har Lundemandsværks og Tvedtes Opsiddere været delagtige heri, idet disse 3 Gaarde har hvert sit Stykke af Gjerdet paa østre Kant for Østremarken. Vidnet forklarer videre, at det er Malkekjørene især og Hestene, Vatnes Opsiddere enkelte Uger om Sommeren har i Østmarken, og maa de have færre i den Fællesmark, da han ikke har hørt, at de have taget ind fremmede Kreature. Opl., vedt. og beediget.

7^{de} Vidne Einar Olsen Tyse, 64 Aar gl., med Opsidderne paa Vatne ubeslægtet og i Fællesskabet uinteresseret, forklarer til de fremsatte Spøragsmaal: Ad 1: Ja. Ad 2: Deri, at de have havt sine Malkekjør der en Tid af Sommeren, helst i Slaatten, af og til indtaget fremmede Kalve, saaledes har Vidnet flere Gange havt Klave der og betalt derfor, og ikke tilladt Fremmedes Kreature at gaa der. Ad 3: Ja det tror Vidnet vist, saavidt Vidnet kjender til. Saavidt Vidnet veed har Vatnes Opsiddere blot havt Gjeldkreature i den fælles Mark, de Uger de have havt Malkekjørene i Østmarken. Vidnet tillægger paa Anledning af Eskeland, at han dog ikke er sikker om at Vatnes Gjeldkreature have været i den fælles Hjemmeudmark eller tilfjelds. Han mener, at Vatne maa have havt saamange færre Kreature i den anden Mark, de Uger Malkekjørene have været i Østmarken, da han aldrig har hørt, at de have taget ind fremmede Kreature.

8^{de} Vidne Elling Andersen Tyse, 64 Aar gl. ubeslægtet og uinteresseret, Forpagter paa Stordøens Præstegaard, forklarer til de fremsatte Spøragsmaal: Ad 1: Ja. Vidnet har hørt det altid og veed, at der har været Gjerde saalænge han kan mindes. Ad 2: Vidnet henholder sig til sit Svar til ad 1 og veed, at hans Nabo har havt Kalve der, som han siger for Betaling. Ad 3: Ja, men daarligt, i gammel Tid, idet Kreaturene af og til gik omhinanden. For nogle Aar siden, Vidnet antager omtrent et halvt Snes, blev der opført et bedre Gjerde saadant som det nu er. Vidnet tror ikke, at man fra Vatne har taget fremmede Kreature, og maa de saaledes have havt saamange færre Kreature i Fællesmarken i de Uger, hvori de have havt sine Malkekjør i Østmarken. Opl., vedt. og beediget.

9^{de} Vidne Herman Tørrisen Aadland 69 Aar gl. Folgemand paa Aadland, hvori han selv tidligere har eiet et Brug, med Vatnes Opsiddere ubeslægtet, svarer til de fremsatte Spøragsmaal: Ad 1: Ja. Ad 2: Den har været indgjærdet og Vatne har havt sine Kreature der, helst Malkekjør, enkelte Uger om Sommeren, og andre Gaardes Kreature har ikke faaet gaa der, og de har taget ind fremmede Kalve der, saaledes har Vidnet selv havt Kalve der, han husker ikke, om han har betalt. Ad 3: Ja, det har de vist gjort i lang Tid. Vidnet udtaler, at det er en Selvfølge, at Vatnes Opsiddere have havt saamange færre Kreature i Fællesbeitet, naar de have havt Kreature i Østmarken, da han ikke veed og ikke tror, at de have taget ind fremmede Kreature. Opl., vedt. og beediget.

10^{de} Vidne Ole Jensen Økland øvre, 55 Aar gl. med Opsidderne paa Vatne ubeslægtet, Pladsmand under Nabogaarden øvre Økland, svarede til de fremsatte Spøragsmaal: Ad 1: Ja, de har sine Malkekjør der een a to Gange nogle Uger om Sommeren samt sine Kalve, de tager ogsaa fremmede Kalve saaledes har Vidnet bedet om at faa Lov til at have sin Kalv der af og til, fremmede Kreature

har ikke faaet Lov til at gaa der, og de have holdt Gjerde rundt om vedlige. 2 og 3 hermed besvaret. Vatnes Husmænd have ikke havt Frihed til at have sine Creature i Østmarken. Naar Vatnes Opsiddere have havt sine Malkekjør i Østremarken, har blot deres Gjeldcreature været i den fælles Mark, og har disse dels været i Hjemmeudmarken og dels tilfjelds. Paa Anledning udtaler Vidnet, at han ikke tror, at Vatnes Husmænd nogensinde have bedet om at faa have sine Kjør i Østremarken, og udtaler videre, at disse bor saaledes, at dette heller ikke vilde være bekvemt for dem. Opl., vedt. og beediget.

11^{te} Vidne Hans Olsen øvre Økland, 55 Aar gl., oplyste, at han var Lodeier i Fællesskabet, idet han eier Brug i øvre Økland, og demitteredes saaledes uden Afhørelse.

12^{te} Vidne Ole Olsen Sagnæs, 52 Aar gl. med Vatnes Opsiddere ubeslægtet og i Sagen uinteresset, svarer til de fremsatte Spørgsmaal: Ad 1: Ja, Vidnet har ikke hørt andet al sin Tid, og i de sidste 25 Aar, da han har boet paa Sagnæset under Aadland lige i Nærheden af Østmarken, veed han dette af personlig Erfaring. Vatnes Opsiddere har sine Malkekjør der nogle Uger af Sommeren, nogle Aar een Gang, andre to Gange. De have ogsaa sine Kalve der hele Sommeren. De tage ogsaa fremmede Kalve ind. Vidnet har saledes selv havt sine Kalve der, som han har bedet om. De have havt Østremarken indhegnet, saalænge Vidne mindes, og de jage fremmede Creature naar disse komme der, det har Vidnet seet mange Gange. 2 og 3 hermed besvaret. Vidnet udtaler, at Vatnes Opsiddere selvfølgelig har saa mange færre Creature i Fællesmarken, naar de have sine Kjør i Østremarken. Opl., vedt. og beediget.

Eskeland bad derefter afhørte de af ham opgivne Vidner.

Peder Andersen Lundemandsværk, der fremstod som

13^{de} Vidne og oplyste at være 70 Aar gl., med Opsidderne paa Vatne ubeslægtet, Opsidder paa Lundemandsværk og staar saaledes i samme Forhold til Sagen som 6^{te} Vidne.

Paa Anledning af Eskeland forklarer Vidnet, at i gamle Tider var Gjerdet for Østmarken meget daarligt, saaat Creaturene jevnt gik omhinanden. I den senere Tid, efterat nyt Gjerde blev opført, har dette været anderledes, han veed ikke, hvor længe der er siden det nye Gjerde blev opført, men han antager omtrent 10 Aar. Riis bad ogsaa dette Vidne forelagt de fremsatte Spørgsmaal, og svarede Vidnet: Ad 1: Ja, det har de gjort saalænge Vidnet kan mindes. Ad 2: Han har ikke saa nøie lagt Mærke til, hvad Slags Creature det har været, men han tror helst Malkekjør og Kalve, han har dog

ogsaa seet Heste der. 3^{die} Spørgsmaal tidligere besvaret. Vidnet vidste ikke videre at oplyse. Opl., vedt. og beediget.

Eskeland frafaldt det af ham opgivne andet Vidne, da dette er Parthaver i Fællesskabet.

Eskeland paa Fællesskabets Vegne derefer bemærkede: Det er ikke tvivlsomt, at den omprovede saakaldte Østremarken fra først af har lagt i Fællesskabet og fremdeles ogsaa hører dette til, hvorfor han just ogsaa fandt en Støtte deri, at den indeni samme liggende Hatleflaat specielt derfra er undtaget, idet det formentlig forholde sig saa som af Vatnes Opsiddere selv til Protokollen opgivet, at denne er benævnt i deres Skjøder. En anden Støtte for sin Opfatning herfor finder han ogsaa at ligge i den Omstændighed, at blot to af Opsidderne paa Vatne eire Skoven i Østremarken medens derimod samtlige fire benytter Græsgangen. Naturforholdene antog han imidlertid bevirket, at de let har kunnet indhegne dette Stykke som skeet, og Størsteparten af de i Fællesskabet interesserede har enten ikke kjendt til dette eller ikke brydet sig om det. Men han formente, at de dermed ikke kan vinde nogen Ret, som de ikke har havt. Med disse Bemærkninger indlod han under Henviſning til Vidneprovene under fornødent Forbehold Sagen til Dom med Paastand: Principaliter, at Østremarken tillægges Fællesskabet, subcidiært, under Forudsætning af at dette ikke skulde vinde Medhold, at Gaarden Vatne da af den fælles Nedreudmark tillægges en saameget mindre Del som der ved Kommissionens Skjøn maatte findes, at Beite i Østremarken er værd. Riis for Gaarden Vatnes Opsiddere under foreløbig Benægtelse af Eskelands Anbragte og under ethvert fornødent Forbehold begjærede Tvisten udsat for at faa Adgang til gjennem Indlæg at forfægte Gaard Vatnes Sag. Han bad om Udskrift af det Protokollerede og Spørgsmaalsdokumentet og sig givet en passende Frist til Indlæggets Forfattelse efter Udskriftens Modtagelse, han begjærede 4 Uger.

Eskeland bad sig givet Aneldning til at se Modpartens Indlæg og besvare samme, hvortil han ogsaa bad sig givet en passende Henstand. Begge Parter enedes nu om at tilstille hinanden sine Indlæg og indsende samme udprosederet til Kommissionens Formand inden 1^{ste} April 1890.

Eragtet: Sagen udstaar som af Parterne begjært.

Retten hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1890 den 4^{de} Juni var Kommissionen samlet i Tinghuset paa Fitjeøren. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer. Mod 27 Stemmer, nemlig fra Vespestad alle Opsidderne; fra Næsbø Kjølvs

Olsen og Ole Kristoffersen; fra Gloppen Kristoffer Rasmusen, Sten Olsen og Ole Larsen; fra Bortvedt Berge Bergesen og Berge Olsen; fra Agdesten Anders Reinertsen, Ole Bergeen og Ole Reinertsen; fra Hetlesæter Od Kristoffersen; fra Eskeland Johannes Larsen; fra Præsthaug Ole Nielsen, Hans Torbjørnsen og Ole Pedersen; fra Vatne Ole Jensen og Ole Olsen samt Peder Tollefsen; fra Tyse Elling Andersen og Niels Olsen; fra Sæverhagen Johannes Odsen og fra øvre Økland Hans Olsen, - besluttede Forsamlingen, at der skulde vælges 3 fra Fitje og 3 fra Stordøen, der skulde repræsentere Fællesskabet og til hvem Kommissionen saaledes skulde henvende sig, naar det gjaldt at ivaretage Fællesskabet Interesse mod den enkelte Gaard. 62 Opsiddere fra Fitje valgte Ordfører Østen Hageberg, Sergeant Høie og Jens Knudsen Rydland d.Y. Stordøens Opsiddere stemte ved Seddeler. Valgte bleve Østen Eskeland med 47, Ole O. Høiland d.Æ. med 40 og Peder H. Valvatne med 22 Stemmer.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 9^{de} Mai blev Ret sat af Kommissionen i Ole Stens Hus i Fitje til Afsigelse af Dom i Tvist mellem Gaard Vatnes Opsiddere og Fællesskabet angaaende Vatnes Særeiendom til Udmarksstykket Østremarken.

Dernæst fremlagdes 3^{die} Indlæg fra Vatnes Opsiddere og 2^{det} fra Fællesskabet saal: #

Formanden afgav saadant Votum:

Ved Opgaaelsen af Ydergrændsen for det Fællesskab paa Stordøen, som ved kongeligt Kommissorium af 13^{de} Marts 1888 er befalet udskiftet opstod der for Kommissionen Tvist om den saakaldte Østremarken hører til Fællesskabet eller er Gaarden Vatnes Særeiendom.

Efter foregaaende Aastedsbefaring og Vidneførsel i Sessionen den 10^{de} December f.A. er der mellem Parterne, Vatnes Opsiddere ved Sagfører og Fællesskabet, repræsenteret ved Stordøens Ordfører, vexlet Indlæg, og er Sagen gaaen under Paakjendelse med saadanne Paastande: For Fællesskabet principaliter at Østremarken tillægges Fællesskabet, subsidiært at Gaarden Vatne af den fælles Nedreudmark tillægges en saa meget mindre Del, som det ved Kommissionens Skjøn maatte findes, at Beitet i Østremarken er værd, for Vatnes Opsiddere: At Østremarken tilkjendes Gaarden Vatne som Særeiendom og som saadan holdes udenfor Udskiftningen, og at Gaard Vatne ved Udskiftningen tillægges en forholdsvis ligestor Andel af Fællesskabet som de øvrige deri interesserede Gaarde.

Den omtvistede Udmarkstrækning, som Gaarden Vatne paastaar at være deres Særeiendom, begynder ved Aadlandsvandet, idet Vatnes Bøgjerde danner Grændsen indtil "Butlajuet", derfra til "Bjønnane" i Elven, mellem hvilke Punkter Gjerde er opført, derfra dannes Grændsen af Vatneelven til "Styggestølen" midtfor Pladset "Hauglandsva", derefter af Gjerde dels af Træ, dels af Sten og dels af Torv ligetil Aadlandsvandet ved Lundervig, og derefter af Aadlandsvandet til Udgangspunktet. Indenfor denne Indhegning ligger den saakaldte Hatleflaat, et Bostykke, som Fællesskabet indrømmer at tilhøre Gaard Vatne som Særeiendom.

Jeg skal bemærke:

Ved de afhørte Vidner er det tilstrækkelig godtgjort, at Gaard Vatnes Opsiddere fra saalangt tilbage som Folk mindes har benyttet den omtvistede Strækning, Østremarken, til Beite for sine Kreaturer, de have ogsaa holdt den indhegnet om end ikke med saa solid Gjerde som nu er Tilfælde, paa de Steder, hvor Naturen ikke selvgjerder, de have ogsaa af og til taget ind fremmede Kalve i Beite der og ogsaa derfor oppebaaret Betaling. Der er saaledes Noget som taler for, at Vatnes Opsiddere have kunnet betragte Østremarken som sin Særeiendom og at de fremkommer med saadan Paastand. Men uagtet der det er finder jeg dog ikke at kunne give dem Ret i sin Paastand. Forholdets egen Art og ogsaa Brugen synes det mig taler for, at Østremarken er indtaget af Fællesskabet, at altsaa Vatens Opsiddere upaataalt af Naboerne er Gang i Tiden har indgjerdet dette Stykke, som Naturen selv betydelig har bidraget til at hegne, af den fælles Udmark. Forholdets egen Art synes at tale herfor, thi mod Vest og Nord er Fællesskab og Fællesskab er det Almindelige og Optrindelige paa Stordøen for Udmarkens Vedkommende; Brugen taler derfor, thi som det fremgaar har Gaarden Vatne brugt Østremarken ikke egentlig som en Særeiendom, den har nemlig kun brugt den til Tider af Sommeren; men til disse Tider har Vatnes Opsiddere i samme Forhold saameget mindre benyttet det udenomliggende Fællesskab. At de tildels har taget ind fremmede Kalve og det endog af og til for Betaling synes ikke at være tilstrækkelig til deraf at udlede nogen Brug som Særeiendom. Det har nemlig blot gjaldt Kalve og som det synes kun enkeltvis, og man kan vel let tænke sig, at Naboer h...ve villet erlægge Betaling for at have disse i et Indgjerde selv om de ikke antog, at Indgjerdet var Særeiendom. For denne min Opfatning af Forholdet synes ogsaa at tale, at det kanske i ikke saaliden Grad, hvad Fællesskabets Ordfører har paapeget, at blot to af Vatnes Opsiddere eier Skov i Østremarken, medens samtlige Opsiddere efter deres Paastand skulde eie Jordbunden, - naar dette betragtes i Lys af det stedfindende eiendommelige Forhold paa Stordøen at Skoven er delt, medens Marken er i Fællesskab. Vatnes Paastand om, at Hatleflaat fra tidligere skulde have havt saamegen større Udstrækning og

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

ogsaa have indbefattet hele Østremarken, synes ikke at have Rimeligheden for sig og kan ikke med Benegtelse deraf antages. At Vatne skulde have vundet Hevd paa Østremarken kan hellerikke antages. Rigtignok kan der vel ikke være Noget i Veien for, at en i Fællesskab liggende Eiendom ved Hævd kan vinde en udvidet Raadighed i Fællesskabet naar Hævdsbetingelserne iøvrigt ere tilstede. Men efter hvad oven er fremholdt finder jeg ikke, at Vatnes Brug har været af den Beskaffenhed, at denne Gaard kan antages at have hævdet Østremarken som Særeiendom; thi paa samme Tid som denne Gaard har beitet i Østremarken, har den i samme Grad saameget mindre benyttet den øvrige Del af Fællesskabet og Brugen maa derfor mere betragtes som et Vexelbrug eller Beitebytte, som de Øvrige i Fællesskabet har seet paa og ladet gaa, idet de ikke have fundet den at være nogen udvidet Brug fra Vatnes Side og saaleds hellerikke nogen Indskrænkning for dem selv.

Af samme Grund kan det hellerikke antages, at Vatne ved Alders Tids Brug har erhvervet Østremarken som Særeiendom. Jeg kommer saaledes til det Resultat, at Østremarken - med Fradrag af Hatleflaat - maa gaa ind i Fællesskabet, derimod bør Udskiftningskommissionen under Udskiftningen søge at udlægge denne Udmarksdel paa Gaard Vatne for at ikke denne Gaards Bekostning ved Gjerders Opførelse skal være spildt. Dette vil formentlig hellerikke falde vanskelig.

Dom afsiges først nu af den Grund, at Kommissionen først vilde blive bekjendt med Forholdene paa Stordøen i Almindelighed, forinden den gav sig av med at paakjende de opstaaede Tvistigheder.

Thi voteres:

Gaard Vatnes Paastand, at den saakaldte Østremarken er dennes Særeiendom tages ikke til Følge, derimod bør Østremarken, med Undtagelse af Hatleflaat, der er Vatnes Særeiendom, at gaa ind under Fællesskabet.

Nielsen tiltraadte Formandens Votum, dog under megen Tvivl.

Sundnæs tiltraadte Formandens Votum

Thi kjendes for Ret:

Gaard Vatnes Paastand, at den saakaldte Østremarken er Særeiendom tages ikke til Følge, derimod bør Østremarken, med Undtagelse af Hatleflaat, der er Vatnes Særeiendom, at gaa ind under Fællesskabet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 12 Mai blev Ret sat af Kommissionen i Ole Stens Hus i Fitje til Domsafsigelse i Tvist mellem Gaardene Vespestad og Nesbø paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden.

Formanden afgav saadant Votum:

Ifølge Stevning af 6 November 1889 er indbragt for den Kgl. Kommission til Udskiftning af et Udmarkssameie paa Stordøen til Foretagelse og Paakjendelse en Sag mellem Vespestads og Næsbøs Opsiddere mod Fællesskabet. I Henhold til den freml. Udskrift af Lysekloster Jurisdiktions Aastedsprotokol og 78 førte Vidners Prov indlod begge Parter Sagen til Dom med saadanne Paastande: for Vespestad og Nesbø's Vedkommende: at den irettelagte Forretning af 1837 kjendes staaende ved Magt og at deres Hjemmeudmark saaledes erkjendes at være udskiftet af Fællesskabet, men at de derhos tilkjendes fælles Andel i Fjeldbeite efter sin Skyld. For Fællesskabets Vedkommende: principaliter at Forretningen af 1837 kjendes ugyldig da blot nogle enkelte Nabogaarde vare indstevnte og at den saakaldte Vespestads og Nesbø' Mark som Følge deraf gaar ind under det almindelige Fællesskab og som saadant udskiftes af Kommissionen. Subsididært for Tilfælde at Forretningen af 1837 skulde kjendes gyldig at denne da maa betragtes ganske at have udskiftet Vespestad og Næsbø fra Fællesskabet og at disse Gaarde som Følge deraf ingen Andel tillægges i det fælles Fjeldbeite hverken for Mark eller Skov.

Jeg skal hertil bemærke: Hvad angaar den i 1837 afholdte Udskiftningsforretning og Spørgsmaalet om dennes Gyldighed saa er der ikke fra nogen af Siderne fremkommen Indsigelser, der kan lede til Undersøgelse af de ifølge naadigst Kommissorium bevilgede Kommissariers enten Kompetence eller Habilitet og jeg finder følgelig ikke at burde indgaa paa denne Side af Forretningens Gyldighed, hvor forøvrigt Alt tilsyneladende er i Orden. Forsaavidt Fællesskabet derimod grunder sin Paastand om Forretningens Ugyldighed paa at ikke samtlige Deltagere i Fællesskabet vare indstevnte i Sagen, stiller Forholdet sig anderledes. Det maa efter nuværende Retspraxis, der tager sin Hjemmel i en gennem Aarhundreder etableret Sædvaneret ansees absolut nødvendig at stevne ikke alene samtlige Lodeiere men ogsaa alle Naboer, der rimeligvis kan berøres af Forretningen. At saadan Varsling af samtlige Interesserede 1837 er undladt, uvist af hvilken Grund, maa i Overensstemmelse med denne Retsregel ansees som en processuel Feil, der vilde kunne ledet til den hele Forretnings Ophævelse. Men den Ugyldighedsgrund maatte været gjort gjældende i de almindelige Retsmidlers Former, det vil sige gennem Forretningens Indbringelse til Prøvelse og Underkjendelse paa behørigt Sted og i behørig Tid. Da dette dengang ikke er skeet, og ingen af de absolute Ugyldighedsgrunde er tilstede

maa Forretningen nu være i enhver Henseende uangribelig forsaavidt angaar de ved den stiftede Privatrettighed der. Og til at gaa den Mellemsvei at lade Forretningen gjælde overfor de Lodeiere i Fællesskabet, som var indstevnte dertil, medens de ustevnte skulde staa udenfor som uberørte af det ved Forretningen stiftede nye Retsforhold, er man aldeles uberettiget. Der foreligger nemlig en fuldt formel gyldig Forretning trods den Omstændighed at der er blevet afgjort angaaende ustevnte Trediemands Interesser. Naar desuagtet disse udenforstaaende Trediemænd har forspildt sin Adgang til for sit Vedkommende at faa Forretningen ophævet gennem de ordinære Retsmidler, da maa Følgen af denne deres Forsømmelighed lægges dem selv tillast. Der er liden Sammenhæng i at disse gennem sin Forsømmelighed skal kunne vælte Ulæmpene ved den i 1837 afholdte Forretning over paa de Sameiere i Fællesskabet, som tilfældigvis dengang vare indstevnte. Meget værd at lægge Mærke til er ogsaa den Omstændighed at Udskiftningsforretningen af 1837 er bleven thinglæst uden at der fra Nogen i Fællesskabet er fremkommen nogen Protest mod dens Virkning ligeoverfor ham. Denne Taushed overfor den foretagne Thinglæsning kan lettelig opfattes enten som et Bevis for at det nuværende Udmarksfællesskab paa Stordøen dengang ikke opfattedes at existere i en Udstrækning som nu, eller ogsaa maa Tausheden underskydes Fortolkning af et stiltiende Samtykke til at Forretningen trods den i Varslet liggende processuelle Mangel bliver virksom ogsaa ligeoverfor dem. Jeg kan i Henhold til disse forudskikkede Bemærkninger ikke komme til andet Resultat end at Forretningen af 1837 maa være af en urokkelig Gyldighed. Tilbage staar at kaste et Blik paa den ved Forretningen etablerede Retstilstand. Hensigten med Forretningens Afholdelse synes at have været - ihvorvel den ikke udtrykkelig udtaler dette - en fuldstændig Opløsning af Sameiet for Vespestad og Næsbø Vedkommende. Og en saadan Opløsning maa ogsaa antages ved denne at være indtraadt ikke alene for Hjemmeudmarkens Vedkommende men ogsaa forsaavidt angaar det indtil daværende Fællesskab i Fjeldbeitet. Som et vægtigt Datum for denne Antagelse kan anføres at de ved Forretningen af 1837 udskiftede Vespestad og Næsbø Gaarde har faaet sig tillagt saa meget og saa god Udmark at det ville have været en Uretfærdighed overfor de øvrige Sameiere i Fællesskabet saafremt de efter Forretningen skulle have beholdt sin Ret i det fælles Fjeldbeite. Hvorvel der i selve Sagens Natur ikke ligger nogen Hindring for Antagelsen af den af Vespestad og Næsbø Gaarde fremsatte Paastande om Forretningens Rækkevidde og hellerikke selve den beskrevne Udskiftningsforretning eller øvrige i Sagen førte Bevisligheder egentlig udelukker Antagelsen af denne deres Paastand, kan jeg dog ikke komme til andet Resultat og det nærmest af Hensyn hentede fra de lokale Forholde idet Forretningen som omtalt ellers vilde været en Uretfærdighed overfor de øvrige Sameiere. Den Vespestad og Nesbø Gaarde ved Forretningen tillagte Udmark hører nemlig til

den bedste ja er den allerbedste og maa antages fuldt tilstrækkelig for Gaardens Behov. Eftersom den i 1837 foretagne Forretning ikke afgiver Hjemmel for Vespestad og Næsbøgaardene til at deltage i det fælles Fjeldbeite, bliver fremdeles at undersøge, hvorvidt der af de førte Vidners Udsagn kan udledes, at en saadan Ret som paastaaet tilkommer Gaardene paa Grundlag af Hævd, paaløben efter 1837. De serdeles mange Vidnesbyrd i denne Sag udtaler sig dels om et Skiftesgjerde mellem de ved Forretningen af 1837 udskiftede Gaarde og det øvrige Fællesskab, dels om hvorvidt de udskiftede Gaarde efter og trods Forretningen har havt sine Kreaturer i Fællesskabets Fjeldbeite paa en saadan Maade, at Hævd kan være indtraadt, dels ogsaa om, hvorvidt de udskiftede Gaarde og Fællesskabet gjensidig have jaget hinandens Kreaturer fra Hjemmeudmarken. Efter den Løsning, Spørgsmaalet om Gyldigheden af den i 1837 afholdte Udskiftningsforretning i det Foregaaende er bleven tildel, bliver Vidneudsagnene forsaavidt angaar Skiftesgjerde og den indbyrdes Jagning af Kreaturer fra de udskiftede og Fællesskabets Hjemmeudmarker uden videre Betydning. Tilbage at undersøge bliver da den Del af Vidneudsagnene, der omhandler de udskiftede Gaardes fortsatte Deltagelse i Fællesskabets Fjeldbeite. Af saa at sige samtlige Vidners mere eller mindre bestemte Udtalelse fremgaar, at Vespestad og Nesbøgaardene regelmæssigen have benyttet Fællesskabets Fjeldbeite omtrentlig paa samme Maade som før 1837. Vel at lægge Mærke til er især 21^{de} Vidnes meget koncise og klare Udsagn. Hvorvel de fleste af de afgivne Vidneprov kun vedrører Gaardenes Beitningsret, forsaavidt angaar Heste og Faar, ere der dog saamange og saa vægtige Udtalelser ogsaa for Storkreatureernes Vedkomne, at disse vistnok maa medtages. Ihvorvel jeg som ovenanført er kommet til det Resultat, at Forretningen af 1837 fuldtud udskiftede Vespestad og Næsbøgaardene fra Fællesskabet, finder jeg dog i Forretningens Taushed herom Grund til at antage, at Vespestad og Næsbø's Opsiddere derom kan have havt og have en anden Mening, og at deres omprovede Brug af Fjeldet saaledes ikke har været udøvet, idet de samtidig vare sig beviste, at de derved krænkede Udenforstaaendes Ret. Paa Grundlag heraf kan jeg følgelig i Overensstemmelse med Vidneprovne ikke komme til andet Resultat, end at Vespestad og Næsbøgaardene ved Hævd have vundet Beitningsret i Fællesskabets Fjeldbeite og det for al Slags Kreaturer, cfr. Høiesteretsdom af 21 September 1849, Retstidende 1849 pg. 646. Dog maa denne hævdede Beitningsret selvfølgelig taale de eventuelle Indskrænkninger, som den nedsatte Kommission i Henhold til afgivendes Beitningsskjøn maatte bestemme.

Dom afsiges først nu, da Kommissionen først vilde blive noget kjendt med Forholdene i det Hele taget i det Fællesskab, der skal udskiftes, forinden den gav sig af med at paakjende de opstaaede Tvistigheder.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Thi bliver mit Votum:

Gaardene Vespestad og Næsbø er ved Udskiftningsforretningen af 1839 endelig og fuldstændig udskiftet af Fællesskabet, men har ved Hævd, paaløben efter dette Aar, erhvervet fuld Beitningsret i Fællesskabets Fjeldbeite.

Nielsen kunde ikke tiltræde Formandens Votum. Han har været i Tvivl, om han ikke burde stemme for Underkjendelse af Udskiftningsforretningen af 1837, ved hvilken et Par Gaarde ved en Partiel Udskiftning af Samejet paa fem Gaardes Bekostning var forstaaet at faa sig tillagt saa store Markstrækninger som Vespestad og Næsbø i nærværende Tilfælde har faaet, Strækninger, der efter hans Mening ere saa ulige bedre og vædifuldere end de, der vil blive andre og nærliggende Gaarde tildel, uden at disse har været varslede til at iagttage sine Interesser. Men naar han alligevel bliver staaende ved at godkjende Forretningen af 1837, saa maatte han forstaa den saaledes, at det har været Meningen med den ganske at udskifte Vespestad og Næsbø fra Fællesskabet baade hvad Fjeld og Nedreudmark angaar. De store og overordentlig værdifulde Strækninger, der som ovenfor berørt ved Udskiftningen ere tillagte Vespestad og Næsbø, synes blandt andet ogsaa at tyde herpaa, og den Betragtning, at disse Gaarde og allermindst Næsbø, siden Udskiftningens Afholdelse skulde have tilhævdet sig Ret i Fjeldet kunde han heller ikke tiltræde.

Hans Votum bliver saaledes: At Gaardene Vespestad og Næsbø ved den fremlagte Udskiftning af 1837 vedtages som fuldstændig udskiftede fra Fællesskabet baade hvad Nedreudmark og Fjeld angaa og at disse Gaardes Paastand om Andel i Fjeldet efter deres Skyld ikke tages tilfølg.

Sundnæs tiltraadte fuldtud Konklusionen af Nielsens Votum med følgende Bemærkninger:

Jeg hefter mig specielt ved Retfærdighedshensyn ligeoverfor Fællesskabet med Hensyn til det reiste Spørgsmaal angaaende hvorvidt Forretningen af 1837 bør lægges til Grund for Afgjørelsen. Thi det forekommer mig utvivlsomt, at der ved Forretningen er tillagt Vespestad og Næsbø en langt større Andel af Fællesskabet end disse Gaarde efter sin Størrelse i Virkeligheden tilkommer. Vespestad og Næsbø's Udmark er uden Sammenligning den bedste Beitestrækning paa Stordøen og i Størrelse er den som sagt uforholdsmæssig. Vespestad og Næsbø kan efter dette efter min Mening ikke have udøvet Beitningsretten i Fjeldet i god Tro. Idet jeg, men ogsaa det under Tvivl, kommer til det Resultat, at Forretningen af 1837 bør blive staaende, og at Vespestad og Næsbø saaledes ere udskiftede fra Fællesskabet, finder jeg det hævet over al Tvivl, at Forretningen har ment, at de to

nævnte Gaarde skulle være ved samme ganske udskiftede af Fællesskabet og at de derfor ikke ere reserverede nogen Andel i Fjeldet. Jeg kan ikke tiltræde Formandens Votum, at Vespestad og Næsbø efter 1837 have vundet Hævd paa Beitning i Fjeldet; thi deres Brug har ikke været udøvet saa stadigt, og Opsidderne selv have neppe nogensinde antaget, at de have havt nogen Ret i Fjeldet.

Mit Votum bliver saaledes som nævnt overensstemmende med Nielsens. -

Efter disse Vota

blev saaledes kjendt for Ret:

Gaardene Vespestad og Næsbø bør ved den fremlagte Udskiftning af 1837 at være fuldstendig udskiftede af Fællesskabet baade hvad Nedreudmark og Fjeld angaar, og disse Gaardes Paastand om Andel i Fjeldet efter deres Skyld tages ikke tilfølge.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 29^{de} Juli var Kommissionen samlet paa Lundastølen paa Stordøen.

Der fremlagdes Skrivelse af 11^{te} dennes fra Advokat Jørgen Smith, hvor denne anmoder om Kommissionens Anbefaling af at han paa Gaard Vatnes Opsidderes Vegne vil ansøge om beneficium proessus gratuiti til Indbringelse for Høiesteret en af Kommissionen under 9^{de} Mai dette Aar afsagt Dom i Tvist mellem Gaard Vatnes Opsiddere og Fællesskabet angaaende Paastand om førstnævntes Særeiendom til Udmarksstykket Østremarken.

Kommissionen skal i den Anledning udtale:

1. At den finder Høiesterets Afgjørele i ovennævnte Sag af væsentlig Betydning for bedømmelsen af flere lignende Spørgsmaal som sikkerlig vil opstaa, og som allerede ere anmeldte for Kommissionen.
2. At en hurtig Afgjørelse af ovennævnte Tvist vil være meget at ønske, da ellers lettelig kan blive Stands i Kommissionens Arbeide.

Kommissionen maa saaledes paa det Bedste anbefale Andragendet om beneficium og Andragende om at Sagen maa blive anticiperet til Foretagelse for Høiesteret.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 26 September holdt Kommissionen Møde i Thinglokalet paa Fitje. Kommissionen bestod af de beskikkede Medlemmer.

Der mødte efter Tilsigelse Opsiddere af Helland, nemlig Anfind Olsen, Jens Olsen, Knud Knudsen, Kristoffer Knudsen, Herman Kristian Johannesen, Ole Hermansen, Ole Bergesen, Ole Larsen, Peder Larsen; fra Hofstad Rasmus Rasmussen, Peder Endresen, Lars Larsen, Herman Rasmussen, Salomon Salomonsen, Rasmus Nilsen som mødende for Peder Rasmussen; fra Tisle vold Nils Salamonsen, Nils Nilsen. Fra Storevig mødte Ingen.

Af Fællesskabets Repræsentanter mødte Østen Hageberg og Sergeant Høie. Fællesskabets Repræsentanter indrømmede de ovennævnte 4 Gaarde Helland, Hofstad, Tisle vold og Storevig, at disse har sin Nedreudmark for sig selv i den Del, der ligger vestenfor Daafjorden og lavlandet mellem denne Fjord og Storvandet og dette Vand - paa Strækning mellem Daafjorden og Rylandsdalen - dannes Grændsen saaledes som opgaaet af Kommissionen og at de desuden har Andel i det fælles Fjeldbeite efter sin Skyld. De mødende fra de ovennævnte Gaarde vare enige i dette, men de ønskede Skiftelinie sat mellem Tisle vold og Hofstad, hvor der delvis er Kan, og mellem Storevig og Hofstad. Mellem Helland og Hofstad er Skiftesgjerde opført.

Nu mødte fra Storevig Amund Amundsen, Helge Rasmussen, Peder Asbjørnsen og Johannes Johannessen. Storevigs Opsiddere gik ogsaa nu ind paa det samme som de øvrige 3 Gaarde. Alle disse 4 Gaardes Opsiddere forbeholdt sig fri Driftevei til Fjeldet for de Kreature der drives dertil. Gaarden Rydlands Opsiddere indrømmede dem en saadan Vei over sin Udmark, det samme gjorde Opsidderne paa Liarbø og Sæterbø. Ogsaa de 4 ovennævnte Gaarde indrømmede hinanden gjensidig Ret til at drive Kreature over hverandres Udmark til Fjeldet. – De ovennævnte Opsiddere af Gaardene Hofstad, Tisle vold og Storevig paastode at Udskiftningskommissionen søger Skifte mellem Marikulnummerne i den Strækning der ved den oven beskrevne Linie er tillagt disse Garde som Hjemmeudmark.

Kommissionens Medlem Nielsen vilde ikke unnlade allerede strax at bemærke at da den gamle Grændse fra Bunden af Daafjorden til Rydlands Bøggærde nu er erkjendt som Fællesskabets Ydergrændse paa den Kant, var han af den bestemte Formening, at det ligger ganske udenfor Kommissionens Hverv at skifte mellem Gaardene paa vestre Side af nysnævnte Grændse.

Storevigs Opsiddere førte til Protokollen at de ikke tidligere under Kommissionens Opgaaen af Ydergrændsen for Fællesskabet har været tilsagte og saaledes heller ikke afgivet Møde og saaledes udtalt sig om hvorlangt Fællesskabet strækker sig. Idet de saaledes vedtage den nævnte Linie mellem Daafjorden og Rydland som Grændse for deres Hjemmeudmarker, ønskede de dette tilført for Tilfælde det muligens kan have Indflydelse paa Afgjørelsen om hvorvidt der skal sættes Grændselinie som paastaet mellem Gaardene i den af dem nu vedtagne Udmarksstrækning.

I Forbindelse med det ovenanførte vilde ikke Nilsen undlade at bemærke, at de mødende fra Tisle vold, Hofstad, Helland og Storevig idag udtrykkelig og gjentagne Gange har sagt, at Grunden til at de vilde have Kommissionen til at skifte mellem sig alene var den, at de derved vilde spare endel Omkostninger fremfor at faa skiftet ad ordinær Vei.

Paa Overenskomsten om, at Gaardene Helland, Hofstad, Tisle vold og Storevig skal have til Hjemmeudmark den Strækning der ligger vestenfor Daafjorden og Rydland og som er beskrevet af Kommissionen samt at de derhos skal have Andel i det fælles Fjeld efter Gaardenes Skyld, underskrev disse Gaardes fremmødende Opsiddere og Fællesskabets Repræsentanter Hageberg og Høie Protokollen.

Anfin Olsen Helland, Ole Hermandsen Helland, m.p.P., Ole Larsen Helland m.p.P., Ole Bergesen Helland m.p.P., Knud Knudsen Helland, Herman Christian Johannesen Helland, Christoffer Knudsen, Jens Olsen Helland, Peder Larsen Helland m.p.P., Peder E. Hofstad, Rasmus R. Hofstad, Lars Larsen Hofstad m.p.P., Herman R. Hofstad, Nils S. Tisle vold, Nils Nilsen Tisle vold m.p.P., Amund A. Storevig, Helje R. Storevig, Peder Asbjørnsen Storevik, Johannes J. Storevig, Østen S. Hageberg, A. Høie

Den fastsatte Fjeldlinje blev oplæst for de Mødende.

Mødet herved hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 2^{den} November ble Ret sat af Kommissionen paa Gaarden Aadland i Erik Torbjørnsens Hus. Kommissionen bestod af de opnævnte Medlemmer; dog mødte Landmark for O. Nielsen. Hvorda: afsagdes Dom i Tvist mellem Stues Opsiddere paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden.

Formanden bemærkede, at et af ham fremlagt Consept til Dom, har været gennemgaaet og vedtaget, hvorpaa enstemmig afsagdes saadan

Dom.

Under 13^{de} Oktober d.A. optages til Paakjendelse en Tvist mellem Gaard Stues Opsiddere og Fællesskabet om det saakaldte "Stuegjærdet", som Stues Opsidder paastaar at eie som Særeiendom, medens Fællesskabet paastaar at det skal gaa ind under det udskiftendes Fællesskab.

Stuegjærdet ligger langs Aadlandsvandet og er indgjærdet. Det er dog ikke den hele indgjærdede Strækning Stues Opsidder paastaar, idet der i samme er to smale Strimler, den ene i den søndre Ende, den anden i den nordre, han vil lægge til Fællesskabet, som senere indgjærdede, den søndre indgjærdet for 40 a 50 Aar siden og den nordre noget senere. Disse Markstrimler bleve under Aastedsbefaringen paaviste og afmærkede. Der blev videre paavist et mindre Stykke, "Stølsmyren" eller "Rundegjærdet", hvilket angaves tidligere at have været særskildt indgjærdet og brugt til Slaat, Gjærdet var imidlertid nu borttaget, ogsaa andre Steder paavistes af Stues Opsidder inden Indgjærdet som Steder hvor Slaat udøvedes. Stues Opsidder har paastaet, at Stuegjærdet udelukkende har været benyttet af Gaarden Stue og at Forholdet er saa gammelt, at ingen ved at oplyse noget andet. Der er afhørt 4 Vidner, hvis Forklaring synes at gaa ud paa, at "Stuegjærdet" fra umindelige Tider har været indhegnet og brugt af Gaarden Stue,- om Stues Benyttelse af samme til Slaat har dog Vidnerne vidst mindre at forklare. Fællesskabets Repræsentant har heller ikke benægtet Stues Opsidders Anførte, men dog protesteret mod at "Stuegjærdet" udlægges Stue som Særeiendom og fremholdt, at da denne Gaard ikke har indtaget fremmede Kreature i Beite, har den saa meget mindre benyttet Fællesskabets Mark, som den har beitet i "Stuegjærdet". Retten skal bemærke: Som tidligere anført maa det ved de afhørte Vidners Forklaring, ligesaavel som ved den uimodsagte tilførsel af Gaarden Stues Opsidder, ansees godtgjort, at denne Gaard, saa langt tilbage Folk kan mindes, har benyttet "Stuegjærdet" til Beite for Stues Kreature og at dette Indgjærde har været inghegnet, i de sidste 40 a 50 Aar er Indgjærdet imidlertid blevet noget udvidet,- og der er intet oplyst om at andre Gaardes Kreature har beitet der, videre maa det ansees godtgjort, at Stue paa forskjellige Steder har udøvet Slaat inden Indgjærdet. Uagtet disse Omstændigheder finder Retten imidlertid ikke at kunne give Stues Eier Ret i sin Paastand og skal bemærke: Forholdet for Stordøens Vedkommende i det store hele taget er dette, at Marken er fælles og Fællesskab maa derfor ansees for det normale paa de Steder, hvor ikke vedkommende Gaards Udmark i sin Helhed er udskiftet fra Fællesskabet og ogsaa i dette Tilfælde

maa det, at enkelte Gaarde er udskiftede, betragtes som en Overenskomst, den være ung eller gammel, mellem denne enkelte Gaard paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden. Dette gjælder Marken; Skoven er derimod altid udskiftet. Men gaar man ud fra dette Fællesskab, faar den Gaard, der paastaar noget som Særeiendom, overtage Bevisbyrden for at saa er Tilfælde. Men et saadant Bevis finder Retten ikke at Gaarden Stue har ført. Den finder ikke at der er ført Bevis, enten for at Stuegjærdet stadigt har tillagt Gaarden Stue som Særeiendom ei heller for at denne Gaard har erhvervet samme ved Hævd eller ved Alderstidsbrug. For at have vundet den til Særeiendom paa en af disse to Erhvervelsesmaader maatte Brugen have været udøvet paa en mere eksklusiv Maade, Gaardens Eiere maatte have brugt den øvrige Udmark i samme Udstrækning som de andre Gaarde, men det har den ikke gjort. Thi paa samme Tid som den har beitet i Stuegjærdet, har den havt saa mange færre Kreature i Fællesskabet,- det er nemlig ikke oplyst eller paastaet at Stues Eiere har taget ind fremmede Kreature enten i Fællesskabet eller i Stuegjærdet. Den eneste Eksklusive Brug Stue har udøvet i Stuegjærdet er Slaatten. Dette tyder virkelig paa en ud fra Fællesskabets Benyttelse værende Særret. Ihvorvel det dette gjør, finder Retten dog ikke paa dette Grundlag at kunne fastslaa Særeiendomsret, thi den Slags Udøvelse af Slaat, som her er foregaaet, kan tænkes at foregaa saa let upaataalt ligeoverfor et stort Fællesskab, hvor ingen finder sig hverken berettiget eller forpligtet til at optræde. Og den kan, seet fra Stues Eieres Side, tænkes foregaaet paa det Grundlag, at man - hvilken Tanke ofte er fremholdt - har troet at eie Marken der hvor man eiede Skoven, men da bortfalder ethvert Grundlag for Erhvervelse af Særeiendom. Og som et kanske ikke saa lidet vægtigt Moment imod, at Stue kunde vinde Særeiendom, men da ogsaa et Moment for at Stues Eiere eller i alle Fald enkelte af dem kan have tænkt at de eiede Grunden der de eiede Skoven,- forekomme den Omstændighed, at Stuegjærdet er udvidet i de sidste 40, 50 Aar. Alt i Alt seet finder Retten saaledes ikke at kunde tillægge Gaarden Stue Stuegjærdet som Særeiendom, men at dette maa gaa ind i det udskiftendes Fællesskab. Det er en Selvfølge at "Stuegjærdet" under Udskiftningen maa udlægges Gaarden Stue, dets Beliggenhed nødvendiggjør desuden dette.

Thi kjendes for Ret:

Gaard Stues Eiers Paastand, at det saakaldte "Stuegjærdet" er Særeie tages ikke tilfølge. Derimod bør "Stuegjærdet" at gaa ind under det udskiftendes Fællesskab.

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 3^{die} November blev Ret sat af Kommissionen paa Gaarden Aadland i Erik Torbjørnsens Hus til Domsafsigelse i Tvist mellem Gaard Eldøens Opsiddere og Fællesskabet om hvorvidt "Eldøerne" er Særeiendom. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer, dog mødte Landmark for Nielsen.

Formanden afgav saadant

Votum:

Under 10^{de} Oktober d.A. optoges til Paakjendelse en Tvistighed mellem Gaard Eldøens Opsiddere og Fællesskabet om hvorvidt endel Smaaøer "Eldøerne" kaldet, tilhøre Gaard Eldøen som Særeiendom eller om de skal gaa ind under Udskiftningen som Fællesskab. Over Øerne, der ligger ca. 5 a 800 Meter ude fra Land, har - hvad der er in confesso - Gaard Eldøens Opsiddere gennem umindelige Tider øvet en stadig og udelukkende Brug. Denne Brug har Gaard Eldøens Opsiddere paastaaet at være en Følge af Særeiendomsret til Øerne, medens Fællesskabet fremholder, at den kun er et Udslag af den samtlige Stordøens Opsiddere tilkommende Beitningsret i Sameiet.

Paastanden fra Eldøens Opsidderes Side er sluttelig Særeiendomsret til "Eldøerne" og ved Siden deraf fuld Ret i Sameiet. Paastanden fra Fællesskabet er at "Eldøerne", som udgjørende en Del af Fællesskabet, skal tages med i Udskiftningen, dog saaledes at de bliver at udlægge Eldøen. Denne sin Paastand grunder Fællesskabet væsentlig paa den Anskuelse, at der ikke kan existere nogen Særeiendomsret til Udmark, eftersom man, grundet de indviklede og uklare Forholde i denne Retning, har maattet gaa ud fra som en Forudsætning at al Udmark ligger i Sameie dog med Undtagelse af Skovskifterne.

Jeg skal bemærke:

Hvorvel det for selve Stordøens Vedkommende maa antages som en Forudsætning at Udmarken forsaavidt angaar Beitet, ligger i fuldt Fællesskab, udelukkes alligevel ikke herved Adgangen til privat Særeiendomsret over Udmark saafremt herfor kan føres Bevis. For selve Stordøens Vedkommende medfører denne Præsumption om Fællesskab vel den Retsvirkning at Bevisligheder maa paalægges vedkommende, som paastar Særeiendomsret til Udmark, men hvis Fordringerne til et saadant Bevis opfyldes, er der selvfølgelig intet iveien for, at Særeiendomsretten anerkjendes med eller uden den forøvrigt almindelige Adgang til Fællesskabet. Dog dette er Forudsætninger, som ikke passe paa det foreliggende Tilfælde. Her er nemlig ikke Tale om Særeiendomsret eller ikke

Særeiendomsret til en Del af det paa selve Stordøen liggende Udmarksfællesskab men derimod til udenfor Stordøen liggende Smaaøer eller Holmer. Det er et Forhold man støder paa overalt langs vor vidstrakte Kyst at de tæt ved Kysten liggende Øer eller Holmer eies af de paa Fastlandet eller de større Øer liggende Gaarde, for det meste af de nærmest liggende, stundom ogsaa af fjernere liggende Gaarde, som disses udelukkende Eiendom. Jeg antager derfor, at de almindelige processuelle Regler til Opløsning af Eiendomstvistigheder her maa komme til Anvendelse og da maa Fællesskabet, som paastaar noget udenfor det faktiske Forhold eksisterende, at Øerne, uagtet benyttede udelukkende af Eldøens Opsiddere, gaar ind under Fællesskabet, - overtage Bevisbyrden. Saalænge indtil et saadant Bevis af Fællesskabet er ført, eller det i alle Fald er bragt til overveiende Sandsyndlighed, at Eldøerne gaa ind under Fællesskabet, maa Gaard Eldøens Eiendomsret til Eldøerne anerkjendes paa Grundlag af det faktiske Forhold, der ogsaa er indrømmet af Fællesskabet: at Gaard Eldøen i umindelige Tider har brugt "Eldøerne" som sin eksklusive Eiendom. At Gaard Eldøen skulde tabe noget af den Gaarden som saadan tilkommende Rettighed i det almindelige Fællesskab blot fordi den i sin Tid paa en eller anden Maade har erhvervet sig endel udenom Øen liggende Holmer som Særeiendom, kan jeg efter det Ovenudviklede heller ikke finde begrundet,

Thi voteres:

"Eldøerne" bliver som Gaard Eldøens Særeiendom ikke at medtage under Udskiftningen og bliver Gaarden Eldøen desuagtet at tillægge fuld Ret i Fællesskabet efter sin Skyld.

Sundnæs tiltraadte dette Votum.

Landmark kunde ikke være enig i foranstaaende Votum af følgende Grunder.

Han kunde ikke finde at Forholdet for "Eldøernes" Vedkommende var saa forskjelligt fra en hel Del paa Stordøen liggende indgjærdede Strækninger, indtagne af forskjellige Opsiddere og benyttede som Særeiendom saalænge Nogen kan mindes, og hvilke Strækninger dog af Retten er anseet for at være Fællesskab og som saadant bestemt medtaget i Udskiftningen. Han kunde ikke tro at den Omstændighed, at Eldøerne ved et Sund er skildt fra Stordøens Fastland, skulde give en hjemlet Brug større Kraft til at vinde Hævd paa de omtvistende Øer, end paa de ved Gjærde paa Stordøens Fastland indtagne Strækninger, naar baade disse og Øerne engang ere tagne af Fællesskabet. Og at "Eldøerne" har tilhørt Stordøens Fællesskab maa man være berettiget til at tro saalænge noget andet ikke er oplyst eller bevist.

At Gaarden Eldøens Opsiddere, saa længe Nogen kan mindes, har benyttet Øerne til Beite og kun for sine egne Kreature, - ikke indtaget fremmede kreature hverken paa "Eldøerne" eller paa Stordøens Fastland, - er ogsaa et Moment mere for at disse Øer ikke bør betragtes som Eldøens Opsidderes Særeie; thi i samme Grad Øerne har været benyttede, er det øvrige store Udmarksfællesskab blevet saa meget mindre belastet med Kreature. Fællesskabet har altsaa hidtil haft en Fordel af Eldøerne, hvilken herefter, - om disse Øer blive anseede som Eldøens Opsidderes Særeindom, - efter Udskiftningen aldeles tabes. - Han avgav derfor saadant

dissenterende Votum:

"Eldøerne" bør, som en Del af det udskiftendes Udmarksfællesskab, opmaales og boniteres, som den øvrige Hjemmehage og udlægges Eldøens Opsiddere, og Resten af den dem efter deres Gaards gamle Skatteskyld tilkommende Hjemmehage udlægges dem af det øvrige Fællesskab. -

Derpaa blev

kjendt for Ret.

"Eldøerne" bliver som Gaard Eldøens Særeindom ikke at medtage under Udskiftningen og bliver Gaarden Eldøen desuagtet at tillægges fuld Ret i Fællesskabet efter sin Skyld.

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1891 den 3^{die} November blev Ret sat af Kommissionen i Erik Torbjørnsens Hus paa Aadland for at fatte Bestemmelse ianledning det paa Mødet den 5^{te} September d.A. i Retslokalet paa Lervik drøftede Spørgsmaal om Gaarde: Rommetvedt, øvre, Rommetvedt, nedre, Kyvig, Økland, Lunde, Lundemandsværk, Tveite, Tyse og Sæverhagen, disses fraskildte Hjemmeudmarker skal ind under Fællesskabet og boniteres og at der udlægges disse hvad det da maatte vise sig at de har forlidet af Mark af den øvrige fælles Hjemmeudmark, hvad disse Gaarde anmodede om og ønskede og hvad de af Fællesskabet Fremmodte med 49 mod 38 Stemmer gik ind paa, kunde ske for de af de ovennævnte Gaardes Vedkommende, hvis Sæterbeiter ligger nedenfor den af Kommissionen sættendes Linie mellem Fjeld og Hjemmeudmark, hvilket vil blive Tilfælde for Gaardene Økland, Lunde, Lundemandsværk og Tveites Vedkommende, medens de øvrige Gaarde har udøvet Sæterret paa Steder, som ligger ovenfor den af Kommissionen opgaede Linie mellem Fjeld og Hjemmeudmark, hvilken Linie imidlertid ikke er udlagt. Til det nævnte Møde den 5^{te} September var de i Fællesskabet

paa Stordøen Interesserede sammenkaldte til Forhandling med de saakaldte Sæterberettigede, de ovennævnte Gaarde, om hvordan der skulde gaaes frem med de saakaldte Sæterrettigheder og fremmødte til Mødet Repræsentanter for de fleste af Fællesskabets Gaarde. Kommissionen bestod af de opnævnte Medlemmer, dog mødte Suppleanten Landmark for Nielsen.

Formanden om dette Spørgsmaal afgav saadant

Votum:

De ovennævnte Gaarde have under den foreløbige Opgaaen af Ydergrænsen, og heri har Fællesskabet været enig, oplyst at deres Hjemmeudmarker vare udskildte fra Fællesskabet, de er ogsaa indhegnede, men for alle disse Gaardes Vedkommende har det samtidig været oplyst, at de foruden sine fraskilte Hjemmeudmarker havde Sæterret eller Sæterrettighed sc. en udenom det øvrige Fællesskab eksisterende Ret til visse Uger af Sommeren at ligge med samtlige sine Mælkekjør i Beite eller til Sæters i den fælles Udmark, hvilken Ret de har udøvet og for de fleste af disse Gaardes Vedkommende endnu udøve paa bestemte Steder, der ogsaa bære Navn derefter: Lundesæter, Kyvigsæter, Tysesæter, Lundarstøl et ctr. og hvor der ogsaa findes Sæterboliger. En saadan Rettighed maa derfor tilkjendes disse Gaarde forlods og udlægges dem enten som en Rettighed eller Servitut, som nu, eller denne maa indløses saaledes at der gives dem en forholdsvis mindre Strækning til Eiendom, svarende til Forholdstallet mellem det Antal Uger de har Ret til at beite og Sommerugernes Antal. Men da det er vanskeligt at faa paa det rene hvor mange Uger de har Ret til at beite i, da dette har været forskjelligt, og det visselig vil være forbundet med praktiske Ulemper for Udskiftningskommissionen enten at udlægge disse Servitutter - at udlægge Servitutter er altid uheldigt - eller at udløse Rettighederne, aldenstund man vanskelig ved og kan faa at vide i hvor stor Udstrækning Servituten har været udøvet og i hvilken Udstrækning den tiltrænges, aldenstund man ikke ved hvad deres særskilte hjemmeudmark repræsenterer, finder jeg at Vanskeligheden løses bedst, ja, at det er den eneste retfærdige Maade at løse samme paa, den at deres frasondrede Hjemmeudmarker gaar med i Fællesskabet og boniteres og at de udlægges som Eiendom af den øvrige fælles Hjemmeudmark hvad det maatte vise sig at de i disse afsondrede Hjemmeudmarker har forlidet. Dette gjelder for de Gaardes Vedkommende, hvis Sæterrettigheder ligger nedenfor Fjeldlinien, altsaa Økland, Lunde, Lundemandsværk og Tveite - jeg skal nedenfor komme til hvorfor det ikke kan gjelde de øvrige Gaarde. -

Men, som sagt, for de nævnte 4 Gaardes Vedkommende finder jeg at det er den eneste praktiske Maade at løse Vanskelighederne paa. Jeg finder ogsaa at det er den retfærdigste af den Grund, at da faar disse Gaarde hverken mere eller mindre end de øvrige i Fællesskabet værende Gaarde og man maa gaa ud fra Fællesskab som det oprindelig paa Stordøen, og det er vel ikke tvivlsomt, at disse Gaarde fra først af blot ved et stiltiende Samtykke har indhegnet sine Hjemmeudmarker, og, da disse har vist sig for smaa til Behovet, i visse Uger har drevet sine Creature op i Fællesskabet og at disse Sæterrettigheder saaledes ere opstaaede. Jeg finder ogsaa at dette er fuldt stemmende med Kommissionens Opdrag efter Kommissoriets Lydende i Litr. c. at Kommissionen skal udskifte Hjemmeudmarken mellem Matr. Nummerne; thi saalænge det ikke er givet hvor store disse Gaardes fraskilte Hjemmeudmarker ere, er det, som berørt, ikke godt at vide hvormeget de skal have i Tillæg, og disse Gaarde gaar forsaavidt efter min Mening fuldt ud ind i Fællesskabet, da de for en Del af Aaret beite i Fællesskabets Mark og anerkjendes at have Ret til et saadant Beite, forsaavidt deres fraskilte Hjemmeudmarker maatte være utilstrækkelige. Og utilstrækkelige ere de forsaavidt og blot i den Udstrækning, som ovennævnte Gaarde benytte eller retteres sagt maa benytte Fællesskabets Mark, med andre Ord, Sæterrettighedernes Udstrækning kan ikke godt, ja kan neppe paa nogen Maade, værdsættes, forinden Gaardenes fraskilte Hjemmeudmarker ere værdsatte. Og Forholdet er til syvende og sidst vel ikke synderlig forskjelligt fra at til ex. Gaarden Vatne har indhegnet "Østremarken" og Gaarden Stue "Stuegjærdet". Gaardene har ogsaa selv ønsket og begjært denne Ordning og Fællesskabets Mødende, der vare sammenkaldte just ianledning disse Spørgsmaal, har med Majoritet gaaet ind derpaa. Jeg antager imidlertid ikke at der havde lagt nogen Hindring iveien for Udsiftningskommissionen at bestemme dette, selv om en af Parterne havde modsat sig samme, kun maatte det i saa Fald været afgjort i Kjendelsesform, medens nu Bestemmelsen udtales som en Beslutning, der imidlertid, ifl. Udsiftningslovens § 110 ligesaafuldt er Gjenstand for Paaanke. Hvorfor jeg ikke kan komme til samme Resultat for de øvrige Gaarde: Rommetvedt, øvre, Rommetvedt, nedre, Kyvig, Tyse og Sæverhagen, disses Vedkommende, hvilke, ialfald for den aller væsentligste Del, har sine Sæterrettigheder ovenfor den mellem Hjemmeudmark og Fjeld sættendes og nu satte men ikke udlagte Linie, ere den at Fjeldet, ifølge Kommissoriet ikke skal udskiftes, og det saaledes ikke vil være forbundet med nogen synderlig Vanskelighed eller Ulempe at udlægge Sæterrettighederne som Servituter i Fællesskabet. At forflytte disse Sæterrettigheder fra Fjeldet til Hjemmeudmarken, og paa den Maade løse Vanskeligheden for disse Gaardes Vedkommende, ligesom for de 4 ovennævnte andre, er umuligt af den Grund, at ikke alle Gaarde, der har Ret i Fjeldet er med i Fællesskabet for Hjemmeudmarkens Vedkommende; Sæterrettighederne vilde derfor ved at

overflyttes fra Fjeldet til Hjemmeudmarken, blive lagt som Indskrænkning paa endel Gaarde, der ikke før har havt denne Indskrænkning. Jeg finder det saaledes unødvendigt at udtale, om jeg muligens kunde være kommen til et andet Resultat om samtlige Gaarde eller de samme Gaarde havde eiet saavel i Fjeld som i Hjemmeudmark. Da enkelte af de nævnte Gaardes Opsiddere, der ere benævnte som sæterberettigede i Fjeldet har udtalt, at de vil paastaa Eiendomsret istedetfor Sæterret, finder jeg det forsaavidt nødvendigt at tage den Reservation, at dette Votum intet bestemmer for disse Gaardes Vedkommende, men blot indeholder en Bestemmelse for Gaardene Økland, nedre, Lunde, Lundmandsværk og Tveites Vedkommende.

Thi voteres:

Gaardene Økland, nedre, Lunde, Lundemandsværk og Tveite, deres fraskilte Hjemmeudmarker blive at tage med under Udskiftningen og bliver der at udlægge disse Gaarde af den øvrige fælles Hjemmeudmark saa meget som det maatte vise sig, at de har forlidet i sine fraskilte Hjemmeudmarker efter sin Skyld.

Landmark tiltraadte Formandens Votum.

Sundnæs kunde ikke tiltræde dette Votum. Han tilførte: Disse Gaardes Nedreudmarker ere før udskindte og indgjærdede og har været brugt og benyttede udelukkende af nævnte Gaarde, det vil ogsaa efter hans Mening optage meget af Kommissionens Tid at kartlægge og bonitere disse Strækninger. Angaaende Sæterbeiterne for nævnte Gaarde fandt han det rettest at flytte ned den af Kommissionen satte Linie mellem Hjemmeudmark og Fjeld og udlægge Sæterrettighederne for disse Gaarde i det fælles Fjeld paa samme Maade som det vil blive Tilfældet for de andre Gaarde, der har Sæterrettigheder. Han voterede saaledes for, at Økland, Lunde, Lundemandsværk og Tveite, deres Nedreudmarker ikke medtages i Udskiftningen og at den af Kommissionen satte Linie mellem Nedreudmark og Fjeld, nedflyttes saa langt, at Sæterbeiterne blive udlagte ovenfor denne Linie i Fjeldmarken.

Derpaa blev afgivet saadan

Bestemmelse:

Gaardene Økland, nedre, Lunde, Lundemandsværk og Tveite, deres fraskilte Hjemmeudmarker, blive at tage med under Udskiftningen og bliver der at udlægge disse Gaarde af den øvrige fælles

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Hjemmeudmark saa meget som det maatte vise sig, at de har forlidet i sine fraskilte Hjemmeudmarker efter sin Skyld.

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 27^{de} Juli og følgende Dage var Kommissionen samlet i Peder Lunderstøls Hus paa Lunderstøl, bestaaende af Formanden, Sundnæs og i Nielsens Forfald af Suppleanten Landmark.

Der tilførtes Protokollen den til forskjellige Tider opgaaede og fastsatte Grændselinie mellem Hjemmeudmarken og Fjeldet i Stordøen og Fitje, som følger:

I Fitje. I et lavt mod Sydost vendende Bjergnæs, Sydvest for og ned fra "Høgehaugen" blev hugget x, og hvor Varde er reist, derfra gaar Linjen N.N.V. gjennem et lidet Dalføre til x hugget oppe paa et Bjerg, hvor Varde, derfra N. 1/2 V. til x hugget i en Bjergskolt paa Haugen Vest for "Skrigefoskjønnet", hvor Varde, derfra N. 1/2 V. til x hugget i Toppen af en Bjergklump, derfra N.N.O. til x hugget oppe paa en Bjergsats, paa Høiden af Skaret og paa dettes østre Side, hvor Varde, derfra N. t. V. til x hugget oppe paa en større, flad Sten, liggende oppe i et Skar, derfra N. t. V. til x hugget oppe i en mindre Bjergklump, hvor Varde, derfra N. t. V. til x hugget i lavt, fladt Bjerg, oppe i en liden Bjerghaug, hvor Varde, (Tilstede fra Volden: Rasmus Knudsen og Nils Knudsen, fra Fitje: Ole Simonsen, Johannes Anfindsen, Johannes Hanssen, Berge Olsen og Thomas Olsen), derfra N. 1/2 O. til x hugget i fladt Skraabjerg, i nordre Ende af og lige ved "Lommekjønnet", hvor Varde, derfra N. O. lidt N. til x hugget i et Bjergnæs, et lidet Stykke fra et lidet Kjøn, som ligger lige ved Lammekjønnet, følger derefter det tildels selvgjærdende Bjerglag i N.O. Retng. til x hugget ved Foden af Bjergvæggen, "Øvre Longabraatet", omtrent i dennes nordre Ende, derfra N. til x hugget oppe paa et Bjergbraat, hvor Varde, derfra N. til x hugget i et mod Vest vendende Bjergnæs, Sydvest for "Marisætermyren", derfra N. til x hugget i en lav, jordfast Sten, lige ved en "Regstervei", Sydost op fra "Marisætermyren", hvor en liden Varde, derfra O. t. N. til x hugget i lavt, fladt Bjerg, hvor Varde, derfra S.O. til O. til x hugget i Bjerg, i søndre Ende af "Beindalshaugen", hvor stor Varde reistes, (tilstede fra Ørskog: Lars Jakobsen, fra Landa: Østen Hageberg og Johannes Larsen fra Sandvig: Lars Tharaldsen, Johannes Nilsen, Elling Larsen og Amund Amundesn, fra Levaag: Johannes Sørensen), derfra efter Bjerglaget i N.O. Retng. til x hugget oppe paa nordre Ende af Beindalshaugen, ved Enden af Bjerglaget, tæt ved en stor Sten, derfra O.N.O. til x hugget oppe paa en Bjerghomp kaldet "Levaags Klovsten", hvor en liden Varde, derfra O. t. S. til x hugget i fladt Bjerg ved nordre ende af "Kjørkedalen", hvor Varde, derfra Ø.S.Ø. til x i en Bjerghomp paa vestre Side af

"Hanfjelddalen", hvor Varde, derfra gjennom dybeste "Hanfjeldskaret" til x hugget oppe paa en stor Klippeblok, paa søndre Side af Skaret, derfra S. til O. til x hgt. i en brat Fjeldvæg paa vestre Side af "Langevasdalen", derfra S. t. O. til x hgt. i en stor Sten i samme Dal, derfra S. til x hgt. i en stor, jordfast Sten, derfra S. t. V. til x hgt. paa en større Sten, lidt ude i og i nordre Vig af "Langevandet", derfra over dette Vand til dets søndre Bugt, hvor x hggedes!! i en mod Øst vendende Bjergvæg, omtr. 2 Meter fra Vandet, derfra op Dalen S. til O. til x hgt. oppe paa Reset, ved Foden af et mod Sydost vendende Bjergnæs, derfra S. t. O. til x hgt. i en liden Bjergnibbe, paa den sydl. Side af "Djupedalen", derfra S. t. O. lidt O. til x hgt. i en lav Bjergknult, derfra S. t. O. til x hgt. i Fjeldvæggen under "Kvednavashaugen", derfra O.N.O. til x hgt. i Bjerg, derfra N.O. til x hgt. i Bjerg, nedenfor "Njutehaugen", derfra N.O. til O. til x hgt. oppe paa en stor Klippehaug i Syd for og ned fra "Heiavarden", derfra S.O. til S. til x hgt. i fladt Skraabjerg paa Heiane, hvor Varde, derfra S.O. til x hgt. i fladt Bjerg under "Høgabrundo" hvor Varde, derfra S.O. til x hgt. i Bjerg i "Moltebærhaugen", hvor Varde, derfra S.O. til x hgt. i en sprængt Sten paa "Tindane", hvor Varde opførtes 7 Meter S.O. for Korset, derfra S.O. til S. til x hugget i Bjerg, fremdeles paa "Tindane", hvor Varde, derfra S. t. O. til x hugget i Bjerg, fremdeles paa "Tindane", hvor Varde, derfra S.O. til S. til x hgt. i Bjerg paa øverste Ende af "Kvelvingsrusto" hvor Varde, derfra S.O. til S. 1/2 S. til x hgt. i en Afsats i Bjergbraatet "Gjæsene", et lidet Stykke Syd for "Gjæselven", hvor Varde, derfra omtr. s.R. følgende Foden af Braatet af "Gjæsene" til x hgt. i Bjerg, i søndre Ende af Braatet, hvor Varde, derfra omtr. S. til x hgt. i Bjergvæg i nordre Ende af et Bjergbraat, paa nordre Side af "Fjelddalen" hvor Varde, derfra omtr. S.S.O. langs Braatet og videre over "Fjelddalen" og langs Braatet paa "Vardene", til x hgt. i Bjergryg paa "Vardene", hvor Varde reistes nogle Meter ovenom Korset, derfra S. t. O. over "Hageelven" til x hgt. i en Bjergnakke paa øvre Kanten af et Braat, hvor Varde (i N.O. t. N. fra Toppen af "Mehammersaaten") tilstede fra Eide Sivert Mikkelsen, Tørres Johannessen, Lorents Eriksen og Johannes Larsen,) I Stord: derfra S.S.O. over "Tverelven" til x hgt. oppe paa en stor Bjerghaug, nordenfor "Gamlestølen", hvor Varde, derfra s.R. over "Mehammerelven" til x hgt. i fladt Bjerg ved en stor Sten paa "Gjeitebjerget", derfra omtr. s.r. til x hgt. i Bjerg oppe paa en Bjergskolt, strax nord for "Matishaugskjønnet", hvor Varde, (tilstede fra Mehammer: Svale Svalesen for sin Svigersøn Nils Jakobsen, Halsten Klemmetsen og Helge Jenssen). Herfra mangler en længere Del af Linien paa Grund af opstaaede, endnu uafgjorte Tvistigheder. Se supplering side 121-122 og 243-4. (S. 92 i boken)

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

I "Lepsæterskaret" blev hugget x paa østre Siden af en stor Klippeblok liggende midt i Skaret og paa vestre Side af Bækken, derfra S.V. til x hgt. oppe paa en mod Syd fremstikkende spids Klippeblok, derfra S.V. 1/2 V. til x hgt. i en liden Fjeldtop, derfra S.V. til S. til x hgt. oppe paa en liden Bjerghomp, paa nordre Side af "Ildsskar", derfra S.V. t. V. til x hgt. paa en Bjergtop, ovenfor Braatet, paa søndre Side af "Ildsskar", derfra S.V. til x hgt. i Skraabjerg, paa en liden Fjeldryg oppe paa Braatet, paa nordøstre Side af "Stokdal", derfra V.N.V. til x hgt. i Fjeldvæg vendende mod Øst, ved øverste Ende af og paa vestre Side af og lige ved "Stokdal", følger derefter Braatlaget i sydvestlig Hovedretning til x hgt. oppe paa et Braat paa "Sveo", derfra V. til x hgt. i fladt mod Vest vendende Skraabjerg, paa vestre Kant af "Sveo", hvor en stor Sten oprettet som Varde, derfra N.V. t. V. tvers over Dalføret til x hgt. oppe paa en Bjergskuffe, ovenfor "Legene", ved Foden af "Hovda", paa vestre Side af Elven, der rinder forbi Lunderstøl, derfra S.V. til S. et kort Stykke til x hugget i Bjerghjørne ved Foden af "Hovda", derfra efter en stor Ur omtr. s.R. til x hgt. i et mod Øst vendende Bjerghjørne ved Foden af "Hovda", derfra S.V. til x hgt. i et mod Syd vendende Bjergnæs, fremdeles ved Foden af "Hovda", derfra S.V. til V. til x hgt. oppe paa en liden Skuffe i et Bjerghjørne, i det nederste selvgjerdende Bjerglag, lidt søndenfor den nederste Ende af "Storedalen", derfra S.V. til V. til x hgt. i et Bjerghjørne i brat Væg, fremdeles ved Foden af "Hovda", derfra i S.V. t. V. Hovedretning til x hgt. i et Bjerghjørne nedenfor sydvestre "Hovdanakken" strax ovenfor "Barlindeuren", derfra V.N. V. til x hgt. oppe paa et mod S.V. vendende rundt Bjerghjørne, fremdeles i sydvestre Kant af "Hovdanakken", derfra N.V. t. N. til x hgt. i en mod Syd vendende brat Fjeldvæg i "Askedalen", derfra V.N.V. til x hgt. i en mod Syd vendende stor, brat Klippeblok paa øvre Side af "Askedalen", derfra V.S.V. til x hgt. oppe paa den fladeste og nederste af to ved Siden af hinanden liggende store Stene eller Klippeblokke; fremdeles i "Askedalen" og under "Skidtstølsskolten", derfra S.V. til S. til x hgt. ved Foden af et udoverhængende Bjergbraat, i nedste Ende af vestre "Lundsliskolten", paa søndre Side af Elven, der rinder fra "Tysevandet", følger derefter Bjergbraatet i omtr. sydvestlig Hovedretning til x hgt. i den vestre ende af Braatet, derfra videre i S.V. Hovedretning efter fordetmeste selvgjærdende Bjergbraat til x hgt. i brot mod S.O. vendende Bjergvæg, i øverste Kant af vestre "Lundsliden", i Nærheden af en Urd, derfra tvers over Urden, S.S.O. til x hgt. i et Bjerghjørne, fremdeles i øverste Kant af vestre "Lundsliden", derfra efter selvgjærdende Bjergbraat i Hovedretning S.O. til S. til x hgt. i en liden Afsats i Braatet, fremdeles i øvre Kant af vestre "Lundsliden", derfra efter for det meste selvgjærdende Bjergbraat i Hovedretning S.S.V. til x hgt. i Braatet, derfra fremdeles efter omtr. selvgjærdende Bjergbraat i Hovedretning S.S.O. til x hgt. i en mod Sydost vendende Fjeldvæg, i et Bjerghjørne, derfra efter for det meste selvgjærdende Bjerglag i Hovedretning S.S.O. til

x hgt. i en Bjergskuffe under en udoverhængende Bjergnibbe paa øvre Side af ""Stængelsdalen", følger derefter fordømmeste selvgjærdende Bjergbraat i Hovedretning S.V. til x hgt. oppe paa en liden Bjergnaav paa nordre Side af "Stængelsdalen", derfra S. t. V. tvers over Dalen til x hgt. i et mod Nordost vendende Bjerg hjørne, følger derpaa for det meste selvgjærdende Bjerglag, først i Retning S. til O. og dernæst!! i Retning S.S.V. til x hgt. i en liden Bjergnakke, under en liden Bjergvæg, indenfor og i nordost for "Litlestængeshøgdo", derfra omtr. i sydlig Retning til x hgt. i et mod Syd vendende Skraabjerg, under en udoverhængende, større Sten, derfra S.V. efter for det meste selvgjærdende Bjerglag til x hgt. i brat Fjeldvæg ved Siden af en liden Fjeldsti, i øverste Kant af "Trasjaa", derfra efter selvgjærdende Bjerglag i forskjellige Bøininger i Sydvestlig Hovedretning til x hgt. i et brat Skraabjerg, ligeledes i øverste Kant af "Trasjaa", derfra videre efter omtr. selvgjærdende Bjerglag i Hovedretning S.V. til V. til x hgt. ved Enden af Bjerglaget, oppe paa Bjerget, i et skarpt Hjørne, ved Enden af "Litlestængelshøgdo" og ved nordre Side af "Bunddalen", derfra S.V. til Vest til x hgt. i en Bjergnibbe, tæt ved Veien i "Beinadalen", derfra S.V. til S. til x hgt. i en Bjergskuffe, i et begyndende Bjerglag, paa søndre Side af "Beinadalen", følger derefter for det meste selvgjærdende Bjerglag i sydvestlig Hovedretning til x hgt. i en liden mod Sydost vendende Bjergvæg, ved Enden af Bjerglaget, derfra S.V. til V. til x hgt. i en liden, brat Bjergvæg ved Begyndelsen af et Braatlag, ved "Natklettene", følger derefter Bjerglaget i omtr. Sydvestlig Hovedretning til x hgt. i en liden Bjergnov i Fjeldvæggen ved Braatlagets Ende, fremdeles ved "Natklettene", derfra efter Braatlaget, S.V. til V. til x hgt. i et brat Bjerg hjørne, tæt ved den fra "Natklettekjødnaa" kommende lille Bæk, derfra S.V. til V. til x hgt. oppe paa et Bjerg hjørne ved Begyndelsen af et selvgjærdende Bjergbraat, (*forandret s. 207-209 se og s. 210*) følger saa dette i omtr. s.R. til x hgt. i et skarpt Bjerg hjørne ved den vestre Ende af "Natklettene", derfra omtr. s.R. efter Bjerglaget til x hgt. i et Bjergbraat, derfra S.V. til V. til x hgt. i brat Fjeldvæg lige op fra Vatnesæteren, følger derefter for det meste selvgjærdende Bjergbraat i Retng. V. til S. til x hgt. i en mod Sydvest vendende brat Fjeldvæg, Øst for "Vatnedalen", derfra V. til S. tvers over "Vatnedalen" til x hgt. i den søndre Væg af en stor Sten, lige ved Fjeldveien i "Vatnedalen" og paa vestre Side af Elven, derfra S.V. til x hgt. i den søndre Væg af en stor Klippeblok, i det vestre Held af "Vatnedalen", derfra S.S.V. 1/2 V. et kort Stykke til x hgt. i et stort Klippe stykke, derfra S. til x hgt. i en brat, mod Sydost vendende lav Fjeldvæg ovenfor "Høgehammeren", følger derefter for det meste selvgjærdende Bjergbraat i Hovedretning S.V. til V. til x hgt. i brat Bjerg i Fjeldvæggen, fremdeles ovenfor "Høgehammeren", derfra i S.V. Retng. til x hgt. i brat Fjeldvæg, fremdeles ovenfor "Høgehammeren", derfra S.V. efter tildels selvgjærdende Bjergbraat til x hgt. i en Bjergknult, ovenfor og ved "Barlindestølen" og lige ved Skogskiftet mellem

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Vatne og Økland, derfra S.V. til x hgt. i Bjerghjørne, derfra S.V. til x hgt. i et høit Skraabjerg op for "Gamlestølen", derfra S.V. t. S. til x hgt. i Bjerghjørne lidt vestenfor "Maraskaaro", derefter S.V. efter tildels Selvgjerde til x hgt. i Fjeldhjørne i "Brokjaa", derfra S.V. et langt Stykke efter selvgjerdende Bjerglag til x hgt. i Foden af brat Fjeldvæg, ca. 50 Meter Sydvest for "Brokasteinene", derfra videre efter det selvgjerdende Bjerglag S.V. t. V. til x hgt. i lavt Skraabjerg ved Selvgjerdets vestre Ende, derfra s.R. til x hgt. i en Bjergnaav, østenfor og lige ved "Jordskarstegen", derfra omtr. S.V. til x hgt. i brat Væg af et stort Klippestykke, lige op fra "Ramsdalen", derfra S.V. til x, hgt. i brat Bjergvæg i et Hjørne, ligeledes ovenfor "Ramsdalen", derfra omtr. S.V. til x hgt. i et Bjerghjørne ved øverste Kant af "Ramsdalsluren", derfra omtr. s.R. til x hgt. i brat Fjeldvæg, ovenfor "Ramsdalsluren", derfra S.V. til S. til x hgt. i en brat Fjeldvæg ovenfor og i den søndre Ende af "Ramsdalsluren", derfra S.V. til x hgt. i et stort Klippestykke, i den øverste Kant af "Paradis", derfra S.V. 1/2 S. til x hgt. i et stort Klippestykke, lidt vestenfor "Paradis", derfra S.V. til x hgt. i et Bjerghjørne ved "Fossane", derfra omtr. s.R. efter Bjergbraat til x hgt. i Bjerg udenom "Fossane", derfra efter for det meste selvgjerdende Bjergbraat i forskjellige Bøininger, men i Hovedretning S.V. lidt V. til x hgt. i et Bjerghjørne i Braatlaget, derfra fremdeles efter Bjerglaget i Hovedretning S.V. lidt V. til x hgt. i et Bjerghjørne lidt indom, det er østre Side af "Bjødnestegen", derfra omtr. S.V. til x hgt. i Fjeldvæg ved "Storebjødnestegen" og et Skovskifte mellem Økland og Isdal, derfra S.V. til x hgt. i en liden Bjergknult nedenfor og ved "Litlebjødnestegen", derfra S.V. til x hgt. i en stor Sten i en liden Dal, kort østenfor "Markesteinsfjeldet", derfra omtr. s.R. dels efter Braat og dels efter Ur til x hgt. i en Bjergnaav i nederste Kanten af "Markesteinsfjeldet", derfra S. lidt V. til x hgt. i lavt, fladt Bjerg Vest for "Djupedalen", derfra S.V. til x hgt. i en liden Bjergvæg, nogle Meter østenfor Skogskiftet mellem Isdal og Dale, derfra i Retning omtr. S.V. til x hgt. i Bjergvæg i øverste Ende af "Olderliden", ved Siden af en Jeitevei, derfra omtr. s.R. fremdeles efter Bjergdraget til x hgt. i en Bjergvæg ved Skogskiftet mellem øvre Dale og nedre Dale, derfra omtr. s.R. dog lidt mere sydligt, til x hgt. i en fremstikkende Bjergvæg mellem Armene af "Bordkleivebækken", derfra s.r. lidt vestligere til x hgt. i Bjergvæg omtr. 10 Meter Øst for "Dalskarbækken" og midt for en Fos i samme, derfra (*forandret s. 156-158*) omtrent N.N.V. op "Dalskar til x hgt. i det sydvestre Hjørne af en overmaade stor Klippeblokk paa østre Side af "Dalskar, derfra omtr. N.N.V. til x hugget i Bjergvæg under en ovenfor hængende stor Klippeblok, derfra N.V. til x hgt. i et Bjergnæs i selvgjerdende Bjergvæg, derfra s.R. efter Bjergvæggen i Retng. N.N.Ø. til x hgt. i et Bjerghjørne, derfra N.V. til N. til x hgt. i et fremstikkende Hjørne paa et Bjergdrag paa østre Side af øverste "Dalskar" og omtr. 10 Meter Øst for Bækken, derfra N. efter Bjergdraget til x hgt. i Foden af en høi, selvgjerdende Bjergvæg, derfra N.V.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

til x hgt. i Bjergvæggen, lige nedenfor Stemmen i "Dalskarvandet" og paa østre Side af Stemmen, følger derefter "Dalskarvandet indtil dettes vestre Ende, hvor x blev hugget i et fremstikkende Bjergnæs, paa søndre Side af Bugten ved Ørnestellet, derfra efter for det meste selvgjerdende Bjergbraat i V.S.V. Retning til x hgt. i Foden af en høi, selvgjærdende Bjergvæg, ved et Hjørne paa den, derfra i N.V. Hovedretning efter Bjergbraatet og derfra videre samme Hovedretning efter det mest selvgjerd. Bjergbraat til x hgt. i Bjergvæggens Fod, lige op fra "Eskegrovdalføret", derfra efter det selvgjerdende Bjergbraat i nordlig Hovedretning til x hgt. i Bjergbraatet under "Sauenuten", derfra efter det selvgjerdende Bjergbraats Bøininger, først nedefters og dernæst opefter til x hgt. i Bjergvæggens Hjørne ved "Kvitaskarmyrens østre Side, derfra omtr. S.O. til O. til x, hugget i et fremstikkende Næs paa Bjergvæggen, derfra nordlig Retning efter Bjergbraatet til x hgt. i Bjergvæggen, oppe i en Krog paa denne, derfra i østlig Hovedretning til x i Bjergvæggen i "øvste Peterteigdalen" og ved et Skar, følger videre Foden efter mest selvgjerdende Bjergbraat i nordlig Hovedretning til x hgt. ved Foden af en Bjergvæg, nogle Meter Syd for Bækken, i øverste "Peterteigdalen", derfra N.V. til x hgt. i en Bjergnaav ved øverste "Peterteigdalen", derfra omtr. N.O. til O. til x hgt. i en Bjergnaav, derfra omtr. s.R. til x hgt. i et Bjerghjørne, ved Foden af en Fjeldvæg i "Litlabøhaalaa", derfra N.N.O. til x hgt. i en Bjergvæg i øvre Kant af et Braat, derfra omtr. s.R. til x hugget i en liden lav Bjergskolt i Veien til "Holmedalsvad" og derfra N.N.O. til x hgt. i Bjergvæg 3 a 4 Meter op fra "Holmedalsvandet" og lidt op fra "Holmedalsvad", hvor Linien foreløbig ender ved at støde til søndre Side af "Markens Almending.". (Fortsat side 184)

Nu beskrives endel af Linien i modsat Retning, indtil den igjen støder mod Markens Almendinges nordre Side:

I Fitje: Fra x (Korset) hgt. i et lavt mod Sydost vendende Bjergnæs Sydvest og ned fra "Høyehaugen" hvor Varde, gaar Linien (*Forandret s. 234*) S.S.V. 1/2 V. til x hgt. i en liden jordfast Sten, Øst til Syd fra Midten af nordre "Heiestenen" og Vest til Nord fra Toppen af "Olskjødnehaugen", derfra S.V. til S. til x, hgt. i en stor Sten paa vestre Kant af Ryggen og lidt ned fra Veien, derfra S.V. lidt S. til x hgt. i fladt Skraabjerg Nordost fra "Midthaugen", hvor Varde, derfra S.V. til S. lidt S. til x hgt. i en stor rund Sten, et lidet Stykke Sydost til Syd fra "Midthougen", derfra S. til x hgt. i en Bjergryg tæt ved en rundagtig Sten, vestlig op fra "Rumpekjøn", derfra S. til x hgt. i fladt Bjerg, Øst og ned fra "Vikestorhaugen", hvor Varde, derfra S. til V. til x hgt. i en liden Bjergskolt Øst og ned fra "Storhaug", hvor Varde, derfra S. til x oppe paa en Bjerghaug paa sydøstre Kant af "Storhaugen", hvor Varde, derfra S.S.O. til x hgt. i en liden Bjerghaug paa "Vandredalsheiaa", hvor Varde, derfra

s.R. til x hgt. i et lavt Skraabjerg midt i nedre Russedalen", 4 a 5 meter Vest for et Bjergbraat hvor Varde, derfra s.R. til x hgt. i et fladt Bjerg paa "Russedalsheiaa", hvor Varde, derfra S. til O. 1/2 O. til x hgt. i fladt Bjerg paa søndre Side af "Russedalsheiaa" hvor Varde, derfra s.R. til x hgt. i en liden Bjergnakke i "Smaalierne" hvor Varde, derfra s.R. til x hgt. oppe paa Bjerg i Nibben under "Mælen" lige ved Elven, derfra S. til V. 1/2 V. til x hgt. i en Sten oppe paa Braatet paa sydvestre Kant af "Mælen" hvor Varde, derfra S.V. til S. til x hgt. i en Bjerghomp, Sydvest til Syd for et lidet Kjøen og nordost fra et andet lidet Kjøen, hvor Varde, derfra S.V. til x hgt. i Hjørnet af Bjergbraatet under "Gjeitaskorvene", derfra efter Bjergbraatet først i sydvestlig og derpaa i sydlig retning til x hgt. i et Bjerghjørne, hvor en liden Varde opreistes ovenpaa Braatet, derfra i S.S.V. Retning til x hgt. oppe i en Bjergnakke paa "Sandreset", hvor Varde, derfra den korteste Linie til "Sandreskjønnet" og derfra efter dette til x hgt. i fladt Bjerg ved dettes sydvestre Ende hvor Varde, derfra S.V. til x hgt. oppe paa en Bjerghaug nordost op fra et lidet Kjøen, hvor Varde, derfra S.S.V. til x hgt. i lavt Bjerg ved nordøstre Bugt af "Tausavatne", derfra S.V. over "Tausavatne" og op paa Høiden vestenfor dette til x hgt. i en større Sten oppe paa Høiden, derfra S.V. til V. 1/2 V. til x hugget paa nordvestre Side af en meget stor Sten paa "Svalevashaugen", derfra V. til S. til x hgt. i en lav Bjergnakke, N. t. Ø. fra Toppen af "Storatindaa", hvor Varde, derfra omtr. V. til x hgt. i en liden Sten ved siden af en liden Bæk i en Dal, (*Forandret side 130*) derfra omtr. S.V. til x hgt. i et lavt Skraabjerg i den nordre Ende af en Bjerghaug i Dalen og i et Kneb paa Samme, derfra omtr. S.V. til S. til x hgt. i en mod Sydost vendende Bjergvæg paa nordvestre Side af en Sti, derfra omtr. S.S.V. til x hugget i en Bjergnabbe paa Reset søndenfor "Hidlerren" og lidt Øst fra en Kjørevei, derfra S. 1/2 V. til x hgt. i "den store Sten" ved Veien, udenfor "Floene" og derfra s.R. til Elven, der danner den nordlige Grændse for markens Almending, hvor Linien foreløbig ender. -

Niels Hesbøe. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 13^{de} August blev Ret sat paa Lunderstøl i Peder Lunderstøls Hus. Kommissionen bestod af de opnævnte Medlemmer, dog mødte for Nielsen Landmark.

Hvorda foretoges:

De udsatte Tvistigheder:

Fællesskabet mod:

1. Gaardene Kyvig og Nedre Rommetvedt og

2. Gaarden Øvre Rommetvedt.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Samtlige Fællesskabets Repræsentanter nemlig: Østen Eskeland, Ole Høiland, Peder Valvatne, og Lars Hystad, mødte, den 5^{te} Repræsentant Mikkel Rommetvedt mødte som Opsidder paa Rommetvedt.

Fra Kyvig mødte: Johannes Pedersen og Peder Pedersen, den Sidste ogsaa for Jens Mikkelsen og den Første tillige for Tobias Tobiassen, for det femte Brug, der er Klokkebjerg mødte Mikkel Rommetvedt i Egenskab af Formand i Kommunebestyrelsen, den 6^{te} Lodeier Samson Hansen oplystes af være fraværende tilsøes paa Nordland og ventes hjem engang ihøst.

Fra Rommetvedt nedre mødte: Mikkel Rasmussen og Ole Ingebrigtsen, den Første mødte tillige som Fuldmægtig for Peder Nilsen og Trond Pedersen, de to andre Opsiddere.

Fra Rommetvedt øvre mødte: Samson Johannessen, der tillige mødte som Fuldmægtig for den anden Opsidder hans Søn Johannes Samsonsen, fra det 3^{die} Brug paa Rommetvedt øvre: Seminariet mødte ingen.

De Mødende indgik saadant

Forlig:

De ovennævnte 3 Gaarde, der alle har sin Hjemmeudmark afsondret fra Fællesskabet, frafaldt sin Paastand om Særeiendom rundt om sine Sætre, der ligger ovenfor den af Kommissionen satte Linie imellem Fjeld og Hjemmeudmark; derimod forbeholdt de sig Sæterret i 7 - syv - Uger af Sommeren, d.e. foruden den Ret, som tilkjendes dem i Lighed med de andre Medeiere i Fællesskabet i Fjeldet, - Ret til i disse 7 - syv - Uger at ligge tilfjelds paa sine tidligere brugte Sætre med samtlige Gaardenes Malkekjør der vinterfødes paa samme. Denne deres forbeholdte Ret skal ikke tage sin Begyndelse før 20 - tyvende - Juni og maa ikke udøves længere end til 15 - femtende - August. I denne Tid har de Ret at jage bort fremmede Creature af ethvert Slags - dog ikke med Hund - bort i det Fællesskabet tillæggendes Fjeld, dog ikke forbi en Liinie, der trækkes fra "Lepsæterskaret" N.V. til "Fossen", derfra til "Nibbaa" og derfra frem under "Varabraatet" til "Hovda, og videre efter Foden af "Hovda". - Disse Gaarde ere ikke forpligtede til at holde sine Creature inden disse Grændser, men Creaturene har Lov til at gaa videre paa det fælles Fjeld.

Fællesskabets Repræsentanter indgik paa dette Forlig.

Samtlige underskreve Protokollen:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Ole Ingebrigtsen Rommetvedt. Johannes Pedersen Kyvig. M. R. Rommetvedt. Peder P. Kyvik.

Samson Johannes Rommetvedt. Østen Eskeland. Peder H. Valvatna. I. Hystad. Ole O. Høiland.

Retten hævet.

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 15^{de} August blev Ret sat af Kommissionen paa Lunderstøl i Peder Pedersens Hus.

Retten bestod af de opnævnte Medlemmer, dog mødte for Nielsen Suppelanten Landmark.

Hvorda:

I Tvist mellem Gaard Præsthaugs Opsiddere og Fællesskabet enstemmig blev afsagt saadan

Kjendelse:

For Kommissionen har Gaard Præsthaugs Opsiddere fremkommet med Paastand om at være udskiftet af Fællesskabet for Nedreudmarkens Vedkommende og har den for dem mødende Sagfører i Retten den 30^{te} Juli d.A. nedlagt saadan Paastand:

At den i Forretningen af 10^{de} Oktober 1829 beskrevne, under 23^{de} Juli af den Kongl. Kommission befarnede Nedreudmark tilkjendes tilhørende Gaarden Præsthaugs Opsiddere som Særeiendom og som saadan holdes uberørt af den Kgl. Kommissions Udskiftning og at Gaarden Præsthaug af Fællesskabet tillægges lige Andel i Fjeldet med de øvrige i Fællesskabet interesserede Gaarde, beregnet efter Skyld, samt at Gaard Præsthaugs Opsiddere hos Fællesskabet eller dets Repræsentanter tilkjendes Procesomkostninger.

Fællesskabet har derimod nedlagt Paastand om at Gaarden Præsthaug hvad Hjemmeudmarkens Mark eller Beite angaar gaar ind i Fællesskabet og at Gaarden tillægges efter sin Skyld saavel i Hjemmeudmarken - Skogen undtagen - som i Fjeldbeitet.

Præsthaugs Opsiddere har til Støtte for sin Paastand fremlagt følgende Dokumenter:

1. Mindelig Udskiftning af 1^{ste} Oktober 1829, thingl. 21 September 1830.
2. Kongl. Skjøde, thingl. 19/9 1843 til Peder Olsen
3. Bekr. Afskr. af Kongl. Skjøde, thingl. 22/4 44 til Ole Olsen.
4. Delingsforretning, thingl. 15 Novbr. 1855.

5. do thingl. 18 Juli 1860 og

6. Udskrift af Lodning af 15 Decbr. 1855 af Boet efter Peder Olsen Præsthaug og ført et Vidne nemlig 5^{te} Vidne til Støtte for sin Paastand.

Fællesskabet har ladet føre 4 Vidner og fremlagt: Fortegnelse over de Personer, der ifølge Panteregisteret stode som Eier den 1^{ste} Oktober 1829 af Brugene Haugland, Lundemandsværk, Lunde og Solhaug i Stordøens Thglg.

Retten skal, forinden den gaar over til Gjennemgaaelsen af de fremlagte Dokumenter og Vidneprovene bemærke:

Det udstedte Kommissorium lyder bl.A. paa at udskifte Hjemmeudmarkerne mellem Matrikulnummerne i den Udstrækning Kommissionen finder hensigtsmæssigt. Dette i Forening med de Ansøgninger og Oplysninger, der gaar forud for Kommissoriet og ledsager dette som Bilage, forudsætter, i alle Fald i sin Almindelighed, at Hjemmeudmarken ligger i Fællesskab, - Herfra gjøres dog en Undtagelse for Skogens Vedkommende-, og under denne Forudsætning er Kommissionen gaaet til Arbeidet. Af de Udtalelser der ere faldne paa de flere Massemøder, der ere afholdte, har Kommissionens Medlemmer ligeledes faaet det Indtryk, at Opsidderne har opfattet Forholdet saa at det Almindelige har været og er at Hjemmeudmarken saavel paa Stord som i Fitje ligger i Fællesskab. I Modsætning til dette er der i den senere Tid fremkommet Udtalelser og Paastande i modsat Retning nemlig gaaende ud paa at Skoggrændserne ogsaa skulde danne Grændserne for Marken eller Beitet (Græsgangen), Paastande og Udtalelser, der tidt og ofte høres fra de Gaarde, der lige overfor Fællesskabet vil hævde enten at være udskiftede eller paa andet Grundlag at eie bestemte Strækninger, der da i det store og hele taget falde sammen med Skoggrændserne.

For den førstnævnte Opfatning, at Hjemmeudmarken hvad Beitet angaar i det store Hele ligger i Fællesskab, at denne er den Rigtige finder Retten foruden i de nævnte Kommissoriet ledsagende Bilage og i Udtalelserne paa Massemøderne, et vanskeligt Moment i den Omstændighed at Hjemmeudmarkerne faktisk ligger i Fællesskab, d.e. de ere ikke delte ved Gjerder, og ligger i Fællesskab i den Udstrækning at de end ikke ere skildte fra Fjeldet enten ved Skiftesgjerder, eller engang ved "Kan". Det faktiske Forhold har saaledes været at Kreaturene af alle Slags har kunnet gaa om hinanden og ogsaa har gaaet om hinanden lige fra Stordøens Bøggjærder til Fitjes Bøggjærder. At der uagtet dette dog skulde være skiftet mellem Matrikulnummerne eller at disses Grændser paa anden

Maade skulde være bestemte er lidet sandsynligt, da en Fællesbeitning med alle de Ulemper som deraf følger i en saa stor Udstrækning og under saa forskjellige Forholde som findes saavel mellem de to Sogne indbyrdes som ogsaa inden disse, ikke kan tænkes vilde være bleven taalt, og dette vilde være et Forhold saa eiendommeligt at noget lignende ikke eksisterer, efter det Kjendskab Kommissionens Medlemmer har fra andre Distrikter paa denne Kant af Landet og det end ikke i Distrikter hvor Hjemmeudmarkens Udstrækning er forholdsvis større end Tilfælde er paa Stordøen. Retten har som nævnt troet det paakrævet som skeet engang at fremholde i sin Almindelighed dens Opfatning af Forholdet paa Stordøen som ovennævnt af den Grund at i den senere Tid de Gaardes Opsiddere, der paastaa Særeiendomsret inden bestemte Strækninger, der da som oftest falder sammen med Gaardenes Skoggrændse, at disse fremholde at Hjemmeudmarken i sin Almindelighed er fraskildte hinanden mellem Matr. N^o ligesaavel for Marken, d. er Beitets Vedkommende som for Skogens. -

Men uagtet Retten saaledes er af den Formening at Marken eller Beitet - uanseet Skogskifterne - i Almindelighed er fælles udelukker selvfølgelig ikke herved Adgangen for de enkelte Gaarde til at have Særeiendom ogsaa for Beitets Vedkommende - og det efter Rettens Formening saavel for Hjemmeudmark som for Fjeld og det Særeiendom enten delvis saaledes at de have Andel i Fællesskabet forøvrigt eller saaledes at de ere fuldt adskildte fra det øvrige Fællesskab, - naar derfor kan føres Bevis.

Og tilbage staar da at undersøge om Gaarden Præsthoug har præsteret et saadant Bevis.

Denne Gaards Opsiddere har som Hjemmel for sin Eiendomsret paaberaabt sig den irettelagte mindelige Udskiftningsforretning, afholdt 1^{ste} Okrober 1829, thingl. 21^{de} Septbr. 1830, hvilken angiver sig at udskifte Gaarden Præsthaug mellem Gaardens Leilændinger. Til denne Forretning sees Nabogaardene at have været tilstedet idet det i samme heder: "Af de tilgrændsende Naboer var idag (1^{ste} Oktober) ingen tilstede, men igaar da vi tillige med de forannævnte tvende Mænd Peder Johannessen Kyvig og Halvor Pedersen Rommetvedt oversaa Gaardens Skov og Udmark, vare samtlige tilstødende Naboer tilstede ifølge foregaaende Tilsigelse og paaviste dens Grændselinie nemlig" (her kommer Naboernes Navn).

Ved den af Fællesskabet irettelagte Udskrift af Panteregisteret sees det imidlertid at saa langt fra samtlige af de tilstødende Nabogaardes Opsiddere vare tilstede, at ikke engang Halvdelen af disse var det. Den Paastand Fællesskabet har fremsat, at det blot var dem af Nabogaardene som fremmødte, der

støtte til med sine Skovteige, ligger derfor nær at antage. Udtrykket: "samtlige tilstødende Naboer" taler saa langt fra for det af Præsthaug Paastaaede at det, naar det læses i Sammenhæng, tyder paa at Fællesskabets Fortolkning er den rette, der staar nemlig at "samtlige tilstødende Naboer vare tilstede" og at de tillige mødte som Fuldmægtige for de Øvrige, staar ikke i Forretningen og maa antages at maatte have staaet om det havde været Tilfælde. Og hvordan det end forholder sig hermed faar staa hen; men staar det saa for Retten at Forretningen paa Grundlag at ikke engang Halvdelen af Nabogaardenes Opsiddere vare tilsagte og have fremmødt, lider af saadan formel Feil, at den ikke kan anerkjendes som lovlig Hjemmel for Præsthaugs paastaaede Eiendomsret, - om den, hvis den ikke havde lidt af denne Mangel efter Rettens Mening vilde have gjort dette, finder Retten ikke nærmere at burde indlade sig paa.

Efter hvad oven er udviklet kan Retten heller ikke godkjende Præsthaugs Paastand paa det Grundlag at det i 1829 var paa det Rene at Præsthaugs Mark var fraskildt og at det, der da skeede, blot var at opgaa og markere Grændserne, thi herfor foreligger intet Bevis, idet de paaviste Levninger efter Gjerde i Myrene ikke kan antages at danne saadant; tvertom fremgaar det af de afhørte Vidners Forklaringer specielt 1^{ste} Vidne at den af Præsthaugs Opsiddere paastaaede Udmarkstrækning ogsaa i 1829 og før har været uindgjerdet og saaledes faktisk ligget i Fællesskab.

At Præsthaugs Opsiddere ikke efter denne Tid har hævdet den paastaaede Udmarkstrækning som Særeiendom, fremgaar tilstrækkelig tydeligt af de 4 første Vidners Forklaringer og skal Retten blot bemærke ianledning Præsthaugs Sagførers Protokoltilførsel, "han benægtede hvad Modpartens Vidner har godtgjort (skal vel være prøvet) at Eiendomshævd ikke har fundet Sted", at det maatte være Præsthaugs Sag at bevise Brug i Hævdstid og ikke som det citerede synes at forlange Fællesskabets Pligt at bevise at saadan Brug ikke har fundet Sted.

Retten kommer efter det saaledes Udviklede til det Resultat:

at den af Præsthaugs Opsiddere paaviste Strækning ikke kan tillægges denne Gaard som Særeiendom, men at den maa gaa ind under Fællesskabet og som saadan blive at behandle. Herfra undtages dog det Indgjerde, som nu bruges af Ole Pedersen, hvilket af Fællesskabet er indrømmet at være Særeiendom. Forøvrigt bliver Fællesskabets Ydergrændse paa denne Kant tilfølgende Indrømmelse Gaarden Præsthaugs Bøgjærde.

Thi kjendes for Ret:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Gaard Præsthaugs Paastand om at være fraskildt fra Fællesskabet hvad Hjemmeudmarken angaar bliver for Marken eller Beitets Vedkommende ikke at tage tilfølge, derimod vil Fællesskabets Ydergrændse paa denne Kant for Marken eller Beitet blive at danne af Præsthaugs nuværende Bøgjerde. Det i Hjemmeudmarken liggende, af Ole Pedersen brugte Indlæg, bliver at betragte som Særeiendom.

Niels Hesbø. C.W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 26^{de} August blev Ret sat af Kommissionen i Peder Lunderstøls Hus paa Lunderstøl. Retten bestod af Formanden og Suppleanterne Landmark og Øvrevig.

Hvorda foretoges:

Udsat Sag mallem Fællesskabet og Gaardene Agdesten og Borrevig.

Fællesskabets Repræsentanter Østen Eskeland, Lars Hystad, Ole Høiland og Peder Valvatne mødte.

Fra Gaarden Agdesten mødte Anders Reinertsen, Ole Bergesen for Moderen Ingeborg Johannesdatter og for Reinert Olsen - den sidste efter skriftlig Fuldmagt-.

Fra Borrevig mødte Thor Samsonsen. Med dem mødte tillige Sagfører Bertelen.

Efter Befaring indgik Parterne, før Vidneførselen begyndte, saadant

Forlig:

Hvad der ligger nedenfor Brunene, det høieste Selvgjærde og begrændses af Hetlesæters og Bortveits Nedreudmarker er og forbliver Agdestens og Borrevigs Nedreudmark og Særeiendom. Anden Nedreudmark bliver ikke at tillægge Gaardene, og bliver alt hvad der ligger ovenfor Brunene at anse som det fælles Fjeldbeite. I dette fælles Fjeldbeite bliver Gaardene, foruden den Ret, der tillægges dem i Lighed med andre Gaarde i Fællesskabet, desforuden at tillægge en Ret til at have samtlige sine Malkekjør, der vinterfødes paa Gaardene og desforuden op til og med 5 - fem - Kjør udenom dem der fødes, op i dette fælles Fjeldbeite i 7 - syv - Uger inden Tidsrummet fra 20 - tyvende - Juni og til 15 - femtende - August. I disse 7 Uger har disse Gaarde Ret til at jage bort fremmede Kreature af alle Slags - dog ikke med Hund - fra en Strækning, der begrændses af en Linie fra "Søndre Varden" og til "Skiftestenen" og derfra nord under Brækkene til øverste Kant af "Kjødnarhaugen" og derfra under Braatalaget til "Nedre Stegen". Disse Gaarde ere ikke forpligtede til at hold sine Mælkekjør inden

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

denne Strækning, men disse har Ret til at gaa hvor de vil i det fælles Fjeld. Kreature der paatræffes inden den angivne Strækning ere disse Gaardes Opsiddere berettiget til at jage op i "Kvelve"; dog maa der ikke jages over "Nedre-Stegen".

Parterne underskreve Forliget.

Anders R. Agdesten. Ole Bergesen Agdesten. Thor S. Borrevik. Østen Eskeland. Peder H. Valvatne. Ole O. Høiland. L. T. Hystad.

Eragtet: Sagen hæves som forligt.

Retten hævet. Niels Hesbø. C. W. Landmark. S. Øvrevig.

Aar 1892 den 10^{de} September holdt Kommissionen Møde i Retslokalet paa Fitje til Valg af 3 eller flere Mænd til at repræsentere Fællesskabet. Formanden bemærkede at de tidligere valgte dels mundtlig og dels skriftlig har bedet sig fritagne. Efter forudgaaen Bekjendtgjørelse ved Lister mødte idag:

Fra Rydland: Ingen, fra Aabø: ingen, fra Lierbø: ingen, fra Sæterlid: ingen, fra Tvedte: Johannes Larsen, Knud Knudsen, Tharald Larsen og Halsten Eriksen, fra Vig: Knud Jakobsen, Lars Tørrissen og Anders Grov for Paul Lillenæs og Anders Hansen efter freml. Fuldmagt, fra Vespestad: ingen, fra Næsbø: ingen, fra Rimmereide: Jakob Hansen, fra Fitje: Johannes Olesen, Johannes Hansen, Rasmus Olsen, Simon Olsen, A. Høie og Rasmus Thommassen for Faderen Thomas Olsen, fra Havnen: ingen, fra Volden: Niels Knudsen og Rasmus Knudsen, fra Prestbø: Martin Kristoffersen, fra Skaalevig: Matthias Olsen og Andreas Eliassen, fra Bredvig: ingen, fra Ørskog: Kristoffer Olsen, fra Landa: ingen, fra Fandvig??: ingen, fra Levaag: Johannes Sørensen, fra Hilland: Herman Johannessen, fra Engevig søndre Ole Stensen, fra Engevig nordre, ingen, fra Vestvig: Niels Larsen, fra Hovland: ingen, fra Rønholm: Johannes Johannessen, Asbjørn Olsen, Peder Eriksen, Tarald Larsen, Lars Samuelsen, fra Engevig nordre mødte nu Johannes Andersen, fra Stokken: Lars Jakobsen. Nu mødte videre: Knud Kristoffersen Prestbø, Lars Jakobsen Ørskog, Mikal Hageberg for Faderen Østen Hageberg Landa.

A. Høie erklærede sig villig til at blive staaende.

Foruden ham valgte de Mødende enstemmig:

Johannes Larsen Tvedte, Lensmand Joh. Iversen, Johannes Sørensen Levaag og Niels Larsen Vestvig. De Mødende havde intet videre at anføre, hvorfor Mødet blev hævet.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 28^{de} September blev Ret sat af Kommissionen i Peder Lundastøls Hus paa Lundastøl. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda foretoges den fra igaar udsatte Tvist Tyse Præstegaard og Sæverhagen mod Fællesskabet. Af Fællesskabets Repræsentanter mødte idag Peder Valvatne og Lars Hystad.

For Præstegaarden mødte Sagfører Riis, fra Sæverhagen mødte begge Opsidderne Ole Ingebrigtsen Rommetvedt og Johannes Odsen, der fremlagde bekræftet Afskrift af Skjøde, thinglæst 23/9 1793.

Riis oplyste, at Stiftsprost Daae under 23^{de} f.M. var afhørt ved Thingsvidne i Bergen. Dette Thingsvidne i Forbindelse med Udskrift af det i Tvisten Passerede og en Del andre Dokumenter havde Komparenten under 3^{die} dennes oversendt rette Vedkommende med Forslag om at Tvisten afgjøres ved Forlig. Dokumenterne havde Komparenten ikke medtaget tilbage, men derimod Kirkedepartementets Bemyndigelse til at afslutte Forlig, meddelt i Telegram af 26^{de} dennes, som hermed fremlagdes.

Forinden Paabegyndelsen af Vidneførselen idag enedes Parterne om at indgaa saadant

Forlig:

Tyse Præstegaard og Sæverhagen frafalde deres Paastande om Særeiendomsret til det paaviste Fjeldparti mod at tilstaaes Sæterret i 6 - sex - Uger af Sommeren, det er foruden den Ret som vil blive tillagt disse Gaarde i Lighed med de andre Medeiere i Fællesskabet i Fjeldet, Ret til i disse 6 - sex - Uger at ligge tilfjelds paa sine tidligere brugte Sætre "Skidtstøl" og "Gamlesæter" med samtlige Gaardenes Melkekjør, der vindetfødes paa hele Gaardene Tyse og Sæverhagen, disse 6 Uger at regne inden Tidsrummet fra 20^{de} Juni til 15^{de} August. I disse 6 uger skal Tyse Præstegaard og Sæverhagen have Ret til at jage bort fra den paaviste Strækning fremmede Kreature, dog ikke med Hund, bort i det Fællesskabet tilliggendes Fjeld forbi Storeklev og alene i denne Retning, Storkræature og Heste fra det hele paaviste Felt, Faar og Gjeder derimod blot fra Strækningen paa østre Side af "Vaulaa" og Tysevandet. Fra Beitet paa vestre Side af Tysevandet - Vaula, maa saaledes ikke jages bort Faar og Gjeder. Præstegaarden Tyse og Sæverhagen skal ikke være forpligtet til at holde sine Kreature enten Melkekjør eller andre inden den under Tvisten paaviste Fjeldstrækning, men disse Gaardes Kreature

af ethvert Slags skal have Ret til at gaa videre i det fælles Fjeld i Lighed med de andre Gaardes Kreature.

Parterne underskrev dette Forlig.

Ole Ingebrigtsen Rommetvedt. Johannes Odsen Prestegaard. For Tyse Præstegaard Riis. Lars Torstensen Hystad. Peder H. Valvatne

Parterne bade derefter Sagen hævet som forligt.

Eragtet: Sagen hævet som forligt. Riis oplyste, at Fravær i offentlige Hverv havde hindret ham fra igaar at fremmøde. Han bad sig meddelt bekræftet Udskrift af det i Tvisten igaar og idag Passerede og de idag fremlagte Dokumenter.

Vidnerne dimitteredes uden Afhørelse. Retten hævet.

Niels Hesbø. N. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 29^{de} September blev Ret sat af Kommissionen i Peder Lundastøls Hus paa Lundastøl. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda foretoges udsat Tvist mellem Gaarden Hetlesæter og Fællesskabet.

Hetlesæters Opsidder Od Kristoffersen mødte. Af Fællesskabets Repræsentanter mødte Østen Eskeland, Lars Hystad, Peder Valvatne og Ole Høiland. Parterne indgik saadant

Forlig:

Hvad der ligger nedenfor Brunene fra Grændsen mod Agdesten eller ved Sørevar den derfra og til "Hetlesæterkleivaa" og videre ligger nedenfor en Linie fra Hetlesæterkleivaa tvert over Elvejuvet og til østre Heldning af Dyrstølsbrunaa (er to Trediedele af Heldningen fra Foden og opefter) og videre nedenfor en Linie trukken derfra og til "Horssehuskulten" og videre efter Horssehuskultane, de mest selvgjerdende Bjerglag, til "Lepsæterskar" er Hetlesæters Særeindom og Nedreudmark.

Gaarden Hetlesæter tillægges foruden den Ret, der ellers vilde tilfalde Gaarden i Fjeldet i Lighed med andre Gaarde, Ret til desuden i 7 - syv - Uger af Sommeren inden Tidsrummet fra 20^{de} Juni til 15^{de} August at have samtlige sine Melkekjør, der fødes paa Gaarden, tilfjelds og i disse 7 - syv - Uger har Hetlesæter derhos Ret til at jage bort fremmede Kreature, dog ikke med Hund, fra den Strækning, der

ligger nedenfor og østenfor "Agdestenssjonarhaugen", "Hetlesætersjonarhaugen" og "Rommetvedtsjonerhaugen".

Parterne underskrev dette Forlig:

Odd Kristoffersen Hetlesæter. Østen Eskeland. Peder H. Valvatne. Ole Olsen Høiland. Lars T. Hystad.

Parterne bade Sagen hævet som forliget.

Eragtet: Sagen hævet som forliget.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 30^{te} September blev Ret sat i Landhandler Dahls Hus i Lervig. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda forhandlede Spørgsmaalet om Eiendomsretten til Markens Almending.

Af Eiere i Markens Almending mødte: Ole Olsen Vatne, Elling Tyse og Nils Johannessen Bjelland, Ole Vatne mødte tillige for de øvrige Eiere i Markens Almending.

Af Ællesskabets Repræsentanter mødte: Ole Høiland og Peder Valvatne

Der fremlagdes Stævning til idag og Afskrift af thgl. Skjøde paa Markens Almending, dateret 4 Juli, thingl. 28^{de} September 1782.

Parterne enedes om at Markens Almending's Ejere nu som før ejer Skoven overensstemmende med det irettelagte Skjøde og at Beitet i Markens Almending er Fællesskabets Eiendom ligeledes overensstemmende med Skjødet. Efter dette forbeholdtes ogsaa de nødvendige Veje. Markens Almending's Ejere indrømmedes fri Ret til at beite de Heste, der benyttes under Skovdriften i Markens Almending's Beite.

Parterne underskrev Protokollen:

Ole O. Vatne. Elling A. Tyse. Nils J. Bjelland. Ole Olsen Høiland. Peder H. Valvatna.

Retten hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1892 den 20^{de} Oktober var Kommissionen samlet i Ole Stens Hus i Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda Formanden bemærkede, at Kommissionen nu i Høst i 3 Uger har holdt paa med Boniteringen i Fitje. Herunder er han kommen til Kundskab om, at der tidligere er afholdt offentlig Udskiftning i Hjemmeudmarkene mellem Gaardene Fitje, Volden, Havnen, Bredvig og Aarskog, hvilken Gruppe støder til Gaarden Remmereides Hjemmeudmark mod Syd og Gaarden Landes dito mod Nord. Denne Forretning sluttedes efter hvad Medlem Nielsen saavidt erindrer for 14 Aar siden og bestyrede af ham som Formand og var Medlem Sundnæs med som Udskiftningsmand. Denne Forretning udførtes saaledes, at der blev sat en Tverlinie for disse Gaarde tilfjelds, hvilken Linie ligger nedenfor den af Kommissionen satte Linie mellem Hjemmeudmark og Fjeld paa denne Strækning. Dette saaledes den Gang arronderede Felt er udskiftet mellem de ovennævnte Gaarde ligesom Ydergrændse paa dette Feldt er sat med Remmereides og Landes Nedreudmarker. Forretningen er som nævnt udført af Nielsen, Sundnæs og som 3^{die} Mand Johannes Gjerstad. Kart er optaget hvilket nu er udlaant af Opmaalingskontoret og kopieret til Brug for nærværende Forretning. Den afsluttede Forretning er thinglæst og Gjerder for en Del opførte mellem de udskiftede Gaarde, ligesom Gjerde er sat mod Fjeldet efter den da opgaade Fjeldlinie, der som ovennævnt ligger indenfor den af Kommissionen nu foreløbig fastsatte Linie mod Fjeldet. Mod Nabogaarden Remmereides Udmark er Gjerde opført ligesom ogsaa for en større Del mod Lande. Uden Paastand om noget Modsat fra nogen Lodeier er dette Feldt foreløbig af Kommissionen anset for at gaa ind under det almindelige Fællesskab og under denne Forudsætning gik Kommissionen igaar til Bonitering af denne Strækning.

Bleven opmærksom paa det Forhold som oven er paaapeget henstillede Formanden til Medlemmerne Nielsen og Sundnæs om de paa Grund af dette fandt at maatte som inhabile vige Sæde i Retten og fratræde Kommissionen under Behandlingen og Paadømmelsen af dette Parti af Fællesskabet.

Nilesen og Sundnæs, for tiden ikke forberedte at svare paa det foreliggende Spørgsmaal, skulde kun foreløbig bemærke, at da de udskiftede Strækninger ere gaede ind i Fællesskabet, blive de selvfølgelig ogsaa at behandle som om de ikke vare udskiftede.

Formanden henstillede til Medlemmerne at bestemme en Frist, inden hvilken de gjennem ham indsende sin endelige Kjendelse eller Erklæring.

Nielsen bemærkede, at han muligens inden dette Aars Udgang vilde kunne afgive Svar. Sundnæs ligesaa-

En Udskrift af nærværende bliver at tilstille det Kgl. Departement for det Indre.

Nielsen derefter bad tilført Protokollen: I Anledning et igaar og tidligere i Kommissionens paa Bane værende Spørgsmaal om hvorvidt en Udskiftningsret har Adgang til at fravige Beregningerne under Udskiftning af Udmark skulde bemærke følgende: Jeg anser ikke en foretagen Bonitering, der er en ren Skjønssag og intet andet, i Udmark med paafølgende Beregninger kunde være i den Grad endelige og bindende, at man ikke naar det gjælder rent ubetydelige Markestykker skulde have Ret til at fravige disse, naar det af praktiske Hensyn saasom Fredningsforholde, opførte Gjerder og Veje m.v. skjønnes hensigtsmæssigt og billigt, en Praksis, lig i sine 25aarige Funktionstid altid har befulgt saavel i de Storskifter hvormed jeg har haft Befatning som ved de ... ?? Udskiftninger, uden at den lovlige Adgang hertil af nogen mig bekjendt har været bestridt. Og som jeg derfor ogsaa fremdeles agter at befølge, indtil jeg ved Dom eller anden Maade bliver overbevist om det modsatte. En streng Befølgning af Beregningerne under Udmarks udskiftninger vilde ofte gjøre disse i høi Grad uhensigtsmæssige, ja endog ligefrem umulige, hvad der under Storskiftet paa Bremnæs kom overmaade klart i Dagen. Derfor gjør alligevel Kart og Beregninger sin Nytte paa de Steder, hvor ikke Naturforholde eller "Kan" i fremtrædende Grad bestemme Skifterne. Jeg forbeholder mig Adgang til en udførligere Udvikling heraf for det Tilfælde jeg skulde finde det fornødent. Dette i Anledning af at Formanden flere Gange skarpt har hævdet den modsatte Opfatning.

Formanden bemærkede, at han ligeovendor Feldtet. Renoncerede Fitje, Havnen, Volden, Bredvig og Ørskog igaar udtalte, at denne Strækning efter deres Mening maatte udskiftes saaledes, at Boniteringen og Kartet strængt lagdes til Grund, da dette opfattes som fuldstændigt Sameje, og er en Strækning hvor, om nogensinde, Beregning og Kart maa lægges til Grund. Forøvrigt har han ikke og vil heller ikke nu i sin Almindelighed udtale nogen Regel hvorefter han vel ansee enten sig eller Kommissionen bunden.

Hvad specielt angaar de af ham nævnte Gaarde ansaa han det ikke nu for Feil nærmere at burde pointere sit eller de andre Medlemmers Standpunkt, inden de to andre Medlemmer har erklæret sig om sit Habilitetsspørgsmaal eller dette har fundet sin Afgjørelse. Sundnæs tilførte, at han tiltraadte Nielsens Tilførsel i et og alt.

Mødet hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 27 Mai var Kommissionen samlet i Knud Kristensens Hus paa Rydland i Fitje.

Kommissionen bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda fremmødte af Fællesskabets Repræsentanter Johannes Larsen Tvedte og Lensmand Iversen. Fra Gaarden Rydland mødte Jens Knudsen d.æ., Knud Kristensen og Nils Kristensen, fra Lierbø Rasmus Mikkelsen, fra Sæterbø Halsten Baarsen. Endvidere mødte fra Aarbø Anders Anderen, Jens Tharaldsen og fra Vik Paul Lillenæs og Knud Jakobsen.

Fællesskabets Repræsentanter efter Konference med Aarbøs og Viks Opsiddere enedes med Opsidderne af Rydland, Liabø og Sæterbø om at Grændsen for disse tre Gaarde mod Nord mod det øvrige Fællesskabs Hjemmeudmark dannes af Rydlandselven fra dennes Udløb i Starevandet og ligetil dens Udløb fra Kværnevandet og derfra over dette den korteste Vei forøvrigt efter Kommissionens Skjøn til den satte, eller om denne skulde forandres, den endelig sættendes Linie mellem Fjeld og Hjemmeudmark. Gaardene Rydland, Liabø og Sæterbø ønskede ingen Skifte sat af Kommissionen mellem disse 3 Gaardes Matrikulnummere, men erklærede Udskiftningen for Hjemmeudmarken for sit Vedkommende forsaavidt færdig og erklærede derhos, at Linien mellem Fjeld og Hjemmeudmark til Fordel for Fællesskabet skal forandres fra Korset hugget i en lav Bjergnakke Nord til Øst fra Toppen af Storatindo, hvor Varde, idet de indrømme, at Linien mellem deres Gruppe og Fjeldet fra dette Kors kan trækkes til mellem Ramsvig og Husaannebækken ved Søen i Daafjorden efter nærmere Afmerkning og Beskrivelse.

Parterne underskrev Protokollen paa denne Overenskomst.

Joh. Iversen, Johannes L. Tvedte. Knud Chr. Rydland. Nils Chr. Rydland. Jens Rydland. Halsten B. Sæterbø. Rasmus M. Lierbø.

Kommissionens Medlemmer fandt ingen Grund til at modsætte sig den oven beskrevne Overenskomst.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 27 Mai blev Ret sat af Kommissionen i Knud Kristensens Hus paa Rydland i Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer. Hvorda: Formanden fremlagde Skrivelse af 10 April d.A. fra de valgte Kommitteer fra Stordøen og Fitje gaaende ud paa, at den udlagt Linie mellem Fjeld og Hjemmeudmark i Fitje ikke fastsættes som endelig før Stordsgrænsen ogsaa foreligger og Klagetiden ogsaa for dens Vedkommende udløber.

Kommissionens Medlemmer afgav enstemmig saadan Beslutning: Kommissionen finder den udtalte Tanke i Skrivelsen berettiget og det saameget mere som Kommissionen antager at ogsaa Linien mellem Fjeld og Hjemmeudmark for Stordøens Vedkommende i Høst kan udlægges med Undtagelse af en liden Strækning ovenfor Gaarden Børtvedt. Dette var ikke Tilfælde ifjor da Kommissionen fattede Bestemmelse om Udlæggelse af Fjeldlinien i Fitje. Man antager hellerikke at Bestemmelsen i Udskiftningslovens §§ 109 og 111 herfor er til Hinder saameget mere som Skrivelsen er indkommen inden Ankefristens Udløb. Denne udløber nemlig efter nu fremlæggendes Skrivelse fra Lensmanden i Fitje først den 4 Juni d.A.

Thi besluttedes: Efter Fællesskabets Anmodning tilbagekaldes Udlæggelsen af Skiftelinien mellem Fjeld og Hjemmeudmark i Fitje.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 2^{den} Juni blev Ret sat af Kommissionen i Landhandler Dahls Hus paa Lervik. Retten bestod af Formanden, det opnævnte Medlem Sundnæs og Suppleanten for det 3^{die} Medlem C. W. Landmark.

Ret sattes til Domsafsigelse i Tvist mellem Gaard Lønnings Opsidder og Fællesskabet angaaende Eiendomsretten til den saakaldte "Lønningsdalen", hvilken Dom Retten i længere Tid har opsat med at afsige, da mange lignende Tvistigheder verserede for Kommissionen, hvilke imidlertid nu for det meste ere forligte.

Efter foregaaende Konference afsagdes enstemmig saadan

Dom:

Under Udskiftningen af Udmarkssameiet paa Stordøen har Gaarden Lønnings Opsidder, Peder Mikkelsen, paastaaet, at et Jordstykke, "Lønningsdalen" kaldet, tilhører ham som Særeiendom,

medens Fællesskabets Repræsentation formener at det ligger under Sameiet og saaledes tilhører Udskiftningsfællesskabet.

Retsbehandlingen af dette Spørgsmaal paabegyndtes den 9^{de} Oktober 1891 og fortsattes med Vidneførsel den 18^{de} s.M. og 2^{den} Mai 1892, da Spørgsmaalet blev optaget til Rettens Paadømmelse, efter at der er fremlagt Indlæg fra Lønnings Side tilligemed en Erklæring fra forhenværende Vagtmester J. Larsen. Denne Erklæring, der forøvrigt ikke indeholder noget af Betydning for Sagen, blev af Fællesskabets Repræsentant vedtaget, som om den var beediget, men for Indholdets Vedkommende benægtet, ligesom det fremlagte Indlæg.

"Lønningsdalen" Grændser og Beliggenhed er paa det rene, idet den paa nordre Side støder til "Aadlandsvandet" og er forøvrigt afgrændset med Gjerder, der i Øst og Sydøst skiller den fra Frugaardens Hjemmeudmark, i Vest fra det saakaldte "Stykket" og i Syd fra "Krokene" og Gaarden Lønnings Bø.

Sin Eiendomsret til det saaledes begrændsede Jordstykke "Lønningsdalen" begrunder Peder Mikkelsen med den Paastand, at det fra umindelige Tider af har tilhørt Gaarden Lønning som en Del af denne og at det af Gaardens Eiere altid har været benyttet delvis som Slaatemark og delvis som Havnegang for Gaardene Lønning med Udelukkelse af alle andre.

For at bevise Rigtigheden af denne Paastand har Peder Mikkelsen Lønning ført 4 Vidner. Af disse har Vidnet Herman Tørrissen Aadland, der i al sin Tid - 71 Aar - har boet paa Nabogaarden Aadland, prøvet, at det paagjældende Stykke, saalangt han kan erindre tilbage, har været indhegnet og brugt som Beitesmark - maaske ogsaa som Slaatemark - af Lønnings Opsidder. Et 83 Aarigt Vidne har for sit Vedkommende prøvet det samme, idet Stykket har været brugt dels til Slaat, dels til Beitning og et 75 Aar gl. Vidne, der for 50 Aar siden tjente i 3 Aar paa Lønning har forklaret, at gjerdet i hendes Tid saa ud som nu, og at Lønnings Opsidder da benyttede "Lønningsdalen" udelukkende for sig, delvis til Beite og delvis til Slaat. Peder Mikkelsens Svoger, der er Opsidder paa Gaarden Økland, som hører til Fællesskabet, flyttede for ca. 30 Aar siden fra Lønning, hvor han da havde havt Tilhold i 6 - 7 Aar, og har han forklaret, at i den Tid brugte Lønnings Opsidder "Lønningsdalen" udelukkende for sig, delvis til beite og delvis til Slaat, idet man saa at sige slog hvert Aar paa enkelte Dele af Stykket, medens man brugte det øvrige til Beitning. Af sin Fader, der døde for vel 30 Aar siden, 90 Aar gl., har dette Vidne hørt, at "Lønningsdalen" skulde være gammelt Indgjerde. Ogsaa de øvrige ovenrefererede

Vidner har hørt at den omhandlede Strækning før deres Tid har været indhegnet, og deres Hjemmelmænd kjendte ikke til at det havde været anderledes.

Da der fra Fællesskabets Side intet er oplyst der kan afsvække disse Vidnesbyrd, idet der fra dette kun er nedlagt en almindelig Protes mod, at Peder Mikkelsens Særeindomsret til "Lønningsdalen" anerkjendes, maa Retten anse det som bevist, at denne i umindelige Tider har været indhegnet og brugt af Gaarden Lønnings Eiere som en Del af denne Gaard, med Udelukkelse af alle andre, og at den saaledes i umindelige Tider maa siges at have været i denne Gaards Opsidders Besiddelse. Med hvilken Hjemmel denne Tilstand har bestaaet, derom kan intet med Sikkerhed siges. I sit Indlæg har rigtignok Peder Lønning udtalt den Formening, at den Gang Gaarden Lønning, der skal være en af de ældste Gaarde paa Stordøen, toges i Besiddelse af sin første Besidder, satte denne sig ogsaa i Besiddelse af "Lønningsdalen", der paa Grund af dens Beliggenhed langs "Aadlandsvandet" var let at hegne og derfor fordelagtig som Beitesmark. Herpaa kan dog Retten ikke lægge nogen særlig Vægt, men af Vidneprovene fremgaar dog med Sikkerhed, at "Lønningsdalen", saa langt de ældste Folk kan erindre tilbage, har været i Gaarden Lønnings Opsidders udelukkende Besiddelse og at disse Vidner ikke ved Meddelelse af nogen i deres Tid levende nogensinde har erfaret, at Forholdet har været anderledes. Retten maa derfor antage at dette Forhold har bestaaet fra hvad man kan kalde Alders Tid og derved vundet en Hævd, hvorefter det maa respekteres. I ethvert Fald synes det bevist, at Betingelserne for Hævd efter N.L. 3 - 12 - 2 er tilstede, og at den omprocederede Strækning saaledes nu maa antages rettelig at tilhøre Gaarden Lønning eller deres Opsidder.

Thi kjendes for Ret:

Den af Gaarden Lønnings Opsidder nedlagte Paastand om at "Lønningsdalen" tilkjendes Gaard Lønning som Særeindom bliver at tage tilfølge. -

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Et Stykke Grændselinie mellem Fjeld og Hjemmeudmark paa Stordøen ifl. Forlig mellem Fællesskabet og Gaardene Agdesten og Borrevig af 26/8 92 og Forlig mellem Fællesskabet og Gaard Hetlesæter af 29/9 92:

Aar 1893 den 21^{de} Juni var Kommissionen samlet i P. Lunderstøls Hus paa Lunderstøl, bestaaende af Formanden, Sundnæs og Suppleanten Landmark.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Hvorda!

Et Stykke af Grændsen mellem Fjeld og Hjemmeudmark blev tilført Protokollen som følger:

x Kors blev hugget i brat Fjeldvæg paa nordre Side af "Middagsskaret", derfra gaar Linien tvers over dette Skar S. til x hugget oppe paa en Fjeldnakke, lige ned og paa nordre Side af "Klogehaalobækken" hvor Selvgjerde begynner, følger derefter dette i Helefald til Forliget af 26/8 92 til x hugget i Bjerg paa "Sørevarden", hvor Agdesten og Borrevigs Nedreudmarker ender og hvor Hetlesæters D^o begynner, derfra gaar Linien S.S.V. efter Forliget af 29/9 92 atter efter Selvgjerde til x hugget oppe paa en Bjerghaug oppe paa Hetlesæters "Sætrakleivo" - naar det i Forliget af 29/9 92 staar "Hetlesæterkleivo", er dette efter hvad det blev oplyst under Opgaaelsen af Linien en urigtig Benævnelse for "Hetlesæter Sætrakleivo" - derfra N.V. til V. ca. 10 Meter til x hugget i Bjerg ligeledes paa "Sætrakleivo", derfra S.V. til x hugget i en Bjergknaus paa "øvste Horsehuskulten" og paa sammes sydøstre Side, derfra igjen efter de mest selvgjerdende Bjerglag i Hovedretning S.V. til x hugget i Bjerg paa østre Side af "Lepsæterskaret", derfra S.V. til x hugget i Bjerg paa vestre Side af samme Skar, derfra N. lidt Ø. til det tidligere satte og under 27/7 92 i Protokollen indførte Kors i "Lepsæterskaret". * *Feilagtigt. Linien går som nedenfor beskrevet nedover, medens den ældre kors i klippeblokken er ovenfor.*

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 21 Juni var Kommissionen samlet i P. Lunderstøls Hus paa Lunderstøl bestaaende af Formanden, Sundnæs og Suppelanten Landmark.

Hvorda!

Tilførtes Protokollen en ifølge Overenskomst af 5/5 93 - lille Protokol ^B Fol 63^b - opgaaet og fastsat Linie mellem Gaardene Økland nedre, Lunde, Lundemandsværk og Tveite nordre paa den ene Side og Fællesskabet paa den anden, der paa nordre Side adskiller Fællesskabets Hjemmeudmarker fra den Strækning hvori de nævnte 4 Gaarde skal udøve sine Sæterrettigheder.

Denne Linie er som følger:

Fra det nederste vestlige Kors i "Lepsæterskaret" gaar Linien dels efter Selvgjerde, dels efter opført Gjerde (Skigar) der er opført mod Hetlesæters Hjemmeudmark indtil et Sted hvor x Kors blev hugget i Bjerg lige ved Gjerdet i øverste Ende af "Lovadalen" derfra gaar Linien S.V. til V. til x hugget i

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

lavtliggende Bjerg i Dalen under "Eikeskogen", derfra S.V. til V. til x hugget i flat Bjerg ved nordre Ende af den store Myr under "Eikeskogen", derfra S.V. lidt V. til x hugget i en liden Bjergnibbe ved søndre Ende af denne Myr og ved Begyndelsen af den anden Myr, derfra S.V. lidt V. til x hugget i en liden Bjergnibbe paa en Haug under nordre Ende af "nordre Hushaugen"; derfra S.V. til x hugget i en liden brat mod nordøst vendende Bjergvæg, derfra S.V. til V. til x hugget i en liden lodret mod Syd vendende Bjergvæg, derfra S.V. lidt S. til x hugget i en Sten paa østre Side af en Kjørevei under "nordre Hushaugen", derfra S.V. til S. til x hugget i Toppen af en Sten, fremdeles under "nordre Hushaugen", derfra S.V. lidt S. til x hugget i en mod Sydøst vendende Bjergvæg, derfra V.S.V. til x hugget oppe paa en stor Sten oppe paa Heldningen nord for og ovenfor Lunderstølsveien; derfra V.S.V. til x hugget i en stor Sten lige ved og paa østre Side af Lunderstølsveien; derfra V.S.V. til x hugget i en stor Sten ved den øvre Ende af en Myr under "søndre Hushaugen"; derfra S.V. til S. til x hugget i lavt Bjerg, derfra S.V. til x hugget ligeledes i lavt Bjerg, derfra S.V. til S. til x hugget ligeledes i lavt Bjerg, derfra S. til V. til x hugget i en Bjergskolt paa "Midtrinden", følger derefter det søndre selvgjerdende Bjergbraat i "Midtrinden" til "Storfossen", gaar derfra over Elvejuet og atter efter det søndre selvgjerdende Bjergbraat i "Midtrinden" i Hovedretning S.V. til V. til x hugget ovenover en brat Bjergvæg paa sydvestre Side af "Skaatet", følger derefter efter det selvgjerdende Bjerglag af "Midtrinden" i samme Hovedretning til x hugget i en mod Syd vendende Fjeldvæg ved Selvgjerdets Ende, derfra tvers over et lidet Skar V.S.V. til x hugget i Bjerg ved atter begyndende Selvgjerde i "Midtrinden", følger derefter atter Selvgjerdet i "Midtrinden" paa dennes nordvestre Side til x hugget ved Selvgjerdets Ende, derfra V. til S. til x hugget i Bjerg ned under Russekleiv, derfra V. til S. til x hugget i lavt Bjerg i Veien under "Russekleiv", derfra S.V. til S. til x hugget i en liden Bjergknat paa vestre og øvre Side af den samme Vei, derfra S.V. til S. til x hugget i et lidet Skraabjerg, derfra S.S.V. til x hugget i en lav Bjergvæg i nordre ende af "nedre Lundemandsværksskaret", følger derefter Selvgjerdet i S.V. Hovedretning til x hugget i en stor Klippeblok, derfra S.V. til S. til x hugget i en jordfast Sten paa nordre Side af og lige ved Kjøreveien under "Tveitasætrabrækko", derfra S.V. til S., til x hugget i en Bjergvæg lige ved og ovenfor en liden Kjørevei, derfra S.V. lidt V. til x hugget i en Lyngbevoxet Bjergknat, derfra S.V. lidt V. til x hugget i en brat mod Syd vendende Bjergvæg, derfra S.V. lidt V. til x hugget i lavt Skraabjerg i en Kjørevei, der fører fra "Arehaugen", derfra S.V. til V. til x hugget i et lavt Skraabjerg, derfra S.V. til V. til x hugget i Skraabjerg i Skoggrændsen mellem Tveite og Vatne, følger derefter denne Skoggrændse opover N.N.V. indtil denne Skoggrændse støder mod den satte Linie mellem Fjeld og

Hjemmeudmark. * *Se dennes forandring 25/9 1895, protokol A side 207-209.*

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 1^{ste} Juli var Kommissionen samlet i Peder Godtskalksens Hus paa Kannelønning. Retten bestod af Formanden, Sundnæs og Suppleanten Landmark.

Hvorda!

Formanden bemærkede, at man fra 6^{te} Mai til 16^{de} Mai, fra 2^{den} Juni til 10^{de} Juni og fra 16^{de} Juni og til idag har holdt paa med Bonitering i Stordøen. Der tilførtes Protokollen følgende af Plade I for Stordøen:

Aar 1893 den 1^{ste} Juli var Kommissionen samlet i Peder Godskalksens Hus paa Kannelønning. Retten bestod af Formanden, Sundnæs og Suppleanten Landmark.

Hvorda!

Tilførtes Protokollen tvende af Kommissionens faste Medlemmer under 29 og 30 Mai i Fitje opgaaede og fastsatte Linier, nemlig:

1 Forandring af Linie mellem Fjeld og Hjemmeudmark i Fitje tilfølge Overenskomst af 27^{de} Mai 1893, Protokol Pag. 116.

Fra x «Korset hugget i lav Bjergnakke N. t. Ø. fra Toppen af «Storatindaa», hvor Varde», gaar Linien fremdeles omtr. V. til Korset i en liden Sten ved Siden af en liden Bæk i en Dal, derfra (efter Forandringen jfr. side 99.) omtr. V.S.V. til x hugget oppe paa en større Sten paa nordre Side og i Nærheden af Veien i «Sætre dalen», derfra omtr. s. Ret. til x hugget i lavt, fladt Bjerg ved Siden af og nordenfor den lille Vei paa «Slettene», derfra omtr. s. R. til x hugget i fladt Skraabjerg lige ved og paa nordre Side af Veien paa «indsta Brækken», derfra V.S.V. til x hugget i Bjerg i Skaret søndenfor «Tømmerskarhaugen», derfra omtr. s. R. til x hugget oppe i Toppen af en Bjergnakke sydvest for «Tømmerskarhaugen», derfra V. til «Ramsvigkjønnet» og over dette s. R. til x hugget oppe paa Toppen af Skolten vestenfor «Ramsvigkjønnet», derfra omtr. s. R. til x hugget i fladt Bjerg oppe i en Haug søndenfor «Straumhaugen», derfra V. til N. til x hugget i fladt Bjerg oppe paa et Braat, derfra s. R. til x hugget i en Bjerghomp omtrent 20 Meter fra Straumen i Daafjorden, og derfra s. R. til Søen i Daafjorden, hvor Linien ender. Tilstede samtlige Opsiddere af Rydland

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

2 Skiftelinie mellem Gaardene Rydland (Raudland) Matr. N^o 54, Sætrebø Matr. N^o 55 og Lierbø Matr. N^o 56 paa den ene Side og Fitje Fællesskab i Nedreudmarken (nærmeste Gaard Aarbø, Matr. N^o 57) paa den anden:

Ifølge Overenskomst af 27 Mai 1893 (Protokol Pag 116) tager Skiftelinien sin Begyndelse ved Rydlandselvens Udløb i Storevandet og følger Rydlandselven lige til «Kvædnævandet», gaar over dette Vand til x hugget i Bjergbraat paa sydøstre Side af Vandet, 4 a 5 Meter op fra dette, gaar derfra S. til V. efter Bjergbraatet til x hugget oppe i en liden Afsats i Hjørnet paa Braatet, derfra omtr. S.Ø. til x hugget i lavt fladt Bjerg, derfra S.S.Ø. til x hugget i en Bjergnakke Nord for «Paddeløgen» og gaar derfra s. R. til den støder an mod Linien mellem Fjeld og Hjemmeudmark. Tilstede fra Aarbø: Anders Andersen og Jens Taraldsen, Fra Rydland: Jens Knudsen d.Y. og Nils Kristensen og fra Lierbø: Lars Knudsen.

Mødet hævet.

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1893 den 20^{de} September var Kommissionen samlet i Ole Stens Hus paa Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvorda: tilførtes Protokollen følgende Boniteringstaxter for Fitje:

Landmark kunde – hvad han ogsaa under Mødet i Juni Maaned d.A. havde mundtlig udtalt for Kommissionens Medlemmer Hesbø og Sundnæs – ikke være enig i den Methode, der benyttes ved Boniteringen af Stordøens Fællesskab. Naar man her nemlig adderer sammen de tre Medlemmers paastemte tre forskjellige Grader (Divisorer) og derpaa dividerer Summen med Tallet 3, erhoder man derved ikke den rette Middelgrad. Han ansaa følgelig den brugte Boniteringsmethode for at være urigtig. –

Niels Hesbø. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 1^{ste} til og med 11^{te} Mai var Kommissionen samlet paa Kannelønning i Peder Godskalksens Hus. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer. Dog mødte for O. Nielsen Suppleanten Landmark.

Hvorda Bonitering foretoges og tilførtes Protokolen som følger:

Aar 1894 den 15^{de} til 19^{de} mai var kommissionen samlet på Kannelønning i Peder Godskalksens hus. Retten bestod af overretssagfører Tharaldsen som suppleant for formanden, udskiftningsformand Landmark som suppleant for udskiftningsformand Nielsen samt gaardbruger Sundnæs.

Hvor da bonitering foretoges og tilførtes protokollen som følger:

Aar 1894 den 19^{de} Mai til og med den 5^{te} Juni var Kommissionen samlet først nogle faa Dage paa Kannelønning og fra 24^{de} Mai paa Gaarden Dale i Arne Dales Hus. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer. Dog mødte for O. Nielsen Suppleanten Landmark.

Hvor da Bonitering foretoges og tilførtes Protokollen som følger:

Aar 1894 den 14^{de} Juni blev Ret sat af Kommissionen i Ole Stens Hus i Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Man foretog til Behandling Spørgsmaalet om, hvorvidt Strækningen af Hjemmeudmarken fra det Sted, hvor en Linie vil blive sat mellem Gaardene Aarskougs og Landes Nedreudmarker til Grændsen mellem Fitje og Stordøens Præstegjælde paa Østsiden, altsaa mellem Gaardene Eide og Mehammer, - helt eller delvis skal kartlægges.

Efterat Kommissionen i den Anledning paa ny havde foretaget Befaring, idet Spørgsmaalet i Høst var oppe til Diskussion, men da blev udsat til ny Befaring, voterede Formanden i Anledning dette Spørgsmaal saaledes:

At en Grændselinie bliver at optrække mellem Gaardene Aarskougs og Landes Nedreudmarker, ligesaaa mellem Levaags og Engevigs Nedreudmarker, ligesaa mellem Hageberg og Gruppen Engevig nordre, Engevig søndre, Vestvig og Hovland, at Gruppen Engevig nordre, Engevig søndre, Vestvig og Hovland, disse Gaardes Nedreudmarker, kartlægges paa almindelig Maade for Bonitering, og at der for den øvrige Del af denne Strækning optages Oversigtskart.

Nielsen voterede for at vedkommende Strækning af Hjemmeudmark fra og med Gaarden Landes til og med Grændsen mod Stordøens Præstegjæld skiftes uden nogen Kartlæggelse, idet ogsaa han voterede for at der nu sættes en Linie mod Landes Nedreudmark. Sundnæs voterede for, at der paa hele denne Strækning optages Oversigtskart, men heller intet andet Kart.

Efter disse Voteringer blev besluttet:

Imellem Gaardene Aarskougs og Landes Nedreudmarker bliver en Skiftelinie at sætte, over al Hjemmeudmark fra og med Gaarden Lande til og med Grændsen mod Stordøens Præstegjæld, altsaa til og med Gaarden Eides Hjemmeudmark, bliver et Oversigtskart at optage, men heller ikke anden Kartlægning at foretage.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 16^{de} Juni var Kommissionen bestaaende af de opnævnte Medlemmer samlede i Ole Stens Hus i Fitje.

Hvor da tilførtes Protokollen efternævnte N^o af Plade N^o for Fitje:

Aar 1894 den 16 Juni blev Ret sat af Kommissionen i Lars Jakobsens Hus paa Aarskog i Fitje. Retten bestod af de opnævnte Medlemmer.

Hvor da foretoges til Behandling Spørgsmaalet om Gaarden Gloppens Forhold hvad angaar saavel Hjemmeudmark som Fjeld.

Formanden bemærkede, at Opsidderne fra Gaardene Fitje, Havnen, Volden, Aarskog, Lande, Sandvig, Levaag øvre og nedre ligesaavel som Opsidderne paa Gloppen vare underrettede om Mødet pr. Exprese, ligesaa Fællesskabets Repræsentanter lensmand Iversen, Sergeant Amund Høie og Johannes Sørensen Levaag.

Der fremmødte: Fra Gloppen: Sten Olsen, Ole Larsen og Johannes Stensen, fra Fitje: Johannes Olsen, Johannes Hansen, Ole Tørrissen, Simon Olsen, Johannes Anfindsen, Amund Høie, og for Berge Olsen Tharald Tharaldsen, fra Volden: Knut Nilsen for Sønnerne Nils og Rasmus, fra Havnen: Lars Gudmundsen og Jakob Hermansen, fra Bredvig: for Gjert Mathiassens Enke: Lensmand Iversen, fra

Aarskog: Lars Jakobsen og Kristoffer Olsen, fra Lande: Johannes Larsen, Tharald Nilsen og Mikkel Olsen, fra Sandvig: Amund Amundsen, Johannes Nilsen, Lars Tharaldsen og Johannes Johannessen.

Gloppens Opsiddere fremlagde løs Afskrift af mindelig Udskiftning af 4 August 1835, hvortil de henholdt sig, idet de paastaa ved denne at være udskiftede fra Fællesskabet hvad Hjemmeudmarken angaar og oplyste, at deres Hjemmeudmark er tilstrækkelig afmærket. De paastode derhos Ret i Fjeldet i Lighed med andre Gaarde efter sin Skyld. Alle de tilstedeværende indrømmede denne Gloppens Opsidderes Paastand. Den fremlagte Udskrift med Troduktionspaategning tilbageleveredes Gloppens Opsiddere. Alle de tilstedeværende underskreve Protokollen.

Joh. Iversen. A. Høie. Sten Olsen Gloppen Ole L. Gloppen. Johannes Stensen Gloppen med iholdt Pen. Johannes Nilsen Sandvig. Amund Amundsen Sandvig med iholdt Pen. Johannes Johannesen Sandvig med iholdt Pen. Lars T. Sandvik. Tharald N. Lande. Johanne Lars Lande. Mikkel Olsen Lande. Christoffer Olsen Aarskog. Lars J. Aarskog. Lars G. Havnen. Jakob Hermandsen Havnen med iholdt Pen. Johannes O. Fitje. Johannes H. Fitje. Johannes A. Fitje. Simon O. Fitje. Ole Tørresen Fitje. Tarald Taraldsen Fitje for Berge Olsen Fitje med iholdt Pen. Knud N. Volden.

Retten hævet

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 28^{de} Juli var Kommissionen, bestaaende af de opnævnte Medlemmer, samlet i Arne Dahles Hus paa Stord.

Hvorda! tilførtes Protokollen følgende N^o af Plade VI for Stordøen

Aar 1894 den 31 Juli var Kommissionen samlet i Arne Dales Hus paa Stordøen. Kommissionen bestod af de opnævnte Medlemmer .

Hvorda!

Formanden fremlagde Klage af 5 Juni 1894 ang. Fjeldlinien fra Peder H. Valvatne m.fl., hvilken Klage han attesterede at være indkommet til hans Kontor i rette Tid, altsaa inden Klagefristens Udløb. Formanden bemærkede derpaa, at under Behandlingen af Klagen, der paa Grund af Stævningens Størrelse har medtaget flere Dage, fremkom Opsidderne af Gaarden Vatne med Paastand om, at de

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

ejede en større Del af Strækningen i Vatnedalen, til Kløv, som Særeiendom, og erklærede, at de i den Anledning vilde have Kommissionens Dom efter nærmere Paastand, Paavisning og Bevisliggjørelse. Kommissionens Medlemmer Nilsen og Sundnæs erklærede i den Anledning, at de fandt ikke for Tiden, altsaa ikke forinden dette Spørgsmaal var afgjort, at denne Del af Klagen burde afgjøres. Formanden fandt ikke nærmere at ville udtale sin Mening om dette Spørgsmaal, da han som udnævnt til Byfoged, idag fratræder Kommissionen.

Tilfølg Nilsen og Sundnæs Erklæring besluttedes: Behandlingen af Klagen forsaauidt angaar "fra Tveites Sætermark over Vatnedalen ligeforbi Fossane" udstaar indtil Spørgsmaalet om Vatnes Paastand om Særeiendom er afgjort.

Den Del af Klagen, der angaar Lillebøfjeldet blev tagen tilfølg - idet ogsaa Opsidderne af Dahle og Lillebø øvre vare enige i, at Forandring kunde eller burde ske.

Derpaa blev foretages saadan Forandring af Linjen mellem Hjemmeudmark og Fjeld i Stordøens Præstegjeld:

Fra "x (Korset) hugget i Bjergvæg omtrent 10 Meter østfor Dalsskarsbækken og midt for en Fos i samme" - gaar Linien (efter Forandringen) S.V. 1/2 V. til x hugget i Hjørnet af en Fjeldvæg vesten for Dalsskar, derfra i Hovedretning V.S.V. efter selvgjerdende Bjerglags Bøinger til x hugget ved Foden af Bjerglaget og ved dettes Ende paa østre Side af "Furreaasstegen", derfra S.V. til S. til x hugget i Bjerghjørne paa vestre eller søndre Side af Furredalsstegen, derfra omtrent S.V. til V. til x hugget i Foden af et Bjerghjørne, nederste selvgjerdende Bjerglag, derfra efter Bjerglaget omtrent samme Retning til x hugget nedi et Bjerghjørne, derfra omtrent s.R. til x hg. i Foden af et Bjerghjørne fremdeles i nederste Selvgjerde, derfra omtrent s.R. dog lidt vestligere til x hugget i et Bjerghjørne paa østre Side af "Bjørkesmuget", derfra S.V. over et smalt Skar til x hugget i den østre Ende af et Bjergbraat, derfra efter Bjergbråttets forskjellige Bøininger til x hugget ved Foden og Enden af Bjergbråttet paa østre Side af Bjørkesmuget, derfra omtrent S.V. til V. til x hugget i østre Ende af og ved Foden af et høit selvgjerdende Bjergbråt paa den vestre Side af "Bjørkesmuget", derfra efter det høie selvgjerdende Bjergbråt til x hugget ved en Bøining af Bjerglaget paa østre Side af "Skaaraveien", følger fremdeles Bjerglaget, der gjør en Bøining først mod Nord og saa mod Syd til x hugget i Hjørnet af et Braat oppe paa en Bjergsats i "Skaarane", derfra i omtrent S.V. til x hugget i den østre Ende af et Bjergbråt nedunder "Brattestegen", derfra omtrent s.R. dog lidt sydligere til x hugget i østre Ende af et Bjergbraat i øverste Kant af "Grautastegen", derfra omtrent s.R. dog kanske

lidt vestligere for det meste efter Bjergbraat til x hugget i et Bjerghjørne lige ved Veien paa øvre Side af Grautastegen, derfra S.V. til V. 1/2 V. til x hugget i et stort Klippeestykke ved Foden af Braatet i "Hustrudalsløgen", (tilstede: for Fællesskabet Ole Høiland af Parter Arne Dale og for Eieren af Lillebø Captein Koren, O. A. Risvold), derfra i Hovedretning N. V. til N. langs det høie selvgjerdende Bjergbraat til x hugget i Bjergvæggen, hvor "Grautastegen" naar Fladen "Hustruløgen", derfra N.V. efter Fjeldvæggen til x hugget i et Hjørne af Fjeldvæggen, derfra i Hovedretning O.N.O. efter Bjergvæggen til x hugget i en Klippeblok paa søndre Side af Brattestegen, derfra N. 1/2 O. til x hugget i en Klippeblok paa nordre Side af Brattestegen; derfra efter selvgjerdende Bjerglags forskellige Bøininger i Vestnordvestlig Hovedretning til x hugget ved Foden af en Fjeldvæg straks østenfor veien til "Skjævlalurane"; derfra N. til O. til x hugget i Hjørnet af et høit Bjergbraat oppe paa "Skjævlalurane"; derfra efter for det meste selvgjerdende Bjerglag, omtrent N.V. til N. til x hugget i Enden af Bjerglaget 5 Meter ovenfor og østenfor Skjævlalurveien; derfra O.N.O. til x hugget i et Bjerghjørne lige ved og paa søndre Side af Bækken i "Djupedalen"; gaar derefter rundt Djupedalen efter det bedste Selvgjerde, Bjergbraat og Ur til x hugget i Foden af det høie selvgjerdende Bjerg paa den nordre Side af "Djupedalen"; derfra omtrent N.V. til x hugget i Enden af en liden, lav Bjergvæg, lige ved øvre Kant af "Skaaraveien", derfra omtrent N.V. til N. til x hugget i Bjerghjørne ved Enden af "Skaaraveien" og omtrent midt i "Kloppedalen", gaar derfra rundt Kloppedalen efter det bedste Selvgjerde til x hugget ved Foden af et Bjerghjørne og i en lav Skuffe i samme og lige ved en Vei der fører tilfjelds, derfra N.V. til V. til x hugget i en stor Sten paa søndre Side af "Grovelopet" op fra "Kloppedalen"; derfra omtrent O.N.O. til x hugget i et Hjørne ved Foden af et høit Bjergbraat; derfra O. til x hugget i Hjørnet af et brat Bjergbraat paa øvre Kant af "Grovesættet", derfra omtrent s.R. efter selvgjerdende Bjergbraat til x hugget i Foden af Bjergvæggen oppe i en Krog paa samme i Søra "Grova", derfra omtrent N.N.V. til x hugget i lavt Bjerg oppe i Toppen af en Haug, mellem søra og nordre "Grova"; derfra N. til V. til x, Korset, hugget i Bjergbraatet under "Sauanuten", hvorefter Linien bliver uforandret som tidligere sat indtil Markens Almenning. (s. 97)

Hvad angaar Klagen forøvrigt, specielt hvad angaar Spørgsmaalet om hvordan det skal forholdes med Udslaattefjeldet, blev dens Behandling udsat indtil videre.

Mødet hevet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Samme Dag var atter Kommissionen samlet paa samme Sted, bestaaende af Kommissionens opnævnte Medlemmer.

Hvorda tilførtes Protokollen den opgaaede og fastsatte

Skiftelinie mellem Lillebø øvre og det østenfor denne Gaard liggende Fællesskab paa den ene Side og Gaarden Nysæter (og foreløbig flere Gaarde) paa den anden Side:

Linien begynder i Linien mellem Hjemmeudmark og Fjeld i "Korset hugget i et stort Klippestykke ved Foden af Braatet i Hustrudalsløgen" - og gaar derfra S. 1/2 V. til x hugget i et Bjerghjørne ligeledes ved Hustrudalsløgen, følger derefter Foden af nederste Bjergrand til x hugget oppe paa Bjergrandens Bøining mod Øst og gaar derfra S.O. 1/2 S. til Storevandet, hvor Linien ender.

Tilstede: Fra Dale: Arne Dale; fra Lillebø øvre: For Kaptein Korn Johannes Johannesen Kattetvedt; fra Nysæter: Matias Jørgensen. De Mødende vare enige om Linien.

Kommissionen besluttede enstemmig:

Hjemmeumarken vestenfor den ovenbeskrevne Linie mellem Lillebø øvre og Nysæter i Stordøens Præstegjeld bliver ikke at kartlægge.

Kommissionens Formand bemærkede, at han idag fratræder Kommissionen, og vil saavel Protokollen som Arkivet vedkommende baade Stordøkommissionen og Aakrekommissionen af dem idag blive overleverede Sagfører Taraldsen, den tidligere Suppleant i Kommissionen, som efter hvad han har seet af Aviser er udnævnt til hans Efterfølger. Nogen Meddelelse herom er imidlertid ikke indløbet til Formanden.

Mødet hævet.

Niels Hesbø. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1894 den 1^{ste} august sammentrådte Kommissionen i Arne V. Dales hus på gård Dale i Stord. Retten bestod af overretssagfører T. J. Tharaldsen som formand samt af udskiftningsformand O. Nielsen og gårdbruger N. Sundnæs - alle faste medlemmer.

Formanden bemærkede, at han idag tiltræder kommissionen som fast medlem i henhold til kronprinsregentens resolution af 9^{de} juni d.å., i hvilken anledning han fremlagde skrivelse af 28 juni

d.å. fra regjeringens departement for det indre til amtmanden i søndre Bergenhus amt med dennes påtegning af 7 juli d.å. om hans beskikkelse som formand. Han har tidligere aflagt dommered.

Kommissionen har idag været optaget med gennemgåelse af det angående dens arbeide hidtil protokollerede for - væsentlig for formandens skyld - at få klarhed over, hvad hidtil er passeret og hvad der herefter skal gjøres samt planen herfor. - Hermed hævdedes samarbeidet for denne gang.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 16 august var kommissionen samlet i Ole Stens hus på gård Præstbø i Fitje, sammensat af dens faste medlemmer. Den sammentrådte igjen her den 7^{de} d.m. og har til idag været optaget med befaringer og bonitering m.v. Igår, 15^{de} august blev opgået og afmærket i marken ifølge den under 14 juni d.å. fattede beslutning en skiftelinie mellem Årskogs og Landes nedreudmarker. Såvel fællesskabet som nævnte gårdes og flere nabogårdes opsiddere vare tilsagte om forretningen. Linien tager sin begyndelse i fællesskabets ydergrændse i nordostre hjørne af bøgjærdet for Årskogs indmark og følger så det OSO opefter gående stengjærde til dettes ende, hvor det støder an i Landes "beiegar", - derfra omtrent O til N 4 a 5 m. til x hgt. i vestre ende og ved foden af en stor bergknaus, - derfra O til S opover Eskedalsbottens søndre skråning og oppå bråtet til x hgt. i berg oppå haugen ovenfor bråtet, hvor varde reistes, - derfra omtrent OSO opover skråningerne til x hgt. oppe på et lidet mod sydvest vendende bergnæb, hvor varde reistes, - derfra samme retning henover bakkerne og over en liden dal til x hgt. på et fladt berg på et lidet plateau, hvor varde reistes, - derfra omtrent samme retning til x hgt. oppå en bergskolt på sydøstre kant af "Sveane", hvor varde reistes, - derfra samme retning til x hgt. i østre pynt af en berghump, opfor og vest for en liden myr ved Årskogelven, hvor varde reistes, - og endelig samme retning til den træffer fjeldlinien. - På nordre side af den nu beskrevne linie ligger Landes mark og på søndre side ligger Årskogs mark. - Tiltsede var: fra Lande: Østen Hageberg, Johannes Larsen, Tarald Nilsen og Mikkel Olsen; fra Lervåg: Johannes Sørensen; fra Årskog: Kristoffer Olsen og Lars Jakobsen; fra Fitje: sergeant A. Høie, Johannes Anfinsen, Berge Olsen, Johannes Olsen, Tomas Olsen og Simon Olsen; fra Volden: Rasmus Knudsen.

De mødende fra Årskog og Lande erklærede, at de vedtoge den nu beskrevne skiftelinie, ligesom de også enedes om, at Årskogs opsiddere skal have ret til at tage lyng og brake i Landes nedreudmark ved siden af Landes opsiddere i det strøg nordenfor den nu beskrevne linie, som begrænses mod nord af en linie fra det x i fjeldlinien, som er "hugget i en lav, jordfast sten, lige ved en Rekstervei,

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

sydost op fra Marisætermynen", vestlig gjennom øverste top af Kirkehaugen eller Dyresmughaugen ned i den af Lande opførte "beiegar" og derfra mod syd langs denne beiegar til den nu beskrevne skiftelinie. - Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1894 den 18 august var kommissionen samlet i Ole Steens hus på gård Præstbø i Fitje, sammensat af dens faste medlemmer. Igår blev opgålet og afmærket i marken grændsen mellem gården Gloppens nedreudmark på den ene side og fællesskabets nedreudmark på den anden side, i henhold til forlig indgået i møde den 16 juni d.å. - Opsidderne på Gloppen, Lande og Sandvig vare tilsagte til mødet igår og fremmødt var fra Gloppen: Sten Olsen og Johannes Stensen; fra Lande: Tarald Nilsen og Johannes Larsen; fra Sandvik: Lars Taraldsen, Johannes Nilsen, Johannes Johannessen og Amund Amundsen. - Gloppens opsiddere foreviste løs udskrift af mindelig skiftesforretning af 4 august 1835 ang. nævnte udmark, hvilken skiftesforretning altså er anerkjendt 16 juni d.å; men da man nu ikke kan gjenfinde i marken alle de i nævnte skiftesforretning angivne skifteskors, enedes de mødende om, at grændselinie skal gå som efterstående beskrivelse angiver:

Linien begynder i det punkt, hvor bøgjærdet for Gloppen (et stykke op fra Gloppevågens indre ende og på dens søndre side) støder an i det nuværende stengjærde mellem Gloppens nedreudmark (på dets østre side) og Landes bø eller indmark (på dets vestre side), og følger så i hovedretning sydost det nævnte stengjærde opover til x nu hugget i sten i foden af samme gjærde og på dets østre side og lige nedfor en liden ur under Gjeitekleiven, - derfra SO til O lidt O opover fjeldbakken til forefundet x (af 1835) oppå en bergklump i Gjeitekleiven, hvilket kors nu opfriskedes, - derfra O videre opover til x nu hugget i fjeld oppå en bergskolt på toppen af Hestedalshaugen (sammenfaldende med ældre kors, antagelig af 1835), - derfra O videre opover til x (muligens af 1835) forefundet i fjeld 10 a 20 skridt søndenfor Varden, - derfra ONO til x nu hugget i en liden mod nordvest vendende bergvæg ved foden af Storemyrhaugen og opfor en liden myr, - (her forlod Landes opsiddere forretningen og her fremmødte opsidderne fra Sandvik), - derfra NNO lidt O til x nu hugget oppå en liden bergkult på Gloppeæterhaugen, - derfra NNV nedover skråningerne til x nu hugget oppå en bergknaus på strækningen mellem nordre Skarvedal eller Storhilderdalen (mod syd) og Litlerinden (mod nord), - derfra N til O videre nedover til x nu hugget i en liden bergnakke på Litlerinden, - derfra N til V videre nedover til x nu hugget i lavt fladt berg i Gjeitekleiven (den nordre), - derfra NV til V nedover til x af 1835 på Olderhaugen, hvor øverste ende af skiftesgjærdet mellem Gloppen (mod syd) og

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Sandvik (mod nord) begynner (bygget på selve korset), - følger så dette skiftesgjærde i vestlig hovedretning over Pyttamyro til gjærdet støder til gjærdet mod store Tuftelands indmark ved bækken i Tveitedalen, hvor denne linie ender idet fællesskabets ydergrænse herfra fortsætter langs gjærdet mod store Tuftelands indmark o.s.v. nordover. - Hvad der ligger indenfor (nordom) denne linie er altså Gloppens nedreudmark og hvad der ligger udenom er fællesskab.

Udskriften af forretningen af 4 august 1835 tilbageleveredes Sten Olsen Gloppen. - Det bemærkes, at den 13 d.m. blev den nu beskrevne linie foreløbig opgået af kommissionens medlemmer Nielsen og Sundnæs (under formandens fravær) og blev da linien forsåvidt den berører Landes interesse vedtaget som nu beskrevet af Ole Larsen Gloppen og Mikkel Olsen Lande foruden af de foran idag nævnte fra Gloppen og Lande. Man enedes også da om at afholde den endelige forretning igår. - Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Samme dag var kommissionen igjen samlet sammesteds og med samme medlemmer, hvor da protokolleredes det den 9^{de} d.m. boniterede i Fitje:

År 1894 den 14 september var kommissionen samlet i Lars Olsens hus på Tveite i Fitje, bestående af de faste medlemmer T. J. Tharaldsen og N. Sundnæs samt suppleanten C. W. Landmark for O. Nielsen, der havde permission. – Formanden bemærkede, at man siden 18 f.m. havde - med nogle får dages afbrydelse – været optaget væsentlig med bonitering, som nu indføres vedkommende Fitje præstegjæld:

Landmark kunde ikke være enig i den boniteringsgrad, der er sat på kartfigur no 594 (Karistølen), der har erholdt grad 2,5, idet han formente, at denne figur, der er meget bjergfuld, burde sættes til grad 5, hvorpå han har stemt. Tharaldsen og Sundnæs fastholdt begge sin afgivne votering for grad 2,5 på den nævnte figur no 594, der indeholder megen opgjødslet græsmark lige ved bøgjærdet.

Boniteringen den 10 og 12 september af figurerne no 675 til 703 (begge inclusive) er udført enstemmig af Landmark og Sundnæs, idet Tharaldsen de dage ved upasselighed var forhindret i at gå i marken. Denne fremgangsmåde fandtes påkrævet for at man - ved at nytte hver til bonitering tjenlig dag - kunde vinde frem til tilendebringelse af boniteringen i Fitje ihøst, så intet deraf blev gjenstående til næste år.

Th. J. Tharaldsen. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 15 september var kommissionen samlet i Ole Stens hus paa Præstbø i Fitje bestående af de samme medlemmer som igår. Man havde idag befaret en boniteringsfigur bestående af et indtag ved gård Havnen og blev udfaldet således:

Nº 733. Dyrket mark. (indtag), grad 2. Hermed er boniteringen i Fitje tilendebragt. Kommissionen opløses nu for igjen at samles 24 d.m. i Stord.

Th. J. Tharaldsen. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 28 september sammentrådte kommissionen i formandens hus på Lervik i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Man har været samlet siden 24 d.m. og beskæftiget med noget af ydergrænsen på Eide (i Fitje) og med fjeldlinien sammesteds og på Mehammer i Stord. På grund af det mellem fællesskabet og Mehammer den 3^{die} oktober 1892 indgåede forlig, bliver grænsen mellem fjeld og nedreudmark (fjeldlinien) ovenfor Eide og Mehammer følgende: Fra "x hugget i en bjergnakke på øvre kanten af et bråt, hvor varde" (protokol A side 92 øverst) går linien SSO gennem en nu (26/9) nedsat skiftesten med 2 vidnestene på en lyngflade lidt nord for en bæk til den skjærer skiftelinien mellem Eide og Mehammer, (og hertil sammenfallende med den allerede udlagte linie), bøier derfra omtrent i ret vinkel nedover, følgende den nævnte skiftelinie efter dens mærketræer og kors i bjerg (således som den er samstemmig angivet af Eides og Mehammers opsiddere) til en skiftefuru i "Blekabrekko". Derfra går den altså ifølge ovennævnte forlig (i sydlig hovedretning) efter dels selvgjærde og dels opsat gjærde, hvor dette støder i elven, derfra til nordre ende af Lyhaugen", hvor nu huggedes x i bjerg oppe på en bjergnakke, "derfra efter brunene østenfor Mehammerdalen til skiftet mod Bortveit". Under opgåelsen af den nu beskrevne linie var tilstede fra Mehammer: Halsten Klemetsen, Helge Jensen og Nils Jakobsen. - Sundnæs deltog, på grund af upasselighed, ikke i befaringen.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen N. Sundnæs.

Aar 1894 den 12^{te} October samledes Kommissionen i Hans Johannessens Hus paa søndre Bjelland i Stord, bestaaende af dens faste Medlemmer.

Man har været samlet siden 9^{de} d.M. og beskjeftiget med Befaring af Fællesskabets Ydergrændse væsentlig i Anledning af de siden den første Befaring stedfundne Forandringer deri formedelst Indrømmelser fra Opsiddere i Stord. Man paabegyndte nu Protokollationen af

Fællesskabets Ydergrændse.

Ydergrændsen tager sin Begyndelse i Skiftet mellem Gaard Eide (i Fitje) og Gaard Mehammer (i Stord). Formedelst forskjellige indgaaede Forlig bliver Ydergrændsen mod Gaardene Mehammer, Agdesten - Borrevig og Hetlesæter identisk med Linien mellem Fjeld og disse Gaardes Nedreudmark, som de nemlig ved Forligene have faaet til egen Eiendom. For Bortvedts Vedkommende vil Ydergrændsen (og Fjeldlinien) blive senere fastsat, naar Kjendelse af Kommissionen er afsagt i Tvisten mellem denne Gaard og Fællesskabet.

Ifølge Forlig af 3^{die} October 1892 med Mehammer, af 26^{de} August 1892 med Agdesten - Borrevig og af 29^{de} September 1892 med Hetlesæter samt Opgangforretningerne af 28 September 1894 (for Mehammer) og af 21 Juni 1893 (for Agdesten - Borrevik og Hetlesæter) bliver Ydergrændsen mod disse Gaarde følgende:

Fra en Skiftefuru i Blækabrekko i Skiftet mod Eide gaar Ydergrændsen mod Mehammer i sydlig Hovedretning efter dels Selvgjerde og dels opsat Gjerde, hvor dette støder i Elven, derfra til nordre Ende af Lyhaugen, hvor nu x er hugget i Bjerg oppe paa en Bjergnakke, derfra efter Brunene østenfor Mehammerdalen til Skiftet mod Bortvedt. - (Herfra springes over Bortvedt til Skiftet mellem denne Gaard og Agdesten - Borrevig af den ovenfor angivne Grund). - Fra Skiftet mellem Bortvedt og Agdesten - Borrevig gaar Ydergrændsen videre sydover efter Brunene og det høieste Selvgjerde fra x hugget i brat Fjeldvæg paa nordre Side af Middagsskaret, derfra tvers over dette Skar S. til x hugget oppe paa en Fjeldnakke, lige ned og paa nordre Side af Klogehaalabækken, hvor Selvgjerde begynder, følger derefter dette til x hugget i Bjerg paa Sørevarden, hvor Skiftet mod Hetlesæter træffes. Derfra gaar Ydergrændsen S.S.V. efter Selvgjerde til x hugget oppe paa en Bjerghaug oppe paa Hetlesæters Sætrakleiva, derfra N.V. til V. cr. 10 Meter til x hugget i Bjerg ligeledes paa Sætrakleiva, derfra SV til x hugget i en Bjergknaus paa øvste Horsehuskulten og paa sammes sydøstre Side, derfra igjen efter de mest selvgjerdende Bjerglag i sydvestlig Hovedretning til x hugget i Bjerg paa østre Side af Lepsæterskar, derfra S.V. til x hugget i Bjerg paa vestre Side af samme Skar, derfra N. lidt O. til x hugget paa østre Side af en stor Klippeblok liggende midt i Skaret og paa vestre Side af Bækken. - Herfra bøier Ydergrændsen sydover følgende og sammenfaldende med Skiftet

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

mellem Hetlesæter og nedre Økland til Eskelandtenen, hvor Skiftegjerdet gjør Vinkel og skiller mellem Hetlesæter og Eskeland samt Grov til Grovtenen, hvor Skiftelinien mellem Agdesten - Borrevig og Grov træffes og følger saa denne til Søen. - Fra sidstnævnte Punkt ved Søen gaar Ydergrændsen (der nu ikke staar i Forbindelse med de førnævnte Forlig) langs Søen til Gaarden Grovs Indmark, hvis Grændse den derefter følger opefter og rundt og nedefters til den igjen støder i Søen. Af de ved Grov liggende Pladse Nygaard, Slettedalen og Elvepladset hører det førstnævnte til Fællesskabet, men de to sidstnævnte til Gaarden Grov. Fra sidstnævnte Punkt ved Søen, hvor x er anbragt i et Bjerghjørne ved den nedre Ende af Indmarksgjerdet for Grov, gaar Ydergrændsen S.O. til S. 1/2 S. til x hugget i en rundagtig Sten i Stranden, følger derefter Strandbredden indtil x hugget 5 Meter fra Søen i Fjeld, gaar derfra V. til S. til x hugget i øverste Kant af Fjeldvæggen, ud paa hvilken Skiftesgjerdet for Kyvigs Hjemmeudmark begynder, følger derefter dette Gjerde, indtil Fællesskabet, øvre Eskelands Indmark og Kyvigs Hjemmeudmark støder sammen i et Hjørne ved Sjoarreset (Tilstede under Befaringen vare: Fra Grov: Paul Mikkelsen, Østen Halvorsen, Ole Pedersen og Ole Andersen; fra Kyvig: Jens Mikkelsen, Peder Johannesen for Faderen, Tobias Tobiasen og Peder Pedersen). Derfra følger Ydergrændsen Gjærdet for øvre Eskelands Indmark til "Krokehaugsholo", derfra Gjærdet mod Førlands Indmark til "Krekolemyro", følger derefter Gjærdet for øvre Eskelands Indmark indtil øvre og nedre Eskelands Bøgjærde støder sammen, følger derefter Bøgjærdet for nedre Eskeland indtil dette og Solhaugs Bøgjærdet støder sammen, følger derefter Gjærdet for Solhaugs Indmark indtil dette støder sammen med Gjærdet for Rommetvedts Hjemmeudmark, følger derefter dette Gjærde indtil dette støder sammen med Presthaugs Bøgjærde, følger derefter Presthaugs nordre og vestre Bøgjærde til Hauglands Bøgjærde, følger derefter dette til det støder sammen med Gjærdet for Lundemandsværks og nordre Tveites fælles Hjemmeudmarker, følger saa dette indtil "Garkroken", gaar derfra videre i samme Retning langs Gjærdet mod Vatnes "Østre-Mark" ca. 20 Meter til Vatneelven ved "øvre Skyggehølen". (Under Befaringen mødte fra Førland: Torbjørn Pedersen, Ole Mathiasen og Sten Larsen; fra øvre Eskeland: Johannes Larsen; fra Solhaug: Bertil Olsen; fra nedre Eskeland: Østen Larsen; fra Haugland: Jakob Jansen; fra øvre Økland: Ole Tollefsen og Lars Absalonsen). Derfra gaar Ydergrændsen (først nordlig) langs Grænsen for Hauglandsvas Bø og rundt denne (Grændsen dannes dels af Elven og dels af Gjærde) til "nedre Skyggehølen", derfra langs Vatneelven til Vatnes Bøgjærde, derefter langs dette til dets Ende i Grønnevigen ved Odlandsvandet, hvor x huggedes i Fjeldvæggen, derfra langs Odlandsvandet til det vestre Gjærde for Lønningsdalen, følger saa dette Gjærde til Lønnings Bøgar, derfra (først sydvestlig) langs nævnte Bøgar rundt Lønnings Bø til Gjærdet mod Orningaard. Omgivet af Fællesskabet ligger Pladset

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skrifforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Nymark, der tilhører Vatne og er Fællesskabet uvedkommende. (Under den første Befaring var tilstede fra Vatne: Ole Olsen, Ole Jensen, Johannes Johannessen og Peder Tollefsen; fra Stue: Peder Larsen; fra Lønning: Peder Mikkelsen; fra Kannelønning: Peder Gotskalksen, Fredrik Olsen og Berge Borrevig; fra nedre Lillebø: Johannes Rasmusen og Ole Helgesen). Indenfor den nysbeskrevne Ydergrændse ligger et Stykke kaldet "Stuegjærdet", som Stue paastaar at være dens Særeie, og hvorom Retstvist for Tiden staar for Høiesteret. Den førnævnte Vatnes Østremark er tilkjendt Gaarden Vatne som Særeindom ved Høiesteretsdom af 3 juni 1893. Fra sidstnævnte Punkt, hvor Lønnings Bøggærde støder sammen med Gjærdet mod Orningaard, gaar Ydergrændsen sydover langs nævnte Gjærde mod Orningaard gennem x hugget i en Klippeblok ved den østre Ende af Lønningsaasen og videre langs samme Gjærdet indtil Gjærdet for Pladset Thingstuen, hvilke Plads tilhører Gaarden Lønning, følger Bøggærdet (først sydvestlig og saa østlig) rundt nævnte Plads til det igjen støder paa Gjærdet for Orningaards Hjemmeudmark, følger saa dette Gjærde et kort Stykke til det støder paa Gjærdet for Orningaars Indmark, følger saa dette Gjærde ligesaa et kort Stykke til det støder paa Gjærdet for Lervigs Indmark og gaar saa videre efter dette Gjærde til det træffer Gjærdet for nordre Bjellands Hjemmeudmark. (Tilstede under første Befaring var fra Orningaard: Søren Hagerup; fra Lervig: Jens Reinertsen).

Mødet hævet for idag.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Den følgende Dag samledes Kommissionen paa samme Sted, bestaaende af de samme medlemmer. Man fortsatte med Protokollationen af Fællesskabets Ydergrændse.

Fra sidstnævnte Punkt følger Ydergrændsen nordre Bjellands Udmarksgjærde til det træffer samme Gaards Bøggjerde, følger saa dette ca. 40 Meter til det støder i Høilands Bøggjerde, følger saa dette indtil søndre Tveites Bøggjerde, følger saa langs dette til Tveitevandet, følger derefter dette Vands søndre Bred til den igjen støder paa søndre Tveites Bøggjerde, følger saa dette til Langelands Bøggjerde og gaar saa langs dette til Plads Træet, som tilhører Eldøen, gaar derefter langs Bøggjerdet for dette Plads først til x hugget i Bjerg i Kværnhusbraatet og videre efter Træets gamle Grændse til Langelands Bøggjerde igjen træffes. Derefter gaar den langs dette Bøggjerde (gjennem x hugget i Bjerg i Rabbehullet) til Eldøens Bøggjerde, følger saa dette til x hugget i en rund Sten 4 Meter Syd for Stølsledet og derfra videre efter Eldøens gamle Bøgggrændse til x hugget i en Sten i Eldøens Bøggjerde ved Kreken, videre langs dette til Søen. Derpaa følger Ydergrændsen Søen til Gjærdet mod Kaarevigs

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Indmark og Udmark (idet disse 3 Gjerder her støder sammen i eet Hjørne). Derefter følger Ydergrænsen Gjerdet for Kaarevigs Udmark til dette støder i Hornelands Bøgjerdet. (Tilstede under første Befaring vare: Fra Høiland: Ole Olsen, Ole Nielsen og Reinert Olsen; fra Tveite: Peder Eriksen og Erik Rasmusen; fra Langeland: Hans Johannesen; fra Eldøen: Reinert Jensen). Derfra følger Ydergrænsen nævnte Bøgjerde rundt til det igjen støder til Kaarevigs Udmarksgjerde, som den derpaa følger videre til Søen. Derefter følger den Søen til søndre Ende af Gjerdet om Hornelandsvaags Bø, som den derefter følger rundt til dets vestre Ende ved Søen, hvorefter den følger Søen til søndre Ende af Gjerdet om Grindevigs og Vombanæses Bø, som den derpaa følger rundt til dets vestre Ende i Søen ved Lillevaagen, følger derefter videre Søen til det østre Gjerde for Tømmervik og følger saa Bøgjerdet rundt dette Plads til det støder i Søen paa vestre Side, følger derefter atter Søen til Digernæses østre Bøgjerde og gaar saa rundt Degernæs langs Bøgjerdet til det støder i Søen paa vestre Side i Hellesvigen, hvorefter den videre følger Søen helt ind til Bunden af Valvatnevaagen. (Tilstede under første Befaring vare: Fra Horneland: Ole Knudsen, Niels Aanensen og Mikkel Olsen; fra Birkeland: Aanen Nielsen; fra Degernæs: Tørres Halvorsen og Bengt Bengtson). Ved sidstnævnte Punkt er hugget x i et mod Syd vendende Bjerghjørne nogle Meter op fra Strandkanten og derfra gaar Ydergrænsen mod Otterøens Udmark efter det Selvgjerdende Bjergbraat østefter til x hugget i Bjerg ved Enden af et Stengjerde, hvilket Gjerde den derefter følger op til Krokekjønnet. Derfra gaar Ydergrænsen langs Krokekjønnet ved dets østre Bred til Valvatnes Bøgjerde og videre langs dette østefter og nordefter rundt Indmarken til Storevandet, følger saa dette Vands østre Bred til øvre Lillebøes gamle Bøgjerde, følger saa dette rundt til det igjen støder til Storevandet ved Heslevigen, og følger derefter igjen Storevandet til Gaarden Nysæters Bøgjerde. Udenfor og vestenfor den her nysbeskrevne Ydergrændse findes et Stykke (dels udyrket og dels opdyrket paa Pladsene Justadgjerdet og Øxnebergvik), som tilhører Fællesskabet og som begrænses mod Vest af Gaarden Almaases Udmark (mod hvilken der dels er Gjerde og dels intet saadant), mod Nord og Øst af Storevandet, mod Sydost af Valvatnes Indmark og mod Sydvest af Krokekjønnet. (Tilstede under første Befaring vare: Fra Valvatne: Peder Andersen og Peder Helgesen; fra Dale: Arne Valentinsen og Jens Hansen; fra Isdal: Lars Torstensen). Fra sidstnævnte Punkt, hvor Nysæters gamle Bøgjerde støder til Storevandet, følger Ydergrænsen nævnte Bøgjerde hen til første Krok af Gjerdet Syd for Søraled, hvor x blev hugget i Bjerg, følger derefter fremdeles den gamle Bøgrændse S. til O. til x hugget i Bjerg, derfra SSV. til x hugget i et mod Sydvest vendende Bjerghjørne, derfra SV. ca. 10 Meter til x hugget i en Sten i Gjerdehjørne, følger derefter Gjerdet til x hugget i en stor i Gjerdet opreist Sten, derfra SO. til O. til x hugget i et skraat Bjerghjørne, derfra SSO. til x hugget i

nedre Kant af Bjergdraget, derfra S. til x hugget i Bjerg, derfra S. til O. til x hugget i en mod Syd vendende Bjergvæg, følger saa Bjergdraget O. til S. til x hugget i samme tæt ved Storevandet, derfra SSO. til Storevandet, følger derefter dette Vand til Gjerdet for Pladset Bunæset, følger saa Gjerdet for dette Plads i nordlig Retning til x hugget i Bjerg, derfra omtrent NV. til x hugget i fladt Bjerg, derfra SV. 1/2 S. til Gjerdet atter begynder for Pladset Bunæset, følger saa atter dette Gjerde til det igjen naar Storevandet, følger saa Løken i dette hen til x hugget i Bjerg tæt ved Vandkanten paa Løkens nordre Side et lidet Stykke ovenfor "nordre Stemmen", derfra NV. til V. efter et selvgjerdende Bjergbraat og videre samme Retning til x hugget i Bjerg ved Bøgjerdet for Sagvaagen. (Hvad der ligger søndenfor Linien mellem de to sidste Kors og den søndre Elv, der skiller for Valvatnes Bø eller denne Gaards Pladses Bø, bliver uberørt af denne Grændseopgang). Fra sidstnævnte Punkt gaar Ydergrændsen efter Bøgjerdet for Sagvaagen i østlig Hovedretning til selvgjerdende Bjergbraat, følger derpaa dette Bjergbraat i nordvestlig Retning til x hugget i Bjerg oppe paa Braatet, derfra NNV. tildels efter et gammelt Garvise til x hugget oppe paa Bjergbraatet, derfra N. til V. 1/2 V. til x hugget i Bjergvæg ved et gammelt Garvise, derpaa efter Garviset i østnordøstlig Hovedretning til x hugget i fladt Skraabjerg, derfra i sydsydøstlig Hovedretning til x hugget ved Enden af et Bjergdrag, derefter NO. til O. til x hugget i høi Bjergvæg, følger saa Bjergbraatet NV. til N. til x hugget i det nordre Bjerghjørne, derfra O. til N. efter Bjergbraat til x hugget i en Bjerghump, hvor Gjerde begynder ved "østre Einarsdalsled", derfra N. til O. ca. 7 Meter til x i Bjergvæggen, derfra i nordvestlig Hovedretning efter Bjergbraatet til x hugget i Fjeldvæg, derfra S. til V. efter et Trægjerde til x hugget oppe paa et høit Braat, derfra i vestnordvestlig Hovedretning følgende Bøgjerdet for Sagvaagen til Søen, hvor x blev hugget i en brat Bjergvæg ved søen paa nordre Side af Einarsvig, følger saa Søen henimod Tømmrevig, hvor x blev hugget oppe paa et Bjergbraat, derfra omtrent NO. til N. til x hugget i Bjergvæggen ved Enden af et Gjerde, følger saa Gjerdet i Nord til østlig Hovedretning saalangt Gjerdet rækker og videre samme Retning Foden af Udslettefjeldet, hvor x blev hugget ved Foden af Bjergvæggen. (Tilstede under Befaringen: Fra Nysæter: Matias Jørgensen; fra Sagvaag: Matias Matiasen; fra Dale: Arne Falentinsen; fra Valvatne: Peder Andersen og Peder Helgesen). Derfra gaar Ydergrændsen vestsydvestlig til x hugget i Bjergvæggen Fod og i et Hjørne af den, derfra omtrent V. til N. efter den selvgjærdende Bjergvæg til x hugget i Fjeldvæggen, derfra efter selvgjærdende Bjergdrag i nordvestlig Hovedretning til x hugget i et Hjørne af Fjeldvæggen, videre efter denne omtrent samme Hovedretning til x hugget i Fjeldvæggen, videre efter denne til x hugget i samme i et Hjørne under Hedlen, videre efter Fjeldvæggen til x hugget i Hjørne paa den ovenfor den "hvide Uren", videre efter Fjeldvæggen i nordlig Retning til x hugget i samme, derfra

VNV. til x hugget i Fjeldvæggen ovenfor "store Steinene", derfra NV. til x hugget i en Bjergskuffe i Fjeldvæggen, derfra NO. til N. til x hugget i Fjeldvæggen paa søndre Side af et lidet Skar, hvorigjennem rinder en Bæk, derfra N. omtrent 12 Meter til x hugget i Fjeldvæggen paa nordre Side af Skaret og Bækken, derfra VNV. til x hugget i fjeldvæggen ved Skiftegerdet mellem Vikanæses og Dybviks Hjemmeudmarker, derfra i omtrent nordlig Hovedretning langs Fjelddraget til x hugget i et Hjørne i Fjeldvæggen, følger derefter den selvgjerdende Fjeldvæg i Hovedretning Ø. til N. til x hugget i samme, derfra samme Hovedretning efter Fjeldvæggen til x hugget i samme ved Tvergerdet paa søndre Side af Øikedalsskaret, derfra N. til V. til x hugget i et Hjørne i Fjeldvæggen paa den nordre Side af dette Skar, derfra N. til x hugget i Fjeldvæg høit oppe i Øikedalsbrækken, derfra i Hovedretning V. efter selvgjerdende Bjerglag til x hugget i Juaberget, derfra i Hovedretning NNV. til x hugget i Fjeldvæg under Altersfjeldet, derfra N. til O. til x hugget i Fjeld, derfra i Hovedretning NO. til x hugget i en Bjergvæg ved den østre Ende af Bøggerdet for Dybvik, derfra i sydøstlig Hovedretning til x hugget i Bjergvæggen i Hetledalshaalet, derfra i nordvestlig Hovedretning til x hugget i Bjerghjørne, derfra ONO. langs Fjeldvæggen til x hugget i et Hjørne i samme, derfra i Hovedretning O. langs Fjeldvæggen til x hugget i Fjeldvæg paa nordre Side af et Smug i øverste Ende af Hetledalsmyren, derfra i Hovedretning N. til x hugget i et Hjørne af en Fjeldvæg, derfra efter denne i Hovedretning O. til N. til x hugget i Fjeldvæg paa Kuhilderfjeldet, derfra i Hovedretning NV. til x hugget i Fjeldvæg op fra Kuhilder, derfra i Hovedretning N. til x hugget i et Hjørne af høi selvgjerdende Fjeldvæg ligeledes op fra Kuhilder og paa vestre Side af et uveisomt Skar, derfra i Hovedretning NO. til x hugget i Fjeldvæg ved Kuhilder, derfra langs Fjeldvæggen i Hovedretning SO. til x hugget i samme ved Hustrudalsgerdet, følger saa dette Gjerde NO. til N. til Rutlekjønnen. (Tilstede under Befaringen vare: Fra Vikanæs: Peder Aanensen og Lars Helgesen; fra Dybvik: Sæbjørn Pedersen for Faderen Peder Sæbjørnsen, og Matias Ingvaldsen; fra Dale: Arne Falentinsen.

Mødet hævet for idag.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1894 den 15^{de} October var Kommissionen samlet i Formandens Hus paa Lervig i Stord, bestaaende af de faste Medlemmer.

Man fortsatte med Protokollationen af Fællesskabets Ydergrændse.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Fra sidstnævnte Punkt ved Rutlekjønnet følger Ydergrænsen dette Vands søndre og østre Bred til Rutles Bøgjerde, derfra videre efter Grænsen for Pladset (ikke efter Vandet) *NB: efter grændseopgangen her i 1888 er Rutle blevet særskilt matrikuleret "brug". Tharaldsen. til x hugget i en Bjergvæg ved Pladsets nordre Hjørne, følger saa (efter Petterteigs Paastand, som Nielsen og Sundnæs voterede for at udlægge) det nedre omtrent selvgjerdende Bjergdrag i nordlig Hovedretning til x hugget i Bjergvæggen paa søndre Side af Esjegrohøset ved Enden af en gammel Garmo, derfra NO. over Esjegrohøset til x hugget i Bjergvæggen, derfra omtrent samme Hovedretning til x hugget i Bjergvæggen ved Bjørkesmugledet, hvor en gammel Garmo, derfra NV. over nævnte Smug til x hugget i Bjergvæggen, derfra i nordnordvestlig Hovedretning følgende dels selvgjærdende Bjergbraat og dels gamle Garmoer saasom i Kjettebrækka og Aashaalo til Øvstevatne og til Aasnæset i samme, hvor x blev hugget i Bjergvæggen omtrent 2 Meter fra Vandkanten, følger derefter dette Vands østre Bred til Vasløbet mellem Vandene, følger saa Vasløbet til nederste Vandet, følger dette Vands østre Bred til nederste Stemmen, hvor x huggedes i Bjerg i Grænsen for Petterteigs Indmark, gaar derfra videre efter denne, der dannes først af Vandet til x hugget i Bjergvæg omtrent 80 Meter fra Stemmen og senere af Braat og Gjerdestumper til Pøila ved Daafjorden. (Efter Dybviks Paastand, som Tharaldsen voterede for at udlægge, gaar Ydergrænsen fra "x hugget i en Bjergvæg ved Rutles nordre Hjørne" efter Grænsen for Rutle ned til Elven, som derpaa danner Ydergrænsen til Bøgjerdet for Petterteig, hvorefter den følger Gjerdet paa østre Side af Petterteigs Bø til Søen ved "Pøila i Daafjorden"). Fra sidstnævnte Punkt følger Ydergrænsen Bredden af Daafjorden til dennes nordre Ende, hvor Fjordebækken falder i samme, følger derefter Fjordebækken til Sørekjønnet, derpaa efter dette Kjøn til Bækken, følger saa denne til Midtrekjønnet, derfra efter Vasdraget til Heimstekjønnet og efter dette Vand til dets nordre Ende, hvorfra Ydergrænsen dannes af et Skiftegjerdet i Torvgarmyren til dette naar Bøgjerdet for Gaarden Rydland, følger derefter Rydlands Bøgjerde til dette støder i Storevandet, derefter langs dettes nordøstre Bred * Skal vistnok være "syd østre" bred. Tharaldsen. til Grænsen for Aarbøes Indmark, følger saa denne Grændse (Elven, et Kjøn og Bøgjerdet rundt Aarbø) atter til Storevantet, gaar derefter langs dette til Bøgjerdet for Tveite i Tømmervigen og følger saa Tveites Bøgjerde til Viks Bøgjerde.

Mødet hermed hævet, idet Kommissionen opløstes indtil videre.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Aar 1894 den 30 October sammentraadte Kommissionen i Formandens Hus paa Lervig, bestaaende af dens faste Medlemmer. Man fortsatte med Protokollationen af Fællesskabets Ydergrændse.

Fra sidstnævnte Punkt følger Ydergrændsen Viks Bøgjerde hen til Bøgjerdet for Pladset Heien, følger saa Gjerdet mellem dette Plads og Viks Indmark hen til Grændsen mellem denne og Pladset Myren, gaar derfra langs Gjerdet mellem nævnte Plads Myren og Viks Indmark ned til Storevandet, videre efter dette Vand hen til Gjerdet mellem Pladset Myren og Nesbøes Udmark, derfra efter dette Gjerde op til Gjerdet mellem Pladset Vindsaasen og Nesbøes Udmark, videre efter dette Gjerde op til det nordvestre Hjørne paa samme, videre efter Gjerdet for Nesbøes Udmark hen til Grønnehaugen, hvor Gjerdet for Vespestads Udmark begynder og følger derefter Gjerdet for Vespestads Udmark hen til det gamle Bøgjerde for Gaarden Remmereide, følger saa dette indtil Gjerdet for Pladset Tangen og videre omtrent i lige Linie efter Haagjerdet mellem Remmereides Bø og Pladset Tangen til Remmereidekjønnet (Tilstede under Befaringen: Fra Vik: Paul Lillenæs, Knud Jacobsen; fra Nesbø: Ole Kristoffersen, Kjølvs Olsen; fra Vespestad: Tarald Simonsen, Elling Olsen; fra Remmereide: Knud Monsen, Morten Olsen). Derfra dannes Ydergrændsen af dette Kjø østefter hen til Remmereides Bøgjerde paa østre Side af Kjønnen, videre igjen af dette Gjerde nordostlig til Garkroken kaldet, hvor Bøgjerdet for Gaarden Fitje begynder, og følger saa dette østefter til det Punkt, hvor Bøgjerdet for Pladset Sandgotten begynder. *Forandring side 220-221.* (Herfra dannes Ydergrændsen af Haagjerdet og Elven mellem Gaarden Fitje og Pladset Sandgotten til det Punkt, hvor Bøgjerdet for Pladset Sandgotten løber ud i Elven. Derfra dannes Ydergrændsen videre af Elven op til nordvestre Hjørne af Pladset Bankane, følger derefter Haagjerdet mellem Bankane og Gaarden Voldens Indmark til det Punkt, hvor Bøgjerdet for Gaarden Volden begynder.) Derfra dannes Ydergrændsen videre nordefter af nævnte Bøgjerde ned til Fitjeelven, hvor Bøgjerdet for Gaarden Fitje atter begynder, og videre af dette Gjerde nedefter til det søndre Hjørne paa Gjerdet for Pladset østre Bakken (Tilstede under Befaringen vare: Fra Remmereide: Ole Olsen og Jacob Hansen; fra Fitje: Sergeant Høie, Johannes Hansen, Tørris Olsen, Ole Simonsen, Berge Olsen, Tomas Olsen og Johannes Olsen). Derfra dannes Ydergrændsen af Bøgjerdet for Gaarden Fitje (mellem denne Gaard og Pladsene under samme østre og vestre Bakken) hen til det Punkt, hvor Gaarden Havnens Udmark begynder. Derfra dannes Ydergrændsen af Gaarden Havnens gamle Bøgrændse VNV. til x hugget i Bjerg nogle Meter Vest fra Fænarække. Derfra gaar Ydergrændsen videre efter Gaard Havnens gamle Bøgjerde til Søen ved Klubben og videre efter Søen til Gjerdet for Pladset Træet. Derfra gaar Ydergrændsen efter den gamle Grændse for Pladset Træet, nemlig den Grændse, som (ovenfor

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Braatelaget) er aflagt paa det Kart, som blev optaget i Anledning af den i 1878 sluttede Udskiftning mellem Fitje med flere Gaardes Udmarker, og videre efter samme Pladses nuværende Bøgjerde til Søen. (Tilstede under Befaringen vare: Fra Fitje: Johannes Hansen, Tørris Olsen, Johannes Olsen og Simon Olsen; fra Volden: Niels Knudsen og Rasmus Knudsen; fra Havnen: Jacob Hermandsen og Lars Gudmundsen). Derpaa følger Ydergrændsen Søen til Bøegjerdet for Gaard Breivik, følger derpaa dette Bøgjerde til Søen, dog saaledes, at hvad der blev medtaget af Bøen i den førnævnte Udmarksudskiftning, sluttet 1878, tillægges Fællesskabet; derpaa følger Ydergrændsen Søen til Aarskogs Bøgjerde, følger saa dette rundt til Søen, følger saa Søen til Bøgrændsen for Gaarden Saude, følger saa denne Bøgrændse, hvilken først dannes af Braat og senere af Gjerde, til (ifølge Overenskomst mellem Gaard Gloppen og Fællesskabet, se under 18^{de} August 1894 i nærværende Protokol Side 161-2) x nu hugget i Sten i Foden af det nuværende Stengjerde mellem Landes Bø og Gloppens Nedreudmark og paa Gjerdets østre Side og lige ned for en liden Ur under Gjeitekleiven, gaar derfra SO. til O. lidt O. opover Fjeldbakken til forefundet x (af 1835) oppaa en Bjergklump i Gjeitekleiven, hvilket Kors nu opfriskedes, derfra O. videre opover til x nu hugget i Fjeld oppå en Bjergskolt på Toppen af Hestedalshaugen (sammenfaldende med ældre Kors, antagelig af 1835), derfra O. videre opover til x (muligens af 1835) forefundet i Fjeld 10 a 20 Skridt søndenfor Varden, derfra ONO til x nu hugget i en liden mod Nordvest vendende Bjergvæg ved Foden af Storemyrhaugen og opfor en liden Myr, derfra NNO lidt O til x nu hugget oppå en liden Bjergkult på Gloppesæterhaugen, derfra NNV nedover Skråningen til x nu hugget oppå en Bjergknaus på Strækningen mellem nordre Skarvedal (eller Storhilderdalen) og Litlerinden, derfra N til O videre nedover til x nu hugget i en liden Bjergnakke på Litlerinden, derfra N. til V. videre nedover til x nu hugget i lavt, fladt Bjerg i Gjeitekleiven (den nordre), derfra NV. til V. nedover til x (af 1835) på Olderhaugen, hvor øverste Ende af Skiftegerdet mellem Gloppen og Sandvik begynder, følger så dette Skiftegerde i vestlig Hovedretning over Pyttamyro til Gjærdet støder til Gjærdet mod store Tuftelands Indmark ved Bækken i Tveitedalen, (hvor denne Overenskomst-Linje ender). - Derefter dannes Ydergrændsen af Gjerdet mod store Tuftelands Indmark, videre af Gjerdet mod samme Gaards Udmark og videre af Gjerdet mod Gaarden Tvedts Indmark hen til Gaarden Sandvigs Indmark, hvorefter den følger denne Indmarks gamle Grændse hen til Søen i Sandvigsvaagen ved et selvgjerdende Bjergbraat kaldet Slottet (saa at altsaa de 3 Indtag Vivendelmyro, Laureihaugbrækko og Rævamyra tilfalder Fællesskabet). Fra Slottet følger Ydergrændsen Søen indtil Bøgjerdet for Gaarden nedre Levaag, følger derefter Grændsen for nedre Levaags Bø, der dannes dels af Bøgjerdet og dels af Selvgjerde, indtil øvre Levaags Bø begynder, følger saa Bøgjerdet for øvre Levaag indtil

dette atter støder sammen med nedre Levaags Bøgjerde ved Kværnedalen, følger saa atter nedre Levaags Bøgjerde til Søen i Tømmervik, følger saa Søen til Gjerdet for Pladset Færøsunds Indmark ved Ramskaar, følger saa dennes Grændse til den støder an i Gjerdet for Pladset Skaarens Indmark, følger saa dette til det støder i Søen i Skaarevik, følger saa Søen til Bøgrændsen for nordre Engevik, hvilken begynder i Gjeitahilderen, gaar derpaa efter Bøgrændsen, som dannes først af øverste Selvgjerde til Kabrotekjel-hilderen og senere af Gjerde til Grændsen for midtre Engevigs Indmark, følger saa Bøgjerdet for midtre Engevik indtil dette støder til Bøgjerdet for søndre Engevik, følger derpaa søndre Engeviks Bøgrændse, der dannes dels af Gjerde og dels af Braat, til Hovlands Bøgrændse, følger saa denne dels efter Braat og dels efter Gjerde til x hugget i Bjerg ved Foden af Staavehaugen strax ovenfor Håvlands Tun, gaar derfra efter det nederste Selvgjerdet i sydostlig Hovedretning til x hugget i Bjerg ved en liden Gjerdestump, gaar derfra efter Selvgjerde først i nordostlig og senere i østlig og sydlig Retning til Kværnetveitsgjærdets øvre Begyndelse under Braatet, følger derefter dette Gjerde til Elven, der danner Grændsen mellem Hovland og Vestvik, følger saa Elven til det gamle Bøgjerde for Vestvik, og følger saa dette til det naar Søen i Brakaviknæset. (Tilstede under Befaringen vare: Fra nordre Engevik: Johannes Andersen; fra søndre Engevik: Ole Stensen; fra Hovland: Sten Bergesen og Mikkel Andersen; fra Vestvik: Niels Larsen og Johannes Jansen). Fra Brakaviknæset følger Ydergrændsen Søen til Gaarden Hagebergs Bøgrændse, følger saa denne, der dannes først af Gjerde fra Søen til Braatet ved Blaastegen og derpaa efter øverste Bjergbraat sydover langs omtrent selvgjerdende Braat, lige til Elven, der danner Grændsen mod nordre Raunholm, derefter gaar Ydergrændsen fremdeles efter øverste selvgjerdende Bjergbraat for saa vel nordre Raunholm som søndre Raunholm lige til Grændsen mod Eide. Tilstede under Befaringen vare: Fra Hageberg: Østen Ellefsen; fra nordre Raunholm: Johannes Johannesen og Asbjørn Olsen; fra søndre Raunholm: Tarald Larsen og Lars Amundsen). - Mødet hævet for idag.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Næste Dag var Kommissionen samlet sammesteds, bestaaende af de samme Medlemmer som igår, og fortsatte man med Protokollationen af Fællesskabets Ydergrændse.

Fra sidstnævnte Punkt dannes Ydergrændsen af Grændsen for Gaard Eides Nordhage, Indmark og Sørhage til Grændsen mod Gaarden Mehammer. Tilstede under Befaringen vare: Fra Raunholm: Johannes Johannesen, Asbjørn Olsen, Tarald Larsen og Lars Amundsen; fra Eide: Sivert Mikkelsen, Lorentz Eriksen og Johannes Larsen).

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Paa Grund af det mellem Gaarden Mehammer og Fællesskabet indgaaede Forlig af 3^{die} October 1892 kommer nu Fællesskabets Ydergrændse til for Mehammers Vedkommende at gå fra sidstnævnte Punkt i Skiftelinien mod Eide opad denne Skiftelinie gennem Skifte Kors og Skiftetræer til en Skiftefuru i Blekabrekko, hvor Udgangspunktet for denne Beskrivelse af Ydergrændsen er. -

Efter en del andre forhandlinger og konferering af den indførte ydergrændse hævedes mødet for idag.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Næste Dag (1 november) samledes kommissionen sammesteds og med samme medlemmer som igår.

1. Man fuldstændiggjorde linien mellem fjeld og nedreudmark fra det punkt, hvor den fortiden ender i den søndre grændse for Markens almenning, idet den (se forlig af 30 september 1892 i nærv. protokol side 112) går videre fra "x hgt. i i bjergvæg 3 a 4 meter op fra Holmedalsvandet og lidt op fra Holmedalsvad" (se nærv. protokol side 97) nedover Holmedalselven og de 3 små vande, den strømmer igjennem, til gård Petersteigs bøgjærde (ved nederste ende af nederste vand), hvor fællesskabets ydergrændse træffes * *den træffes dog allerede i Årnæsset i Øvstevandet, hvor x er hgt. i bjergvæg omtrent 2 met. fra vandkanten (se nærv. protokol s. 177) Th.* og som fjeldlinien derpå falder sammen med til den igjen påtræffes i sit udløb i Dåfjorden ved Strømmen i samme (se nærv. protokol side 130).

2. Dernæst besluttedes angående gruppen Nysæter m.fl. gårde (se nærv. protokol side 158-159) at der ikke bliver at skifte af kommissionen mellem de inden gruppen liggende gårde eller brug, nemlig Nysæter, Petersteig og Rutle, samt at bruget Rutle, som nys er udskilt fra gård øvre Lillebø, skal have andel i gruppen efter sin skyld i lighed med de 2 andre gårde.

Man besluttede at udlægge udskrift af de beskrevne linier samt forøvrigt af de forlig og kjendelser, som ikke allerede måtte være udlagte eller påankede.

Hermed hævedes mødet, idet kommissionen opløstes indtil videre.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1895 den 11 mai blev ret sat af Kommissionen i Ole Knudsens hus på gård Horneland i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Man sammentrådte den 7^{de} d.m. Man gik nu til påkjendelse af den foreliggende tvist mellem gård Bortveit og fællesskabet efter at dokumenterne vedkommende den

havde forud cirkuleret mellem kommissionens medlemmer. Det har været umuligt at få dens faste medlemmer samlede tidligere i år (på grund af andre forretninger) og formanden fandt at kun sådanne burde deltage i tvistens påkjendelse.

Formandens votum.

Under kommissionens arbeide med den skjønsmæssige fastsættelse af grændselinien mellem nedreudmark og fjeld på Stord, den såkaldte "fjeldlinie" (der skal skille mellem den nedenfor samme liggende del af fællesskabet, som skal udskiftes mellem gårdene, og den ovenfor samme liggende del, som skal undergives beiteskjøn alene) fremkom i sommeren 1891 flere gårde på østsiden af Stord, nemlig Mehammer, Bortveit, Agdesten (med Borrevik) og Hetlesæter (der ligge i den anførte orden på rad fra nord mod syd omtrent og alle i Stords præstegjæld) med påstand om at have som særeieendom al skov og mark, som begrænses af bestemte og i marken påviste linier for hver af de nævnte gårde. De som særeie påstaaede strækninger ere - i hovedtræk angivet - således beliggende, at de fra hver gårds indmark ved sjøen går nogenlunde side om side opad liderne og fjeldpartierne til en nærmere påvist og påstået horisontal linie mod det egentlige fjeld og begrænses såvel mod de nordenfor som søndenfor liggende gårde som også indbyrdes af de gjensidig anerkjendte opadgående skiftelinier fra sjøen (eller indmarken) til det egentlige fjeld. De strække sig så langt op, at de gå ovenfor den ovennævnte "fjeldlinie", som kommissionen holdt på at fastsætte, hvorfor dette arbeide på de strøg måtte indstilles indtil de påstaaede særeier, som bestrides af fællesskabet, vare afgjorte bekræftende eller benægtende. Der påstodes også beiteret i "fjeldet" sammen med alle de andre dertil berettigede gårde i forhold til skatteskylden.

Efterat vidner vare afhørte blev der mellem fællesskabet og hver af gårdene Mehammer, Agdesten (med Borrevik) og Hetlesæter høsten 1892 indgået forlig, hvorefter en del (den nedre) af de påstaaede særeiestrækninger blev anerkjendt som tilhørende udelukkende disse gårde, som derhos tildeltes en sær sætteret i 7 sommeruger i en vis strækning ovenfor den således omforligte "fjeldlinie" - foruden beiteret i "fjeldet" med alle de andre dertil berettigede gårde efter sin skyld.

Mellem fællesskabet og Bortveit opnåedes derimod ikke forlig, hvorom mægling forgjæves er anstillet 18 juli 1892, og tvisten er derfor - efter skeet vidneførsel, fremlæggelse af dokumenter og procedure - under 30 januar 1893 optagen til påkjendelse.

Fra Bårtveits side er nedlagt påstand på at have som særeie al skov og mark, som begrændses af en linie, der nærmere er beskrevet i sessionen 25 juni 1891. Fra fællesskabets side er den 6/8 1892 nedlagt sådan påstand: At den såkaldte Sørhage medtages under udskiftningen og at Bortveit tillægges hjemmeudmark og fjeld efter sin skyld eller efter de regler, kommissionen under fællesskabets udskiftning ellers måtte komme til at lægge til grund, dog indrømmes der - af flere grunde - (Bortveits beliggenhed, forholdene, specielt at Bortveit har brugt at sætre og tildels at indtage fremmede kreature) at der efter kommissionens skjøn tilkjendes Bortveit en større ret eller tillægges dem et større felt end ellers vilde være blevet tilfælde. I et indlæg af 26 januar 1893 er derhos subsidiært påstået at Bortveit, hvis den kjendes eiendomsberettiget til de pågjældende strækninger, holdes helt udenfor udskiftningen således at der ingen andel eller ret tillægges den udenfor den omprocederede særeieendom af fællesskabet, hvorhos Bortveit er påstået i ethvert tilfælde tilpligtet sagsomkostninger til fællesskabet.

Mellem parterne angår tvisten såvel en særrets beståen for gård Bortveit som denne rets omfang i henseende til stedlig begrændsning og indhold. Hvad angår dens stedlige omfang er foreløbig at mærke, at inden det i Bortveits påstand beskrevne felt ligger den såkaldte Nordhage og Sørhage længst nede ved indmarken og at fællesskabet har udtrykkelig anerkjendt Bortveit særeieberettiget til Nordhagen, såat den hage forlods udlægges denne gård. Angående Sørhagen har fællesskabet udtalt, at den fra fællesbeite "er afsondret dels ved gjærde og dels ved selvgjærde", hvorfor det ansåes for "en selvfølge at denne udlægges Bortveit, dog ikke forlods, men går ind under udskiftningen", hvorved tydeligt nok kun er udtalt, at Sørhagen under skiftelægningen naturligen bør henlægges til Bortveit som en del af den denne gård tilfaldende udmark, - men ingeniende som en særeieendom uden afkortning tillægges Bortveit. Tvisten angår derfor fremdeles såvel Sørhagen som det øvrige (udenfor Nordhagen) af Bortveit påståede udmarksfelt, i hvilket den såkaldte Bortveitdal udgjør den forholdsvis største og ubetinget bedste del, hvorfor jeg herefter vil kalde dette omtvistede felt for kortheds skyld for Bortveitdalen.

Der har været procederet om, hvorvidt de fælles beitestrækninger på Stord er almenning eller sameie, fordi det angivelig skulde have betydning for spørgsmålet om "hævd" af særeie. Jeg er ikke i tvivl om, at det under kommissionens udskiftning værende fællesskab er sameie; her findes ikke antydning til almenningsforhold, hverken historisk eller i praksis. Derimod er skoven, den stående som den voxende, udskiftet og delt mellem gårdene (og brugene); men dette har ingen betydning for sameiet forøvrigt. Hermed har jeg for min del afgjort tvisten om, hvorvidt skovskifterne har nogen betydning

som markskifter, og min opfatning er visselig den rådende på Stord. (jfr. høiesteretsdom i retstd. 1893 s. 782-6). Jeg er således enig i den opfatning angående sameiet og skovskifterne, som er fremsat i kommissionens enstemmige kjendelse af 15 august 1892 ang. tvist mellem gård Præsthaug og fællesskabet (altså før min tiltrædelse som fast formand i kommissionen, hvorfor jeg her har udtrykkelig nævnt denne min enighed). -

Men den omstændighed, at den største del af udmarken på Stord er (bortset fra skoven) sameie, udelukker ikke at enkelte gårde kan have sin udmark helt eller delvis udskilt fra sameiet såvel i nedremark som fjeldmark. Og der er flere gårde på Stord, som uden tvist derom ere udenfor fællesskabet ialfald i nedremarken (således Ådland, Tyse, Hystad, Orningård m.fl.). Forsåvidt er jeg altså også enig i hvad derom er udtalt i ovennævnte kjendelse af 15 august 1892; men når i samme står: "når derfor kan føres bevis" sc. at bevisbyrden for særeie påhviler den som påstår sådant, idet sameie præsumeres at foreligge, så er jeg deri uenig. Det er nemlig min opfatning, at særeie må have præsumptionen for sig, når ikke tidligere eksisterende sameie er bevist eller oplyst. Ifølge n.l. 5 - 5 - 5 præsumeres også besidderen eller brugeren at være eier, såat den andenmand, som påstår nogen ret over eller i samme gjenstand, må bevise denne. I høiesterets enstemmige dom af 3 juni 1893 ang. tvisten mellem gård Vatne og fællesskabet om "Østremarken" er også udtalt, at "den, der vil føre en vindikationsproces, først og fremst, for at vinde sagen, må godtgjøre, at han selv har nogen tidligere adkomst end den, der sidder med eiendommen". At nu Bortveits opsiddere have i årrækker - ialfald så langt tilbage som oplysninger haves - brugt Bortveitdalen som sin eiendom og så vidt det efter de lokale forhold kan ventes have værget den mod andres brug af den, fremgår klart nok af de prov, som ere afgivne af vidne 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14 og 15 i sessionen 4 - 6 august 1892, på samme tid som der ingen oplysninger er fremkommet om, at Bortveitdalen nogensinde tidligere har været en del af det store sameie på Stord. Jeg finder det således unødigt af Bortveits opsiddere at fremholde disse krav som bevis på at særeiet er "hævdet", når det som sagt ikke er noget forudgående sameie oplyst. Nogle af de nævnte prov angive også direkte, at Bortveitdalen har været af andre gårde på Stord anset som Bortveits særeieendom (således vidne 1, 2, 6, 8 og 11). De af Bortveit påberåbte gamle sager, pådømte 11/11 1828 og 26/9 1829 angå ikke direkte det her foreliggende spørgsmål, men flere af de derunder fremkomne prov pege dog i den retning, at det store sameie ikke indbefattede Bortveits (og Agdestens) nedreudmarker. De ovennævnte prov af 1892 indeholde vidnernes egne erfaringer i kortere eller længere tid for hvert vidne (fra 1 til 19 år) og omspænte tidsrummet fra ca. 1840 ned til vore dage og tyde klarlig på samme forhold længer tilbage i tiden.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Bortveits forhold til Bortveitdalen bestod i årligt brug af den til beitning for småt og stort fæ; der var stølsboder; der var gjærdet mod "fjeldet" ved Kjødnedalstruben, nemlig Skargaren, som holdtes i stand; der indtoges fremmede kreaturer mod betaling; andre gårdes smaler og storfæ søgtes fjernede ved bortjagning; - alt et udtryk for, at Bortveit havde dalen i "hånd og havendes værge". Andetsteds på Stord udøvede Bortveit ingen beitning eller anden brugsret i nedremarken.

Mod disse vidner og som bevis for nuværende sameie har da fællesskabet fremstillet vidne 1 - 5 i sessionen 18 juli 1892 og vidne 16 - 21 i sessionen 4 - 6 august 1892. Spørgsmålet er da, om disse vidners prov er tilstrækkeligt bevis. Der fordres efter min mening til at opfylde sådant bevis ikke alene konstatering af, at en enkelt eller ganske få gårde have af og til drevet sine kreaturer til vedkommende strekning, men det må fremgå, at benyttelsen har haft en vis almindelighed og nogenlunde stadighed og den må omfatte et betragteligt tidsrum; thi ellers kan benyttelsen have været enten tilsneget eller kun et udtryk for en enkelt gårds ret. Benyttelsen må med andre ord manifestere sig som en fællesbenyttelse. Det bliver vistnok en skjønsag, om denne betingelse er opfyldt men dette er jo hyppig tilfælde ved bedømmelse af vidneprov. Af det første sæt af sidstnævnte vidner (de af 18 juli) har 1 og 2 v liden eller ingen betydning; de ere altfor vage. 3 v. taler kun om hvad det har hørt engang i de sidste 20 år, nemlig at smaler fra gård Præsthaug blev drevne til Bortveitdalen, men ved ikke nærmere om beitningen. 4 v. ligeså om smaler fra Præsthaug og Eskeland, men dette vidne (som er 32 år gml.) har været med at drive smaler heste og gjældkreaturer fra Grov, hvor hans fader er gårdeier, til Bortveitdalen. 5 v. har ligeså kun hørt om at smaler i de sidste 15 - 16 år er drevet fra Præsthaug, Eskeland og Førland til Bortveitdalen, omend ikke årvist fra hver af disse gårde. Af det andet sæt vidner (de af 4 - 6 august 1892) forklarer 16 v. at fra Grov, hvor hun bor, er smaler i et tidsrum af 40 år drevne til et sted, hun kalder Nipen; men det er uvist om dette er indenfor den af Bortveit påviste grænse. (Vidnet var på grund af sin høje alder ikke med på åstedet). 17 v. der også bor på Grov, har i flere af de sidste 26 år, han har boet der drevet sine smaler til forbi Stegen og sluppet dem der såvel ovenfor som nedenfor den påviste grænselinie i den tro, at det var ham tilladt, når smalerne blot holdt sig ovenfor Bruno (sc. så langt oppe, at de ikke kunde sees fra Bortveits tun). 18 v. var fra 1865 til 1889 gårdeier på Præsthaug og i de sidste 10 år af denne tid drev han sine smaler til Bortveitdalen og slap dem der og de gik da om sommeren såvel ovenfor som nedenfor den påviste grænselinie. Han troede sig berettiget dertil. 19 v. er uden betydning. 20 og 21 v. have som brødre eiet 10 - 12 smaler sammen på Lundemandsværk hvor deres fader er gårdeier, og have derfra i de sidste 11 - 12 år indtil ca. 1886 drevet dem til Bortveitdalen i den tro, at de dertil havde ret. 20 v. har

derhos engang som smågut for ca. 30 år siden været med at drive sin farbroders smaler også fra Lundmandsværk til Bortveitdalen. - Af alle disse vidner have ingen talt med Bortveitfolkene om denne drivning eller beitning og kunne således intet udtale om, hvorvidt disse lod smalerne gå i Bortveitdalen eller jagede dem bort, når de så dem der. Kun 20 v. har af og til af Bortveitfolkene fået oplysning om, hvor de havde seet hans smaler på trakterne i og ved Bortveitdalen; men der er den særegenhed ved disse smaler, at de var afkom af 2 lam fra Bortveit. Om nu ingen af disse vidner have hørt eller erfaret, at Bortveitfolkene have jaget vidnernes smaler bort, så kan dette dog ikke ansees som tegn på, at Bortveitfolkene have godkjendt betningen; thi der er jo - som før nævnt - mange andre vidnesbyrd og stadig eller hyppig jagning og desuden er Bortveitdalen et så pas stort feldt og ligger så vidt fjernt fra bøen, at en stadig vagt mod fremmede smaler m.m. ikke kan med rimelighed finde sted. Videre er at mærke, at alle disse fællesskabets vidner kun have kjendskab til nogen nævneværdig beitning i høist de sidste 20 år (med undtagelse af 16 v, hvorved dog er den før nævnte uklarhed), og netop i disse senere år have Bortveits opsidere ikke haft stølsboderne istand i Bortveitdalen, men have ladet dem forfalde, så der ikke har været den stadige lethed til at være på vagt mod fremmede smaler m.m. som før, da det lå stølsjenter der. At de nu nævnte to enkelte gårdes (Grovs og Præsthaugs) - thi fra Lundmandsværk er ikke drevet gårdens smaler - driven af sine smaler i nogle af de sidste 20 år til Bortveitsdalen må være et udtryk for fællesbeitning eller sameie der, kan jeg ikke erkjende. Disse benyttelser fylde ikke efter min formening det mål, som jeg foran har opstillet for bevis for sameie - og endmindre, når de andre vidner (fra Bortveits side) tages i betragtning. - Hvorvidt nogen enkelt gård kan have hævdet sig en servitut i Bortveitdalen, er denne sag uvedkommende.

Fællesskabets subsidiære påstand har ikke spor af grund for sig. Der er (udenfor påstanden) under tvisten ikke fremkommet nogen benægtelse af, at Bortveit har beitet i "fjeldet" som de andre gårde, eller antydning til, at Bortveit formedelst sit særeie i nedremarken skulde have mindre ret til sameie i "fjeldet" end de andre gårde i forhold til hvers skatteskyld. Og der findes adskillige gårde på Stord, som have sin nedreudmark som særeie og samtidigt have sameie i "fjeldet".

Med hensyn til Bortveitdalens stedlige udstrækning er der intet, som tyder på at Bortveit har gået for vidt med sin påstand. Tvertimod udtale flere af vidnerne sig om, at Bortveits særeie (eller det, som ansæes som Bortveits eiendom) gik høiere op i fjeldet, end nu af Bortveit påstået. Se således vidne 1, 2, 5, 7, 10 og 11 den 4 - 6 august 1892. Og med hensyn til grændserne mod nabogårdene, Mehammer på nordsiden og Agdesten på sydsiden, er der fuld enighed med disse. Se herom også 8 vidne.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Om Sørhagen har fællesskabet i sessionen 6 august 1892 "indrømmet at den i over hævdstid (enten denne regnes for 20 eller 30 år) har været brugt udelukkende af Bortveits opsidere, så langt op storkreaturer kan gå." Der findes derhos ingen antydning til at Sørhagen har været brugt af nogen anden gård.

Mod de af Bortveit gjorde forbehold om at have ret til at opdæmme Svartevandet og ret til altid at hugge de træer, som findes i Bortveitdalen udenom den beskrevne linie (hvormed må menes ovenfor samme) er ingen speciel indsigelse reist, formentlig fordi fællesskabet har anset dette som liggende udenfor nærværende tvist, hvad jeg er enig i, og Bortveit ikke har begjæret tvist om skov påkjendt (se indlæg fra samme af 5/11 1892 i begyndelsen). Disse forbehold grunde sig på, at Bortveit har trukket sin påståede grændse mod "fjeldet" noget længere ned, end de egentlig mente at eie, så en del af skoven og af Svartevandet er kommet til at ligge ovenfor den påpegede og beskrevne "fjeldlinie".

Jeg kommer således til det resultat, at Bortveits påstand må i sin helhed blive at tage til følge. Af Bortveit er ikke procesomkostninger påstået tilkjendt.

Med hensyn til tiden for tvistens påkjendelse må jeg for min del bemærke, at jeg efter at være tiltrådt kommissionen som formand 1 august 1894 var optaget i samlet kommission med bonitering og beskrivelse af ydergrændsen til 1 november og derefter har været optaget med levering af udskrifter til udlægning og derhos andet arbejde i min sagførerstilling i november - januar. Efter at have selv gennemgået sagen sendte jeg den i circulation til de andre medlemmer 23 februar d.å.

Min konklusion bliver altså:

Den under tvisten omhandlede udmarkstrækning (omfattende Bortveitdalen og Nordhagen og Sørhagen) tilkjendes gården Bortveit som særeieendom og bliver som sådan at holde udenfor udskiftningen. Gården Bortveit bliver derhos at tillægge en forholdsvis lige stor andel i fjeldbeitet som de andre dertil berettigede gårde. Processens omkostninger ophæves.

T. J. Tharaldsen.

I alt væsentlig enig med Formandn, hvis Konklusion jeg tiltræder. O. Nielsen.

Jeg må, for mit vedkommende først bemærke, at når jeg i den af kommissionen under 15 august 1892 i tvisten mellem Præsthoug og fællesskabet afsagte kjendelse har været med at udtale, at den enkelte gård må altid føre bevis for en påstået særret ligeoverfor fællesskabet så finder jeg nu at måtte bøie

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

mig for de i høiesterets dom af 3 juni 1893 i tvisten mellem Vatne og fællesskabet faldne udtalelser i modsat retning. Jeg tiltræder derfor i et og alt formandens votum. N. Sundnæs.

Efter den faldne votering blev således

kjendt for ret:

Den under tvisten omhandlede udmarkstrækning (omfattende Bortveitdalen og Nordhagen og Sørhagen) tilkjendes gården Bortveit som særeiendom og bliver som sådan at holde udenfor udskiftningen. Gården Bortveit bliver derhos at tillægge en forholdsvis lige stor andel i fjeldbeitet som de andre dertil berettigede gårde. Processens omkostninger ophæves.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1895 den 31 mai var kommissionen samlet i Ole Knudsens hus på gård Horneland i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Man har siden 13^{de} d.m. været beskjæftiget med bonitering i Stord, hvis resultat nu indføres.

Det bemærkese, at arbeidet var indtillet den 18^{de} juni. Kommissionen opløses i dag indtil videre.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sunnæs.

År 1895 den 5 september var kommissionen samlet i Arne Falentinsens hus på gård Dale i Stord, bestående af dens faste medlemmer med undtagelse af O. Nielsen, for hvem suppleanten C. W. Landmark mødte. Man var sammentrådt i går hersteds. Formanden fremlagde sin skrivelse af 11 oktober 1894 til byfoged Hesbø med dennes påtegnede svar af 14 s.m. og 2 andre påtegninger samt foreviste den noticebog, hvori blev indført bl.a. beskrivelsen af «fjeldlinien» under dennes opgåen i marken. Det fremgår af dette, at der i nærværende protokol side 91 linie 7 fra neden er indkommet en skrivefeil, idet der står ordet «nordre» medens det rettelig skal være «søndre».

T. J. Tharaldsen. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

År 1895 den 14 september var kommissionen samlet sammesteds som den 5^{te} d.m. og bestående af de samme medlemmer som da. Man har siden nævnte dag været beskjæftiget med bonitering hvis resultat er følgende:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

År 1895 den 21 september var kommissionen samlet i Ole Tollefsens hus på øvre Økland i Stord, bestående af de samme medlemmer som 14 d.m. Man har siden nævnte dag herfra været beskjæftiget med bonitering, hvis resultat er følgende:

Aar 1895 den 23^{de} September blev Ret sat af Kommissionen i Hans Olsens Hus paa Gaard Øvre-Økland i Stord, bestaaende af de faste Medlemmer Tharaldsen og Sundnæs samt Suppleanten Landmark i Nielsens Fravær. Retsmødet var berammet til Behandling af den fra Gaard Vatnes Opsiddere i Mødet den 31^{te} Juli f.A. fremkomne Paastand om at eie en større Del af Strækningen i Vatnedalen, til "Kløv", som Særeiendom. Efter Tilsigelse om nærværende Møde var fremmødt samtlige Opsiddere paa Gaard Vatne nemlig Peder Tollefsen, Johannes Johannessen, Ole Jensen og Ole Olsen samt af Fællesskabets repræsentanter: Østen L. Eskeland, Ole O. Høiland d.æ., Peder H. Valvatne og Lars T. Hystad. M. Rommetvedt var tilsagt, men mødte ikke.

Formanden fremlagde: 1. Skrivelse af 3/8 94 fra Opsidderne paa Vatne til Kommissionen og 2. Klage af 5 Juni 1894 fra Peder H. Valvatne m.fl.

Efter forudgaaende Forhandlinger mellem Parterne enedes disse om følgende

Forlig:

Vatnes Opsiddere fratog sin Paastande om Særeiendom i Vatnedalen og Linien mellem Fjeld og Nedremark bliver fra Skiftet mod Tveites Sætermark og vestover at nedflytte og fastsætte af Kommissionen efter nærmere Paavisning af Parterne i Marken. Skulde under denne Paavisning ikke Enighed finde Sted mellem Parterne, har Kommissionen Adgang til at vælge en af de paavisendes Linier eller en imellem disse. Vatnes Opsiddere forbeholdt sig sin hidtil eiende Skov og Skovgrund forsaavidt den ligger ovenfor den sættendes Fjeldlinie.

Dette Forlig blev oplæst og underskrevet af Parterne.

Peder T. Vatne. Johannes J. Vatne m.p.p. Ole J. Vatne Ole O. Vatne. Østen Eskeland. Ole O. Høiland. Peder H. Valvatne. Lars Hystad.

Retten hermed hævet.

T. J. Tharaldsen. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Aar 1895 den 25^{de} September var Kommissionen samlet i Ole Tollefsens Hus paa Gaard Økland i Stord, bestaaende af de samme Medlemmer som i Retsmødet 23^{de} ds. Man havde igaar i Henhold til Forliget af 23^{de} ds. opgaaet en ny Fjeldlinie fra nordre Tveites Sætermark vestover gjennem Vatnes og øvre Øklands Skogstrækninger. For sidstnævnte Gaards Vedkommende skede Fjeldliniens Forandring i Henhold til Klagen fra Peder H. Valvatne m.fl. af 5^{te} Juni, irettelagt 31^{te} Juli 1894, hvilken Klage man ogsaa for ovennævnte Stræknings Vedkommende havde fundet burde tages tilfølge.

Den saaledes satte Fjeldlinie gaar fra x hugget i Skraabjerg i Skogskiftet mellem Nordre Tveite og Vatne og lige ved vestre Side af en større jordfast Sten paa "Arehaugsdalens" nordre Held; derfra S.V. til V. til x hgt. i en mod Syd vendende Bergnaav eller Berghjørne i sydvestre Ende af et lidet Braatlag; derfra S.S.V. til x hgt. oppe paa en jordfast Sten; derfra S.V. til V. til x hgt. i en meget lav, i samme Retning gaaende, Bergryg; derfra S.V. lidt V. til x hgt. i lav Bergknat ude i en myrlændt Flade; derfra V. til S. til x hgt. i lavt Skraaberg ved en liden Skogvei i den vestre Ende af "Arehaugsdalen"; derfra V. lidt S. over "Vatnesæterelven" til x hgt. oppe i en hvas Fjeldnab, ret op for en steil Bergvæg paa vestre Side af og nær ved nævnte Elv samt lidt nordom den gamle Sætergar; derfra S.V. til x hgt. i nordostre Side af en liden Bergknat paa "Vatnesæterbrækko"; derfra V.S.V. til x hugget i en lav jordfast Sten paa en liden Flade under "Laagehammeren"; derfra V.S.V. til x hgt. i en lav jordfast Sten (eller Berg) nedenfor og sydost for "Høgehammeren"; derfra V.S.V. til x hgt. i den nordre ende af en større, langagtig, jordfast Sten paa en liden Flade sydost for "Barlindstølen"; derfra V.S.V. til x hgt. i en flad jordfast Sten ligesaa paa en Flade nedenfor men sydvest for "Barlindstølen" og 4 a 5 Meter Vest for Skogskiftet mellem Vatne og øvre Økland; derfra S.V. til x hgt. i et noget hvælvet lavt Berg ved en liden Bæk og nedenfor "Gamlestølen"; derfra S.V. til x hgt. i lav Fjeldknat ogsaa nedenfor «Gamlestølen»; derfra S.V. til S. til x hgt. i Sten eller Fjeld i en liden myrlændt Flade, S.O. til O. ned for "Maraskaaro"; derfra S.V. lidt S. til x hgt. i en jordfast Sten, ca. 2 Meter Øst for en liden Bæk samt nordost for en Myr; derfra S.V. lidt S. over et Myrdrag til x hgt. i en mod Nord skraanende jordfast Sten, klods i en liden Bæk og ved sydvestre Ende af Myrdraget; derfra S.V. gjennem et lidet Skar og over en Myr til x hgt. i et lavt mod Nordvest skraanende Berg ved sydvestre Ende af Myren; derfra V.S.V. til x hgt. i lavt mod Nordost skraanende Berg nedenfor "Brokjo" og ca. 20 Meter Sydvest for "Brokjabækken"; derfra S.V. til V. til x hgt. i en mod nordost vendende liden Bergvæg; derfra omtrent S.V. til x hgt. i lavt Berg i sydsvestre Ende af en Myr og O.S.O. ned for "Jordskarstegen"; derfra V.S.V. over Ramsdalen til x hgt. i brat Fjeldvæg ovenfor

Ramsdalsluren. Det sidst nævnte Kors er identisk med et paa samme Maade beskrevet Kors i den først satte Fjeldlinie og fra dette Kors fortsætter nu Fjeldlinien vestover efter den før givne Beskrivelse. (Side 95)

Under Befaringen i Marken var tilstede: fra Gaard Vatne: Peder Tollefsen og Ole Olsen og fra Gaard Økland: Lars Absalonsen og Ole Tollefsen (den sidste ved Sønnen Tollef Olsen) samt for Fællesskabet: Ole Olsen Høiland d.Æ. og Anders Baardsen Haugland (Sidstnævnte som Befuldmægtiget for de andre Fællesskabsrepræsentanter). Linieopgangen igaar fandt Sted efter Aftale Dagen før mellem Kommissionen og vedkommende Gaardeiere og Fællesskabsrepræsentanter.

T. J. Tharaldsen. C. W. Landmark. N. Sundnæs.

Aar 1895 den 28 september var kommissionen samlet i Ole Tollefsens hus på gård Økland i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Hvor da tilførtes protokollen følgende:

1. Under 23 juni 1893 er fjeldlinien nedflyttet og dens sidste del beskrevet således: "x hugget i skråberg i skogrænsen mellem Tveite og Vatne, følger derefter denne skoggrændse opover NNV indtil denne skoggrændse støder mod den satte linie mellem fjeld og hjemmeudmark". Da nu fjeldlinien videre vestover også er nedflyttet den 25 d.m. har kommissionen i marken anbragt et kors i ovennævnte skjæringspunkt for skogrænsen mellem Tveite og Vatne og den først satte fjeldlinie, som ifølge "overenskomst" af 5 mai 1893 er bleven til øverste grændse for gårdene nedre Øklands, Lundes, Lundemandsværks og nordre Tveites sætermark (sæterlinie). Denne sæterlinie vil således nu få følgende slutningsbeskrivelse: "(prot. A s. 94) x hugget i et brat berghjørne, tæt ved den fra Natklettekjødno kommende lille bæk; derfra SV til V til x hgt. oppe på et berghjørne ved begyndelsen af et selvgjærdende bergbråt"; derfra i samme retning ca. 60 meter til x hgt. i et lidet lavt mod syd vendende skråberg; derfra SSO nedover skogskiftet mellem nordre Tveite og Vatne til det under 25 d.m. først beskrevne kors (i samme skogskifte), hvor nemlig den nu gjældende fjeldlinie træffes. (Se side 207 - 209)

De i den under 25 d.m. kasserede (før satte) fjeldlinie værende kors ere nu borthugne - altså mellem det oven beskrevne nye kors og det sidste under 25 d.m. beskrevne kors (med undtagelse af 2 kors, som ikke kunde gjenfindes).

2. Bonitering i Stord: - - - - -

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Aar 1895 den 2 oktober blev ret sat af kommissionen i Ole Steens hus paa gård Præstbø i Fitje, bestående af de faste Medlemmer. Hvor da behandledes spørgsmålet om medlemmet Sundnæs's habilitet under den fremtidige behandling af "fjeldet".

Formanden afgav sådant votum:

Under storskiftets incamation den 13 september 1888 er oplyst, at kommissionens medlem Nils K. Sundnæs er sødskendebarn til gårdbruger Erik Torbjørnsen på gård Ådland i Stord, hvilken gård har beitiningsret i "fjeldet" alene (men ingen andel i den udskiftendes nedreudmark). Da kommissionen muligens næste år kommer til at behandle præstegjældsgrænsen mellem Stord og Fitje samt beitet i fjeldet, er det af interesse forud at får afgjort, hvorvidt det oven nævnte slægtskabsforhold har nogen indflydelse på Sundnæs's habilitet. Jeg kommer til det resultat, at det ingen sådan indflydelse har, af følgende grunde: Ved fastsættelsen af præstegjældsgrænsen, hvorved hvert præstegjælds skatteskyld vil have megen betydning, er "parterne" egentlig komplekset af gårdbrugerne i hvert af de 2 præstegjæld og ligesom ingen har faldt på, at Sundnæs skulde være inhabil under fastsættelsen af grænsen mellem fjeld og nedreudmark, således vil det være søgt at anse ham inhabil under fastsættelsen af præstegjældsgrænsen, om han er sødskendebarn til en enkelt opsidder blandt flere hundrede. - Og ved beiteskjønnet over den del af fjeldet, som vil tilfalde Stord præstegjæld, kan hans slægtskabsforhold ingen indflydelse øve på hans skjøn; thi dette skjøn gjælder det hele Stord præstegjæld underet, hvorved intet hensyn til nogen enkelt gård kan få indflydelse, og den påfølgende fordeling af det fjeldbeitende kreaturantal på de enkelte gårde vil ske efter skatteskyldforholdet, så også her enhver indflydelse af slægtskabsforhold er udelukket. - Jeg har den opfatning, at hvor en dommers eller skjønsmands slægtsforhold til nogen part eller nogen i sagen eller skjønnet interesseret ikke kan have nogen indflydelse på hans restlige eller skjønsmæssige afgjørelse, bør han ikke anses inhabil. (jfr. høiesteretsdom i retstd. 1891 s. 636 m.h.t. en meddommers økonomiske interesse i sagen). - Jeg voterer altså for at Sundnæs anses habil til deltagelse i kommissionens behandling af Præstegjældsgrænsen mellem Stord og Fitje samt beiteskjønnet vedkommende fjeldet.

T. J. Tharaldsen.

Jeg tiltræder Formandens Votum.

O. Nielsen.

Ligesaa.

N. Sundnæs.

I henhold til den faldne votering afsagdes sådan

Kjendelse:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Nils K. Sundnæs ansees habil til deltagelse i kommissionens behandling af præstegjældsgrænsen mellem Stord og Fitje samt beiteskjønnet vedkommende fjeldet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Samme dag var kommissionen igjen samlet sammesteds og bestående af de samme medlemmer til behandling af en del indkomne klager.

Formanden fremlagde: 1. klage fra Halsten B. Sæterbø m.fl. af 6 juni 1894, 2. d° fra Jens K. Rydland d.y. af 16 juni 1894, 3. d° fra Jens K. Rydland d.y. m.fl. af 12 juni 1895, 4. d° fra Tomas O. Fitje m.fl. af 19 juni 1895. Alle disse klager undtagen n° 3 ere indkomne inden utløbet af klagefristen for de udlagte udskrifter, som de henholdsvis angå.

Ad klage n° 1 og 2 (og 3). Kommissionen finder ingen grund til at imødekomme klagerne ang. overenskomsten om og grænsen mellem gårdene Rydlands, Liarbøs og Sæterbøs nedreudmarker på den ene side og de øvrige fællesskab og fjeldet på den anden side, så meget mindre som kommissionen er berettiget til at lægge to eller flere gårde i en gruppe. Forsåvidt gården Sæterbø har påstået i klage n° 1 at have "Sæterbøfjeldet" til særeie, er dennes mulige ret uberørt af foranstående beslutning.

Ad klage n° 4. I slutningen af denne klage er klaget over den mellem gårdene Årskogs og Landes nedreudmarker satte skiftelinie. Kommissionen finder ikke grund til at gjøre nogen forandring ved denne, såmeget mindre som de nævnte gårdes opsiddere have vedtaget den. - Hvad klagen forøvrigt angår, vil blive senere behandlet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1895 den 8 oktober var kommissionen samlet i Ole Stens hus på gård Præstbø i Fitje, bestående af dens faste medlemmer. Formanden fremlagde følge inden klagefristens udløb indkomne klager over den af kommissionen satte fjeldlinie: 1. klage af 5 juni 1894 fra Peder H. Valvatne m.fl., 2. d° af 5 juni 1894 fra Ole O. Remmereide m.fl. (med en d° af 15 mai 1893 over den først udlagte men senere tilbagekaldte udskrift af fjeldlinien i Fitje), 3. d° af 9 juni 1894 fra P. C. Lillenæs m.fl. (på Vik), 4. d° af 26 mai 1894 fra Nils L. Vestvik m.fl., 5. d° af 2 juni 1894 fra Nils S. Tidslevold m.fl. og 6. d° uden datum fra S. Tvedt m.fl. angående disse klager, i anledning af hvilke en del befarung har fundet sted, besluttedes følgende:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Ad n^o 1, 2, 3, 4 og 5: Hvad specielt den i nogle af disse klager (n^o 2, 3 og 4) foreslåede nye fjeldlinie angår, kan kommissionen ikke tiltræde denne, og forøvrigt finder kommissionen at de for forandring fremførte grunde ikke kan godkjendes, hvorfor fjeldlinien vil blive uforandret stående som den nu er sat fra skiftelinien (gruppelinien) mellem Lande og Årskog til skiftelinien (gruppelinien) mellem Årbø og Rydland.

Ad n^o 6: Denne klage er allerede imødekommet ved fjeldliniens nedflyttelse i Stords herred.

Forsåvidt der i nogle af klagerne er påstået eller forbeholdt sætteret eller anden særret for enkelte gårde, er dette uberørt af foranstående beslutninger.

Angående fjeldlinien fra Årskog til "Tindane" vil beslutning senere blive fattet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Den 12^{te} oktober 1895 er arbeidet udsat og kommissionen opløst indtil videre. T. J. Tharaldsen.

Aar 1895 den 26 oktober var kommissionen samlet i landhandler K. Vespestads hus på gård Præstbø i Fitje, bestående af de faste medlemmer. Man var sammentrædt igjen igår. - Formanden fremlagde til afgjørelse 1. klage af 5 juni 1894 fra Peder H. Valvatne m.fl. 2. d^o af 26 mai 1894 fra Nils N. Vestvig m.fl. med to påtengninger af s.d., 3. d^o af 12 juni 1894 fra Ole Kristoffersen og Johannes S. Levåg, 4. d^o af 16 mai 1893 fra Nils L. Vestvig og Lars C. Vestvik formentlig afløst aaf n^o 5, 5. d^o af 2 juni 1894 fra Østen Ellefsen Hageberg m.fl. Samtlige disse klager angå fjeldlinien og ere indkomne inden klagefristens udløb.

Man har befaret den her påklagede og endnu ikke endelig fastslåede del af fjeldlinien, nemlig fra skiftelinien mellem Lande og Årskog til "Tindane" og er kommet til det resultat, at der ikke er nogen afgjørende grund til at gjøre nogen forandring ved den satte fjeldlinie, idet bl.a. den ovenfor samme liggende mark ganske mangler karakter af nedreudmark og således er at henregne til fjeldbeite, medens på den anden side flere forhold tale mot liniens nedflytning. Den satte fjeldlinie på den anførte strækning bliver derfor herved endelig fastslået. - Hermed er alle klager over fjeldlinien behandlede.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1895 den 29^{de} October blev Ret sat af Kommissionen i Kommunelokalet i Fitje, bestaaende af dens faste Medlemmer, til Behandling af Beitningsforholdene i Fjeldet. Samtlige deri Interesserede i Fitje ere varslede til Mødet idag ved Bekjendtgjørelse derom fra Fitje Kirkebakke 27^{de} dennes.

Formanden fremlagde den læste Bekjendtgjørelse.

Fra efternævnte interesserede Gaarde vare følgende Opsiddere fremmødte: Fra Eide mødte Ingen; fra Rønholm søndre: Peder Eriksen; fra Rønholm nordre: Asbjørn Olsen og Johannes Johannesen; fra Hageberg: Ingen; fra Vestvik: Nils Larsen; fra Hovland: Ingen; fra Engevik søndre: Ole Stensen og Hans Paulsen; fra Engevik midtre: Ingen; fra Engevik nordre: Ole Andersen, Kristoffer Andersen og Johannes Andersen; fra Levaag øvre: Ingen; fra Levaag nedre: Ingen; fra Sandvik: Johannes Nielsen, Amund Amundsen og Johannes Johannesen; fra Stokken (nordre): Ingen; fra Tveit: Ole Knudsen og Salomon Kristoffersen; fra Tufteland store: Kristoffer Johannesen; fra Tufteland lille: Mads Størksen og Johannes Kristoffersen; fra Skumsnæs: Anders Andersen, Nils Ingemorsen, Ole Olsen og Mons Knudsen; fra Lillenæs: Kristoffer Paulsen; fra Lande: Johannes Larsen, Tarald Nielsen og Østen S. Hageberg; fra Aarskog: Kristoffer Olsen og Lars Jakobsen; fra Breivik: Ingen; fra Havnen: Lars Gudmundsen og Jacob Hermandsen; fra Volden: Rasmus Knudsen; fra Fitje: Sergeant A. Høie, Berge Olsen, Johannes Hansen, Simon Olsen, Johannes Olsen og Rasmus Tomasen; fra Præstbø: Knud Kristoffersen og Knud Olsen; fra Remmereide: Ole Kristoffersen, Morten Olsen for sin Søn Ole Mortensen, Jacob Hansen; fra Vik søndre: Knud Jacobsen, Paul Kristoffersen, Niels Nielsen, Aslak Larsen og Anders Hansen; fra Tvedte: Johannes Larsen, Lars Olsen, Erik Larsen, Tarald Larsen og Ole Kristoffersen; fra Aarbø: Anders Andersen og Jens Taraldsen; fra Lierbø: Rasmus Mikkelsen; fra Sæterbø: Halfsten Baarsen; fra Rydland: Jens Knudsen d.y., Knud Kristensen og Niels Kristensen; fra Stokken søndre: Ingen; fra Tislevold: Ingen; fra Storevik: Helge Rasmussen, Amund Amundsen og Reinert Olsen ved sin Fader Ole Olsen; fra Hafstad: Peder Endresen, Peder Pedersen, Rasmus Rasmusen og Torbjørn Jensen; fra Helland: Jens Olsen, Kristoffer Knudsen, Knud Knudsen, Hermand Johannesen og Anfind Olsen; fra Gloppen: Ingen; fra Skaalevik: Ingen; fra Vespestad: Tarald Simonsen, Andreas Knudsen, Halvor Ellingsen, Ole Olsen og Salomon Jensen; fra Næsbø: Kjølvs Olsen og Tørris Helgesen; fra Sørfonden: Amund Ingebrigtsen; fra Nordfonden: Kristoffer Jensen. Nu mødte fra Eide: Johannes Larsen, Tørris Johannesen og Lorents Eriksen, - Fra Sørfonden nedlagdes saadan Paastand, at hvert af Gaardens Brug har Beitningsret i Fjeldet for 1 Hest saafremt den eies af og vinterfødes paa Bruget. Fra Nordfonden fremsattes lignende Paastand. Nogen anden Ret har ikke disse to Gaarde i Fjeldet. - De øvrige i Fjeldet Interesserede indrømmede Sør- og Nord-

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Fonden hvad disse Gaarde saaledes har paastaet, dog med den Begrænsning, at der fra Sørfonden ikke nogensinde maa sendes flere end 4 - fire - Heste i Fjeldet og fra Norfonden 1 - een - Hest. Denne Tvist udsattes til en senere Behandling.

Alle de øvrige idag opregnede Gaarde ere beitningsberettigede i Fjeldet i Forhold til sin gamle Skatteskyld (Smørskylden). Paa den anden Side er der i Fitje ikke flere beitningsberettigede Gaarde end de anførte. Hvorvidt Beitningsretten er grundet paa eller forbundet med eiendomsret i Fjeldet eller den er kun Brugsret, er herunder uafgjort. - Som Grundlag for Fordelingen af Beitningsretten paa Gaardene bliver at benytte den ifølge kongl. Resolution af 29^{de} December 1838 affattede og trykte Matrikulfortegnelse.

Gaarden Fitje nedlagde foreløbig Paastand om at have Sæterret i 7 Sommeruger (som nærmere skal blive angivne) i en Strækning i Fjeldet, som nærmere skal blive paavist, - Alt udenfor Beitningsretten i Forhold til Skylden.

Gaardene Remmereide og Rønholm nedlagde lignende foreløbige Paastande. - Gaarden Rydland paastod ogsaa en lignende Sæterret eller Beiteret efter nærmere Paavisning. Behandlingen af disse Paastande saa vel som Gaarden Sæterbøs Paastand om Sæterbøfjeldet (i Klagen af 6^{te} Juni 1894) udstaar til senere.

Mødet hermed hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1895 den 31^{te} October blev Ret sat af Kommissionen i Kommunelokalet i Fitje, bestaaende af dens faste Medlemmer, til Behandling af indkomne Klager angaaende Fællesskabets Ydergrænde. Til Mødet idag er indkaldt ved Budsendelse Opsidderne i Gruppen fra og med Aarbø til og med Aarskog, og var Følgende fremmødte: fra Aarbø: Anders Andersen, fra Tveite: Johannes Larsen, Erik Larsen og Knud Knudsen; fra Vik: Paul Lillenæs, Knud Jacobsen, Aslak Larsen, Niels Nielsen og Anders Hansen; fra Remmereide: Ole Kristoffersen, Hans Hansen, Ole Olsen, Ole Mortensen og Knud Olsen; fra Fitje: Berge Olsen, Simon Olsen, A. Høie og Johannes Olsen; fra Volden: Niels Knudsen ved Faderen Knud Nielsen; fra Havnen: Lars Gudmundsen; fra Bredvik: Margrethe Olsdatter ved Lagværgeren Lensmand Iversen; fra Aarskog: Lars Jacobsen og Kristoffer Olsen.

Formanden fremlagde: 1. Klage af 20^{de} Juni 1895 fra Opsidderne paa Gaarden Vik, 2. dito uden Datum fra dito paa Gaard Remmereide og 3. dito af 19^{de} Juni 1895 fra dito paa Gaard Fitje, samtlige indkomne inden Klagefristens Udløb. De bleve nu Alle oplæste.

Efter adskillige Forhandlinger fremkom følgende Overenskomster og Paastande: Gaardene Aarbø, Tveite og Vik vare enige om, at Skiftelinierne mellem deres Nedreudmarker blive at sætte efter de gamle "Kan" og Mærker, hvorom der hersker Enighed mellem Gaardene og som senere ville blive paaviste i Marken. Gaarden Vik paastod ligeoverfor Gaarden Remmereide, at der ogsaa mellem disse to Gaarde bliver skiftet efter de gamle "Kan" og Mærker. Derved vil Tvisten om de indtagne Pladse under Vik bortfalde. Bliver ikke de gamle "Kan" og Mærker befulgte, paastaaes subcidiært i Klagen af 20^{de} Juni d.A. nævnte Pladse m.m. forlods henlagte til Gaarden Vik som Særeiendomme og forøvrigt skiftet efter Skylden. Gaarden Remmereide nedlagde den Paastand, at der i hele Gruppen fra og med Aarbø til og med Aarskog skiftes efter Skylden, og at de i den fremlagde Klage fra Remmereide nævnte Pladse forlods tillægges Remmereide som Særeiendomme. - Gaarden Fitje nedlagde Paastand om, at der i Gruppen fra og med Aarbø til og med Aarskog skiftes efter Skylden, idet samtlige Indtag eller Pladse under Gaardene Vik, Remmereide og Fitje henlægges til Fællesskabet. Skulde Gaardene Vik og Remmereide blive tilkjendte sine Indtag eller Pladse forlods som Særeiendomme, paastodes ogsaa Pladsene under Fitje tillagt denne Gaard forlods som Særeiendom. - Gaardene Volden og Havnen nedlagde ligesaa Paastand om, at der i Gruppen Aarbø - Aarskog skiftes efter Skylden, og at Pladsene paa Vik, Remmereide og Fitje indgaar i Fællesskabet. - Gaarden Aarskog paastod, at der skiftes mellem denne Gaard og Gaarden Fitje efter gamle "Kan" og Mærker; subcidiært at Gruppen Aarbø - Aarskog skiftes efter Skylden og samtlige Pladse eller Indtag i samme henlægges til Fællesskabet. - Gaarden Bredvik paastod skiftet efter "Kan" og Mærker mod Gaardene Fitje og Havnen; subcidiært paastodes det samme som af Aarskog. - Gaardene Aarbø og Tveite paastode ligesaa subcidiært det samme som Aarskog. - Efter en Del Forhandlinger blev Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1895 den 1^{ste} november blev ret sat af kommissionen i kommunelokalet i Fitje, bestående af dens faste medlemmer. Hvor da behandlede:

1. Tvist mellem gård Sørfonden og fællesskabet om ret til beitning af heste i fjeldet. Mødet var bekjendgjort ved speciel tilsigelse til Sørfondens 7 opsiddere og var af disse følgende fremmødt:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Asbjørn Helgesen, Torsten Ingebrigtsen, Amund Ingebrigtsen, Jakob Jakobsen, Jens Salomonsen og Helge Johannessen. Disse fastholdt den under 26 f.m. nedlagte påstand, dog med den begrænsning, at antallet af heste ikke skal nogensinde overstige 7 - syv. - For fællesskabet mødte som repræsentant Johannes Larsen Tveite, som fastholdt fællesskabets påstand og indrømmelse den 26 f.m. - Sørfonden erkjendte, at den ikke har ret til at beite andet end heste i fjeldet. - Forligsmæglig blev forgjæves anstillet. - Tvisten hermed udsat.

2. Tvist mellem gård Nordfonden og fællesskabet om ret til beitning af heste i fjeldet. Mødet var bekendtgjort ved speciel tilsigelse til Nordfondens 2 opsiddere, som begge fremmødte, nemlig Ole Bårdsen og Kristoffer Jensen med værge Jens Salomonsen Sørfonden. Disse fastholdt den under 26 f.m. nedlagte påstand, dog med den begrænsning, at antallet af heste ikke skal nogensinde overstige 2 - to. Derhos erkjendtes, at Nordfonden ikke har ret til at beite andet end heste i fjeldet. - For fællesskabet mødte som repræsentant Johannes Larsen Tveite, som fastholdt fællesskabets indrømmelse og påstand den 26 f.m. - Forligsmæglig blev forgjæves anstillet. - Tvisten udsat.

3. Tvist mellem gård Engesund (vestre) og fællesskabet om ret til beitning i fjeldet. Eieren af Engesund Joakim de Fine mødte og påstod at have ret til beitning af 1 hest eller i dens sted 10 smaler i fjeldet samt forbeholdt yderligere påstand forsåvidt han inden næste retsmøde måtte få rede på større beitningsret. Han har eiet Engesund kun 5 1/2 år og har i de første 4 sommere havt indtil 10 smaler i fjeldet. Fællesskabets mødende repræsentant Johannes L. Tveite kunde ikke erkjende nogen ret for Engesund. - Tvisten udsat.

Næste retsmøde blev berammet til førstkommende mandag den 4^{de} d.m. kl. 9 fm. hersteds og samtlige idag mødende dermed gjort bekendt. - Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1895 den 2 november var kommissionen samlet i landhandler K. Vespestads hus på gård Præstbø i Fitje, bestående af dens faste medlemmer. - Formanden fremlagde klage af 19 juni d.å. fra Tomas O. Fitje m.fl. I anledning af den i samme fremsatte bemærkning om at "2 af gården Volden for ca. 20 år siden indtagne jordstykker er givet gården Volden som særeiendom" ifølge den udlagte beskrivelse af fællesskabets ydergrændse, blev det i retsmødet 31 f.m. oplyst, at denne beskrivelse på vedkommende strøg er feilagtig, medens det optagne kart er rigtigt. Kommissionen har idag befaret vedkommende Stykke af Ydergrændsen, som ogsaa paa Stedet blev paavist af Knud Nielsen Volden. I Henhold til

denne Befaring vil Beskrivelsen af Ydergrændsen paa vedkommende Sted (nærværende Protokol Side 179-180) nu lyde saaledes: "..... hvor Bøgjerdet for Pladset Sandgotten begynder. Herfra dannes Ydergrændsen af Haagjerdet mellem Gaarden Fitje og Pladset Sandgotten indtil dette støder i Elven. Derfra gaar Ydergrændsen tvestover Elven og videre efter Gaarden Voldens gamle Bøgrændse (som følger den øvre Bakkekant og hvori delsvis Garmo er synbar) til den støder i Gaarden Voldens østre Bøgjerde (ved et Led i samme). Derfra dannes Ydergrændsen videre nordefter først af nævnte Bøgjerde til Volduren og videre efter den gamle Bøgrændse ned til Fitjeelven, hvor Bøgjærde for Gården Fitje atter begynder og videre af dette Gjærde o.s.v."

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1895 den 4^{de} November blev Ret sat af Kommissionen i Kommunelokalet i Fitje, bestaaende af dens faste Medlemmer. - Efter Tilsigelse mødte for fællesskabet: Johannes L. Tveite, A. Høie, lensmand Iversen, Nils Larsen Vestvik og Johannes S. Levaag.

Hvor da foretoges: 1. Twist mellem gård Engesund og fællesskabet. Engesunds eier Joakim de Fine mødte. Efter forudgaaende forligsmægling indgik parterne sådant forlig:

Gaard Engesund (vestre) har Ret til Beitning i fjeldet for 1 - een - Hest, som eies og fødes paa Gaarden; saafremt denne Ret ikke benyttes, har Gaarden Ret til Beitning i Fjeldet for 6 - sex - Smaler, som eies og fødes paa Gaarden. Nogen anden Ret i Fjeldet tilkommer ikke Gaarden Engesund. - Parterne underskrev forliget.

J. de Fine. H. Iversen. A. Høie. Johannes S. Levaag. Johannes L. Tvedte. Nils L. Vestvig.

2. Twist mellem gård Sørfonden og fællesskabet. Fra Sørfonden mødte alle 7 eiere nemlig Asbjørn Helgesen, Torsten Ingebrigtsen, Amund Ingebrigtsen, Jakob Jakobsen, Jens Salomonsen, Helge Johannessen og Olai Alfsen. Disse fremsatte nu forligstilbud om at indskrænke antallet for hestene til 6 - sex. Fællesskabet fremsatte forligstilbud om 5 - fem heste. Efter lange forhandlinger opnåedes tilslut sådant forlig: Gården Sørfonden har ret til beitning i fjeldet for 5 - fem - heste, som eies og fødes på gården. Nogen anden ret i fjeldet tilkommer ikke gården Sørfonden. - Parterne underskrev hermed forliget. -

Asbjørn Helgesen Sørfonden. Amund Ingebrigtsen Sørfonden. Jens Salomonsen Sørfonden. Helge J. Sørfonden. Jakob Jakobsen Sørfonden. Olai Alfsen Sørfonden. Torsten Ingebrigtsen Sørfonden.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

? Iversen. A. Høie. Nils L. Vestvik. Johannes S. Levaag. Johannes L. Tvedte.

3. Twist mellem gård Nordfonden og fællesskabet. Fra Nordfonden mødte begge opsiddere nemlig Ole Bårdsen og Kristoffer Jensen, den sidste med værge Jens Salomonsen Sørfonden. Der blev indgaaet sådant forlig: Gården Nordfonden har ret til beitning i fjeldet for 1 - en - hest, som eies og fødes på gården. Nogen anden ret i fjeldet tilkommer ikke gården Nordfonden. - Parterne underskrev hermed forliget. - Ole B. Nordfonden. Jens S. Sørfonden. (som værge for den endnu umyndige Kristoffer Jensen Nordfonden). -

H Iversen. A. Høie. Nils L. Vestvik. Johannes L. Tvedte. Johannes S. Levaag.

Ved de idag afsluttede forlig er at bemærkes, at føl frit følger moderen også i fjeldet sålænge føllet patter moderen uden at medregnes i antallet af heste. -

H. Iversen. Nils L. Vestvik. Johannes L. Tvedte. Johannes S. Levaag. A. Høie.

4. Twist mellem gård Sæterbø og fællesskabet. Klage af 6/6 1894 fremlagdes. Fra Sæterbø mødte eieren Halsten Bårdsen. Efter nogle forhandlinger blev indgået sådant forlig: Gården Sæterbø har ret til sæterbeite ovenfor fjeldlinien inden en strækning, som begrænses mod nord af Litleelven, mod øst af Gavlevandene, mod syd af Tinselven og mod vest af Svalevandet. Indenfor disse grændser har gården Sæterbø ret til sæterbeite i 5 - fem - uger hver sommer, dog ikke før 1^{ste} juli for de kjør, som vinterfødes på gården og har i samme tid ret til at jage bort fremmede kreaturer, dog ikke med hund. - Parterne underskrev dette forlig. - Halsten Baardsen Sæterbø. H. Iversen. Nils L. Vestvik. A. Høie. Joahnes L. Tvedte. Johannes S. Levaag. Retsmødet hermed hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1895 den 8^{de} November blev Ret sat af Kommissionen i Kommunelokalet i Stord, bestaaende af dens faste Medlemmer, til Behandling af Beitningsforholdene i Fjeldet. Mødet var bekjendtgjort ved Læsning fra Kirkebakken i Stord samt ved Opslag. - Følgende vare fremmødte: Fra Mehammer: Ingen; fra Bortvedt: Ingen; fra Agdesten: Anders Reinertsen og Sivert Mikkelsen; fra Hetlesæter: Ingen; fra Borrevik: Ingen; fra Grov: Ingen; fra Førland: Ingen; fra Eskeland øvre: Ingen; fra Eskeland nedre: Reinert Andersen; fra Solhaug: Ingen; fra Præsthaug: Ole Pedersen; fra Haugland: Ingen; fra Kyvik: Ingen; fra Rommetvedt nedre: Ole Ingebrigtsen og Mikkel Rasmusen; fra Rommetvedt øvre: Johannes Samsonsen; fra Lunde: Ingen; fra Tveite nordre: Ingen; fra

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Lundemandsværk: Ingen; fra Tyse: Elling Andersen; fra Økland nedre: Ingen; fra Hæge: Torbjørn Johannesen; fra Sæverhagen: Ole Ingebrigtsen Rommetvedt; fra Hystad: Helge Pedersen; fra Orningaard: Ingen; fra Aadland: Erik Torbjørnsen, Torbjørn Anfinsen og Niels Tørresen; fra Vatne: Ole Olsen, Johannes Johannesen og Ole Jensen; fra Økland øvre: Ole Tollefsen; fra Stue: Peder Larsen; fra Kannelønning: Ingen; fra Lillebø nedre: Knud Jensen; fra Lønning: Peder Mikkelsen; fra Lervik: Jens Reinertsen; fra Tveite søndre: Ingen; fra Høiland: Ole Olsen d.æ. og Ole Nielsen; fra Bjelland nordre: Ingen; fra Bjelland søndre: Jens Madsen; fra Langeland: Ingen; fra Eldøen: Ingen; fra Kaarevik: Ingen; fra Horneland: Ingen; fra Hatland: Peder Jacobsen; fra Hornelandsvaag: Ingen; fra Grindevik: Ingen; fra Birkeland: Ingen; fra Dægernæs: Ingen; fra Sætervik: Ingen; fra Næs: Ingen; fra Valvatne: Peder Andersen; fra Almaas: Ingen; fra Isdal: Ingen; fra Dale: Sæbjørn Asbjørnsen; fra Lillebø øvre: Ingen; fra Nysæter: Ingen; fra Vikanæs: Ingen; fra Dyvik: Peder Sæbjørnsen; fra Melkevik: Johannes Larsen; fra Stokken: Ingen; fra Petterteig: Ingen. Nu mødte videre: Fra Kannelønning: Berge Bergesen Borrevik; fra Haugland: Jens Olsen; fra Hystad: Engel Isaksen, Jakob Søren og Lars Torstensen. - Alle de nu anførte Gaarde i Stord ere beitningsberettigede i Fjeldet i Forhold til sin gamle Skatteskyld (Smørskyld). Paa den anden Side er ikke flere end de anførte Gaarde i Stord beitningsberettigede i Fjeldet. Ved fordelingen af Beitet i Fjeldet i Forhold til Skylden bliver at benytte den ifølge kgl. Resolution af 29^{de} December 1838 affattede og trykte Fortegnelse. Mødet hermed hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

1895 den 8 november er arbeidet udsat og kommissionen opløst indtil videre. T. J. Tharaldsen.

Aar 1896 den 20^{de} Mai var Kommissionen samlet i Hans Hansens Hus paa Gaarden Rømmereide i Fitje, bestaaende af dens faste Medlemmer. Man har været samlet siden 7^{de} denne Maaned og beskjeftiget med Skiftesplanen i Fitje.

Grundet paa de stedlige Forhold og efter Konferance med Parterne er i Gruppen Aarskog - Aarbø efter Rettens Skjøn følgende Skiftelinier satte:

1^{ste} Skiftelinie mellem Gaard N^o 69 Aarskog og Gaard N^o 65 Fitje bliver for sin nedre Dels Vedkommende staaende saaledes som den er beskrevet i en offentlig Udmarksudskiftning sluttet 12^{te} October 1878: Linien "begynder ved Søen 141 Alen Nord fra Bredvigs Bøgjerde, hvor x blev hugget i Bjerg ved Stranden og ved den nordre Ende af "Fløite", og gaar derfra Ø. 1/2 S. 264 Alen til x

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

hugget i Bjerg, videre samme Retning 223 Alen til x hugget i Bjerg ved vestre Kant af Myren, videre samme Retning 443 Alen til x hugget i nordre Side af en Bjergskolt lidt op fra Foden af Bakken, og endelig samme Retning til Ydergrændsen", saaledes som denne er beskrevet i førnævnte Forretning af 1878. Derfra gaar Skiftelinien nu videre opefter omtrent Øst 90 Meter til x i fladt og lavt Bjerg, derfra OSO. 1/2 O. 76 Meter til x hugget i en liden Bjergpynt, hvor Varde reistes, derfra samme Retning 91 Meter til x hugget i en liden Bjergrygg, hvor Varde reistes, derfra SO. til Ø. 119 Meter til x hugget i Bjerg cirka 30 Meter søndenfor en Fos i Elvebøien, hvor Varde reistes, derfra Ø. til N. lidt Ø. over en Myr 270 Meter til x hugget i fladt Bjerg paa nordvestre Skraaning af Lammekjønhaugen, hvor Varde reistes, og endelig derfra Ø. 1/2 S. 234 Meter til det i Fjeldlinien hugne x "ved Foden af Bjergvæggen «øvre Longabraatet», omtrent i dennes nordre Ende». Nordenfor den beskrevne Linie ligger Aarskogs Mark og søndenfor samme ligger Fitjes Mark, dog beholder Aarskog ogsaa den Del af Aarskogmyren søndenfor Linien, som er Aarskog tillagt ved Forretningen af 1878 og i samme beskrevet med Hensyn til Grændser og Benyttelse (Tilstede under Liniens Fastsættelse vare: Fra Aarskog: Lars Jacobsen, fra Fitje: Johannes Hansen, Berge Olsen og Rasmus Tomasen, den sidste for Faderen Tomas Olsen).

2^{den} Skiftelinie mellem Gaard N^o 68 Breivik paa nordre Side og Gaard N^o 65 Fitje paa modsatte Side bliver staaende uforandret saaledes som den er fastsat og beskrevet ved førnævnte Forretning af 1878 og "begynder i Bredvigs Bøgjerde paa nordre Side af Ledet for "Fitjeveien", hvor x blev hugget i en Sten i Gjerdet, og gaar derfra S.V. til V. 1/2 V. 61 Alen til x hugget i en Bjergnakke, derfra NV. til V. 1/2 V. 288 Alen til x hugget i Bjerg, videre samme Retning 243 Alen til x hugget i et mod Øst vendende selvgjerdende Bjergbraat, derfra efter dette NNV. 60 Alen til x i Hjørnet paa Braatet, derfra NV. over "Bubrækko" 99 Alen til x hugget i søndre Ende af et selvgjerdende Bjergbraat, derfra efter dette, hvor det bedst gjerder, omtrent 380 Alen til x hugget i et Hjørne paa det, derfra V. omtrent 63 Alen til x hugget i stor Sten paa søndre Side af "Lamhusbrækko", derfra V. til N. 152 Alen til x hugget i lavt Bjerg oppe paa Haugen og endelig samme Retning 214 Alen til x hugget i lavt Bjerg, hvor denne Linie ender".

3^{die} Skiftelinie mellem Gaard N^o 68 Breivik paa nordre Side og Gaard N^o 67 Havnen paa modsatte side begynder i det Punkt, hvor 2^{den} Skiftelinie ender, og gaar overensstemmende med Forretningen af 1878 "derfra samme Retning (V. til N.) 335 Alen til x hugget i en Bjergskolt, videre samme Retning 82 Alen til x hugget i Bjerg og endelig samme Retning omtrent 50 Alen til Søen, hvor Linien ender", idet Bredvigs Mark herfra og til 2^{den} Linies Udgangspunkt begrændses af Søen og Gaardens

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

eget Bøgjerde. "Videre blev til Gaarden Bredvig lagt de to smaa Holmer "Bleiko" og "Midtbleiko" og det tæt ved og sydvest fra den sidste beliggende Skjær samt de Markstykker, som Bredvig har indhegnet til Indmark af Fællesskabet».

4^{de} Skiftelinie mellem Gaard N^o 67 Havnen paa vestre Side og Gaard N^o 65 Fitje paa modsatte Side bliver staaende som den er fastsat og beskrevet i Forretningen af 1878 og begynder i samme Punkt som 3^{die} Skiftelinie og gaar derfra S. til Ø. 1/2 Ø. 320 Alen til x hugget i Bjerg paa et "Res", videre samme Retning 259 Alen til x hugget i Bjerg paa nordre Ende af Bjergbraattet ved "Ørnevarden", derfra S. til V. 100 Alen til x hugget oppe paa Toppen af en Bjergnakke "Ørnereden" kaldet, derfra S. til Ø. 1/2 Ø. 418 Alen til x hugget i Bjerg ovenfor "Stellet", derfra S. til Ø. 311 Alen til x hugget i en Bjergnakke, derfra S. til V. 255 Alen til x hugget i lavt Bjerg nogle Alen Nord fra Munkerøisen, derfra SV. lidt S. 116 Alen til x hugget oppe paa en stor Sten i Bøgjerdet for Havnen, hvor Linien ender", idet forøvrigt Havnens Mark begrænses af dens Bøgjerde, Søen, Bøgjerdet for Plads Fitjetræet og atter Søen til 3^{die} Linies Endepunkt. Desuden beholder Havnen det af Fællesskabet indtagne Stykke (Figur 733), som nu ligger indengjerdet. Gaarden Havnen beholder desuden den Del af "Rotemyren" i Gaarden Fitjes Mark, som er den tillagt ved Forretningen af 1878, og Gaarden Breivik ligesaa den saakaldte "Stikmyr" og en anden liden Myr, begge i Gaard Fitjes Mark, som er den tillagt ved samme Forretning af 1878, - alle med de deri anførte Begrænsninger og Benyttelser.

Da dagen hermed var tilende udsattes mødet til imorgen.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

(Se bestemmelsen 8/7 1896 no 3 (side 235).)

Den næste Dag fortsattes Forretningen sammesteds og med samme Personale.

5^{te} Skiftelinie mellem Gaard N^o 65 Fitje paa nordre Side og Gaard N^o 66 Volden paa søndre Side begynder i x hugget i en Sten i Voldens østre Bøgjerde ved søndre Kant af Voldestølen og 173 Meter Nord for Skiftet mellem Volden og Remmereide (Korset er hugget ved Forretningen af 1878) og gaar derfra OSO. 49 Meter til x hugget i en jordfast Sten, derfra samme Retning 53 Meter til nedsat Skiftesten med Vidnestene paa nordre Held af "Rondehaugen", derfra samme Retning 161 Meter til x hugget i lavt mod Vest heldende Bjerg, derfra samme Retning 252 Meter til x hugget i jordfast Sten paa søndre Kant af "Lamhusrusto", derfra samme Retning 160 Meter til x hugget i fladt mod Sydvest heldende Skraabjerg paa "Snarene", derfra samme Retning 253 Meter til x hugget i en stor jordfast Sten 6 Meter Syd for "Skrikefosbækken", derfra samme Retning 340 Meter over steil Bjergvæg til x

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

hugget i nedre Kant af et mod Sydvest heldende Skraabjerg, derfra samme Retning 89 Meter til x hugget i Bjerg paa "Skrikefoshøiderne", derfra O. til S. 96 Meter til x hugget i lavt Bjerg og endelig samme Retning ca. 32 Meter til den træffer Fjeldlinien (Tilstede under Liniens Fastsættelse i Marken vare: Fra Fitje: Simon Olsen, fra Volden: Niels Knudsen og Rasmus Knudsen.

Gaarden Fitje tillægges foruden den Nedreudmark, som er den tillagt og begrændset ved de foran beskrevne Linier, et Sæterbeite inden følgende Grændser:

Fra x i Bjergvæg ved sydostre Bugt af Lammekjøn (hvorover Fjeldlinien gaar), gaar Sætergrændsen O. 1/2 S. til x hugget oppe paa en Bjergnibbe ved nordre Kant af "Sæterbudalen", hvor Varde reistes, derfra SO. til S. til x hugget oppe paa en Bjerghump Nordvest for og nedfra "Bytreihøiderne", hvor Varde reistes, derfra S. 1/2 O. til x hugget oppe paa en Bjerghump i dens mod Vest vendende Flade, hvor Varde reistes, derfra samme Retning til x hugget paa Midtfjeldssaatens vestre Top, hvor Varde reistes, derfra korteste Linie ned til "Beinakjødno" og videre langs dette Vands nordre Strand til Udfaldsosen paa vestre Strand, hvor en Bæk løber ud af Vandet, derfra omtrent V. til N. til x hugget i en Bjergpynt ca. 10 Meter nordom Svartefos, hvor Varde reistes, derfra V. til den træffer Fjeldlinien i "x hugget oppe paa et Bjerg, hvor Varde" (dette Kors er i en liden Dal ned og Vest for Høgehaugen og ved søndre Ende af en liden Myr). (Ved Fastsættelsen af denne Linie vare tilsagte Opsidderne paa Fitje og Repræsentanterne for Fællesskabet i Fitje og mødte under samme fra Fitje: Johannes Anfinsen, Johannes Hansen, Simon Olsen, Rasmus Olsen, Berge Olsen, Ole Tørresen og Rasmus Tomasen, den sidste for Faderen Tomas Olsen og af Repræsentanterne: Johannes Larsen Tveite og Nils Larsen Vestvik. Alle de Mødende erklærede sig enige i den satte Sæterlinie. - I den nu beskrevne Sætermark har Gaarden Fitje Ret til at beite med sit eiende Storfæ, som vinterfødes paa Gaarden, i 7 - syv - Uger og i samme Tid at jage bort dog ikke med Hund, fra Sæterbeitet alle fremmede Creature af ethvert Slags, selv om Fitjes Storfæ ikke beiter der. Fitje er ikke forpligtet til i nævnte Sætertid at holde sit Storfæ kun i Sætermarken, men kan ogsaa lade det gaa i det øvrige fælles Fjeld. De 7 Sæteruger skal være fortløbende og ligge indenfor Tidsrummet fra 20^{de} Juni til 20^{de} August.

6^{te} Skiftelinie mellem Gaard N^o 66 Volden paa nordre Side og Gaard N^o 62 Remmereide paa søndre Side begynder i Fjeldlinien i x hugget "i et lavt mod sydost vendende Bjergnæs, Sydvest for og ned for Høgehaugen", og gaar derfra V. til N. 1/2 N. 48 Meter til x hugget i lavt Bjerg tæt ved en Sten paa Skrikefoshøiden, derfra samme Retning 69 Meter til x hugget oppe paa en stor Sten ligesaa paa Skrikefoshøiden, derfra V. 1/2 N. 62 Meter til x hugget i vestre Kant af en stor Sten paa sydvestre

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Held af Skrikefoshøiden, derfra VSV. 36 Meter til x hugget i et mod Sydvest vendende Bjergnæs, derfra V. til N. 29 Meter til x hugget i et Bjerg, derfra VNV. 46 Meter til x hugget i Bjerg, derfra NV. til N. 1/2 N. 61 Meter til "x i stor Sten i Skukkedalen", hvilket Kors er hugget under Udskiftningen af 1878. Fra dette Kors bliver Skiftelinien den samme, som er fastsat under Forretningen af 1878 og gaar derfra, saaledes som beskrevet i nævnte Forretning, "V. til N. 1/2 N. 42 Alen til x i et lidet Skraabjerg, der vender mod Nord, videre samme Retning 159 Alen til x paa en spids Bjergnakke paa Skukkenaaven, derfra samme Retning 121 Alen til x paa en høi Sten, videre samme Retning 182 Alen til x i en stor Sten, samme Retning 153 Alen til x i en Sten i søndre Kant af Valdeskarhaugen, samme Retning 224 Alen til x i en jordfast Sten, samme Retning 205 Alen til x i Sten ved Veien, samme Retning 265 Alen til nedsat Skiftesten med Vidner i nordre Kant af Lynghaug, samme Retning 115 Alen til x i jordfast Sten, samme Retning 144 Alen til x i en lav Bjergnakke, samme Retning 205 Alen til x i en jordfast Sten omtrent 2 Alen indenfor det nye Bøgjerde for Volden og endelig omtrent samme Retning til x hugget i en Sten" ogsaa i Voldens nye Bøgjerde, hvilket Gjerde Linien derefter følger omtrent samme Retning til Elven, som den derpaa følger til Voldens gamle Bøgrændse, hvor Linien ender i Fællesskabets Ydergrændse (Under Befaringen i Marken vare tilstede fra Volden: Rasmus Knudsen og Niels Knudsen, fra Remmereide: Hans Hansen og Ole Kristoffersen. Alle de Mødende vare enige i den satte Linie). Udenfor sin tildelte Mark beholder Volden den Myr ved Voldestølen og den Del af Stølsmyren, begge i Fitjes Mark, som er Volden tildelt ved Udskiftningen af 1878.

Mødet hermed hævet og kommissionen opløst indtil videre.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 9^{de} Juni var Kommissionen samlet i Lars Olsens Hus paa Gaard Tveite i Fitje, bestaaende af dens faste Medlemmer. Man sammentraadte den 29^{de} f.M. og har siden været beskæftiget med Fortsættelse af Fastsættelse af Skiftelinier i Fitje med følgende Resultat:

7^{de} Skiftelinie mellem Gaard N^o 62 Remmereide paa nordre Side og Gaard N^o 59 Vik søndre paa modsatte Side begynder i et ældre x i sydøstre Kant af en stor Sten i Stengjerdet mellem Remmereides og Næbsøs Udmarker i nordre Held af Vindsaasen og gaar derfra SO. til O. 1/2 O. 50 Meter til x nu hugget i en liden jordfast Sten, derfra samme Retning 64 Meter til x hugget i et fladt mod Nordost vendende lidet Skraabjerg, derfra samme Retning 110 Meter til x hugget i lavt og fladt Bjerg, derfra samme Retning over Bygdeveien 198 Meter til x hugget i en lav jordfast Sten i østre

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Kant af Vikemyren, derfra samme Retning 85 Meter til nedsat Skiftesten med Vidner paa en liden Haug, derfra samme Retning 85 Meter til x hugget i jordfast Sten lavere end Grønsværet paa nordre Kant af Heiehaugene, derfra samme Retning 198 Meter til x hugget i Foden af en liden steil mod Vest vendende Bjergvæg ved Foden af Gjerdsaaen, derfra samme Retning 18 Meter opover Skrænten til x hugget oppe paa Randen af en Bjergskrænt, derfra samme Retning 99 Meter til x hugget oppe paa en Bjertskolt, derfra samme Retning 84 Meter til x hugget i lavt Bjerg, derfra samme Retning 113 Meter til x hugget i østre Kant af en stor Sten paa østre Kant af Gjersaaens Top, derfra SO. til O. 276 Meter til x hugget i lav jordfast Sten paa en Lyngflade, derfra samme Retning 130 Meter til x hugget i en liden jordfast Sten paa søndre Ende af Svehaugene, derfra samme Retning 214 Meter til x hugget i og oppe paa en mod Sydvest vendende Bjergskolt, derfra samme Retning 195 meter til x hugget i en Bjergflade paa Agsteveileite, derfra samme Retning 156 Meter til x hugget i en Bjergskolt, derfra samme Retning 103 Meter til x hugget i fladt Bjerg, derfra samme Retning 79 Meter til den træffer Fjeldlinien paa en stor Lyngflade. - Under Fastsættelsen i Marken vare tilstede fra Remmereide: Ole Larsen og Morten Olsen; fra Vik: Aslak Larsen og Niels Nielsen.

8^{de} Skiftelinie mellem Gaard N^o 59 Vik søndre paa nordre Side og Gaard N^o 58 Tveite paa modsatte Side begynder i Garkroken, hvor Viks og Tveites Bøgjerder støder sammen, og gaar derfra OSO. 55 Meter til x hugget i et mod Sydvest vendende Skraabjerg, derfra samme Retning 145 Meter til x hugget oppe paa en liden ca. 1 Meter høi Bjergafsats, derfra samme Retning 175 Meter til x hugget i en liden Bjergspids, derfra samme Retning 169 Meter opover en Ur og steilt Bjerg til x hugget i og oppe paa "Orsteinen", derfra SO. 1/2 S. 158 Meter til x hugget i en liden Bjergpynt paa Orsteinsheio, derfra omtr. samme Retning 275 Meter over Orsteinsdalen til x hugget oppe paa en ca. 3 Meter høi Bjergafsats, derfra SO. 1/2 O. 209 Meter til x hugget i lavt, fladt Bjerg, derfra omtrent samme Retning 202 Meter til x hugget oppe paa en Bjerghaug, 23 Meter forbi en stor Sten, derfra lidt sydligere 544 Meter til x hugget paa en lav Bjerghaug, derfra samme Retning 199 Meter til "x oppe paa en Bjerghaug paa sydøstre Kant af Storhaug", i Fjeldlinien. - Tilstede under Fastsættelen i Marken vare fra Vik: Lars Tørresen og Johannes Nielsen, den sidste for Faderen Niels Nielsen; fra Tveite: Halsten Eriksen og Ole Kristoffersen. Alle disse vare enige i den satte Linie.

9^{de} Skiftelinie mellem Gaard N^o 58 Tveite paa nordre Side og Gaard N^o 57 Aarbø paa modsatte Side begynder i Tveiteelvns Udløb i Storevandet og dannes opover af denne Elvs Hovedløb efter dets Bugtninger, maalt paa Kartet omtrent 746 Meter, til ældre x i en liden Bjergpynt ved Elvens søndre Bred, Nordost for Storevardens nordre Høide, hvilket Kors nu opfriskedes, og gaar derfra over Elven

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriffforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

OSO. lidt S. 406 Meter til x hugget i lavt Bjerg nordom Krakedalene, derfra samme Retning 288 Meter til et ældre x i Fjeld oppe paa Braatkanten lige ved øvre Ende af Kleivefossen og paa dens østre Side, hvilket Kors nu opfriskedes, derfra SO. 1/2 S. 117 Meter til x hugget i lavt, lidet synbart Bjerg, derfra samme Retning 180 Meter til x hugget i lavt Bjerg oppe paa Randen af en Haug paa østre Side af en Myr, derfra SO. lidt S. 186 Meter til x hugget i lavt, lidt hvelvet Bjerg, derfra SO. lidt O. 137 Meter til x hugget i lavt, lidet synbart Bjerg ved østre Kant af den smaleste Del af en Myr, derfra SO. 1/2 O. 193 Meter til x hugget oppe paa en noget hvelvet Bjerghaug, derfra samme Retning 790 Meter, maalt paa Kartet, over "Sjeningkjødne" til "x hugget i en Sten oppe paa Braatet paa sydvestre Kant af Mælen" i Fjeldlinien. - Tilstede ved Fastsettelsen i Marken vare fra Tveite: Erik Larsen, Tarald Larsen og Knud Knudsen; fra Aarbø: Anders Andersen, Jens Taraldsen og Anders Knudsen. Alle disse vare enige i den satte Linie.

Afstandene i 1^{ste} - 9^{de} Skiftelinie ere maalte i Marken omtrent efter dennes Fald, hvor intet Andet er bemærket. - Retningerne ere efter kompas med misvisning.

10^{de} Skiftelinie mellem Gaard N^o 57 Aarbø paa nordre Side og Gaardene N^o 54 Rydland, N^o 55 Sæterbø og N^o 56 Lierbø paa den modsatte Side er identisk med den sammesteds satte Gruppelinie, som er beskrevet 1^{ste} Juli 1893 (nærværende Protokol Side 130-131)

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1896 den 20 juni blev ret sat af kommissionen i Hans Hansens hus på gård Remmereide i Fitje, bestående af dens faste medlemmer, til behandling af spørgsmålet om tillæg til gård Rembereide, som ved de nu satte linier har fået for lidet af nedreudmark i forhold til de andre gårde i gruppen Årskog - Årbø. Fællesskabets hjemmenværende repræsentanter i Fitje var tilsagte og af disse mødte Johannes Sørensen Levåg, Johannes Larsen Tveite og Lensmand J. Iversen. (Nils Larsen Vestvik var ikke fremmødt og sergent Høie er fraværende på exercitie). Af Remmereides opsidere mødte Hans Hansen, Knud Monsen, Ole Kristoffersen og Knud Olsen. - Erstatning for den nedreudmark, som Remmereide har fået forlidet, kan ske enten ved tillæg af andel af smaler i fjeldet eller ved sæterbeite eller ved opflytning af fjeldlinien ovenfor Remmereide. Til det sidste alternativ trænges efter Tharaldsen og Sundnæs's formening samtykke fra Parterne, da fjeldlinien er endelig fastslået. Efter en del forhandlinger indgik parterne sådant

forlig:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Idet de satte skiftelinier for gården Remmereide mod Volden og Vik ønskes bibeholdte, anmodes herved kommissionen om at flytte fjeldlinien ovenfor Remmereide op så meget, som kommissionen efter sit skjøn finder nødvendig for at skaffe Remmereide tilstrækkelig nedreudmark. Hvis derved af hensigtsmæssigheds hensyn fjeldlinien også ovenfor gården Vik må flyttes for en del op, hvorved Vik vil få et tillæg til sin nedreudmark, ere parterne enige i at også dette kan ske.

Joh. Iversen. Johannes L. Tvedte Johannes S. Levaag Hans H. Rimmereide Ole Kr. Rimmereide Knud M. Rimmereide Knud O. Rimmereide. Retsmødet hermed hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 8 juli var kommissionen samlet i Lars Olsens hus på gård Tveite i Fitje, bestående af dens faste medlemmer, hvor da protokolleredes følgende:

1 Forandring (opflytning) af fjeldlinien ovenfor Rimbereide og delvis ovenfor Vik i henhold til forliget af 20 juni d.å. (nærværende protokol s.233).

Fra nuværende "x hgt. i et lavt mod sydost vendende bergnæs, sydvest og ned fra Høyehaugen, hvor varde reist," går fjeldlinien nu efter forandringen S til V over en bæk til x oppe på en stor sten i nederste kant af en liden myr straks nedenfor Olskjødnehaugen, derfra S lidt V over Fitjeelven til x oppe på en stor sten ned og vest for Gjeitakleivo, derfra omtrent samme retning til x i den østre skrånende flade på en stor jordfast sten i en bakke på den sydøstre side af Djupedalens søndre ende, derfra SV over Djupedalen til x på en liden bergkant på vestre side af Djupedalens søndre ende, derfra samme retning til nuværende x i en stor rund sten et lidet stykke sydost til syd for Medhaugen" og derfra S og videre efter den gjældende fjeldlinie. (Tilstede under liniens fastsættelse i marken igår var af fællsskabets repræsentanter: lensmand Iversen og Johannes L. Tveite; fra Rimbereide: Morten Olsen for sønnen Ole Mortensen, Ole Kristoffersen, Hans Hansen, Ole Olsen, Knud Olsen, Jakob Hansen og Ole Larsen; fra Vik: Paul Kristoffersen og Knud Jakobsen).

2. Forlængelse opover af skiftelinie no 7, mellem Rimbereide og Vik, på grund af den ovenfor under 1 beskrevne opflytning af fjeldlinien:

Fra før beskrevne "x hugget i fladt berg" går skiftelinien nu videre samme retning (SO til O) 140 m. over en stor lyngflade til x hgt. i en lav jordfast sten, derfra samme retning 121 m. videre over lyngfladen til x i en lav jordfast sten på Djupedalens vestre side, derfra SO til O lidt O 320 m. over

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Djupedalens søndre ende til den træffer fjeldlinien i "x i den østre skrånende flade på en stor jordfast sten i en bakke på den sydøstre side af Djupedalens søndre ende". (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra Rimbereide de samme som under 1 anførte; opsidderne fra Vik var gåede hjem igjen for denne linie sattes umiddelbart efter den under 1 beskrevne).

3. Til udjævning af misforholdet ved den gården Breivik på gården Havnens bekostning tillagte nedreudmark, opstået ved at 3^{die} skiftelinie er bibeholdt overensstemmende med forretningen af 1878 for at undgå flytning af et deri opført kostbart stengjærde, hvilket også stemmer med vedkommende opsidders ønske, bestemmes at gården Breivik skal have 5 - fem - smaler færre og gården Havnen kan have 5 - fem - smaler flere i det fælles fjeldbeite end der tilkommer dem i forhold til deres skyld.

4. Som likvidation for den nedreudmark, som gårdene Tveite og Årbø have fået formeget i forhold til de andre gårde i samme gruppe (Årskog - Årbø) skal Tveite have 46 - fireti sex - smaler færre og Årbø 72 - syvti to - smaler færre i det fælles fjeldbeite end der tilkommer dem i forhold til deres skyld.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 9 juli var kommissionen samlet i Lars Olsens hus på gård Tveite i Fitje, bestående af dens faste medlemmer, hvor da protokolleredes den i tidsrummet fra 26 f.m. til 4 d.m. satte grændse mellem Stords præstegjæld og Fitje præstegjæld i det fælles fjeld (sognelinien).

Linien begynder i det øverste søndre hjørne for gård Eides nedreudmark (hvor fjeldlinien danner en omtrent retvinkel) og går derfra SV opover 702 m. til x hugget i berg på sydvestre flade af en liden bergspids, derfra SV 1/2 S 347 m. foruden vandflader, som gjærder, til x hgt. i øvre kant af et steilt berg søndenfor et lidet kjød, hvor varde, derfra SV 105 m. til x hgt. oppe paa en liden bergvæg, derfra SV 1/2 S 84 m. til x hgt. i en flad sten, derfra SV til V 158 m. til x hgt. oppe på en liden berghump, derfra SO til S 19 m. til x hgt. på en liden bergskuffe i øvre kant af et selvgjærdende bergbråt i Dyrdal, derfra VSV efter samme bergbråt (ca. 100 m. langt, men ikke målt) til x hgt. oppe på et lidet bergnæb ved den vestlige ende af bråtet, derfra SV til V 436 m. nedover Dyrdal til x hgt. i lavt berg i dalen, hvor varde, derfra SV til V lidt V 113 m. til x hgt. oppe på en liden bergnibbe i dalen, derfra omtrent samme retning 231 m. til x hgt. oppe på en større berghaug i dalen, derfra V til S 1/2 S 148 m. til x hgt. i lavt bergnæs ca. 10 m. fra nordøstre ende af et kjød i dalen, derfra SV til V lidt V over dette kjød til x hgt. i lavt berg tæt ved og på østre side af elven samt 18 m. fra kjødets

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

sydvestre ende, derfra SV til S 121 m. til x hgt. i lavt berg, derfra SV til S lidt S 160 m. til x hgt. i en stor klippeblok, derfra SV til S 123 m. til x hgt. i en stor klippeblok ved elvens vestre bred, derfra samme retning 110 m. til x hgt. i en klippebloks østre skrånende flade, derfra V til S lidt S 68 m. til x hgt. i en noget hvælvet bergnakke, derfra V til N lidt N 97 m. til x hgt. oppe på en mod vest vendende bergpynt, derfra V 1/2 S 220 m. til x hgt. i et lidet og lavt bergnæb, vendende mod nordost, derfra VSV 168 m. til x hgt. oppe på randen af en kun ca. 1 m. høi bergvæg, vendende mod syd, derfra V lidt S 143 m. til x hgt. i berg på en liden lynggroet berghaug, derfra VSV 31 m. (korteste vei) til Kongskogvandets nordøstre strand. (Tilstede af fællesskabets repræsentanter, som vare varslede om liniens fastsættelse i marken, var hertil fra Fitje: Nils L. Vestvik, Johannes S. Levåg og Johannes L. Tveite; fra Stord: Peder H. Valvatne. Desuden var af repræsentanterne i Stord fremmødt tidligere samme dag, 26 juni, Østen L. Eskeland, Lars T. Hystad og Ole O. Høiland d.æ, men de medfulgte ikke under liniens afmærkning. Derfra gaar linien over Kongskogvandet til x hgt. i en sten lige ved vandets søndre strand, derfra S til O 71 m. til x hgt. i lav jordfast sten på reset mod østre Steindalsvand (= indste Sørlivand) derfra S til V 138 m. til x hgt. i en stor, lav og flad jordfast sten, derfra S til O 1/2 O 135 m. til x hgt. i en stor jordfast sten ca. 6 m. fra nordøstre strand af østre Steindalsvand, derfra over dette vand omtrent efter dets længde til x hgt. i en liden lav bergspids lige ved vandkanten på vandets sydvestre strand (i retn... SV til V fra toppen af "Steinen"), derfra S til V 93 m. til x hgt. i foden af en liden bergpynt, lynggroet ovenfor, derfra S 15. m. til x hgt. i en skrånende bergflade i den nordøstlige ende af et for det meste selvgjærdende bergbråt (hertil medfulgte af repræsentanterne Johannes L. Tveite), derfra ca. 500 m. i sydvestlig hovedretning langs bråtets fod og efter dets bøininger til x hgt. i bråtets fod ved dets sydvestre ende, derfra V til S 59 m. til x hgt. i en liden bergvæg ved et lidet smug, derfra SV 1/2 S 32 m. til x hgt. oppe på en liden bergkult, derfra SV 1/2 S 37 m. til x hgt. i et lidet lavt bergnæb, kun lidt over jorden, derfra V 1/2 N 107 m. til x hgt. i berg ved østre ende af et bråtlag, derfra vestlig langs dette bråtlag 41 m. til det støder i et kjød på yste (= vestre) Sørlihaug, derefter langs dette kjødns østre strand til x hgt. i foden af et andet bråtlag og i dets nordøstlige ende lige ved nævnte kjød, derefter sydvestlig langs dette selvgjærdende bråtlag 34 m. til x hgt. i bråtlagets sydvestlige ende, derfra VSV 26 m. til x hgt. i lavt berg på en liden haug, derfra SSV 106 m. til x hgt. i søndre kant af en stor jordfast sten, derfra SV til V 29 m. (korteste vei) til den nordøstlige bugt af Gavlevandenes nordvestlige bassin, derfra gennem dette til og gennem bækken fra det nordøstlige bassin og videre østlig gennem dette bassin og dets østre kneb og derpå sydlig gennem dets lange østre arm til x hgt. i lavt berg S til V og 25 m. (korteste vei) fra armens søndre ende, derfra SV lidt V 123 m. til nedsat skiftesten med vidner ved nordre ende

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

af den nordre arm af det sydligste Gavlevand, derfra gennem dette vand til x hgt. i en lav mosgroet bergnakke 6 m. fra dette vands sydligste ende, derfra S til V lidt V 59 m. til x hgt. i berg på en lav lynggroet berghaug, derfra SV til S 311 m. til nedsat skiftesten med vidner ude på en myr, nedenfor og vestenfor Stavliskolten, derfra SV 224 m. til x hgt. i en liden fjeldknaus, delvis under lyngtorven, derfra VSV 40 m. til x hgt. oppe på en liden bergskolt, derfra SV 264 m. over Budalselven til x hgt. i østre kant af en stor jordfast sten, delvis overgroet, derfra SV lidt V 220 m. til x hgt. i lavt, mod nord skrånende berg, 5 m. fra nordøstre strand af et kjød, derfra SV til S over dette kjød og 38 m. forbi dette til x hgt. i lavt berg, derfra SV 1/2 V 80 m. til et andet kjød, over dette og videre 113 m. fra kjødnet opover skråningen til x hgt. i et lidet skråberg, derfra SV til V lidt V 146 m. til x hgt. i en liden bergkult oppe på reset mod Morkevandet, derfra VSV 173 m. nedover reset til x hgt. i en sten opfor øvre og østre ende af en dal eller et juv, derfra nedover juvet VSV 1/2 S 45 m. til x hgt. i en liden lodret bergflade, derfra VSV 45 m. til x hgt. i en lav sten, derfra SV til V 88 m. til x hgt. i en stor sten med skarpe kanter, derfra SV til V lidt V 83 m. til x hgt. i en liden lodret bergflade ved en liden bæk i juvet, derfra SV til V 1/2 V 56 m. til x hgt. i søndre lodrette flade på en stor sten, derfra SV til V lidt V 86 m. til x hgt. i en stor jordfast sten i dens mod Morkevandet vendende lodrette flade, derfra samme retning ca. 20 m. nedover den bratte skråning til Morkevandet, følger derefter dette vand nordvestlig og videre vasdraget fra dette vand til Dåfjorden ved Rydlandssagen, hvor linien ender. - Det opførendes gjærde skal sættes på den søndre side af vasdraget og skal desuden nede ved Dåfjorden sættes således, at det ikke hindrer gjældende rettigheders udøvelse. Gården Rydland beholder nemlig sin nuværende ret til at have sagbrug ved Dåfjorden på begge sider af vasdraget. - De skoge, som tilhøre gårde i Fitje, men som ved den nu beskrevne sognelinie ligge i Stord præstegjæld, skal fremdeles tilhøre vedkommende gårde i Fitje. Til skog regnes her træer, brake og lyng. - Fællesskabets lodeiere i det fælles fjeld i Fitje skal have ret til at drive sine kreaturer gennem det gården Sæterbø ved forliget af 4^{de} november 1895 tillagte sæterbeite i den sammesteds fastsatte sætertid, hvilket også opsidderen Halsten B. Sæterbø har indrømmet for kommissionen. - Alle gamle veie, hvoriblandt skogveie, i fjeldet mellem præstegjældene bibeholdes som før. - Alle de angivne mål ere tagne omtrent efter markens naturlige fald.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 9 juli blev ret sat af kommissionen i kommunehuset i Fitje, bestående af dens faste medlemmer, til behandling af en påstand fra gård Rydland om et særeie eller sæterbeite i det fælles fjeld. - Af fællesskabets repræsentanter i Fitje, som alle vare tilsagte, mødte samtlige nemlig

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

lensmand Iversen, sergeant A. Høie, Johannes S. Levåg, Johannes L. Tveite og Nils L. Vestvik. Alle Rydlands opsidere mødte, nemlig Nils Kristensen, Knud Kristensen, Jens Knudsen d.æ. og Jens Knudsen d.y.

Formanden fremlagde skrivelse til kommissionen fra nævnte opsidere af 17 f.m., som oplæstes.

Fællesskabets repræsentanter protesterede mod, at der tages noget hensyn til den fra Rydland fremkomne begjæring, og fastholdt, at det med Rydland indgåede forlig af 27 mai 1893 og de i henhold dertil bestemte grændser for Rydlands nedreudmark bliver stående urokket og at der ikke gives Rydland nogen særret i fjeldet udenfor de satte grændser. De begjærede kommissionens kjendelse først om dette, idet de præciserede sin påstand derhen, at Rydlands begjæring afvises. Rydlands opsidere påstode nu kjendelse for, at deres begjæring bliver taget under behandling i realiteten.

Derefter afsagdes enstemmig såden kjendelse:

Da der ikke foreligger nogen indsigelse fra Rydlands opsidere mod forliget af 27 mai 1893's fulde gyldighed og da ingen af dem - hverken under dets indgåelse eller under dets gennemførelse ved liniernes fastsættelse i marken - har gjort noget forbehold om nogen særret i fjeldet, hvorimod forliget udtrykkelig erklærer, at den satte fjeldlinie kunde forandres "til fordel for fællesskabet", så finder kommissionen, at der nu ikke er adgang til at tage Rydlands begjæring om særret i fjeldet under realitetsbehandling, hvorfor den må afvises.

Thi eragtes: Rydlands begjæring om særret i fjeldet afvises.

Kjendelsen oplæstes for parterne. Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 8 august var kommissionen samlet i Ole Tollevsens hus på gård øvre Økland i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Hvor da protokolleredes følgende

1. Bonitering i Stord fra 22 f.m. til 4 d.m.

2. Afmærkning af grændsen for gård Bortveits nedreudmark ifølge kommissionens kjendelse af 11 mai 1895. Grændselinien begynder (på nordsiden af gården Bortveit) i Skiftesbækken ved sjøen, hvor

skiftet mod gård Mehammer også begynner, og går derfra – sammenfallende med nævnte skifte og så langt dette rækker – opover efter gjærde og skiftestræer over Mattishaugens høieste top til x hugget i den 486 m. V til S ½ S for nævnte top liggende flade sten i en liden stenrøs på reset på nordsiden af Såtedalen. Derfra går grændselinien SSO 387 m. over Tverelven til nu nedsat skiftesten med vidner på øvre Såtedalshaug, hvor varde; derfra S til O 125 m. til en nu nedsat skiftesten med vidner på reset ved østre fod af Bortveitkalderas (omtrent i øverste kant af skoven); derfra S til V 212 m. til x hgt. oppe på en bergnab på «øpste Hjelden»; derfra omtrent SV ca. 532 m. langs foden af Kalderas til x hgt. i en sten ved nordre ende af Skargaren; derfra i hovedretning omtrent SSO 102 m. langs Skargaren til dennes søndre ende ved Kjødnedalsstruben og videre i omtrent samme retning 250 m. langs selvgjærdende bergvæg under Midt fjeldet til x hgt. i en væg i fjeldet, hvor selvgjærdet omtrent slutter og hvor en varde reistes; derfra omtrent O til S 385 m. til x hgt. i en større sten på søndre skråning af Nipen; derfra omtrent S 335 m. til x hgt. i en større sten på en lynggroet haug på vestre side af Svartevandet; derfra i omtrent samme retning ca. 160 m. til x hgt. i en større sten ved nordvestre strand af Svartevandet lige ved vandkanten; derfra over Svartevandet gjennom sundet i samme til x hgt. i en lav sten lige ved vandkanten på dets østre strand østenfor Vasnæsset, hvor varde; derfra omtrent OSO 83 m. til x hgt. i nordvestre hjørne af en selvgjærdende bergvæg vestenfor Vaskjosen; derfra sydøstlig 68 m. langs denne bergvæg til x hgt. i den sydøstre ende, hvor varde; derfra omtrent O til S 291 m. til x hgt. i lavt berg på søndre kant af Storhaug, hvor varde; derfra SO til O 221 m. til x hgt. i en berghaug mellem «øvre og nedre Stegen»; derfra O til S 60 m. til x hgt. i toppen af en liden berghaug opfor «nedre Stegen»; derfra S til O 68 m. til x hgt. i en lav sten med en (SO til O gående) skarp ryg, hvor grændselinien ifølge det under 25 juni 1891 protokollerede, protokol B fol. 1 – 2 træffer den tidligere skiftelinie mod Agdesten, som nu bliver Bortveits grændse mod fjeldet og som den følger omtrent O til N nedover gjennom en fjeldpynt ved en rislebæk, som skjærer veien «nedre Stegen», til øverste ende af den nu gjældende skiftelinie mellem Bortveit og Agdesten (se forliget af 26 august 1892). Denne fortsætter nedover (ifølge det under 25 juni 1891 protokollerede, protokol B) gjennom den svarte gluf i fjeldet under Dragene, derfra i den øverste ende af skiftesgjærdet og videre nedover langs dette til Stennæs ved sjøen, hvor skiftet mod Agdesten ender.

Afmærkningen i marken er skeet overensstemmende med den af Bortveit under tvisten nedlagte påstand, som ved kommissionens kjendelse af 11 mai 1895 blev helt taget tilfølge. Under afmærkningen var tilstede Ole Bergesen og Berge Bergesen Bortveit. – Afstandene ere målte omrent

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

efter markens fald. Gården Bortveit er forbeholdt ret til at opdæmme Svartevandet og ret til at hugge træer i sin skov også udenfor den nu beskrevne grændselinie.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. S. Sundnæs.

År 1896 den 21 august var kommissionen, bestående af dens faste medlemmer, samlet i Ole Tollevens hus på gård øvre Økland i Stord. Hvorda protokolleredes følgende bonitering i Stord fra 15 til 20 d.m.

År 1896 den 5 oktober var kommissionen samlet i kommunehuset på Lervik i Stord, bestående af dens faste medlemmer, for at behandle forholdet mellem gård Halsnø klosters og gård Eids beitningsret på Stordøen. Fællesskabet i Fitje, opsidderen på Halsnø kloster og opsidderne på Eide vare i rekommanderede skrivelser af 20 f.m. underrettede om dette møde og mødte: for fællesskabet Johannes L. Tveite og for Halsnø klosters eier N. Juel ifølge tidligere fuldmagt W. A. Gjøsten. Fra Eide mødte ingen. Efter en del forhandlinger erklærede Gjøsten, at Halsnø klosters beitningspåstand kun omfatter den beitningsret i fjeldet, som falder på gården Eides skyld, idet det kun er gård Eides beitningsret i fjeldet, som ved ældre skjøder på Eide er forbeholdt Halsnø kloster og nu tilhører sidstnævnte gård. - Johannes L. Tveite skulde kun bemærke, at selvfølgelig kan kun en af gåredene, Halsnø kloster eller Eide, have den omhandlede fjeldbeitningsret.

Efter begjæring af Nielsen og Sundnæs sattes derpå af kommissionen ret til retslig behandling af ovenstående forhold. Formanden fremlagde derfor: 1. skr. af 3/12 1891 fra W. A. Gjøsten, 2. d° af 22/11 1895 fra Niels Juel, 3. d° af 4/4 1896 fra d°, 4. de med disse skrivelser indsendte dokumenter nemlig a) udskrift af kgl. skjøde på Halsnø Kloster thl. 14/6 1758, b) d° af d° på del af gård Eide, thl. 29/11 og 1/12 1760, c) d° af skifteskjøde på Eide m.m. dat. 17/1 og thl. 4-6/5 1795, d) d° af Skjøde på d°, dat. 6/11 1799, thl. 12/5 1800, e) d° af d° på Halsnø kloster, dat. 23/1, thl. 25/4 1804 og f) skjøde på d° af 17/12 18190, thl. 7/11 1811.

Nielsen og Sundnæs afgave derpå sådant fælles votum:

Da det efter det idag af Gjøsten oplyste og de nu fremlagte dokumenter fremgår, at den omhandlede beitningsret ligger indenfor gård Eides rettigheder og kommissionen kun har at skifte mellem matrikulnummerne, er det omhandlede Beitningsforhold mellem Halsnø kloster og Eide

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

kommissionen uvedkommende. Derfor konkluderes det: det omhandlede beitningsforhold mellem gård Halsnø kloster og gård Eide er kommissionen uvedkommende.

O. Nielsen N. Sundnæs.

Formanden var ikke enig i at kjendelse burde afsiges, men antog at den hele sag efter det af Gjøsten oplyste kun burde henlægges. Men da han er overstemt, bliver efter de faldne vota afsagt sådan kjendelse: Det omhandlede beitningsforhold mellem gård Halsnø kloster og gård Eide er kommissionen uvedkommende.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1896 den 8 oktober var kommissionen samlet i Jakob Jansens hus på gård Haugland i Stord, bestående af dens faste medlemmer, hvorda tilførtes protokollen den siden 15 september d.å. - med forskjellige afbrydelser - udførte bonitering i Stord som følger:

Boniteringen af figurene n^o 2755 til n^o 2786 (begge inclusive) er udført enstemmig af Nielsen og Sundnæs alene, idet Tharaldsen vedkommende dag, 21 september, var nødt til at møde ved høstthinget for Stord, men man dog fandt at bonitering burde foregå. Den øvrige bonitering er selvgølgelig udført af alle undertegnede.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1897 den 25 januar blev ret sat af kommissionen i kommunehuset på Lervik i Stord. Retten betjentes af kommissionens faste medlemmer.

Hvor da foretoges: tvist mellem gård Eide og fællesskabet i Fitje angående nævnte gårds ret til beitning i det fælles fjeld.

Formanden fremlagde: 1. skrivelse af 3 november 1896 fra 3 af Eides opsiddere til kommissionen, 2. d^o af 30/11 1896 fra formanden til Eides opsiddere med påtegning fra 2 af disse af 18/12 1896, 3. vidnestævning til idag på de i n^o 2 opgivne vidner, forkyndt 7 d.m.

Af parterne mødte: fra gård Eide Johannes Larsen, Tørres Johannessen og Rasmus Andersen; fra fællesskabet i Fitje mødte ingen, hvorfor formanden nu fremlagde 4. skrivelse af 6 d.m. fra 4 af dets

repræsentanter til formanden indeholdende erkjendelse af modtagelse af underretning om nærværende retsmøde. Derhos mødte fra gård Halsnø kloster Andreas Juel.

Formanden oplæste den under n^o 1 fremlagte skrivelse, som nu også tiltrådtes af den 4^{de} opsidder på Eide Rasmus Andersen. De mødende fra Eide erklærede nu, at der under ingen omstændighed vil fra gård Eide blive bestridt nogen ret for Halsnø kloster til beitning i fjeldet, hvordan så end udfaldet af nærværende tvist med fællesskabet falder ud. Da så langt var passeret, blev mellem Andreas Juel og opsidderne på gård Eide indgået sådan kontrakt: Andreas Juel sælger til gård Eides opsiddere den beitningsret i Stordøens fjeld, som tilhører gård Halsnø kloster ifølge skjøderne fra denne gårds eiere på gård Eide, for 400 kroner, hvoraf 200 kr. betales inden 25 marts d.å. og de øvrige 200 kr. inden 24 juni d.å. Skjødningsomkostningerne bæres helt af Eides opsiddere. De 3 nærværende opsiddere fra Eide overtage den hele forpligtelse til Juel også på den fraværende fjerde opsidders, Lorents Eriksens, vegne. Andreas Juel er fra idag af fri alle udgifter, som måtte påfalde gård Eide og dens rettigheder.

Johannes L. Eide. Andreas Juel. Rasmus H. Eide. Torres J. Eide.

Med samtykke af Eides opsiddere blev samtlige vidner demitterede.

Eides opsiddere erklærede nu, at de nu kun påstå for Eide beitningsret i fjeldet i forhold til sin skyld i lighed med de øvrige fjedberettigede gårde i Fitje.

Rasmus A. Eide. Johannes L. Eide. Torris J. Eide

Da der nu ikke længer foreligger nogen tvist, idet fællesskabet ikke bestrider Eides ret i fjeldet i forhold til skylden, bliver sagen hermed hævet.

Retten hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1897 den 19 mai var kommissionen samlet i formandens hus på Lervik i Stord, bestående af dens faste medlemmer, til behandling af klage over den af kommissionen satte præstegjældsgrændse mellem Stord og Fitje præstegjælde (beskrevet 9 juli 1896, nærv. protokol side 235-238).

Formanden fremlagde og oplæste den inden klagetidens udløb indkomne klage af 21 januar 1897 fra Johannes L. Tveite m.fl. Kommissionen var enstemmig af den mening, at den indkomne klage ikke giver grund til forandring af den satte præstegjældsgrændse, specielt af hensyn til de stedlige forhold

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

og præstegjældenes skyldforhold. Derfor besluttedes: Den satte præstegjældsgrændse mellem Stord og Fitje bliver ikke at forandre.

Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1897 den 29 mai var kommissionen samlet i Jakob Jansens hus på gård Haugland i Stord, bestående af dens to faste medlemmer O. Nielsen og N. Sundnæs samt gårdbruger S. Øvrevig, af hvilke tre medlemmer bonitering har været udført fra og med 20^{de} d.m. - for S. Øvrevigs vedkommende i henhold til foreløbig beskikkelse af indredepartementet ifølge telegrafisk meddelelse af 19^{de} d.m., hvilket telegram nu fremlagdes. Kommissionens formand har først ved egen sygdom og derefter ved dødsfald i hans nærmeste slægt været hindret i at deltage i arbeidet i marken indtil idag, da han tiltræder kommissionen.

Den udførte bonitering protokolleres her som følger

År 1897 den 3^{die} juni var kommissionen samlet i Jakob Jansens hus på gård Haugland i Stord, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, hvor da tilførtes protokollen den fra og med 29 f.m. udførte bonitering i Stord, som følger:

Kommissionen opløses i dag for igjen at samles den 11^{te} d.m. på gården Grov i Stord. Mødet hævet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1897 den 28 juni var kommissionen samlet i Ole Pedersens hus på gården Grov i Stord, bestående af dens faste medlemmer, og protokolleredes da den siden 12^{te} d.m. udførte bonitering i Stord som følger:

Hermed er boniteringen i Stord tilendebragt. -

Den 22 d.m. havde kommissionen et møde i Fitje med opsidderne på Lande, Sandvik, Levåg og Engevik i Fitje ang. skiftningen mellem disse gårde.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1891 den 7 juli var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Amund Amundsens hus på gård Sandvik i Fitje, hvorda protokolleredes de siden 28 f.m. satte skiftelinier i Fitje som følger:

11^{te} skiftelinie mellem gård n^o 69 Årskog (på søndre side) og gård n^o 70 Lande (på nordre side) er identisk med den under 16 august 1894 (jfr. 2/10 1895) af kommissionen satte skiftelinie mellem disse gårde (nærværende protokol side 159-161, jfr. side 213).

12^{te} skiftelinie mellem gård n^o 70 Lande (på vestre side) og gård n^o 78 Sandvik (på østre side) begynder i grændselinien om gård Gloppen, hvor x blev hugget i en bergkult 160 m. NNO lidt O for "x hugget i en liden mod nordvest vendende bergvæg ved foden af Storemyrhaugen og opfor en liden myr" og 102 m. SSV lidt V for "X hugget oppå en liden bergkult på Gloppeæterhaugen" i nævnte grændselinie, hvor varde reistes. Derfra går linien SO til O 86 m. til x hugget oppe på en liden bergkult, hvor varde; derfra S til O 69 m. til x hgt. i en liden lav bergflade, hvor varde; derfra samme retning over Storemyren 403 m. til x hgt. oppe på kanten af et kort bergbråt, hvor varde; derfra samme retning 78 m. til x hgt. i en liden bergvæg, hvor denne linie ender. (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra Lande: Tarald Nilsen og Mikal Hageberg samt for den øvre (søndre) liniedels vedkommende Johannes Larsen og Mikkel Olsen; fra Sandvik: Lars Taraldsen, Johannes Johannessen, Johannes Nilsen og Nils Larsen - den sidste for Amund Amundsen); fra øvre Levåg: Kristoffer Olsen for faderen Ole Kristoffersen).

13^{de} skiftelinie mellem gård n^o 70 Lande (på vestre side) og gård n^o 80 øvre Levåg (på østre side) begynder i det x, hvori 12^{te} skiftelinie ender, og går derfra S til O 142 m. til x hugget i en liden lav bergflade i grønsværet, hvor varde reistes, derfra S 1/2 O 223 m. til x hgt. oppe på en berghaug, hvor varde; derfra S 1/2 V 184 m. til x hgt. i lavt berg på et fladt res østfor nordre Landesåten, hvor varde; derfra omtrent S 280 m. til x hgt. i lavt berg omtrent midt oppe på søndre Landesåten, hvor varde; derfra S til O 292 m. til x hgt. i en bergkult sydvest opfor den østlige arm af Grønhaugsmýren, hvor varde; derfra omtrent samme retning 343 m. til den træffer fjeldlinien i "x hugget i berg i søndre ende af Beindalshaugen, hvor stor varde". (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra Lande: Tarald Nilsen og Mikal Hageberg samt for den nedre (nordre) liniedels vedkommende Johannes Larsen og Mikkel Olsen; fra Sandvik: Lars Taraldsen, Johannes Johannessen, Johannes Nilsen og

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Nils Larsen - den sidste for Amund Amundsen; fra øvre Levåg: Kristoffer Olsen for faderen Ole Kristoffersen).

14^{de} skiftelinie mellem gård n^o 78 Sandvik (på vestre side) og gård n^o 80 øvre Levåg (på østre side) begynder i det x, hvori 12^{te} skiftelinie ender og 13^{de} skiftelinie begynder, og går derfra ONO 109 m. til x hugget i et lidet bergnæs, vendende mod nordvest; derfra samme retning 43 m. til x hgt. i bergvæg på østre side af Brakedalen; følger så foden af berglaget på Brakedalens østre side efter dets bøininger i nordostlig hovedretning 118 m. til x hgt. i bergnæs i berglagets nordostlige ende; går derfra N til O lidt O 48 m. til x hgt. i søndre ende af et andet bråtlag, fremdeles på østre side af Brakedalen; følger derefter dette bråtlags fod efter dets bøininger i nordostlig hovedretning 116 m. til x hgt. i bråtlagets nordre ende; går derfra N til V 46 m. til x hgt. i en liden bergnakke, hvor varde reistes; derfra N. 1/2 O 50 m. til x hgt. i en sten i Svartejuvelven, hvor varde; følger så denne elv nedover efter dens bøininger til den træffer (skjærer) bøgjærdet om øvre og nedre Levåg, hvor denne linie ender. (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra Sandvik: Lars Taraldsen, Johannes Nilsen, Johannes Johannessen og Amund Amundsen; fra øvre Levåg: Ole Kristoffersen ved sønnen Kristoffer Olsen; fra nedre Levåg: Johannes Sørensen).

15^{de} skiftelinie mellem gård n^o 79 nedre Levåg (på nordvestre side) og gård n^o 81 nordre Engevik (på sydøstre side) begynder ved Engevikfossens (eller -elvens) udløb i sjøen og følger nævnte fos (eller elv) op til x hugget i fladt berg lige ved elvekanten på elvens nordre side, ca. 20 m. op fra sjøen; derfra går linien SV 94 m. til x hugget i berg oppe på en berghaug, hvor varde reistes; derfra SSV 176 m. til x hgt. oppe i kanten af en liden skarpegget bergnakke (eggen gående fra nordvest mod sydost); derfra samme retning 90 m. til x hgt. i bergvæg nedenfor Bustegen; derfra S 1/2 O 66 m. til x hgt. i en stor, jordfast sten, hvor varde; derfra VSV 22 m. til x hgt. i bergvæg oppe i Bustegbråttet og i dettes nordre ende; derfra i sydlig hovedretning langs øverste selvgjærdende kant af nævnte bråtlag ca. 200 m. til x hgt. oppe på en klippeblok oppe på randen af en kort, lodret bergvæg ved bråtlagets søndre ende; derfra SV 1/2 S 131 m. til x hgt. oppe på en bergnakke henimod søndre ende af Lurene, hvor varde; derfra SV til V 61 m. til x hgt. oppe på en bergkult på østre kant af Sævdalshaugen; derfra SSV 204 m. til x hgt. i en bergnakke på Longedalsrusto (i dennes søndre halvdel), hvor varde; derfra SSV 182 m. til x hgt. i en liden bergpynt vendende omtrent mod sydøst og ca. 25 m. vestfor Engevikselven, hvor varde; derfra S til V 119 m. til x hgt. i en liden, næsten lodret bergvæg klods ved Engevikselven på dennes søndre side, hvor denne linie ender. (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra nedre Levåg: Johannes Sørensen; fra øvre Levåg: Ole Kristoffersen ved sønnen

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Kristoffer Olsen; fra nordre Engevik: Johannes Anderssen, Knud Johannessen og Ole Anderssen; fra søndre Engevik - for den første halvdel af Linien -: Ole Stensen og Hans Paulsen). Et af Johannes Sørensen nedre Levåg fremvist dokument, dateret 13 marts og thinglæst 22 april 1823 angående en mindelig skiftesforretning af 14 juni 1822 mellem nedre Levåg og Engevik blev ikke befulgt, da parterne ikke kunde enes om dets gyldighed og heller ikke alle de i samme angivne skiftespunkter nu kunde påvises.

16^{de} skiftelinie mellem gård no 80 øvre Levåg (på nordvestre side) og gård no 81 nordre Engevik (paa sydøstre side) begynder i det x, hvori 15^{de} skiftelinie ender, og følger derfra Engevikelven opover i sydlig hovedretning efter dens bugtninger 140 m. til x hugget i søndre flade på en stor sten ved elvens østre bred; derfra går linien VSV 169 m. opover til x hgt. i bergflade på Skjæggehaugen, hvor varde reistes; derfra SV til V 90 m. til x hgt. i berg på Såtene, hvor varde; derfra omtrent samme retning 494 m. til den træffer fjeldlinien i "x hugget oppe på en berghomp kaldet Levågs-Klovsten, hvor en liden varde." (Tilstede under liniens fastsættelse i marken var fra øvre Levåg: Ole Kristoffersen ved sønnen Kristoffer Olsen; fra nedre Levåg: Johannes Sørensen; fra nordre Engevik: Johannes Andersen, Knud Johannessen og Ole Andersen; fra søndre Engevik - for den øverste (sidste) del af linien -: Ole Stensen og Hans Paulsen. Nordre Engevik beholder sin ret til nuværende og fremtidig voxende skov, brake og lyng indtil det gamle skovskifte mod Levågsgårdene. Kommissionen opløses idag for igjen at sammentræde i september.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1897 den 13 september var kommissionen samlet i Anders Mikkelsens hus på gård Hovland i Fitje, bestående af dens faste medlemmer. Kommissionen har været samlet siden 3^{die} d.m. og beskæftiget med fastsættelse af skiftelinier i Fitje, hvilke beskrives saaledes:

17^{de} skiftelinie mellem gård no 81 nordre Engevik (på nordvestre side) og gård no 82 midtre Engevik og no 83 søndre Engevik (på sydøstre side) begynder i nordre ende af det selvgjærdende bergbråt, som danner bøgjærde ovenom midtre Engevik, hvor x blev hugget i en større sten ca. 4 m. ovenom bråtkanten, går derfra VSV 78 m. til x hugget oppe på et bergnæs; derfra V til S 1/2 S 150 m. til x hgt. i en liden bergskuffe lige i grønsværet, derfra samme retning 189 m. til x hgt. i fladt berg under grønsværet på en liden haug tæt ved en myr; derfra VSV 100 m. til x hgt. i en liden mod vest skrånende bergflade øst om Fjelddalsmyren; derfra V til S 72 m. over denne myr til x hgt. i en jordfast sten ved vestre myrkant; derfra S til O lidt O 99 m. til x hgt. i bergvæg ved nedre ende af

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Hanfjeldskredet; derfra SV 1/2 V 219 m. opover Hanfjeldsbrekkene til x hgt i fladt berg ovenfor en bergvæg; derfra VSV 64 m. til x hgt. i lavt berg i en liden sænkning i terrainet; derfra VSV lidt V 165 m. til x hgt. i vestre kant af en stor klippeblokk i Hanfjelddalen; derfra samme retning til den træffer fjeldlinien. (Tilstede i marken var: fra nordre Engevik Ole Andersen, Knud Johannessen, Anders Olsen og Johannes Anderssen ved sønnen Kristoffer; fra midtre Engevik Kristoffer Gudmundsen; fra søndre Engevik Hans Paulsen og Ole Stensen). Midtre Engevik skal have ret til beitning for en kalv på nordre Engeviks mark i det der indgjærdede markstykke, som kaldes Stølen. Det står lodeierne på nordre Engevik frit for at få denne beitningsbyrde afløst under ordinær udskiftning mod afståelse af mark til midtre Engevik.

18^{de} skiftelinie mellem gårdene no 82 midtre og no 83 søndre Engevik (på nordvestre side) og gård no 84 Hovland (på sydøstre side) begynder i fjeldlinien i Langevandet, hvor x blev hugget ved dettes østre bred (noget nordenfor midten af denne) i en liden bergvæg og ca. 1 m. op fra vandkanten, går derfra ONO 29 m. til x hgt. oppe i en liden berghump; derfra ONO lidt N 227 m. til x hgt. oppe på en liden berghaug; derfra samme retning 181 m. til x hgt. i en liden mod vest vendende bergflade 4 a 5 m. søndenfor Kirkeveien (tilstede hertil i marken var: fra søndre Engevik Ole Stensen og hans søn Sten samt Hans Paulsen; fra Hovland Sten Bergesen, Nils Stensen og Anders Mikkelsen); derfra O til N lidt N 85 m. til x hgt. i kanten af et lidet skråberg på samme side af Kirkeveien; derfra NO til N 11 m. over Kirkeveien til x hgt. i berg i Skiftesbækken, som er tæt ved veien (mellem de to sidste kors skal led sættes i det opførendes skiftesgjærde); følger så Skiftesbækken nedover 71 m. til x hgt. i berg tæt ved bækken på dens søndre side; går derfra NO til O 34 m. til x hgt. i en bergpynt ca. 10 m. opfor søndre side af bækken; derfra NO til O 1/2 O 48 m. til x hgt. i spidsen af en klippeblokk; derfra NO 14 m. til x hgt. i berg i Skiftesbækken; følger så denne bæk nedover 318 m. til den skjærer det nye bøjgærde for Hovland; følger så dette gjærde i nordlig retning til det træffer indmarkskiftet mellem Hovland og søndre Engevik, hvor linien ender i et dersteds værende ældre kors. (Tilstede i marken var de samme som sidst anført og derhos fra midtre Engevik Kristoffer Gudmundsen). Hovland tillægges desuden den nordenfor den nu satte linie værende og fremtidig voxende skov, hvortil også regnes brake og lyng, dog uden ret til der at plante skov, - indtil en linie, som begynder i sidstnævnte endepunkt for den satte skiftelinie og går derfra omtrent V til S til x hugget i østre kant af en græsbegroet berghaug på Skåtarstølen; derfra S til V lidt V til x hgt. i berg på Vollehaldet; derfra S. til O 1/2 O til x hgt. oppe på en fremstikkende bergnakke på Vollehaldet; derfra S til V til x hgt. i en liden bergvæg ved søndre ende af Vollehaldet og derfra samme retning ca. 20 m. til Skiftesbækken.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

(Denne skoggrændse bliver også aflagt på kartet. Tilstede i marken var de sidst anført personer undtagen Kristoffer Gudmundsen midtre Engevik).

19^{de} skiftelinie mellem gård no 84 Hovland (på nordvestre side) og gård no 85 Vestvik (på sydøstre side) dannes i sin helhed af Vestvikelven fra denne skjærer fjeldlinien og til den skjærer den østre ende af Hovlands bøgjærde (Tilstede i marken var: fra Hovland Sten Bergesen; fra Vestvik Nils Larsen).

20^{de} skiftelinie mellem gård no 85 Vestvik (på nordvestre side) og gård no 86 Hageberg (på sydøstre side) begynder i fjeldlinien mellem "x hgt. oppe på en stor klippehaug i syd for og ned for Heiavarden" og "x hgt. i fladt skråberg på Heiane" og hvor denne skjæres af en linie fra et x, som blev hugget 10 m. SV til S ovenfor samme i en liden mod nordost vendende bergvæg, og går fra dette skjæringspunkt NO til N 88 m. til x hgt. i lavt berg ved sydvestre kant af en myr; derfra N til O 264 m. til x hgt. i søndre side af en stor enslig klippeblokk østfor og nedfra Heiavarden; derfra NNO 64 m. til x hgt. i en lav berghaug; derfra samme retning 119 m. til x hgt. i søndre flade på en afrundet bergnakke; derfra NO til N 1/2 N 67 m. til x hgt. oppe i en bergnakke; derfra samme retning 109 m. til x hgt. i øvre ende af en omtrent fra syd mod nord gående bergvæg; derfra NO til N 65 m. til x hgt. i en bergpynt noget op for søndre ende af et delvis selvgjærdende bergdrag; derfra i nordlig retning 86 m. efter dette bergdrags bøininger langs Røirdals vestre side til x hgt. i en liden bergvæg ved bergdragets nordre ende; derfra N til O 1/2 O 52 m. til x hgt. i berg oppe på en berghaug nordvest for Røirdal; derfra N 1/2 V 60 m. til x hgt. oppe på nordre rand af en lynggroet berghaug; derfra N 1/2 O 264 m. til x hgt. oppe på et berghjørne; derfra N til O 1/2 O 150 m. til x hgt. i berg på søndre ende af Kleivebråtet; følger så dette selvgjærdende bråts øvre rand i nordlig retning 70 m. til det støder i bøgjærdet for Vestvik, hvor linien ender. Gården Vestvik tilpligtes at yde 4 dages arbeide med 1 mand til udbedring af oprækkevei for Hageberg på denne gards grund, efter 2 dages varsel, eller i udeblivelsestilfælde at betale erstatning af 2 kroner for hver manglende arbejdsdag under exekutionstvang. (Tilstede i marken var: fra Vestvik Nils Larsen, fra Hageberg Østen Ellefsen og Johannes Engelsen).

Kommissionen opløses idag for igjen at sammentræde i begyndelsen af oktober.

T.J. Taraldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

År 1897 den 12 oktober var kommissionen samlet i Johannes Johannesens hus på gård nordre Raunholm i Fitje, bestående af dens faste medlemmer. Kommissionen har været samlet siden 6^{te} d.m. og beskjæftiget med fastsættelse af skiftelinier m.m. i Fitje, hvis resultat er følgende:

I. 21^{de} skiftelinie mellem gård no 86 Hageberg (på nordre side) og gårdene no 87 nordre Raunholm og no 88 søndre Raunholm (på søndre side) begynder i fjeldlinien i x hgt. i fladt berg under Høgabruno og går derfra NO til O 245 m til x hugget i en liden lav bergpynt i grønsværet; derfra samme retning 60 m. til Hagebergelven, som den derpå følger nedover lige til Hagebergs søndre bøgrændse og følger så denne, som dannes dels af nævnte elv og dels af selvgjærdende bråtlag, til sjøen (Tilstede i marken var: fra Hageberg Østen Ellefsen; fra nordre Raunholm Johannes Johannessen og Asbjørn Olsen; fra søndre Raunholm ingen).

22^{de} skiftelinie mellem gårdene no 87 nordre Raunholm og no 88 søndre Raunholm (på nordre side) og gård no 89 Eide (på søndre side) begynder i fjeldlinien 50 m nordenfor det punkt, hvor fjeldlinien skjæres af Gjæselven, og går derfra ONO 15 m til + hugget i en liden bergnakke; derfra samme retning 392 m til x hgt i lavt berg ca. 60 m øst for Raunholms gamle sæterhusmur; derfra NO til O 1/2 O 52 m til x hgt. i lavt berg øverst på Njuken, derfra samme retning 158 m til x hgt. i lavt, fladt berg fremdeles på Njuken; derfra samme retning 54 m til + hgt. i en bergkult nederst på Njuken; derfra omtrent samme retning 140 m til x hgt. i en stor sten på Skukkane; derfra omtrent samme retning 33 m til øverste bråtkant opfor den øvre ende af gammelt skiftegjærde mellem søndre Raunholm og Eide; derfra ned til dette gjærde, som linien derefter følger til sjøen (Tilstede i marken var: fra Eide Johannes Larsen og Lorents Eriksen; fra søndre Raunholm Peder Eriksen, Tarald Larsen og - for den sidste halvdel af linien - Lars Amundsen; fra nordre Raunholm ingen).

Foruden den nordre og søndre Raunholm således tillagte mark skal desuden hver af disse gårde have beitningsret i fjeldet (udenom den beitningsret, som vil tilfalde dem sammesteds i forhold til deres skyld) i 25 dage hver sommer for de malkekjør, som vinterfødes på gårdene, dog ikke udover 14 - fjorten kjør fra hver gård.

Afstandene i 10 - 22 linie ere målte i marken omtrent efter dennes fald, hvor intet andet er bemærket.
- Retningerne ere efter kompas med misvisning.

Som fælles bestemmelser for Fitje præstegjæld fastsættes herved, at skov, som ved nærværende udskiftning er blevet staaende på fremmed grund, skal være borthugget inden 5 - fem - år fra

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

skifternes ikrafttræden, forsåvidt ikke speciel anden bestemmelse er fattet for enkelte gårde eller linier. Er borthugst ikke skeet til nævnte tid, tilfalder skoven grundens eier. - Alle gamle nødvendige veie forbeholdes som før. -

II. Dernæst fremlagdes 1. klage af 10 juni 1895 fra opsiddere på gård Lande og 2. d^o af 20 juni 1895 fra d^o på gård Vik, begge vedrørende (for en del) ydergrænsen mod Lande og nordre og søndre Raunholm. De behandledes nu med det resultat, at de ansees at have fået sin afgjørelse ved den nu stedfundne udskiftning.

Samtlige skiftelinier i Fitje besluttedes udlagte i vinterens løb til eftersyn.

Kommissionen opløses hermed for iår.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 25 mai var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Jakob Jansens hus på gård Haugland i Stord, Kommissionen sammentrådte iår den 9^{de} d.m. og har været beskæftiget med fastsættelse af skiftelinier i Stord og hvad dermed står i forbindelse med følgende resultat:

1^{ste} skiftelinie mellem gård no 9 Grov (på nordostre side) og gård no 11 Øvre Eskeland (på sydvestre side) begynder på Russedaltenen i skiftet mod Hetlesæter (ca. 40 m. nordost for det vestre hjørne på samme), hvor x blev hugget i en liden berghump; derfra går linien SSO lidt S 11 m. til ældre x på et lidet bergnæs; derfra SO lidt S 62 m. til ældre skiftefuru; derfra SO til S 1/2 S 82 m. til x nu hgt. i berg i øvre kant af et lidet bråt; derfra SO til S 25 m til x nu hgt. i næsten lodret fjeld ca. 1 1/2 m fra foden af samme; derfra SSO 36 m til ældre skiftesten med vidner; derfra omtrent S til O 76 m til ældre skiftebirk; derfra SO til S 1/2 S 50 m til nu hgt. x i lavt berg opfor en lidt skrånende græsslette og ved sydvestre ende af en liden myr; derfra SO til S 1/2 S 35 m til ældre skiftesten med vidner; derfra SO 65 m til ældre skiftefuru; derfra SO 33 m til stuvnen af en ældre skiftefuru ved sydøstre kant af en myr og ca. 5 m op fra kanten af et lidet bråt opfor Råmyr; derfra SO til O 1/2 O 130 m. til nedsat skiftesten med vidner på en haug sydost for Råmyr; derfra SO 68 m til ældre skiftefuru; derfra SSO 1/2 O 35 m til midt i Eskelandselvens (eller Grovelvens) hovedløb (altså det søndre af derværende to løb), hvor denne linie ender. - Denne linie skifter såvel skov som mark mellem de tilstødende gårde. - (Tilstede ved liniens sætning var: fra Øvre Eskeland Johannes Larsen og Salomon Larsen den sidste ved sønnen Lars; fra Grov Ole Pedersen, Ole Andersen, Halvor Østensen og Ingvald Hansen).

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

2^{den} skiftelinie mellom gård no 9 Grov (på nordostre side) og gård no 10 Førland (på sydvestre side) begynner i Eskelands- eller Grovelven, hvor 1^{ste} skiftelinie ender, og går derfra SSO 1/2 O 30 m til ældre skiftefuru; derfra SO 25 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 54 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 35 m til stuen af en ældre skiftefuru (ca. 6 m nordvest for en myrarm); derfra S til O 1/2 O 38 m til ældre skiftesten med vidner; derfra SO til S 171 m til stuen af en ældre skiftefuru; derfra SSO 37 m til ældre skiftesten med vidner; derfra SO til S 35 m til ældre x i en stor sten tæt ved en gangsti, hvilket kors nu opfriskedes; derfra samme retning 49 m til stuen af en ældre skiftefuru; derfra samme retning 69 m til x nu hugget i et lidet og lavt bergnæb på nordvestre side af Våtedalen; derfra SO 1/2 S 68 m til ældre skiftesten med vidner på høiden af Bedstefaråsen; derfra SO 31 m til ældre skiftefuru på samme ås; derfra samme retning 33 m til en gammel skifteek i sydøstre held af Bedstefaråsen; derfra samme retning 53 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 62 m over Skiftedalen til ældre x i en lav jordfast sten på Skiftedalshaugen; hvilket kors nu opfriskedes; derfra SO 121 m til ældre skiftefuru på Hesthaugen; derfra samme retning 43 m til nu hugget x i berg i jordfladen ved sydostre kant af den offentlige bygdevei; derfra SO til S lidt S 28 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 60 m til ældre x i en langagtig sten; derfra samme retning 61 m til ældre x i søndre kant af en stor stenblbok på Veareshaugen, hvilket kors nu opfriskedes; derfra SO til O lidt S 49 m til ældre x i sydostre kant af en liden berghaug og ca. 4 m fra kanten af bråtet på østre side af Veareshaugen; derfra SO til O 213 m til ældre, nu opfrisket x i toppen af en større sten oppå en berghaug på Buvikbakken; derfra samme retning 28 m til sjøen i Buviken, hvor denne linie ender. - Denne linie skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. - (Tilstede i marken var: fra Grov Ole Pedersen, Ole Andersen, Halvor Østensen og Ingvald Hansen; fra Førland Sten Larsen og Torbjørn Pedersen).

3^{die} skiftelinje mellom gård no 10 Førland (på østre side) og gård no 11 øvre Eskeland (på vestre side) begynner i det punkt i Eskelands- eller Grovelven, hvor 1^{ste} skiftelinie ender, og følger derfra denne elv i sydvestlig hovedretning 270 m til x i en liden mod sydvest vendende bergvæg på elvens østre bred, går derfra SO til S 54 m til x i en bergnab ved østre side af en bæk; derfra OSO lidt S 63 m til x i berg ca. 3 m nord for samme bæk; derfra S 1/2 V 66 m til nu nedsat mærkesten med vidner på vestre side af samme bæk; derfra S 1/2 O 24 m. til x i en liden bergpig i jordskorpen; derfra S 79 m til x i en rund, jordfast sten tæt i samme bæk; derfra S til O 50 m til x i berg på en liden berghaug og ca. 8 m øst for samme bæk; derfra SV til S 1/2 S 69 m til x i berg i jordskorpen; derfra SV 1/2 V 66 m til x i berg på østre kant af en liden, lav berghaug; derfra S til V 34 m til x i lavt berg; derfra S til V 50 m til

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

x i et lidet, mod øst vendende bergnæs; derfra SSV 46 m til x i øvre kant af en liden bergvæg, vendende mod øst; derfra S til O 45 m til x i en jordfast sten, 2 a 3 m nordøst fra myrbækken; derfra S 49 m til x i lavt berg; derfra samme retning 29 m til Førlands bøgjærde, hvor denne linie ender. Samtlige kors ere hugne under liniens sætning i marken. - Denne linie skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. - (Tilstede i marken var: fra Førland Sten Larsen og Torbjørn Pedersen; fra øvre Eskeland Johannes Larsen og Salomon Larsen).

4^{de} skiftelinie mellem gård no 11 øvre Eskeland (på østre side) og gård no 12 nedre Eskeland (på vestre side) begynder i fjeldlinien i kors i samme: "x hugget i en liden, lodret, mod syd vendende bergvæg", går derfra S til O 104 (98) m til x nu hugget i sydøstre ende af en mod vest vendende bergvæg; derfra samme retning 192 m. til x nu hgt. oppe på en liden bergryg; derfra S 58 m til x nu hgt. på øvre kant af et bergbråt på nordre side af Djupedalen; derfra OSO 29 m til x nu hgt. i en stor sten opfor øvre ende af Djupedalen; derfra S 1/2 V 60 m til x nu hgt. i en liden bergvæg ved Djupedalens øvre ende; derfra SV 1/2 S 84 m til x nu hgt. i flad sten i Djupedalen, ca. 2 m øst for bækken; derfra S 1/2 V 43 m til ældre skiftefuru i østre held mod Djupedalens øvre ende. Hertil skifter linien kun mark mellem de tilstødende gårde, medens deres ældre skogskifte forbliver uforandret hertil. Fra sidstnævnte punkt går linien, skiftende såvel skog som mark, SSO 44 m til ældre skiftefuru i Lindalsløipe; derfra S til O 1/2 O 31 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 29 m til stubben af en ældre skiftefuru; derfra samme retning 72 m til ældre skiftefuru; derfra omtrent samme retning 122 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 60 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 76 m til ældre skiftesten; derfra samme retning 75m til ældre skiftesten; derfra samme retning 90 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 88 m til ældre skiftefuru ved Eskelandselvans søndre kant nær Smalevad; derfra samme retning 46 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 40 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 29 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 56 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 25 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 50 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 57 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 35 m til ældre x i øvre Eskelands bøgjærde, hvor denne linie ender. - (Tilstede i marken var: fra øvre Eskeland Johannes Larsen og Salomon Larsen; fra nedre Eskeland Østen Larsen og Hans Salomonsen, den sidste ved faderen Salomon Larsen)

5^{te} skiftelinie mellem gård no 12 nedre Eskeland (på østre og nordre side) og gård no 13 Solhaug (på vestre og søndre side) begynder i Solhaugs bøgjærde, hvor x nu blev hugget i høi, skarp sten 3 m øst for Smaleledet, og går derfra NV 4 m til nu nedsat skiftesten med vidner; derfra V til S lidt S 34 m til

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

nu hugget x i vestre ende af et lidet, lavt bergbråt; derfra NV til N 1/2 N 55 m til ældre skiftesten; derfra samme retning 32 m til stuvnen af ældre skiftefuru; derfra samme retning 126 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning over Sjoarlemyro 113 m til ældre skiftefuru på Kuhaugen; derfra samme retning 217 m igjen over Sjoarlemyro samt bækken og Lundarstølsveien i samme til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 62 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 38 m til nu hugget x i lav, jordfast sten i nordre kant af en stor myr og nedfor et bergbråt. Hertil skifter linien såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. Fra sidstnævnte punkt går linien, kun skiftende mark (idet Solhaug fremdeles beholder skogen nordenfor linien efter de ældre skoggrændser), V til S 1/2 S 78 m til x nu hugget i vestre skrånende flade på en jordfast sten ved vestre ende af sidsnævnte bergbråt; derfra V til S 104 m til x nu hgt. i berg nær et berghjørne i nordostre ende af Ormehaugen ved vestre kant af Kålabergsmyro; derfra V til S 1/2 S 26 m til x nu hgt. i lav, jordfast sten ved vestre ende af et smug i Ormehaugen; derfra SV 1/2 S 67 m til x nu hgt. i en stor jordfast sten ved sydøstre kant af Ormehaugen; derfra VSV 92 m til x nu hgt. i søndre hjørne af en liden bergvæg på nordre side af Skjærgrasmyro; derfra SV lidt V 67 m til nu nedsat skiftesten med vidner på nævnte myr, hvor ældre skogskiftelinie mellem Solhaug og Præsthaug træffes og 5^{te} linie ender. (Tilstede i marken var: fra nedre Eskeland Østen Larsen og Salomon Larsen, den sidste for sønnen Hans; fra Solhaug Torbjørn Olsen).

Nedre Eskeland tillægges eneret til at tage muld i Solhaugs mark i et myrstykke, beliggende i nordøstre vinkel mellem den offentlige bygdevei og Lundarstølsveien og begrændset af disse veie og følgende nu sat linie: Fra skiftesten med vidner ved bygdeveiens nordre side og ca. 48 m østenfor nævnte veivinkels toppunkt går linien NV lidt V 30,2 m til skiftesten med vidner, derfra V til N 23,4 m til skiftesten med vidner, derfra samme retning 14,6 m til skiftesten med vidner ved østre side af Lundarstølsveien og ca. 55 m nordenfor førnævnte veivinkels toppunkt. (tilstede i marken var: fra Solhaug Torbjørn Olsen og Ole Bertelsen; fra nedre Eskeland Østen Larsen og Salomon Larsen, den sidste for sønnen Hans).

6^{te} skiftelinie mellem gård no 12 nedre Eskeland (på nordre side) og gård no 14 Præsthaug (på søndre side) begynder i det punkt, hvori 5^{te} skiftelinie ender og gaar derfra SV til V 1/2 V 89 m til skiftesten med vidner på Skjærgrasmyro; derfra SV til V 102 m til skiftesten med vidner; derfra VSV 117 m til skiftesten med vidner; derfra samme retning 195 m til skiftesten med vidner; derfra SV til V 1/2 V 117 m til skiftesten med vidner i bakkehæld sydvestlig for Skjærgrasmyro; derfra samme retning 45 m til skiftesten med vidner i ældre skogskiftelinie mellem Præsthaug og Haugland, hvor 6^{te} linie ender.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Samtlige skiftemærker ere anbragte nu under liniens sætning. Denne linie skifter kun mark mellem de tilstødende gårde, idet Præsthaug fremdeles beholder sin skog nordenfor efter de ældre skogskifter. (Tilstede i marken fra nedre Eskeland Østen Larsen og Salomon Larsen, den sidste for sønnen Hans; fra Præsthaug Hans Andersen, Ole Pedersen, Hans Hansen og Ole Nilsen, den sidste ved Hans Torbjørnsen).

7^{de} skiftelinie mellem gård no 12 nedre Eskeland (på nordre side) og gård no 15 Haugland (på søndre side) begynder i det punkt, hvori 6^{te} skiftelinie ender, og går derfra SV 1/2 V 51 m til skiftesten med vidner; derfra S til V 1/2 V 30 m til d°; derfra SV lidt V 90 m til d°; derfra V 1/2 N 32 m til d° ved vestre side af en stor skogvei; derfra SV 1/2 V 78 m til d° i sydøstre held af Kværnåsen; derfra V til S 1/2 S 43 m til d° i søndre held af Kværnåsen; derfra samme retning 55 m til x i lavt berg ved en gangsti; derfra samme retning 17 m til Hauglandselven; derfra langs denne elvs nordre bred 53 m til x i en bergvæg ved elven; derfra V lidt S 58 m over elven og opad en bakke på dens søndre side til x i lavt berg i en liden vei; derfra SV 1/2 V 102 m til skiftesten med vidner i nordøstre ende af Stokliåsmyrø; derfra SV 80 m til x i lavt berg på Tjærehjelden (ved sydvestre ende af nævnte myr); derfra samme retning 58 m til x i berg på randen af et lidet bråt; derfra SSV 111 m til skiftesten med vidner ved foden af Skolten; derfra SV til V 1/2 V 47 m til d° i øverste Slævesmuget; derfra SV 53 m til d°; derfra V til S 57 m til x i lavt berg i en skogvei; derfra V 80 m til skiftesten med vidner i ældre skogskiftelinie mod Vatne, hvor 7^{de} linie ender. Samtlige skiftemærker ere anbragte nu under liniens sætning. - Denne linie skifter kun mark mellem de tilstødende gårde, idet Haugland fremdeles beholder sin skog nordenfor linien efter de ældre skogskifter. (Tilstede i marken var: fra nedre Eskeland Østen Larsen og Salomon Larsen, den sidste for sønnen Hans; fra Haugland Anders Andersen, Anders Bårdsen, Jens Olsen og Jakob Jansen ved sønnen Torstein samt Tørres Sørensen Vae ved sønnen Søren)

8^{de} skiftelinie mellem gård no 12 nedre Eskeland (på østre side) og gård no 29 Vatne (på vestre side) begynder i det punkt, hvor 7^{de} skiftelinie ender, og går derfra N 101 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 111 m til stuen af ældre skiftefuru, hvorom 3 stene; derfra NNV 137 m til ældre skiftefuru; derfra lidt vestligere 113 m til den ender i fjeldlinien i "x hugget i skråberg i skoggrænsen mellem Tveite og Vatne", hvor fjeldlinien danner omtrent en ret vinkel. - Denne linie skifter kun mark mellem nedre Eskeland og Vatne, men skifter tillige skog mellem Vatne (på vestre side) og Haugland og nordre Tveite (på østre side). - (Tilstede i marken var: fra nedre Eskeland Østen Larsen

og Salomon Larsen, den sidste for sønnen Hans; fra Vatne Peder Tollefsen, Johannes Johannessen, Ole Jensen, Ole Olsen d.æ. og Tørres Sørensen Vae ved sin søn Søren).

9^{de} skiftelinie mellem gård no 13 Solhaug (på østre side) og gård no 14 Præsthaug (på vestre side) begynner i Præsthaugs østre bøgjærde, hvor x blev hugget i jordfast sten i gjærdet ca. 5 m nordenfor ledet i samme over den offentlige bygdevei, og går derfra nordostlig langs bygdeveiens nordre side 37 m til Lundarstølsveien; derfra nordnordvestlig langs Lundarstølsveiens vestre side 81 m til nu hugget x i berg; derfra NV til V 16 m til ældre skiftefuru på Speglakleivhaugen; derfra NNV 76 m til ældre x i sten; derfra NV lidt V 77 m til ældre x oppå en bergkult, hvilket kors nu opfriskedes; derfra NV til V 68 m til nu nedsat skiftesten med vidner i myr nær Lundarstølsveiens vestre side; derfra NV 1/2 V 68 m til nu hugget x i lavt berg ved foden af Præsthaughøgehaugen; derfra NV til N 63 m til nu hugget x i en liden bergvæg (tæt opfor et ældre kors, som var lidet synligt); derfra NV 23 m til ældre skiftesten med vidner på Jonshålehaugen; derfra NV 1/2 V 84 m til ældre skiftesten på øvre kant af Tussehaldet; derfra N.V. til N 58 m til ældre skiftefuru; derfra N til V 1/2 V 75 m til ældre x i berg; derfra NNV 110 m til ældre skiftesten med vidner i nordre held af Dyråsen; derfra lidt nordligere 36 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 84 m til ældre x i sten; derfra NNV lidt V 65 m til ældre skiftefuru i Skjærgrasmyro; derfra NV til N 1/2 N 47 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 98 m til ældre d^o også i Skjærgrasmyro; derfra samme retning 128 m til den skiftesten på samme myr, hvori 5^{te} skiftelinie ender og 6^{te} skiftelinie begynner og hvori også nu 9^{de} skiftelinie ender. - Denne linie skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. Dog skal Præsthaug fremdeles beholde den nuværende og fremtidige skog, som den hidtil har haft søndenfor sit gamle skogskifte søndenom den offentlige bygdevei på den såkaldte Lauvhaugen. - (Tilstede i marken var: fra Solhaug Ole Bertelsen og Torbjørn Olsen; fra Præsthaug Ole Pedersen, Hans Andersen, Hans Hansen og Ole Nielsen).

10^{de} skiftelinie mellem gård no 14 Præsthaug (på østre side) og gård no 15 Haugland (på vestre side) begynner i den skiftesten, hvori 6^{te} skiftelinie ender og 7^{de} skiftelinie begynner, og går derfra SO til S 100 m til ældre skiftefuru; derfra SSO 80 m til ældre x i lavt berg i jordskorpen; derfra samme retning 8 m til ældre skiftefuru; derfra S til O 1/2 O 52 m til ældre x i berg og tæt ved en ældre skiftefuru, hvilket kors nu opfriskedes; derfra SSO lidt O 182 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 110 m til stuen af ældre skiftefuru; derfra S til O 20 m til ældre d^o i vestre held af Ellingshaugen; derfra samme retning 64 m til ældre d^o på nævnte haug; derfra SO til S 1/2 S 37 m til ældre d^o; derfra samme retning 63 m til ældre skiftesten med vidner på vestre kant af Kvædnehaugen; derfra omtrent

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

SSO 80 m til nu mærket skiftefuru på søndre kant af samme haug; derfra samme retning 99 m til nu nedsat skiftesten med vidner på vestre kant af Furuhaugen; derfra SSO lidt O 27 m til nu hugget x i stor, jordfast sten; derfra SO til S 67 m til ældre x i flad sten lige ved nordre hjørne på Hauglands bøggærde og derfra samme retning til dette garhjørne, hvor denne linie ender. Denne linie skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. - (Tilstede i marken var: fra Præsthaug Ole Pedersen, Hans Andersen, Hans Hansen og Ole Nielsen; fra Haugland Jakob Jansen, Anders Andersen og Jens Olsen).

11^{te} skiftelinie mellem gård no 15 Haugland (på østre side) og gård no 29 Vatne (på vestre side) begynder i den skiftesten, hvori 7^{de} skiftelinie ender og 8^{de} skiftelinie begynder og følger derfra det ældre skogskifte mellem de samme gårde gennem følgende ældre skiftepunkter: S 40 m til skiftefuru; derfra s.r. 172 m til stuv af d^o på nordkanten af Høgabråtet; derfra s.r. lidt østligere 156 m til skiftefuru, hvori nu huggedes x; derfra S til O 1/2 O 84 m til d^o, 2 m syd for en skogvei; derfra omtrent s.r. 20 m til d^o; derfra omtr. s.r. 27 m til d^o; derfra omtr. s.r. 80 m til d^o på kanten af bråtet ved nordre bred af Tverelven; derfra s.r. 45 m over Tverelven til d^o; derfra omtr. s.r. 100 m til d^o; derfra s.r. 28 m til bøggærdet om Vad, hvor denne linie ender. - Denne linje skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. (Tilstede i marken var: fra Haugland kun Tørres Sørensen Vae ved sønnen Søren; fra Vatne Peder Tollefsen, Johannes Johannessen, Ole Jensen og Ole Olsen d.æ. samt nævnte Tørres Vae, som også hører til Vatne). (Det anvendte "s.r." betyder "samme retning").

Kommissionen opløses idag for igjen at sammentræde 1^{ste} n.m.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 15 juni var kommissionen samlet i Knud Olsens hus på gård Horneland i Stord. Den bestod af dens undertegnede faste medlemmer og har været samlet siden den 1^{ste} d.m. og i denne tid beskæftiget med sætning af skiftelinier i Stord og hvad dermed står i forbindelse.

Følgende skiftelinier ere fastsatte i marken således:

12^{te} skiftelinie mellem gård no 46 Horneland (på vestre, nordre og østre side) og gård no 48 Birkeland (på modsatte side) begynder i Tømmerviks nordøstre bøggærde 2 m nedenfor et x, som nu blev hugget i et mod sydvest vendende bergnæs; går derfra i hovedretning OSO efter foden af det fordetmeste selvgjærdende bråtlags bøining 48 m til x hgt. i en bergvæg ved dens fod; derfra omtrent O til N 17 m til x hgt. i søndre væg af et bergnæs; derfra i hovedretning SO 100 m til x hgt. i

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

en liden, lodret bergflade, vendende mod sydvest; derfra i hovedretning OSO 58 m til x hgt. i en stor, jordfast klippeblokk; derfra i hovedretning O til S 56 m til x hgt. i en noget udoverhængende bergvæg, vendende mod vest (på øvre kant af samme bergvæg findes ældre x i skogskiftet mellem samme gårde); derfra i hovedretning O 60 m til x hgt. i foden af et skråberg; derfra O over en myr 89 m til x hgt. i nordre ende af en liden bergvæg i begyndelsen af et nyt bråtlag; derfra i hovedretning SSO-lig efter foden af dette bråtlags bøininger 69 m til x hgt. i sydøstre ende på dette bråtlag. Hertil skifter linien kun mark, men ikke skog. Fra sidstnævnte punkt går linien, skiftende såvel skog som mark, O 1/2 S 67 m til x hgt. i en lav, jordfast sten; derfra NO til O 39 m til x hgt. i en lav, jordfast, langagtig sten; derfra NO 1/2 N 46 m. til x i søndre ende af en stor, jordfast klippeblokk; derfra NO 89 m til x i en lav, jordfast sten i jordfladen; derfra NO til O 37 m til nu nedsat skiftesten med vidner i vestre kant af Birkelandsløken; derfra NO til N lidt N 93 m til x i en jordfast sten nedfor et bråtlag, som vender mod nordvest; derfra NO til O 88 m til skiftesten med vidner i sydvestre kant af Kuslettene; derfra NO 1/2 O 31 m til skiftesten med vidner på en liden haug på Kustlettene; derfra NO til N 114 m til x i en stor, jordfast sten på vestre kant af en stor skogvei; derfra (videre på vestre side af samme skogvei) N til V 23 m til x i en jordfast sten; derfra N til O 1/2 O 48 m til x i en jordfast sten; derfra N til O 27 m til x i en jordfast sten lige i jordfladen; derfra SO til O 1/2 O tvers over skogveien 5 m til x i en stor, flad jordfast sten i jordfladen; derfra (videre på skogveiens østre side) N til O 30 m til x i en berghump; derfra N 29 m til x i en liden bergflade; derfra NO til N 29 m til skiftesten med vidner; derfra NV til N tvers over samme skogvei 4 m til x i en sten i bøggjærdet om Hatland, lige ved et led i samme; følger så dette bøggjærde i nordlig hovedretning 97 m til x i en sten i samme gjærde; går derfra O til S tvers over førnævnte skogvei 4 m til ældre x i berg ved veiens østre side; derfra O 1/2 S 31 m til ældre x i lavt berg, nu opfrisket; derfra SO til O 1/2 O 72 m til ældre skiftesten i en myr; derfra S til O 1/2 O 34 m til ældre skiftesten med vidner; derfra SO til O 1/2 O 32 m til ældre x i en jordfast sten i grønsværet; derfra SO til O 82 m til nu nedsat skiftesten med vidner ved vestre side af den offentlige bygdevei; derfra omtrent SSO langs denne veis vestre side 66 m til det nordre hjørne på Birkelands bøggjærde (tilstede i marken hertil var fra Horneland Nils Ånensen og Ole Mikkelsen; fra Birkeland Johannes Madsen); følger så dette bøggjærde 689 m rundt østre side af Birkelands indmark til det søndre hjørne af bøggjærdet; går derfra (følgende det gamle skifte mod det såkaldte Hornelandsnæs) i sydvestlig retning langs et ældre gjærde 123 m til det ender på øvre kant af et steilt bergbråt, idet x nu blev hugget i foden af dette bråt ret ned for gjærdets ende; derfra efter øvre kant af bråtet i omtrent nordvestlig hovedretning 102 m til x nu hugget i bråtvæggen; derfra SV 1/2 V langs ældre gjærde over Stegamyro 35 m til x nu hgt. i nordøstre ende af et bergbråt; derfra efter dette

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

bergbråts øvre kant i sydvestlig hovedretning 32 m til x nu hgt. i bråtets sydvestre ende; derfra VSV 65 m etter et ældre gjærde til x nu hgt. i en liden bergflade; derfra efter øvre kant af et nyt bergbråt først i vestlig og derpå sydvestlig hovedretning 136 m til x i bråtets sydvestlige ende, hvor nordøstre ende af bøjgrædet om Grundevik træffes og denne linie ender. (Tilstede i marken fra sidste angivelse og hertil var fra Horneland Knud Olsen og fra Birkeland Johannes Madsen).

Angående Hornelands benyttelse af skogvei over Birkelandsløken og videre fastsættes følgende: Horneland må ikke komme sydvest for en linie, som går fra nu hugget x i berg vest for Løkesmuget ved bækkens udløb i Løken S 1/2 O 44² m til en nu nedsat mærkesten med vidner ved vestre kant af den over Løken oparbejdede kørevei, og herfra skal kun denne kørevei benyttes videre sydover (over Løkereset) til den fra Løkestemmen kommende bæk skjærer veien; derfra og videre sydvestover til tømmerveien (til Litletømmerviken) tager af mod nordvest fra den arbejdede kørevei ved et bergnæs skal Horneland have ret til at benytte såvel den arbejdede vei som de markflader, der ligger på veiens sydøstre side mellem denne og de små bråtlag ned til Grindeviks bøjgærde; dog må tømmer og andre skogprodukter ikke oplægges på den arbejdede vei, men kun på nysnævnte markflader og på den nordligste del af Løken ovenfor den foran beskrevne linie. Horneland er berettiget til at udbedre den arbejdede vei på Løkereset, så den bliver bekvemmere for kørsel, og i denne udbedring skal Birkeland bidrage med 1/4. I den arbejdede veis vedligeholdelse bidrager Horneland med 3/4 og Birkeland med 1/4 - fra et x, nu hugget ved veiens nordøstre side 185 m (målt langs veien) ovenfor (nordøstlig for) den nedsatte mærkesten og så langt som Horneland er berettiget til at benytte veien. Begge gårde ere berettigede til at begjære veien vedligeholdt og til at udføre arbeidet dermed på den forsømmelige gårds bekostning efter 8 dages varsel og at søge erstatning for dette arbejde efter gjældende lov. (Tilstede i marken var fra Horneland Nils Ånensen og fra Birkeland Johannes Madsen). - (Nielsens dissens: se efter 15^{de} linie)

13^{de} skiftelinie mellem gård no 52 Digernæs (på søndre side) og gård no 55 Valvatne (på nordre side) begynder i x nu hugget i en sten ved østre side af Krokekjødns udløb, (ret over for enden af gjærdet mellem Digernæs og Otterøens mark) og går derfra omtrent SO til S 47 m til x i berg i øverste rand af bergbråtet på Djupedalens nordside; derfra OSO 69 m til ældre skiftefuru; hvori nu huggedes kors; derfra omtr. samme retning 22 m til ældre skiftefuru, nu korset; derfra O 92 m til ældre skiftefuru, nu korset; derfra omtrent samme retning 112 m til ældre skiftefuru, nu korset, hvor denne linie ender. Denne linie skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. (Tilstede i marken var fra Digernæs Tørres Halvorsen og Bengt Bengtson; fra Valvatne Peder Andersen ved sønnen Andreas.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Det var efter parternes ønske at linien trods gjærdeforhold blev sat oppe på bråtkanten og sammenfaldende med det ældre skogskifte).

14^{de} skiftelinie mellem gård no 52 Digernæs (på vestre side) og gård no 46 Horneland (på østre side) begynder i den skiftefuru, hvori 13^{de} linie ender, og går derfra S til V lidt V 228 m nedad bergbråtet og over Djupedalen til ældre skiftefuru som nu blev korset; derfra S til V 95 m til ældre skiftefuru, nu korset; derfra samme retning lidt østligere 105 m til ældre skiftefuru i nordre kant af Grorahaugen; derfra samme retning 187 m til ældre skiftefuru i nordøstre kant af Høgehaugen; derfra samme retning 159 m til ældre skiftefuru på høiden af Skiftehaugen; derfra samme retning 55 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 60 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning lidt vestligere 42 m til ældre x i fladt berg i jordfladen; derfra S til V 1/2 V 59 m over den offentlige bygdevei til nu nedsat skiftesten med vidner; derfra S 1/2 V 57 m til ældre skiftefuru, som nu blev korset; derfra SSV 78 m til nu hugget x i en liden bergvæg, som vender mod nordvest (ret under en ældre skiftefuru oppe på bergvæggens kant) på søndre side af Jensavebakken; derfra samme retning 102 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 29 m til ældre x i berg, nu opfrisket; derfra samme retning 27 m til Tømmerviks bøjærde, hvor denne linie ender. Den skifter såvel skog som mark mellem de tilstødende gårde. (Tilstede i marken var fra Digernæs Tørres Halvorsen og Bengt Bengtson; fra Horneland Knud Olsen ved broderen Mikkel, Ole Mikkelsen ved sin dreng Gunder Halvorsen og Nils Ånensen ved sønnen Ole. Det var efter parternes eget ønske at det ældre skogskifte blev fulgt også som markskifte trods kartberegning og gjærdeforhold, hvormed de var bekjendt).

15^{de} skiftelinie mellem gård no 46 Horneland (på søndre side) og gård no 55 Valvatne (på nordre side) begynder i den skiftefuru, hvori 13^{de} linie ender og 14^{de} linie begynder, og går derfra - skiftende såvel skog som mark - O til S lidt S 84 m til x nu hugget i fladt berg oppe på bråtet på nordre side af Djupedalen; derfra samme retning 84 m til ældre skiftefuru, som nu blev korset, derfra samme retning 34 m til ældre skiftefuru, nu korset; derfra samme retning over Håledalen 95 m til ældre skiftefuru på Øspåsen; derfra samme retning lidt sydligere 112 m til ældre skiftefuru fremdeles på Øspåsen; derfra samme retning lidt østligere 102 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 76 m over en myrarm til ældre skiftefuru; derfra samme retning 57 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 37 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 29 m til ældre skiftesten med vidner; derfra O 1/2 S til ældre skiftesten med vinder; derfra samme retning 53 m til ældre x, nu opfrisket, i et lidet bergnæb tæt ved en skogvei mellem Hatland og Valvatne og i østre ende af Øspåsen; derfra O 1/2 N 68 m. til nu korset skiftefuru på en holme i en myr; derfra samme retning 88 m til ældre x i et mod

vest vendende bergnæs i vestre ende på Skiftehaugen; derfra samme retning 37 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 52 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 58 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 49 m til ældre x, nu opfrisket, i nordre ende på en stor klippeblok på Meakjødnhaugen, hvor denne linie ender. (Tilstede i marken var fra Horneland Ole Mikkelsen, Nils Ånensen og Knud Olsen, den sidste ved broderen Mikkell; fra Valvatne Peder Helgesen og Peder Andersen, den sidste ved sønnen Andreas).

Kommissionen oppløses idag for igjen at sammentræde 20^{de} d.m.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Ad 12^{te} skiftelinie. Nielsen stemte for, at linien (Horneland - Birkeland) fra dens utgangspunkt hen til "x hgt. i en noget udoverhængende bergvæg, vendende mod vest", sættes efter skogskiftet, idet han i nærværende tilfælde ikke fandt overveiende grund til at sætte linien slig, at en gård kom til at eie skogen og en anden gård marken.

Tharaldsen og Sundnæs have stemt for den satte linie hovedsagelig av hensyn til de gode gjærdeforhold, hvor den står, hvilken omstændighed her såvel som andetsteds berettiger til at afvige fra de ældre skogskifter selv om ikke beregningerne nødvendiggjør det. I nærværende tilfælde har forøvrigt Horneland beholdt skog i Birkelands mark og Birkeland omvendt i Hornelands mark omtrent lige meget.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 23 juni holdt kommissionen møde i Peder Helgesens hus på gård søndre Tveite i Stord efter forudgående tilsigelse til opsiderne på gårdene Lervik, søndre Tveite, Høiland, Langeland, Eldøen, Horneland, Valvatne, øvre Lillebø, nedre Lillebø, Kanneteig, Stue, Lønning, Vatne, øvre Økland, Isdal og Dale til diskution af skiftelægningen mellem disse gårde. På grund af at efter bonitering og beregning væsentlig de 3 nedre gårde Eldøen, Langeland og Høiland har betydeligt forliden mark inden sine skoggrændser og de 3 øvre gårde øvre Økland, Isdal og Dale samt Lervik har formeget mark inden sine skoggrændser, medens flere mellemliggende gårde (såsom nedre Lillebø, Kanneteig, Stue samt søndre Tveite) har omtrent inden sine skoggrændser den mark, de have ret til, - så er 4 principper for udskiftingen mulige: 1) De 3 nedre gårde kunne tildeles mark af de tilstødende mellemgårde og disse igjen erstatning af de øvre gårde inden disses skog. 2) De 3 nedre gårde kunne tildels mark direkte i de øvre gårdes skoggrændser og de mellemliggende gårde beholde sine

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

skovgrændser også som markskifter. 3) De 3 nedre gårde kunne tildeles beitningsret i de øvrige gårdes mark. 4) De 3 nedre gårde kunne tildeles erstatning i forøget fjeldbeitningsret medens de 3 øvre gårde må afstå endel af sin fjeldbeitningsret.

Disse 4 principper blev sat under diskution.

Følgende opsiddere vare fremmødte: fra Lervik Jens Reinertsen; fra søndre Tveite Peder Eriksen og Peder Helgesen, den sidste ved Erik Rasmussen; fra Høiland Ole Nilsen, Ole Olsen d.æ. og sønnen Ole Olsen d.y; fra Langeland Hans Johannesen ved sønnen Lars; fra Eldøen Reinert Jensen, Arne Larsen og Helle Dahl; fra Horneland Nils Ånensen, Knud Olsen og Ole Mikkelen; fra Valvatne Peder Andersen; fra øvre Lillebø ingen; fra nedre Lillebø Knud Jensen; fra Kanneteig Peder Godskalksen, Fredrik Olsen og Berge Borrevik; fra Stue Peder Larsen; fra Lønning Peder Mikkelsen; fra Vatne Ole Olsen, Ole Jensen og Peder Tollefsen; fra øvre Økland Ole Tollefsen og sønnen Tollef, Hans Olsen og Lars Absalonsen; fra Isdal Anfind Ingvaldsen; fra Dale Sæbjørn Asbjørnsen og Bård Asbjørnsen.

Efter forudgående diskution erholdtes følgende endelige erklæringer, dog med forbehold af klageret: Fra Lervik: skoggrænsen ønskes bibeholdt så meget som muligt som markskifte mod at reduktion af gårdens fjeldbeiteret sker. Fra søndre Tveite: princip no 4 ønskes, idet gården er villig til at renoncere på noget af sin fjeldret for at få dette princip gennemført. Fra Høiland: princip no 4 kan antages, såvidt ikke tilstrækkelig mark kan erholdes af Lerviks overskud. Fra Langeland: for princip 4. Fra Eldøen: kunde gå med på at tage kun halvdelen af sin manglende mark inden nabogårdens skoggrændser og for den øvrige del tillæg i fjeldbeite. Fra Horneland: som søndre Tveite. Fra Valvatne intet, idet Peder Andersen var gået. Fra nedre Lillebø som søndre Tveite. Fra Kanneteig: ligeså. Fra Stue: for princip no 2. Fra Lønning: for princip no 2. Fra Vatne: for princip no 4. Fra øvre Økland: for princip no 4. Fra Isdal: ligeså. Fra Dale: ligeså, dog at den halve fjeldret forbeholdes Dale; ellers ønskes en kombination af princip no 2 og no 4.

De gårde, som have udtalt sig for princip no 4, ønske også dette princip anvendt i andre tilfælde, hvor mindre differancer mellem formeget eller forlidet mark inden gardenes skoggrændser finde sted end i de anførte 3 større tilfælde.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 28 juni var kommissionen samlet i Ole Mikkelsens hus på gård Horneland i Stord efter forudgående tilsigelse til gårdene Birkeland, Valvatne og Digernæs til behandling af samme

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

spørsmål som i mødet 23 ds. Fra Birkeland mødte Johannes Madsen, fra Valvatne mødte Peder Andersen og Peder Helgesen, fra Digernæs mødte Tørres Halvorsen og Bengt Bengtson. Samtlige mødende tiltrådte det nævnte princip no 4 og erklærte sig villige til at renoncere på en del af sine gårdes fjeldbeiteret efter kommissionens skjøn til bedste for dette principis gjennomførelse.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 9 juli var kommissionen, bestående af dens faste medlemmer, samlet i formandens hus på Lervik i Stord. Kommissionen har været i virksomhed fra 20 juni sidstleden med forberedelse og fastsættelse af efterfølgende skiftelinier og dertil afholdt flere møder med lodeiere, hvoraf de endelige ere de under 23 og 28 juni sidstleden protokollerede.

16^{de} skiftelinie mellem gård no 46 Horneland (på søndre side) og gård no 43 Langeland (på nordre side) begynder i det kors, hvori 15 linie ender, og går derfra O til S 71 meter til nu hugget x oppe i et bergnæs ved Mekjødn; derfra samme retning ca. 8 m ned i Mekjødn; derfra i østlig hovedretning langs Mekjødns søndre bred 206 m til en nu nedsat stake ved kjønnets østre ende, hvor denne linie ender. Denne linie skifter såvel skog som mark. (Tilstede i marken var fra Langeland Hans Johannessen ved sønnen Lars; fra Horneland Ole Mikkelsen, Knud Olsen ved broderen Mikkell, Nils Ånensen ved sønnen Ole).

17^{de} skiftelinie mellem gård no 46 Horneland (på vestre side) og gård no 44 Eldøen (på østre side) begynder i det punkt, hvori 16 linie ender, og går derfra SO 1/2 S 35 m til x i en liden bergvæg; derfra samme retning 72 m til skiftesten med vidner; derfra samme retning 70 m til skiftesten med vidner i en mod nord heldende bakke; derfra samme retning 94 m til skiftesten med vidner; derfra samme retning 122 m til skiftesten med vidner oppe på en haug (en af Grønhaugene); derfra samme retning 72 m til skiftesten med vidner på en haug ved nordre ende af en myr; derfra samme retning 56 m til skiftesten med vidner på en flade mellem to myre; derfra samme retning 67 m til skiftesten med vidner i øvre kant af en mod sydost heldende bakke og 9 m sydost for en tømmervei; derfra samme retning 71 m til x i en liden bergvæg ved vestre kant af Munkedigsmyro; derfra samme retning 92 m til x i en furu 3 m sydsydost for den offentlige bygdevei; derfra samme retning 50 m til skiftesten med vidner i Storemyro; derfra samme retning 70 m til x oppe på en rundagtig, jordfast sten på vestre ende af Trollehaugen; derfra samme retning 45 m til skiftesten med vidner; derfra samme retning 42 m til x i jordfast sten i gjærdet om gården Kåreviks udmark, hvor denne linie ender i ydergrænsen. -

Samtlige skiftemærker ere anbragte nu ved liniens sætning i marken. - Denne linie skifter kun mark

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

mellem de tilstødende gårde, idet gård Horneland beholder sin skog efter det gamle skogskifte i Eldøens mark. (Tilstede i marken var fra Horneland de samme som ved 16 linie, fra Eldøen Reinert Jensen og Helle Dahl).

Som følge af at Knud Olsens brug i Horneland har ved den nu satte 17^{de} skiftelinie fået endel af sin skog i Eldøens mark kan ved en eventuel offentlig udskiftning af gård Horneland nævnte brug gives erstatning efter skjøen hos de andre brug i Horneland for denne ulempe.

Gårdene no 47 Hatland, no 50 Grindevik og no 49 Hornelandsvåg ere lagte i gruppe med gård Horneland, hvorfor skiftelinierne no 12, 14, 15, 16 og 17 også gjælde disse gårde.

18^{de} skiftelinie mellem gård no 44 Eldøen (på søndre side) og gård no 43 Langeland (på nordre side) begynder i det punkt, hvori 16 linie ender og 17 linie begynder, og går derfra N til O 19 m til nu nedsat stake ved Mekjødns østre ende og 15 m fra søndre side af den offentlige bygdevei; derfra O 1/2 S 95 m til nu nedsat skiftesten med vidner i en myr; derfra samme retning 50 m til ældre skiftefuru (mellem Langelands og Hornelands skog); derfra samme retning, lidt sydligere, 29 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 30 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 59 m til nu nedsat skiftesten med vidner i en myrkant; derfra samme retning 56 m til nu hugget x i berg under grønsværet på en bakkekant; derfra samme retning 74 m til nu sat skiftesten med vidner; derfra samme retning 70 m til d° d°; derfra samme retning 53 m til d° d°; derfra samme retning 49 m til d° d°; derfra samme retning 50 m til nu hugget x i fladt berg i jordfladen; derfra samme retning 42 m til nu sat skiftesten med vidner (6 m vest for en skogvei); derfra samme retning 67 m til nu sat skiftesten med vidner; derfra samme retning 92 m til d° d°; derfra samme retning 61 m til d° d° (6 m øst for en bæk); derfra samme retning 82 m til nu hugget x i fladt berg i jordfladen ved sammenstødet af bøgjærderne om gård Langeland og pladset Træet (eller Birkelund), som tilhører gård Eldøen, hvor linien ender i ydergrænsen. - Denne linie skifter kun mark mellem de tilstødende gårde, idet Langeland beholder sin skog også på søndre side af linien efter det gamle skogskifte. (Tilstede i marken var fra langeland Hans Johannessen ved sønnen Lars; fra Eldøen Arne Larsen, Reinert Jensen ved Søren Jensen, Helle Dahl ved broderen Andreas).

19^{de} skiftelinie mellem gård no 43 Langeland (på den østlige side) og gård no 55 Valvatne (på den vestlige side) begynder i det kors, hvori 15 linie ender og 16 linie begynder, og går derfra N til O 1/2 O skjærende den offentlige bygdevei 99 m til skiftesten med vidner på en haug; derfra samme retning 47 m til d°; derfra samme retning 52 m. til d° på en haug; derfra samme retning 104 m til d°; derfra

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

samme retning 55 m til x i fladt berg i jordfladen, skrånende lidt mod syd; derfra samme retning 75 m til skiftesten med vidner; derfra samme retning 89 m til d°; derfra samme retning 133 m til d°; derfra samme retning 89 m til d° (1 1/2 m nord for en mosgroet klippeblok); derfra samme retning 71 m til d° (3 m øst for en bæk); derfra samme retning 71 til d° i hellingen mod Røirkjødn; derfra samme retning 61 m til d° ved Røirkjødns søndre bred; derfra langs denne bred 109 m til x i et bergnæs ved samme kjødn, kaldet Trættehaugsnåvo, hvor denne linie ender. Denne linie skifter kun mark, idet gård Valvatne beholder sin skog østenfor linien i Langelands mark. - Samtlige skiftemærker ere anbragte nu under liniens sætning i marken. - (Tilstede i marken var fra Langeland Hans Johannessen ved sønnen Peder; fra Valvatne Peder Andersen og Peder Helgesen).

20^{de} skiftelinie mellem gård no 43 Langeland (på den sydvestre side) og gård no 42 søndre Tveite (på den nordøstre side) begynder i det kors, hvori 19 linie ender, og går derfra i hovedretning O til S efter bergdraget 25 meter til nu hugget x i en liden bergflade; derfra O til S 131 m til nu korset ny skiftefuru i Røirkjøndalen; derfra O 1/2 S 160 m til nu sat skiftesten med vidner i samme dal; derfra SO til S 110 m til ældre skiftefuru i samme dal; derfra SO 1/2 S 75 m til ældre d° i samme dal; derfra samme retning 68 m til ældre d° i samme dal; derfra omtrent samme retning 61 m til ældre do i et bakkehæld paa østre side af samme dal; derfra samme retning 36 m til ældre d°; derfra samme retning 30 m til ældre d°; derfra samme retning 60 m til ældre d°; derfra omtrent samme retning 51 m til ældre skiftesten med vidner i en bakke ved nordøstre ende af Skjebhaugvandet; derfra samme retning 53 m til ældre d° m.vd. oppe på kanten af en brat bakke ved samme ende af samme vand; derfra samme retning 38 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 113 m til ældre skiftesten m.vd. nordom Råhaugen; derfra samme retning 111 m til ældre skiftefuru i sydvestre ende af Jonshaugen; derfra SO til S 25 m til ældre skiftesten m.vd. i søndre held af Jonshaugen; derfra samme retning 31 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning, dog lidt østligere, 37 m til ældre skifteten m.vd; - derfra samme retning 51 m til det punkt i ydergrænsen, hvor bøgjærderne om Langeland og søndre Tveite samt skiftegjærdet mellem disse gårdes indmarker støder sammen. - Denne linie skifter såvel skog som mark. (Tilstede i marken var fra Langeland Hans Johannessen ved sønnen Lars; fra Tveite Peder Eriksen og Peder Helgesen, den sidste ved Erik Rasmussen).

21^{de} skiftelinie mellem gård no 42 søndre Tveite (på østre side) og gård no 55 Valvatne (på vestre side) begynder i det punkt (kors), hvori 19 linie ender og 20 linie begynder, og går derfra N til O 56 meter til ældre skiftefuru; derfra samme retning 37 m til ældre d°; derfra samme retning 136 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 109 m til ældre d° på Rondabeten; derfra samme

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

retning 62 m til ældre d°; derfra samme retning 43 m til nu sat skiftesten med vidner (ved en ældre skiftefuru, som nu var nedfalden); derfra omtrent samme retning 63 m til nu sat skiftesten m.vd. ved sydvestre ende af Morkjødn, hvor denne linie ender. Denne linie skifter såvel skog som mark. (Tilstede i marken var fra Tveite Peder Eriksen og bruger Erik Rasmussen; fra Valvatne Peder Andersen og Peder Helgesen, hvilken sidste tillige er eier af brug i Tveite).

22^{de} skiftelinie mellem gård no 55 Valvatne (på den vestlige side) og gård no 34 nedre Lillebø (på den østlige side) begynder i det punkt (skiftesten), hvori 21 linie ender, og går derfra i nordvestlig hovedretning 67 meter langs Morkjødns vestre bred til nu sat skiftesten med vidner ved kjødnets bred; derfra NV til N lidt N 57 m til ældre skiftesten med vidner i Kraketeigen; derfra NNV 50 m til ældre d° m.vd.; derfra samme retning 49 m til ældre d° m.vd. i toppen af Kraketeigåsen; derfra omtrent samme retning 105 m til ældre d° m.vd.; derfra N 1/2 V 74 m til ældre d° m.vd.; derfra samme retning 63 m til ældre d°; derfra samme retning 16 m til ældre d°; derfra samme retning 20 m til Storevandet i Skiftevikken. Denne linie skifter skog og mark. (Tilstede i marken var fra Valvatne Peder Andersen og Peder Helgesen; fra nedre Lillebø Johannes Rasmussen og Knud Jensen).

23^{de} skiftelinie mellem gård no 42 søndre Tveite (på den sydlige side) og gård no 34 nedre Lillebø (på den nordlige side) begynder i det punkt (skiftesten), hvori 21 linie ender og 22 linie begynder, og går derfra langs Morkjødns søndre bred i nordostlig hovedretning 354 meter til ældre skiftefuru ved vandkanten; derfra SO til O lidt O 47 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 59 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning, dog lidt nordligere, 52 m til nu sat skiftesten m.vd. ved Rævereilet!! (ved en ældre skiftefuru, som nu er udgaaet); derfra O til N lidt O 15 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 43 m til ældre d°; derfra samme retning 90 m til ældre d° ved Madsemyro; derfra samme retning 36 m til ældre d°; derfra samme retning 31 m til ældre d°; derfra samme retning 37 m til ældre d°; derfra samme retning 36 m til ældre d°; derfra samme retning 58 m til ældre d°; derfra samme retning 19 m til ældre d°; derfra samme retning til ældre skiftesten m.vd. ved en skogvei i dalen ved vestre ende af Landåsen, hvor denne linie ender, skiftende såvel skog som mark. (Tilstede i marken var fra nedre Lillebø Johannes Rasmussen og Knud Jensen; fra Tveite Peder Eriksen og bruger Erik Rasmussen for Peder Helgesen).

24^{de} skiftelinie mellem gård no 42 søndre Tveite (på den vestlige side) og gård no 41 Høiland (på den østlige side) begynder i det punkt (skiftesten), hvori 23 linie ender, og går derfra S 1/2 O 150 m til ældre x i en liden overgroet berghaug; derfra S 72 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

retning 39 m ned til nordre ende af Landåsvandet; derfra sydlig gjennom dette vand 320 m til ældre skiftesten m.vd. ved samme vands søndre ende; derfra SSO lidt S 50 m til ældre d°; derfra samme retning 24 m til ældre d°; derfra SO 1/2 S 24 m til stuvnen af en ældre skiftefuru; derfra samme retning 37 m til ældre skiftesten m.vd. på nordvestre ende af Vahaugen; derfra samme retning 39 m til ældre d° på Vahaugen; derfra SO lidt O 31 m til ældre d° på sydøstre kant af Vahaugen; derfra samme retning 70 m til nu sat skiftesten m.vd. ved nordvestre bred af Tveitevandet; følger så dette vands bred i vestlig hovedretning 265 m til søndre Tveites bøgjærdes ende i dette vand, hvor ydergrænsen træffes. Denne linie skifter både skog og mark. (Tilstede i marken var fra Tveite Peder Eriksen og brukeren Erik Rasmussen for Peder Helgesen; fra Høiland Ole Nilsen og Ole Olsen d.æ.)

25^{de} skiftelinie mellom gård no 41 Høiland (på den sydlige og vestlige side) og gård no 38 Lervik (på den nordlige og østlige side) begynner i ydergrænsen i ældre x (nu opfrisket) i jordfast klippeblok i stengjærdet om nordre Bjellands udmark (77 m sydvestlig for det punkt, hvori Lerviks bøgjærde støder op i samme) og går derfra V 1/2 N 78 m til ældre skiftefuru på Saghaugene; derfra samme retning 66 m til ældre d° på d°; derfra samme retning, dog lidt S, 45 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning 56 m til ældre skiftefuru (ret i syd for stemmuren); derfra samme retning 44 m til ældre x i lavt berg (nu opfrisket) 7 m syd for en skogvei; derfra samme retning, dog lidt N, 98 m til nu hugget x i berg i jordfladen i en mod stemvandet heldende bakke; derfra samme retning 47 m til ældre x i jordfast sten; derfra N til V over vestligste ende af stemvandet 67 m til nu hugget x i en flad, jordfast klippeblok; derfra samme retning over den offentlige bygdevei 91 m til nu sat skiftesten med vidner på søndre held af Tømmerleite; derfra samme retning 50 m til d° d° m.vd. oppe på Tømmerleite; derfra samme retning 107 m til nu hugget x i fladt berg på Lyhaugen; derfra samme retning 66 m til nu sat skiftesten m.vd. i Lybrækko; derfra samme retning 123 m til d° d° m.vd.; derfra samme retning 105 m til nu anbragt x i ældre skiftefuru mellom Lerviks og Lønnings skog, hvor denne linie, skiftende såvel skog som mark, ender. Den standskog, som Lervik nu har vestom den nu satte linie i Høilands mark, skal Lervik udhugge inden 8 år fra storskiftets ikrafttræden; efter udløbet af den frist falder gjenstaaende skog til grundeieren. (Tilstede i marken var fra Høiland Ole Nilsen og Ole Olsen d.æ. ved sønnen Ole; fra Lervik Jens Reinertsen).

26^{de} skiftelinie mellom gård no 38 Lervik (på den sydlige side) og gård no 37 Lønning (på den nordlige side) begynner i den ældre skiftefuru, hvori 25 linie ender, og går derfra O 62 meter til nu sat skiftesten med vidner; derfra samme retning 61 m til ældre skiftefuru; derfra omtrent samme retning 120 m til nu sat skiftesten m.vdn.; derfra samme retning 108 m til ældre skiftefuru; derfra samme

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

retning 138 m til ældre x i berg; derfra samme retning, dog lidt S, 86 m til nu sat skiftesten m.vd. i ydergrænsen ved søndre bøgjærde om pladset Thingstuen, som tilhører gården Lønning. Denne linie skifter skog og mark. (Tilstede i marken var var Lervik Jens Reinertsen; fra Lønning Peder Mikkelsen).

27^{de} skiftelinie mellem gård no 41 Høiland (på den sydlige side) og gård no 37 Lønning (på den nordlige side) begynder i den ældre skiftefuru, hvori 25 linie ender og 26 linie begynder, og går derfra V 1/2 N over Høilandskjødno 110 meter til ældre skiftefuru; derfra samme retning 50 m til ældre skiftesten med vidner; derfra samme retning, dog lidt N, 161 m til ældre d^o m.vd.; derfra NV 1/2 V 63 m til ældre x i en liden bergvæg (6 m nordvest for Sveinsvadbækken); derfra samme retning 71 m til ældre skiftefuru på øpste Sveinsvadhaugen; derfra samme retning, dog lidt N, 126 m til ældre skiftesten m.vd.; derfra samme retning, dog lidt S, 98 m til ældre d^o m.vd. i østre kant af Landåsen; derfra samme retning 110 m til ældre d^o m.vd. i nordøstre held af Landåsen, hvor denne linie ender. Denne linie skifter både skog og mark. (Tilstede i marken var fra Høiland Ole Nilsen og Ole Olsen d.æ. ved sønnen Ole; fra Lønning Peder Mikkelsen).

Kommissionen opløses idag for igjen at sammentræde den 19^{de} denne måned.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 6 september var kommissionen samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord, bestående af dens undertegnede faste medlemmer. Siden det sidst protokollerede under 9 juli d.å. har kommissionen været i samlet virksomhed fra 28 juli til 18 august og fra 23 august til idag med fastsættelse af nedenfor beskrevne skiftelinier i Stord, hvorhos flere møder er holdt med lodeiere angående brugen af fjeldbeitet såvel i Stord som i Fitjar.

28 skiftelinie mellem gård no 33 øvre Lillebø (på vestre side) og gård no 32 Dale (på østre side) begynder i fjeldlinien i x, som nu blev hugget i samme i en mod syd vendende bergvæg og mellem 2 kors i fjeldlinien, der ere beskrevne (side 156) således: "x hgt. i hjørnet af en fjeldvæg vestenfor Dalsskar" og "x hgt. ved foden af berglaget og ved dettes ende på østre side af Fureåsstigen"; derfra går linien S til O lidt O 86 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 39 m til ældre d^o; derfra samme retning (dog lidt sydligere) 21 m til ældre d^o; derfra S til O lidt O 98 m til ældre d^o på vestre kant af en haug vest om Løkåshålo; derfra samme retning 108 m til ældre d^o i vestre ende af Løkåsmyro; derfra samme retning over Stordalselven (eller Løkåselven) 94 m til nu hugget x i en

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

bergvæg, der vender mod nordvest; derfra samme retning 29 m (målt fra øvre kant af bergvæggen) til ældre skiftefuru; derfra sm.rt. 172 m over en grubegang til ældre d° på Raukleiv; derfra sm.rt. 126 m til ældre d° på vestre kant af Sjenakulten; derfra sm.rt. 118 m til ældre d°; derfra sm.rt. 7 m til Dales bøggrændse i sydvestre ende af Ladmandsåsen, hvor x nu blev hugget i et bergnæs. Derefter følger Dales vestlige bøggrændse i dens forskjellige bøininger ca. 712 m til dens sydlige hjørne, hvor herværende bøggræde danner omtrent en ret vinkel. Derfra går linien OSO 4 m til nu hugget x i en stor sten ved Dalselvns vestlige bred; følger så denne elv nedover efter midtstrømslinien i sydlig hovedretning 86 m til den støder an i bøggrædet om pladset Dalen, som hører til gården Dale. Derefter kommer dette græde på sydvestlige og sydlige side af nævnte plads ca. 281 m til nu hugget x i sten i grædet ved vestre side af et led i samme. Derfra går linien S lidt V 40 m til nu nedsat skiftesten med vidner ved nordre ende af Osaløken; derfra SV til S 1/2 S 50 m til ny d° med d° på Osaløken; derfra SV til S 69 m til nu hugget x i Osanæset ved Sævhølen i Dalselven; følger så Dalselvns midtstrømslinie i sydsydvestlig hovedreting ca. 206 m til Storevandet. Denne linie skifter både skog og mark. (Fra Dale mødte i marken Bård Asbjørnsen ved Arne Falentinsen og Sæbjørn Asbjørnsen; for øvre Lillebøs eiere Erik E. Idsdal og Jens H. Dale).

29 skiftelinie mellem gård no 32 Dale (på vestre og søndre side) og gård no 31 Isdal (på østre og nordre side), der skifter både skog og mark, falder i 2 stykker; a) stykket nordenfor indmarken og b) stykket østenfor indmarken til Isdal.

a) Linien begynder i fjeldlinien 3 m vestenfor det kors i samme, som er beskrevet (side 96) således: " x hgt. i en liden bergvæg, nogle meter østenfor skogskiftet mellem Isdal og Dale", og går derfra omtrent SSO 4 m til nu mærket (korset) ny skiftefuru; derfra samme retning 68 m til nu hugget x i en liden jordfast stennab på en liden berghaug; derfra sm.rt. 100 m til ældre skiftefuru ved nordre kant af Fjelddåvemyro; derfra sm.rt., dog lidt sydligere, 126 m til ældre d° på en berghaug nordlig op for Jartåsløken; derfra SSO 80 m til ældre d° på en liden haug ved nordøstre ende af Jartåsløken; derfra sm.rt. 83 m over Stordalselven til ældre d°; derfra sm.rt. dog ubetydeligt sydligere, 127 m til ældre d° i vestre ende af Midtklumpen; derfra S til O lidt O 141 m til ældre skiftesten med vidner på nordøstre kant af Isdalsåsen; derfra sm.rt. 28 m til ældre skiftefuru i samme ås; derfra sm.rt. dog lidt sydligere, 60 m til ældre d° omtrent midt i Isdalsåsen; derfra sm.rt. 84 m til nu hugget x i lavt berg i samme ås; derfra sm.rt. 77 m til nu korset ny skiftefuru på kanten af Åsabråtet på Isdalsåsens søndre kant; derfra sm.rt. 147 m til ældre d° på Gamlestølen; derfra sm.rt. 56 m til nu korset ny skifteolder i nordvestre bøggræde om Isdal. - Nu kommer Isdals indmark imellem. b) Derefter fortsætter linien fra det

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

østligste hjørne på Isdals indmark og går derfra SO til S 2,4 m til x nu hugget i vestre ende af et selvgjærdende bergbråt; derfra ONO langs bergbråtet 21 m til nu hugget x i bergbråtets anden ende; derfra O til S 14 m til ældre skiftefuru; derfra omtrent ONO 55 m til ældre d^o på en liden bråtkant på nordlige side af Kringlemyren; derfra ONO 1/2 N 66 m til ældre d^o; derfra O til N 82 m til ældre d^o (3 m syd for en skogvei til Økland); derfra O 1/2 N 32 m til nu korset ny skiftefuru; derfra O til N 87 m til nu nedsat skiftesten med vidner ved Øspesmuget; derfra ONO 30 m til nu hugget x i en liden bergflade ved samme smug på dets søndre side; derfra NO til O lidt O 75 m til nu hugget x i en jordfast sten på østre ende af Øspesmughaugen; derfra O til S 83 m til nu hugget x i en liden bergvæg mellem Øspesmyro og Tønnesteinsmyro; derfra O til N 169 m over Tønnesteinsmyro til nu hugget x i en stor jordfast sten kaldet Tønnesteinen, hvor denne (29^{de}) linie ender. (Tilstede i marken var fra Dale Bård og Sæbjørn Asbjørnsønner, hvilke også eie et brug i Isdal; fra Isdal Anfind Ingvaldsen).

30 skiftelinie mellem gård no 31 Isdal (på sydvestre side) og gård no 30 Økland øvre (på den nordøstre side) skifter både skog og mark og begynder i fjeldlinien, hvor x nu blev hugget i en fjeldvæg 2,2 m. nordost for kors i samme beskrevet (side 96) således: "x hugget i fjeldvæg ved Storebjødnestenen og et skovskifte mellem Økland og Isdal"; derfra går linien SO 1/2 S 58 m til ældre Skiftefuru, derfra samme retning 89 m til ældre d^o i fjeldbakken ovenfor Samnangerveien; derfra SSO lidt O 166 m til ældre d^o nedenfor nævnte vei; derfra sm. rt. 137 m til ældre d^o på en holme i Stordalselven; derfra sm. rt. 131 m til ældre d^o på vestlige kant af Stuesæteråsen; derfra omtrent sm. rt. 75 m til nu korset ny skiftefuru på samme ås; derfra sm. rt. 54 m til stuv af ældre d^o på Rævasteinsåsen; derfra SSO lidt O 50 m til ældre d^o oppe på braatkanten på søndre side af samme ås og vest for Rævasteinsbråtet; derfra sm. rt. lidt østligere 108 m til stuv af ældre d^o på nordsiden af vestre ende af Molbrækåsen; derfra omtrent sm. rt. 38 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 52 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 44 m til ældre d^o i Molbrækåsens søndre helding mod store Ulvekjød; derfra sm. rt. 74 m til ældre d^o på en haug i samme helding; derfra sm. rt. 53 m til ældre x i østre ende af en fast klippeblok i samme helding; derfra sm. rt. 23 m til nordre bred af store Ulvekjød; derfra sm. rt. over dette kjødns nordostre ende 126 m til dets østre bred; derfra sm. retning 33 m til nu nedsat skiftesten med vidner (ved roden af en ældre, nu rådnet skiftebirk); derfra sm. rt. 120 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 20 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 120 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 83 m til ældre d^o i øst for Skarhaugen og sydvest for Baståsen; derfra sm. rt. 100 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 62 m til samme x i Tønnesteinen, hvori 29 linie ender og hvor nu også 30 linie ender. (Tilstede i marken var

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

fra Isdal Anfind Ingvaldsen og Sæbjørn Asbjørnsen; fra Økland Lars Absalonsen og Tollef Olsen, den sidste for faderen Ole Tollefsen).

31 skiftelinie mellem gård no 30 Økland øvre (på vestre og nordvestre side) og gård no 29 Vatne (på østre og sydøstre side), der skifter både skog og mark, falder i 2 dele: a) delen nordenfor Øklands indmark og b) delen sydvest for samme. a) Linien begynder i fjeldlinien i nu nedsat skiftesten med vidner 10 m ONO for det kors i samme, som er beskrevet (side 208) således: "x hugget i en flad jordfast sten ligeså på en flade nedenfor men sydvest for Barlindstølen og 4 a 5 m vest for skogskiftet mellem Vatne og øvre Økland"; derfra går linien SO 1/2 S 28 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 91 m til ældre d°; derfra sm. rt. 48 m til ældre d° oppe på kanten af et lidet bråt ved sydvestre ende af Hamramyro; derfra sm. rt. dog lidt O 63 m til ældre d°; derfra sm. rt. 66 m til ældre d°; derfra sm. rt. 60 m til ældre d°; derfra SO 1/2 S 57 m til ældre d°; derfra SO til O lidt S 21 m skjærende Gjøteigveien til ældre d°; derfra sm. rt. 25 m til ældre d°; derfra sm. rt. 23 m til nu hugget x i berg ved nordre bred af nordre Grøvlebækken; følger så denne bæk nedover efter dens bøining i sydostlig hovedretning 163 m til den falder sammen med søndre Grøvlebæk og videre efter den samlede bæks vestre bred 47 m til nu hugget x i et steilt bergnæs på vestre side af Stokkabruelven og 4 m op fra dens nærmeste bred (hertil var tilstede i marken fra Økland Lars Absalonsen og Tollef Olsen; den sidste for faderen Ole Tollefsen; fra Vatne Ole Olsen d.æ. og Ole Jensen); derfra OSO 15 m til nu hugget x i lav jordfast sten tæt ved elvens vestre bred; derfra SO til S 1/2 S 84 m til nu hgt. x i en stor sten ved østre fod af Jeitabrokhagen; derfra S til O lidt S 57 m til nu sat skiftesten med vidner; derfra SSO 46 m til d° d°; derfra S 90 m til d° d° i Mørkesmuget; derfra S til V 1/2 V 51 m til d° d° nedenfor og østenfor Slåkåsdokken; derfra S 92 m til d° d° på en liden haug omtrent nord for Svarteeiken; derfra SSV lidt V 112 m til d° d° på en græsflade omtrent SO for nedre ende af Rødehavsveien; derfra S til O 53 m til d° d° ved østre fod af Krokbækkenæsset; derfra SV til S 1/2 S 33 m til d° d°; derfra S 1/2 V 144 m til nu hugget x i en lav jordfast sten nedfor og nord lidt øst for Lindeberget; derfra S 1/2 O 62 m til nu nedsat skiftesten med vidner på en græsflade sydost nedfor Lindeberget; derfra S til V 60 m til d° d° tæt ved en bøining på Vatnesæterelven; derfra S 1/2 O 40 m til d° d° øst lidt nord nedfor Tjærekjelden; derfra S til V 1/2 V 52 m skjærende elven til d° d°; derfra S 1/2 V 80 m igjen skjærende elven til d° d° i bøgjærdet om nordenden af Øklands indmark. Økland forbeholdes sine gamle oplagspladse for trævirke østenfor den nu beskrevne linie. (Tilstede hertil i marken var fra Økland Ole Tollefsen, Hans Olsen og Lars Absalonsen; fra Vatne Peder Tollefsen og Ole Olsen d.æ.)

Derefter kommer Øklands indmark imellem.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

b) Derefter fortsætter linien fra nu sat skiftesten med vidner ved Øklands søndre bøgjærde, 20 m vest for et led i samme, og går derfra SV til S 7 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 32 m til nu hugget x i en liden mod øst vendende bergvæg; derfra i hovedretning VSVlig efter selvgjærdende bergbråt 64 m til ældre (nu opfrisket) x i vestlige ende af bergbråtet; derfra SV 1/2 S 54 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. lidt V 100 m til ældre d° i østre kant af Lindo; derfra sm. rt. 45 m til ældre d°; derfra sm. rt. 66 m til ældre d° øst om Heiane; derfra sm. rt. 60 m til ældre d°; derfra sm. rt. 10 m til ældre x i berg lige i jordfladen og i nordre kant af en skogvei til Isdal; derfra V til S lidt S 88 m til nu sat skiftesten med vidner på en liden haug på Gauksløksskarvo; derfra sm. rt. 44 m til d° d° på vestre ende af Gauksløksskarvo; derfra VSV 37 m til d° d° noget nordost for øpste Gauksløken; derfra SV til V 58 m til d° d° på nævnte løk og tæt ved og nordost for en vei til Stue; derfra V 68 m til d° d°; derfra VSV 52 m til nu hugget x i en liden bergvæg; derfra V 1/2 S 22 m til nu hugget x i et mod syd vendende bergnæs; derfra V til N lidt N 29 m til nu hugget x i fladt, skrånende berg i jordfladen, syd- og opfor et bækkeløk; derfra V 1/2 S 43 m til nu sat skiftesten med vidner på en landtunge, som stikker vestlig ud i en myr; derfra sm. rt. 90 m til d° d° på den nordlige del af en haug nordostlig for Tønnesteinsmyro; derfra S til V 53 m til d° d° i Tønnesteinsmyro og i skiftet mod Stue, hvor denne linie ender (Tilstede i marken hertil var fra Økland Lars Absalonsen og Hans Olsen, den sidste ved sin søn Ole; fra Vatne Ole Jensen og Ole Olsen d.æ.)

32 skiftelinie mellem gård no 35 Kanneteig (på østre side) og gård no 34 Lillebø nedre (på vestre side), der skifter både skog og mark, falder i 2 dele: a) delen nordenfor gårdenes indmarker og b) delen søndenfor disse.

a) Linien begynder i ældre x i søndre kant af den vestre halvdel af den såkaldte Klovstein og går derfra SO til S 22 m. til ældre skiftefuru; derfra samme retning 44 m. til ældre d° i Klovsteinshadlet; derfra sm. rt. 30 m. til ældre d° lidt ud på Nonskjødnløken; derfra sm. rt. 84 m. til ældre d° på en åsryg; derfra sm. rt. 58 m. over en smal myr til ældre d°; derfra sm. rt. dog lidt mere S 36 m. til ældre d°; derfra S til O lidt S 85 m. til ældre skiftesten med vidner på vestre del af Bjørkåsen; derfra sm. rt. 30 m. til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. over Gamlastembækken 49 m. til ældre d°; derfra sm. rt. 25 m. til ældre skiftesten med vidner på Hetlio; derfra sm. rt. 55 m. til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 46 m. til ældre d°; derfra sm. rt. 53 m. til ældre x i øvre flade på en stor jordfast sten; derfra sm. rt. 43 m. til ældre x i en lav flad jordfast sten; derfra sm. rt. 35 m. til ældre skiftefuru østlig for Lægehaugen; derfra sm. rt. 48 m. til ældre skiftesten med vidner; derfra sm. rt. 27 m. til ældre x i foden af et lidet bergbråt; derfra sm. rt. 39 m. til det punkt i bøgjærdet om gårdenes nordre side, hvor skiftegjærdet

mellem deres indmarker støder op i samme. – Derpå kommer gårdenes indmarker og det dertil på deres søndre side stødende Hestekjødn imellem. b) Derefter fortsætter linien fra sydostre bred af Hestekjødn SSO til en ældre skiftesten med vidner 10 m. fra nuværende vandkant, og går derfra ligeså SSO 33 m. til ældre d° d° nedfor Svartejuvet (eller Hestekjødnisdjuvet); derfra sm. rt. op gjennom nævnte djuv 106 m. til ældre skiftefuru ved nordre kant af en myr; derfra omtrent sm. rt. over myren 84 m. til ældre x i en skarpkantet sten; derfra sm. rt. 88 m. til ældre skiftesten med vidner ved en myrarm pegende mod syd; derfra S lidt O 69 m. til ældre d° ved en skogvei i dalen ved vestre ende af Landåsen, hvor denne linie ender ligesom 23 linie. (fra Lillebø var tilstede i marken Johannes Rasmussen; fra Kanneteig Fredrik Olsen og Peder Godskalksen, den sidste ved sin søn Peder).

33 skiftelinie mellem gård no 32 Dale (på vestre side) og gård no 36 Stue (på østre side) skifter såvel skog som mark og begynner i det x i Tønnesteinen, hvori 29 og 30 linie ender, og går derfra S lidt O 46 m til ældre skiftesten med vidner på Tønnesteinsåsen; derfra samme retning 32 m til ældre skiftefuru på samme ås; derfra sm. rt. 35 m til nu nedsat skiftesten med vidner ved stuv af en ældre skiftefuru lidt ud på Tønnesteinsmyro; derfra S til V 90 m over denne myr til ældre skiftefuru ved myrens søndre side; derfra sm. rt. 51 m til ældre d°; derfra S 59 m til ældre d° i vestre ende af Rapåsen; derfra sm. rt. 54 m til ældre d°; derfra sm. rt. 59 m til ældre d°; derfra sm. rt. 39 m til ældre d° fremdeles på Rapåsen; derfra sm. rt. 71 m til ældre d° på nordre kant af Klovsteinsåsen; derfra sm. rt. 44 m til samme ældre x i Klovsteinen, hvori 32 linie begynner, og hvori også 33 linie ender. (Tilstede i marken var fra Stue Peder Larsen; fra Dale Sæbjørn og Bård Asbjørnsønner).

34 skiftelinie mellom gård no 32 Dale (på nordvestlige side) og gård no 34 Lillebø nedre (på sydostlige side) begynner i samme x i Klovsteinen, hvori linie 32 begynner og linie 33 ender, og går derfra SV til V 1/2 V 94 m til ældre skiftefuru oppe på en bakkekant på Klovsteinsåsen; derfra samme retning 34 m til ældre d°; derfra sm. rt 72 m til ældre d°; derfra SV lidt V 72 m til ældre d°; derfra sm. rt. 30 m til ældre skiftesten med vidner i en myr; derfra sm. rt. 33 m til ældre skiftefuru i østre kant af Dalspersåsen; derfra sm. rt. 50 m til nu sat skiftesten med vidner ved stuv af ældre skiftefuru på nævnte ås; derfra S til V 54 m til ældre skiftesten med vidner på høiden af nævnte ås; derfra SV til S 38 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 44 m til ældre d° tæt ved østre side af en skogvei til Storevandet; derfra sm. rt. dog lidt V 86 m til ældre skiftesten med vidner; derfra sm. rt. 26 m til ældre d°; derfra sm. rt. over den offentlige bygdevei 43 m til ældre d° på Sandreshaugen; derfra sm. rt. 86 m til ældre skiftefuru ved vestre kant af Dyrsælemyro og østre kant af Trohaugen; derfra sm. rt. 66 m til ældre d°; derfra sm. rt. 36 m til ældre d°; derfra omtrent sm. rt. 33 m til ældre d°; derfra sm. rt. over

en myr 98 m til ældre skiftesten med vidner; derfra sm. rt. 91 m til ældre x i en rundagtig, lav, jordfast sten i Djupedalslaupets nedre (sydvestre) ende; derfra sm. rt. 12 m til Storevandet. (Tilstede i marken var fra Dale Sæbjørn og Bård Asbjørnsønner; fra nedre Lillebø Johannes Rasmussen). Denne linie skifter både skog og mark.

35 skiftelinie mellem gård no 30 Økland øvre (på den nordlige side) og gård no 36 Stue (på den sydlige side), der skifter såvel skog som mark, begynder i det x i Tønnesteinen, hvori linierne 29 og 30 ender og linie 33 begynder, og går derfra (ligesom tilsvarende del af det ældre skogskifte mellem Stue og Vatne, som nu er bortfaldt) O til S 35 m til ældre skiftefuru; derfra O lidt S 37 m til ældre d^o i nordre kant af Tønnesteinsåsen; derfra O til S 28 m til nu sat skiftesten med vidner (ved roden af en ældre, nu rådden skifteolder); derfra omtrent samme retning 82 m til ældre skiftefuru; derfra OSO lidt O 23 m til den skiftesten på Tønnesteinsmyro, hvori linie 31 ender og hvor nu også 35 linie ender. (Tilstede i marken var fra Økland Lars Absalonsen; fra Stue Peder Larsen).

36 skiftelinie mellem gård no 29 Vatne (på den nordøstlige side) og gård no 36 Stue (på den sydvestlige side) begynder i den skiftesten på Tønnesteinsmyro, hvori 31 og 35 linie ender, og går derfra OSO lidt O 58 m til ældre skiftefuru på en liden haug i nordre ende af Tønnesteinsmyro; derfra samme retning 41 m til ældre d^o ved Purkestokken; derfra sm. rt. dog lidt S 65 m til ældre d^o i en bakke søndenom Purkestokken; derfra SO til O 93 m til ældre d^o; derfra omtrent sm. rt. 42 m til ældre d^o i en bakke på nordsiden af nedre Gauksløken; derfra omtrent sm. rt. 94 m over nævnte løk til ældre d^o; derfra sm. rt. 76 m til ældre d^o på nordkanten af Rindane; derfra sm. rt. 59 m til ældre d^o på d^o af d^o; derfra sm. rt. 40 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 42 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 32 m til ældre d^o nordost for Rindamyro; derfra SO 1/2 S. 39 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 39 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 38 m til ældre d^o opfor og sydvest for Rævabåsmuro; derfra sm. rt. 57 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 82 m til ældre skiftebirk; derfra SO 13 m til vestre hjørne på bøgjærdet om pladset Nymark som tilhører Vatne; derfra sm. rt. langs dette pladsets sydvestre bøgjærde 65 m til ældre skiftefuru i gjærdet; derfra sm. rt. 4 m til søndre hjørne af samme gjærde; derfra SO 1/2 O 63 m til ældre skiftefuru; derfra SO til O 44 m til ældre d^o; derfra O til S 1/2 S 18 m til ældre d^o; derfra omtrent sm. rt. 33 m til ældre x i sten ved Ådlandsvandets vestlige strand i Grønneviken. Denne linie skifter både skog og mark. (Tilstede i marken var fra Vatne Peder Tollefsen, Ole Olsen og Ole Jensen; fra Stue Peder Larsen).

37 skiftelinie mellom gård no 36 Stue (på nordre og nordøstre side) og gård no 35 Kanneteig (på søndre og sydvestre side) falder i 2 dele: a) delen ovenfor \varnothing : norvest for gårdenes indmarker og b) delen nedenfor \varnothing : sydost for samme. Begge dele af linien skifter både skog og mark.

a) Linien begynner i det x i Klovsteinen, hvori linierne 32 og 34 begynner og linie 33 ender, og går derfra O til S 57 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 28 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 40 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 18 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 49 m til ældre d^o ved foden af en ås og nord for Nonskjødn; derfra sm. rt. 39 m til ældre d^o; derfra O 1/2 S 81 m til ældre d^o; derfra O til S 1/2 S 63 m til ældre d^o på Svehaugen; derfra SO til O lidt S 18 m til ældre skiftesten med vidner på samme haug; derfra SO lidt O 36 m til ældre skiftefuru på samme haug; derfra SO 1/2 S 45 m til ældre d^o sydvest om Ikodneungane; derfra SO til S 34 m til ældre d^o; derfra SO til S 1/2 S 87 m over Kloppamyro til ældre d^o ved nordre fod af en stor ås; derfra sm. rt. 21 m til ældre d^o tæt ved en skogvei; derfra sm. rt. 57 m til ældre skiftesten med vidner oppe på samme ås; derfra SSO 1/2 S 56 m til ældre skiftefuru vest for Erikshaugen; derfra sm. rt. 44 m til bøgjærdet om Stuestølsens nordvestre side, hvor x nu blev hugget i et lidet skråberg 1 m udenom gjærdet. Derefter kommer indmarkerne imellem. b) Linien fortsætter derpå fra søndre side af Stues indmark, hvor en stake nu blev nedsat i bøgjærdet i en sump og 6 m øst for en krok i gjærdet, og går derfra S lidt O 34 m til ældre skiftebirk i et bakkehæld; derfra sm. rt. 33 m til ældre skiftesten med vidner oppe på en fjeldknaut; derfra sm. rt. 36 m til ældre d^o d^o; derfra sm. rt. 58 m til ældre d^o d^o; derfra omtrent sm. rt. 89 m til ældre skiftefuru ved nordre fod af en bakke; derfra sm. rt. 17 m til ældre skiftesten med vidner; derfra sm. rt. 41 m til ældre skiftefuru; derfra S 1/2 O 24 m til ældre d^o ved nordre fod af Landåsen; derfra sm. rt. opover Landåsen 58 m til nu korset skiftebirk (på samme punkt som en ældre, nu nedfalden, skiftefuru); derfra sm. rt. 41 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 48 m til ældre d^o på Landåsen; derfra sm. rt. 10 m til den ældre skiftesten med vidner på Landåsens nordøstre hæld, hvori linie 27 ender og hvori også linie 37 ender. (Tilstede i marken var fra Kanneteig Fredrik Olsen; fra Stue Peder Larsen).

38 skiftelinie mellom gård no 35 Kanneteig (på den sydlige side) og gård no 41 Høiland (på den nordlige side) begynner i den skiftesten, hvori linie 23 og 32^b ender og går derfra ONO lidt N 38 m til ældre skiftefuru i Landåsens vestre helling; derfra samme retning 30 m til ældre d^o i d^o; derfra sm. rt. 73 m til ældre d^o i d^o; derfra sm. rt. 34 m til ældre skiftesten med vidner oppe på Landåsen; derfra sm. rt. 26 m til ældre d^o med vidner; derfra O til N 61 m til ældre d^o med vidner; derfra sm. rt. 55 m til ældre d^o med vinder på høiden af Landåsen; derfra sm. rt. 61 m til den ældre d^o med vidner, hvori linierne 27 og 37^b ender og hvor også 38 linie ender. Denne linie skifter både skog og mark. (Tilstede

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

i marken var fra Kanneteig Fredrik Olsen og Peder Godskalksen, den sidste ved sønnen Peder; fra Høiland Ole Olsen d.æ. og Ole Nilsen).

39 skiftelinie mellem gård no 36 Stue (på nordvestre side) og gård no 37 Lønning (på sydøstre side) begynder i den ældre skiftesten med vidner på Landåsens nordøstre held, hvori linierne 27, 37^b og 38 ender, og går derfra NO til N lidt O 117 m til ældre skiftefuru; derfra samme retning 48 m til ældre d^o; derfra NO 1/2 O 100 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 67 m til ældre d^o ved søndre kant af en myr; derfra sm. rt. 38 m til ældre d^o; derfra NNO lidt N 102 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 49 m til ældre d^o; derfra NO lidt O 58 m til ældre d^o; derfra sm. rt. 78 m til ældre d^o i Lindebergshaugen; derfra sm. rt. skjærende den offentlige bygdevei 40 m til ældre x i lavt berg (4 m nord for og lodret fra nævnte vei); derfra NNO lidt O 63 m til ældre skiftefuru; derfra sm. rt. 135 m ned gennem et lidet dalføre til nu sat skiftesten med vidner (i samme punkt som en udgået ældre skiftefuru); derfra sm. rt. 86 m til d^o d^o (ligeså); derfra sm. rt. 63 m til ældre skiftefuru på en flade ovenfor Grønnenæset; derfra sm. rt. 52 m til Ådlandsvandet, hvor ældre x findes i linien 2 m fra vandkanten på vestre side af Grønnenæset. Denne linie skifter skog og mark. (Tilstede i marken var fra Stue Peder Larsen; fra Lønning Peder Mikkelsen).

Alle de angivne retninger ere anførte efter kompas med misvisning og alle de angivne afstande ere målte i marken omtrent efter dens naturlige fald, forsåvidt intet andet specielt er anført.

Som fælles bestemmelse for Stord præstegjæld fastsattes, at alle gamle nødvendige veie forbeholdes som før.

Alle skiftelinier i Stord med tilhørende bestemmelser besluttedes udlagt til eftersyn i vinterens løb.

Kommissionen opløses idag for igjen at sammentræde efter nærmere berammelse.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1898 den 24 oktober var kommissionen samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord. Kommissionen bestod af dens undertegnede faste medlemmer og har været samlet fra og med 15^{de} d.m., beskæftiget med forhandlinger angående beiteskjønnet over Stords og Fitjars fjeldbeiter samt afslutning af udskiftningen af nedreudmarken i Stord.

I. Vedkommende Fitjars præstegjælds fjeldbeite afgav kommissionen nu enstemmig det - på befaringer og granskninger af forholdene byggede - skjøn, at nævnte fjeldbeite tåler et belæg af 1 - en

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

- smale for hver smørskyldmark af de beitningsberettigede gårde (foruden de særrettigheder, som er tillagt enkelte gårde ifølge forlig eller anden bestemmelse, således Engesund, Sørfondens og Nordfonden, nordre og søndre Raunholm, Fitjar og Sætrebø) med de fradrag, som ifølge kommissionens beslutning af 8 juli 1896 skal ske for gårdene Tveites og Årbøs vedkommende, samt udjævningen mellem gårdene Breivik og Havnen ifølge beslutning af samme dag (denne protokol side 235)

Som følge heraf vil beitningsretten i fjeldet i Fitjar blive følgende for hver efternævnt gård ifølge den vedføjede smørskyld, som er fordelingsgrundlaget.

Gårdsno	Gårdens navn	Smørskyld angivet i mrk	Antal smaler
49	Helland	270	270
50	Hofstad	228	228
51	Tislevold	144	144
52	Vik store	24	24
53	Stokken søndre	18	18
54	Rydland	240	240
55	Sætrebø	84	84
56	Lierbø	48	48
57	Årbø - efter skylden	108	108
	fradrag ifølge beslutning 8/7 1896	<u>72</u> =	36
58	Tveite - efter skylden	204	204
	fradrag ifølge beslutning 8/7 1896	<u>46</u> =	158
59	Vik søndre	216	216
60	Næsbø	60	60
61	Vespestad	360	360
62	Rimbereid	300	300
63	Præstbø	72	72
64	Skålevik	60	60
65	Fitjar	468	468

66	Volden		27	27
67	Havnen - efter skylden	30	30	
	tillæg ifølge beslutning 8/7 1896	<u>5</u> =		35
68	Breivik - efter skylden	27	27	
	fradrag ifølge beslutning 8/7 1896	<u>5</u> =		22
69	Årskog		72	72
70	Lande		216	216
71	Gloppen		114	114
72	Lillenæs		48	48
73	Skomsnæs		180	180
74	Tofteland lille		72	72
75	Tofteland store		108	108
76	Tveit		108	108
77	Stokken nordre		42	42
78	Sandvik		108	108
79	Levåg nedre		132	132
80	Levåg øvre		90	90
81	Engevik nordre		144	144
82	Engevik midtre		30	30
83	Engevik søndre		84	84
84	Hovland		162	162
85	Vistvik		108	108
86	Hageberg		54	54
87	Raunholm nordre		108	108
88	Raunholm søndre		108	108
89	Eide		<u>108</u>	<u>108</u>
	Tilsammen		<u>5184</u>	<u>5066</u>

Forsåvidt beitningsretten ønskes udnyttet helt eller delvis med andet fæ end smaler, kan dette ske efter sådant forhold at 1 gjed regnes lig 1 smale, 1 gjældfæ regnes lig 6 - seks smaler, 1 ko (afgjældet) regnes lig 8 - otte - smaler og 1 hest regnes lig 10 - ti - smaler. Føl, som patter moderen, kan frit følge denne også i fjeldet uden at medregnes i tallet.

Fjeldbeitet må ikke benyttes noget år før 15^{de} mai.

II. Som afslutning på udskiftning af nedreudmarken i Stord bemærkedes og besluttedes følgende vedkommende gårdene sydvest for gård Haugland:

Gaardenes indmarkers indbyrdes beliggenhed og den omstændighed, at skogen tidligere var skiftet mellem gårdene (og brugene), har gjort udskiftningen af udmarken forøvrigt meget vanskelig. Skulde man have udlagt mark i sammenhæng til hver gård, efter dens skyld, vilde både nogle gårdes adkomst fra sin indmark til sin udmark være bleven urimelig vanskelig og overalt vilde en forskyvning af den ene gårds beitemark ind i den anden gårds skog være blevet følgen, mangesteds i en stor udstrækning; men dette vilde have været en i høi grad uheldig ordning. Og da det vilde være ugjærligt for kommissionen at regulere skoggrændserne i en så omfattende grad, som markgrændserne vilde have medført, om hine skulde falde sammen med disse, måtte man finde en anden løsning af vanskelighederne. Man kunde således med bibeholdelse af de ældre skoggrændser som markgrændser (idet kun de mest nødvendige og samtidig lempeligste afvigelser gjordes derfra, hvor det ikke vilde syderligt genere) lade de gårde, som derved i stærkest grad fik forliden mark inden sine skoggrændser, nemlig Eldøen, Langeland og Høiland, få sig udlagt enten et markstykke eller en beitningsret inden de gårdes grændser, som i stærkest grad fik formegen mark inden sine skoggrændser, nemlig Dale, Isdal og øvre Økland samt Lervik. Men denne ordning vilde (bortset fra Lervik, der som nabogård til Høiland har kunnet uden stor gene afstå en del mark til denne, og hvor forholdet er blevet ordnet ved regulering af skoggrændsen) medføre, at de førstnævnte 3 gårde, Eldøen, Langeland og Høiland, fik sin beitningsmark i 2 stykker, som vare langt skilte fra hverandre ved andre mellemliggende gårdes ind- og udmarker og således blev sat i en meget ugunstigere stilling end de øvrige gårde, som fik sin mark samlet, på samme tid som derved beite og skog vilde være på forskjellige hænder i vedkommende strøg. For at undgå også disse uheldige forhold, som også vedkommende 6 gårde (Eldøen, Langeland, Høiland, Dale, Isdal og øvre Økland) ønskede undgået, hvilket man fandt at burde tage meget hensyn til, - kunde man tage sin tilflugt til at benytte fjeldbeitningsretten som et udbytnings- eller udjævningsmiddel for manglende eller overskydende mark i nedreudmarken, hvor da i det væsentlige skoggrændserne bibeholdes som markgrænsere. Denne

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

fremgangsmåde har kommissionen valgt som den bedste løsning og med den for øie ere skiftelinierne satte, - dog først efter at foran anførte vanskeligheder og planer vare forelagte for og drøftede af lodeierne bl.a. i møderne den 23 og 28 juni d.å., hvortil henvises. (Denne protokol side 295-7). Det vil der sees, at alle gårde undtagen Lønning og Stue foretrak udjævning gennem fjeldbeitet (et par gårde - Eldøen og Dale - med nogen reservation med hensyn til størrelsen af udjævningen) og at flere gårde, som ikke vilde blive berørte af sådan udjævning, (nemlig søndre Tveite, Horneland, nedre Lillebø, Kanneteig, Birkeland, Valvatne og Digernæs), frivillig vilde afstå noget af sin fjeldret for at få udjævningsprincippet gennemført.

Efter beregning og skjøn, hvorunde er taget hensyn til vinding og tab af mark, gårdenes beliggenhed, den større eller mindre fordel hver gård har fået ved den stedfundne ordning m.v., har kommissionen derfor bestemt:

1. Følgende gårde skulle have efternævnte tillæg til sin ved beiteskjøn tilfaldende beitningsret i fjeldet:

Gården Eldøen 140 - et hundrede fireti - smaler, gården Langeland 84 - otti fire- smaler og gården Høiland 76 - syvti seks - smaler; tilsammen 300 smaler.

2. Følgende gårde skulle have efternævnte afdrag i sin ved beiteskjøn tilfaldende beitningsret i fjeldet: Øvre Økland 90 - niti - smaler, Isdal 36 - treti seks - smaler, Dale 66 - seksti seks - smaler, Lervik 12 - tolv - smaler, søndre Tveite 14 - fjorten - smaler, Horneland - 20 - tyve - smaler, Birkeland 6 - seks - smaler, Digernæs 16 - seksten - smaler, Valvatne 14 - fjorten - smaler, nedre Lillebø 10 - ti - smaler, Stue 10 - ti - smaler og Lønning 6 - seks - smaler; tilsammen 300 smaler.

Disse tillæg og afdrag, som altså udgjøre en del af udskiftningen af nedreudmarken, skulle gjælde uforandrede til alle tider og uanseet mulige senere skjøn over fjeldbeitet.

III. Vedkommende Stord præstegjælds fjeldbeite afgav kommissionen nu enstemmig det - på befaringer og granskninger af forholdene byggede - skjøn, at nævnte fjeldbeite tåler et belæg af 1 - en - smale for hver smørskyldmark af de beitningsberettigede gårde (foruden de særrettigheder, som ere tillagte enkelte gårde ved forlig eller anden bestemmelse, således Tyse og Sæverhagen, Mehammer, Agdesten og Borrevik, Hetlesæter, øvre og nedre Rommetveit og Kyvik, nedre Økland og Lunde og Lundmandsværk og nordre Tveite). Som følge heraf vil beitningsretten i fjeldet i Stord blive følgende for hver efternævnt gård ifølge den vedføjede smørskyld, som er fordelingsgrundlaget, - med tillæg og fradrag for nedreudmark efter tidligere bestemmelse derom af idag:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Gårdsno	Gårdens navn	Smørskyld angivet i mrk	Tillæg af smaler for nedreudmark	Fradrag av smaler for nedreudmark	Antal Smaler i fjeldet
4	Mehammer	78	-	-	78
5	Bårtveit	180	-	-	180
6	Agdesten	156	-	-	156
7	Hetlesæter	96	-	-	96
8	Borrevik	12	-	-	12
9	Grov	180	-	-	180
10	Førland	72	-	-	72
11	Eskeland øvre	84	-	-	84
12	Eskeland nedre	144	-	-	144
13	Solhaug	60	-	-	60
14	Præsthaug	54	-	-	54
15	Haugland	108	-	-	108
16	Tveite nordre	108	-	-	108
17	Lundemandsværk	180	-	-	180
18	Lunde	180	-	-	180
19	Kyvik	252	-	-	252
20	Rommetveit nedre	228	-	-	228
21	Rommetveit øvre	216	-	-	216
22	Tyse	216	-	-	216
23	Økland nedre	216	-	-	216
24	Haga	228	-	-	228
25	Sæverhagen	72	-	-	72
26	Hystad	360	-	-	360
27	Orningård	192	-	-	192
28	Ådland	216	-	-	216
29	Vatne	216	-	-	216
30	Økland øvre	168	-	90	78
31	Isdal	60	-	36	24
32	Dale	96	-	66	30

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

33	Lillebø øvre	96	-	-	96
34	Lillebø nedre	90	-	10	80
35	Kanneteig	84	-	-	84
36	Stue	84	-	10	74
37	Lønning	96	-	6	90
38	Lervik	24	-	12	12
39	Bjelland nordre	192	-	-	192
40	Bjelland søndre	180	-	-	180
41	Høiland	216	76	-	292
42	Tveite søndre	120	-	14	106
43	Langeland	180	84	-	264
44	Eldøen	192	140	-	332
45	Kårevik	48	-	-	48
46	Horneland	252	-	20	232
47	Hatland	12	-	-	12
48	Birkeland	36	-	6	30
49	Hornelandsvåg	12	-	-	12
50	Grindevik	12	-	-	12
52	Digernæs	144	-	16	128
53	Sætrevik	24	-	-	24
54	Næs	36	-	-	36
55	Valvatne	180	-	14	166
56	Almås	84	-	-	84
57	Nysæter	48	-	-	48
58	Vikenæs	84	-	-	84
59	Dyvik	108	-	-	108
60	Melkevik	24	-	-	24
61	Stokken østre	24	-	-	24
62	Petterteig	<u>72</u>	-	-	<u>72</u>
	Tilsammen	<u>7182</u>	<u>300</u>	<u>300</u>	<u>7182</u>

Forsåvidt beitiningsretten ønskes udnyttet helt eller delvis med andet fæ end smaler, kan dette ske efter sådant forhold at 1 gjed regnes lig 1 smale, 1 gjældfæ regnes lig 6 - seks - smaler, 1 ko (afgjældet) regnes lig 8 - otte - smaler og 1 hest regnes lig 10 - ti - smaler. Føl, som patter moderen, kan frit følge denne også i fjeldet uden at medregnes i tallet.

Fjeldbeitet må ikke benyttes noget år før 15^{de} mai.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Aar 1898 den 26 oktober var kommissionen samlet i Peder Godskalksens hus på Kanneteig i Stord. Den bestod af dens undertegnede faste medlemmer og har siden den 24 d.m. været i fortsat samlet arbeide vedkommende gjærde i præstegjældsgrændsen og deling af gjærdebyrden sammesteds. Sådant gjærde er forlangt af lodeiere fra 3 gårde i Stord, repræsenterende 4 løb 6 mrk smørskyld, og af lodeiere fra 25 gårde i Fitjar, repræsenterende 47 løb 6 mrk smørskyld. -

Kommissionen afgav efter granskninger af vedkommende forhold enstemmig sådant skjøn: Gjærde i præstegjældsgrændsen mellem Stord fjeldbeite og Fitjar fjeldbeite bliver at opføre inden 8 - otte - år fra udskiftningens ikrafttræden. Af den hele gjærdelinie har Fitjar fjeldbeite at opføre og vedligeholde den østlige del fra præstegjældsgrændsens begyndelse i "det øverste søndre hjørne for gård Eides nedreudmark" til det punkt i samme, som er beskrevet således: "x hugget oppe på et lidet bergnæb ved den vestlige ende af bråtet" (Ϸ: et ca. 100 m. langt selvgjærdende bergbråt i Dyrdal), Stord fjeldbeite den følgende del til det punkt, som er beskrevet således: "et andet kjød" (80 m. SV 1/2 V fra det forangående x hugget i lavt berg) og Fitjar fjeldbeite den følgende vestlige del af linien "til Dåfjorden ved Rydlandssagen". (Til veiledning bemærkes, at anførte "et andet kjød" ligger efter beskrivelsen af præstegjældsgrændsen 855 m ovenfor (østenfor) Morkevandet).

Hver af fjeldbeiterne har at anbringe og vedligeholde de nødvendige led i sin gjærdestrækning.

I tilfælde forsømmelse af gjærdepligt, såvel med hensyn til opførelse som vedligeholdelse af gjærde, skal bestemmelserne i § 18 i lov om jords fredning, af 16 mai 1860, kunne anvendes af den skadelidende part. -

Kommissionen opløses idag for at sammentræde igjen næste år. De den 24 d.m. og idag afgivne skjøn blive at udlægge til eftersyn i vinterens løb.

T. J. Tharaldsen. O Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

År 1899 den 27 juni var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Hans Hansens hus på gård Rimbereide i Fitjar. Den sammentrådte den 6^{te} d.m. og har til idag været beskjæftiget med gjærdeskjøn angående fjeldlinien og skiftelinierne i Fitjar. Kommissionen afgav efter forudgående forhandlinger enstemmig sådant skjøn:

I. I fjeldlinien (linien mellem det fælles fjeldbeite og den udskiftede nedreudmark) i Fitjar præstegjæld:

1. Mod Gården Eide gjærder: gården Sandvik 306 m regnet fra skiftelinien mod Raunholm, gården nedre Levåg de følgende 660 m og gården Eide videre resten til præstegjældsgrænsen mod Stord.
2. Mod gårdene søndre og nordre Raunholm gjærder: gård Sandvik 214 m regnet fra skiftelinien mod Eide, gården Tveit 270 m regnet fra skiftelinien mod Hageberg, gården lille Tufteland derefter (sydover) til "x (i fjeldlinien) hugget i berg i Moltebærhaugen" (målt på kartet 180 m) og gårdene søndre og nordre Raunholm resten.
3. Mod gården Hageberg gjærder: gård Lillenæs 100 m regnet fra skiftet mod Vistvik, gård nordre Stokken derefter 105 m og gård Hageberg resten.
4. Mod gården Vistvik gjærder: gård Lillenæs 20 m regnet fra skiftet mod Hageberg, gård Gloppen strækningen fra skiftet mod Hovland til et punkt, der ligger 21 m forbi "x (i fjeldlinien) hugget i fjeldvæggen under Kvædnashaugen", gård store Tufteland derefter til et punkt, der ligger 45 m ovenfor (sydvest for) Tverelven, gård Skumsnæs derefter til et punkt, der ligger 110 m nedenfor (nordost for) Njukalibækken, og gård Vistvik resten.
5. Mod gården Hovland gjærder: gård Gloppen strækningen fra skiftet mod Vistvik til et punkt, der ligger 20 m S til O for "x (i fjeldlinien) hugget i en lav bergkult" (på kartet 146 m nordvest for elven), og gård Hovland resten.
6. Mod gårdene søndre og midtre Engevik gjærder: gård Havnen strækningen fra skiftet mod nordre Engevik til et punkt, der ligger 40 m sydlig for "x (i fjeldlinien) hugget i en berghomp på vestre side af Hanfjeldalen", og gårdene søndre og midtre Engevik resten.
7. Mod gården nordre Engevik gjærder denne gård selv hele linien.

8. Mod gården øvre Levåg gjærder: gård Breivik 118 m, regnet fra skiftet mod Lande, og gård øvre Levåg resten.
9. Mod gården Lande gjærder denne gård selv hele linien.
10. Mod gården Årskog gjærder: gård Lande 100 m regnet fra skiftet mod gård Lande, og gård Årskog resten.
11. Mod gården Fitjar gjærder denne gård selv hele linien.
12. Mod gården Volden gjærder denne gård selv hele linien.
13. Mod gården Rimbereide gjærder denne gård selv hele linien.
14. Mod gården søndre Vik gjærder: gård Lande 400 m, regnet fra skiftet mod Rimbereide, gård Præstbø derefter 180 m og gård søndre Vik resten.
15. Mod gården Tveite gjærder: gård Vespestad strækningen fra skiftet mod Årbø til et punkt, som ligger 280 m nordvest for "x (i fjeldlinien) hugget oppe på berg i Nibben under Mælen lige ved elven", derefter gård Næsbø til "x (i fjeldlinien) hgt. i en liden bergnakke i Smålierne" (på kartet udgjørende 163 meter), derefter gård Skålevik 160 m (målt på marken) og gård Tveite resten.
16. Mod gården Årbø gjærder: gård Vespestad strækningen fra skiftet mod Tveite til en fjeldvei, som ligger efter kartet 31 m sydvestlig forbi elven, gård Tislevold 210 m regnet fra skiftet mod gårdgruppen Rydland, Liarbø og Sætrebø (i hvilken skiftelinies skjæringspunkt med fjeldlinien nu er sat en varde på en lynchhei), gård Årbø resten.
17. Mod gårdgruppen Rydland, Liarbø og Sætrebø gjærder: gård Tislevold fra skiftet mod Årbø (hvor nu er anbragt den under 16 nævnte varde) 150 m, nemlig til en nu sat varde på grønsværet, derefter gård Helland 674 m nemlig til Sandresekjødnetts nordvestre ende, derefter gård Hofstad 570 m foruden selvgjærde, nemlig til en nu nedsat mærkesten i grønsværet 7 m øst for en større skogvei (og 183 m vest til syd for "x (i fjeldlinien) hugget på nordvestre side af en meget stor sten på Svalevashaugen"), gård Storevik strækningen fra Dåfjorden til "x (i fjeldlinien) hugget i fladt berg oppe på et bråt " (2^{det} kors fra Dåfjorden), derefter gård søndre Stokken 45 m videre opover, nemlig til en nu sat mærkesten ved søndre ende af en liden myr, og gårdene Rydland, Liarbø og Sætrebø resten.

II. I skiftelinierne (i nedreudmarken) i Fitjar gjærder:

1. Gården Eide 1. af skiftelinien mod gård Mehammer (i Stord) 270 m, regnet fra sjøen og opover, 2. af 22^{de} skiftelinie (mod søndre og nordre Raunholm) strækningen fra Eides bøgjærdes øvre søndre hjørne opover til "x hugget i lavt, fladt berg på Njuken" (hvilket kors ligger 158 m fra det nærmeste ovenfor liggende kors).
2. Gårdene søndre og nordre Raunholm 1. resten af 22^{de} linie og 2. hele 21^{de} linie (mod Hageberg).
3. Gården Hageberg af 20^{de} linie (mod Vistvik) strækningen fra fjeldlinien nedover til "x hugget i søndre flade på en afrundet bergnakke" (hvilket kors ligger 119 m fra det nærmeste ovenfor liggende kors).
4. Gården Vistvik 1. resten af 20^{de} linie og 2. af 19^{de} linie (mod Hovland) 300 m regnet fra fjeldlinien og nedover.
5. Gården Hovland 1. resten af 19^{de} linie og 2. hele 18^{de} linie (mod søndre og midtre Engevik)
6. Gårdene søndre og midtre Engevik af 17^{de} linie (mod nordre Engevik) strækningen fra fjeldlinien nedover til "x hugget i en liden mod vest skrånende bergflade østom fjelddalsmyren".
7. Gården nordre Engevik 1. resten af 17^{de} linie og 2. hele 16^{de} linie (mod øvre Levåg).
8. Gården nedre Levåg hele 15^{de} linie (mod nordre Engevik).
9. Gården øvre Levåg 1. hele 14^{de} linie (mod Sandvik) og 2. af 13^{de} linie (mod Lande) strækningen fra dens begyndelse opover til et punkt, som ligger 84 m ovenfor "x hugget oppe på en berghaug".
10. Gården Sandvik 1. hele 12^{te} linie (mod Lande) og 2. af linien mod gården Gloppen strækningen fra den øvre (sydøstre) ende af det nuværende skiftesgjærde mellem Gloppens og Sandviks udmarker til et punkt, som ligger 104 m ovenfor "x hugget oppå en bergknaus på strækningen mellem nordre Skarvedal eller Storhilderdalen (mod syd) og Litlerinden (mod nord)".
11. Gården Gloppen 1. resten af linien mod Sandvik og 2. af linien mod Lande strækningen fra 12^{te} linies begyndelsepunkt til et punkt, som ligger 106 m vestlig for "x (muligens af 1835) forefundet i fjeld 10 a 20 skridt søndenfor Varden".

12. Gården Lande 1. resten af linien mod Gloppen (nemlig til bøgjærdet om Lande), 2. resten af 13^{de} linie (mod øvre Levåg) og 3. af 11^{te} linie (mod Årskog) strækningen fra fjeldlinien og ned til "x hugget i berg oppå haugen ovenfor bråtet" (o: andet kors ovenfor nuværende beiegar).
13. Gården Årskog resten af 11^{te} linie (mod Lande)
14. Gården Fitjar 1. hele 1^{ste} linie (mod Årskog) og 2. hele 5^{te} linie (mod Volden).
15. Gården Breivik 1. hele 2^{den} linie (mod Fitjar) og 2. hele 3^{die} linie (mod Havnen).
16. Gården Havnen hele 4^{de} linie (mod Fitjar).
17. Gården Volden af 6^{te} linie (mod Rimbereide) 1. strækningen fra den øvre ende af det nuværende stengjærde opover til "x på en spids bergnakke på Skukkenåven" og 2. i den nedenfor liggende del af 6^{te} linie de gjærdestykker, som nu påhviler gården Volden fra før.
18. Gården Rimbereide 1. resten af 6^{te} linie og 2. hele 7^{de} linie (mod Vik).
19. Gården søndre Vik hele 8^{de} linie (mod Tveite).
20. Gården Tveite af 9^{de} linie (mod Årbø) strækningen fra fjeldlinien ned til "ældre x i fjeld oppe på bråtkanten lige ved øvre ende af Kleivefossen og på dens østre side".
21. Gården Årbø 1. resten af 9^{de} linie og 2. af 10^{de} linie (mod Rydland, Liarbø og Sætrebø) strækningen fra fjeldlinien (hvor nu er sat en varde på en lynchhei) ned til Kværnevandet.
22. Gårdene Rydland, Liarbø og Sætrebø resten af 10^{de} linie.

Alle afstande i I og II ere målte omtrent efter mærkens!! naturlige fald, hvor intet andet er anført.

III. Gjærderne blive at opføre i fjeldlinien inden 6 - seks - år og i skiftelinierne inden 10 - ti - år fra udskiftningens ikrafttræden. Hver gjærdepligtig gård har at anbringe og vedligeholde det eller de nødvendige led i sit gjærdestykke. - I tilfælde af forsømmelse af gjærdepligt skal med hensyn til vedligeholdelse af gjærde bestemmelserne i § 18 i lov om jords fredning af 16 mai 1860, kunne anvendes af den skadelidende part; men med hensyn til opførelse anvendes det i samme lovs § 41 bestemte skjøn og - i tilfælde - overskjøn, hvilket sidste også fatter bestemmelse om omkostningernes mulige fordeling, og er såvel omkostningerne som erstatningsbeløbet gjenstand for inddrivelse ved udpantning. -

Vedlikeholdelsen af de gjærdestykker i fjeldlinien, som påligger nogen anden end den tilstødende (nedenfor liggende) gård (eller brug), skal, efter at de ere opførte, kunne forlanges afløst ved betaling en gang for alle af en pengesum, som - i mangel af mindelig overenskomst - bliver at bestemme ved sådant skjøn, som omhandles i § 41 i lov om jords fredning af 16 mai 1860. Afløsningen og skjønnet kan forlanges såvel af den gjærdepligtige gårds som af den tilstødende gårds samtlige eiere; men er gjærdebyrden eller den tilstødende gård delt mellem brug, kan enhver brugseier forlange afløsning og skjøn for sit vedkommende alene. Ved skjønnet bestemmes såvel hvormeget hver af de gjærdepligtige skal betale til hver af de tilstødende grundeiere mod at disse overtage den fremtidige vedlikeholdelse af gjærdet (selv om gjærdebyrden eller den tilstødende gård ikke er delt mellem brugere) som tiden for betalingen under udpantnings tvang. I tilfælde af overskjøn (efter samme §) skal dette også fatte bestemmelse om fordeling af omkostningerne ved samme, enten mellem rekvirenterne alene eller også mellem modparterne, forsåvidt disse findes at burde bære noget af dem. Omkostningerne kunne også inddrives ved utpantning.

Kommissionen opløses idag indtil videre.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1899 den 2^{den} november var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord. Den sammentrådte 24^{de} forrige måned. Formanden fremlagde: 1. Skrivelse af 24 mai d.å. fra Hans J. Langeland, modtaget s.d., hvori forbeholdes ret til at løse tilbage det stykke beitemark, som af kommissionen er tillagt gård Eldøen inden gård Langelands skoggrændser. - 2. Skrivelse af 23 mai d.å. fra opsidderne på gård Haugland, Anders Bårdsen m.fl. , modtaget s.d., hvori klages over a) at gård Haugland er tillagt forlidet af mark og b) forlanges at gård Haugland gives adgang til fjeldbeitet for alle de smaler, gjældfæ og heste, som vinterfødes på gården. - 3. Skrivelse af 25 mai d.å. fra opsidderne på gård Solhaug, Ole Bertelsen og Torbjørn Olsen, modtaget s.d., hvori klages over a) at deres gård er tillagt forlidet af mark og b) specielt forlanges at den gård nedre Eskeland tillagte myr inden Solhaugs mark tilbagegives Solhaug. - 4. Skrivelse af 27 mai d.å. fra opsidderne på gård Eldøen, Reinert Jensen m.fl., modtaget s.d., hvori klages over at deres gård er tillagt forlidet af mark.

Disse skrivelser har kommissionen diskuteret og angående no 2 og 3 holdt 2 møder med opsidderne på gårdene Haugland, Solhaug samt nabogårdene Præsthaug og nedre Eskeland. Resultatet heraf er følgende:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Ad 1. Skrivelsen giver ingen anledning til forføining af kommissionen.

Ad 2 og 3. Formanden finder principalt, at ingen forandring kan med grund fordres af opsiderne på Haugland og Solhaug, da disse gårde have fået, hvad der tilkommer dem efter skyldforholdet (og endog noget mer af mark). Men da den mellemliggende gård Præsthaug har fået betydeligt mere mark end den tilkommer efter sin skyld (på grund af hensyn til skogskifterne), kunde han subsidiært gå med på at gård Præsthaug som vederlag for den vundne mark afstår en del af sin fjeldbeitningsret til fordeling på de klagende gårde Haugland og Solhaug, hvorved ikke en enkelt gård (Præsthaug) alene vil erholde det ved forholdene her fremkomne overskud af mark uden vederlag. Derimod kan han ikke gå med på at forandre de satte skiftelinier for derved at fordele nævnte markoverskud, som er tilfaldt Præsthaug; thi enhver forandring af linierne vil bevirke en uheldigere markfigur for gård nedre Eskeland end den nuværende, som allerede er uheldig nok, men desværre ikke kan blive heldigere på grund af skogforholdene. Formanden stemmer, altså subsidiært, for at gård Præsthaugs fjeldbeitningsret afkortes 24 smaler, hvoraf 20 smaler lægges til gård Hauglands og 4 smaler til gård Solhaugs fjeldbeitningsret. - Nielsen stemte principalt for at gården Haugland burde tillægges mark op til dens gamle skogskifte mod at gården nedre Eskeland skulde få tilsvarende erstatning af gården Præsthaugs lod, - og subsidiært, at Haugland gives et tillæg af beiteret i fjeldet for 23 smaler og Solhaug ligedan for 5 smaler af det antal smaler, der er tillagt gården Præsthaug, hvis gjenværende beiteret i fjeldet vil således blive 26 smaler. Af det overskud af mark, skog- og naturforholdene så at sige har fremtunget til fordel for de 3 vestlige gårde i gruppen Grov - Haugland, finder han, efter nærmere granskning og overveielse, at gården Haugland bør nyde andel i den udstrækning som anført, allerhelst ved at den tillægges mark op til dens gamle skogskifte, da Præsthaug sidder inde med en forholdsvis meget for stor del af nævnte overskud. Han finder ikke den form, nedre Eskelands lod derved vil få, til hinder for forandringen, mod hvilken denne gård heller ikke har nedlagt nogen protest. Angående likvidationen mellem nedreudmark og beiteret i fjeldet har han fulgt det forhold, der ifjor som regel blev lagt til grund i den store vestlige gruppe. - Sundnæs stemte for, hvad formanden subsidiært har gået med på, idet han heller ikke kunde gå med på linjeforandring af de samme grunde, som af formanden er anført derom.

Kommissionens beslutning bliver efter den stedfundne afstemning altså: Gården Præsthaug afstår af sin fjeldbeitningsret 24 - tyve fire - smaler, hvoraf 20 - tyve - smaler tillægges gård Hauglands og 4 - fire - smaler tillægges gård Solhaugs fjeldbeitningsret. Dette fradrag og tillæg, som altså udgjør en

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

del af udskiftingen af nedreudmarken, skal gjælde uforandret til alle tider og uanseet mulig senere skjøn over fjeldbeitet. - Forøvrigt giver disse 2 klager ikke grund til anden forandring i udskiftningen.

Ad 4. Denne klage er som nævnt indkommet til kommissionens formand 27 mai d.å., hvilket kommissionen enstemmig finder at være en dag for sent. Thi den 27 november 1898 er bekjendtgjørelsen om udlæggelse til almindeligt eftersyn hos Stord lensmand af vedkommende protokoludskrift læst fra Stord kirkebakke og ifølge udskiftningslovens § 111, i henhold til hvilken udlæggelsen er skeet, må klage være indkommet "inden 6 måneder fra sidste læsning af kundgjørelsen om udskriftens udlæggelse", da ellers "avgjørelsen bliver endelig og ikke senere kan påklages". De 6 måneders klagefrist begynder - efter kommissionens forståelse - med selve læsningsdagen, altså her fra og med 27 november 1898, hvorefter klagetiden altså udløb 26 mai 1899. Denne forståelse af bestemmelsen i nævnte § 111 grundes på analogi af procesreglerne om ankefristerne for domme, i hvilke frister ifølge reskript av 19 december 1749 § 1 regnes den dag, dommen afsiges, (Se også Getz: "om påanke" side 154). Kommissionen finder altså, at den ikke har lovlig adgang til at tage klagen fra gård Eldøens opsiddere under behandling, hvorfor besluttedes: Klagen af 27 mai d.å. fra gård Eldøens opsiddere afvises som for sent indkommet.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1899 den 22 november var kommissionen samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord, bestående af dens faste medlemmer. Man har siden sammentrædet 24^{de} f.m. været beskjæftiget med gjærdeskjøn såvel for "fjeldlinien" som for skifteliniernes vedkommende i Stord (foruden det den 2^{den} d.m. protokollerede). Herom har også været holdt 2 møder med lodeiere og den repræsenterende komite. Man er kommet sålangt dermed, at et udkast er istandbragt til gjærdefordeling; men da der i nævnte møder er fremkommet en del nye betragtninger og da fastsættelsen af gjærdedelingen i "fjeldlinien" kræver noget markarbeide, som ikke kan udføres på nuværende årstid, må arbeidet udsættes til næste år. Der må desuden nærmere konfereres med lodeierne om gjærdeskjønnen vedkommende "fjeldlinien", hvilket skjøn nemlig frembyder megen vanskelighed, og disse konferencer agtes afholdte i januar måned næste år. - Kommissionen opløses derfor idag.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

År 1900 den 23, 24 og 25 januar har kommissionen holdt møder i kommunehuset på Lervik med de i fjeldet interesserede gårdes opsiddere i Stord angående gjærdepligten i fjeldlinien, til hvilke møder alle pågjældende gårde vare varslede ved bekjendtgjørelse fra kirkebakken at møde i 3 grupper. Der mødte opsiddere (en eller flere) fra alle gårde undtagen fra Førland, øvre Rommetveit, nordre Tveite, nedre Økland, Orningård, øvre Eskeland, Eldøen, Kårevik, øvre Lillebø, Digernæs, Hatland, Hornelandsvåg, Sætrevik, Vikenæs, Melkevik, østre Stokken og Peterteig. - Resultatet af forhandlingerne var, at for gjærdepligt i fjeldlinien og dens fordeling af kommissionen erklærede sig de mødende fra nedre Eskeland, Haugland (3 mod 1), Vatne, øvre Økland, Stue, Kanneteig, nedre Lillebø, Høiland, (2 mod 1), Langeland ("ikke uvillig"), Birkeland, Isdal, Dale og Valvatne. Derimod erklærede sig mod gjærdepligt i fjeldlinien de mødende fra Mehammer, Bortveit, Agdestein, Borrevik, Hetlesæter, Kyvik, Grov, nedre Rommetveit, Lunde, Lundemandsværk, Tyse, Haga, Sæverhagen, Hystad, Ådland, Lervik, nordre Bjelland, søndre Bjelland, Lønning, Solhaug, Præsthaug, 1 fra Haugland, 1 fra Høiland, søndre Tveite, Horneland, Grindevik, Næs, Almås, Nysæter og Dyvik (Bjønvik); dog således, at, hvis gjærdepligt skulde blive bestemt og fordelt af kommissionen for en del af fjeldlinien, ønskede de den hele fjeldlinie behandlet ligedan af kommissionen.

Den 26 januar har kommissionen drøftet nærmere fjeldliniens gjærdedeling efter nogle i møderne forud fremkomne oplysninger.

Kommissionen sammentrådte 23 d.m. og opløses idag indtil nærmere berømmelse.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1900 den 19 mai var kommissionen, bestående af dens faste medlemmer, samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord. Kommissionen sammentrådte den 4^{de} d.m. til fortsat behandling af gjærdeskjøn vedkommende fjeldlinien, hvilket skjøn fremdeles pågår. - Den 12^{te} d.m. er imidlertid indkommet til kommissionen en begjæring fra opsidderne på gård Haugland i Stord om at blive tilkjendt mere mark, end ved skjøn er dem tildelt, og denne begjæring finder kommissionen at måtte behandle nu. Formanden fremlagde nævnte begjæring af 10 d.m. med 1 bilag (nemlg akt af udsiftnings- og skyldsætningsforretning 22 juni 1833 på gård Haugland).

Derefter afgav formanden sådant votum:

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Fra opsidderne på gård Haugland er den 12^{te} d.m. inkommet til kommissionen ovennævnte begjæring af 10 d.m. om at blive tilkjendt som eiendom også den udmarkstrækning, som ligger mellem den af kommissionen satte øvre skiftelinie for Hauglands mark og den ovenfor samme værende ældre skiftelinie for Hauglands skog. Jeg antager dog, at Haugland ikke nu er berettiget til at få denne begjæring behandlet i realiteten, men at den ex officio må afvises af kommissionen, - af følgende grunde:

Da kommissionen i 1889-1892 opgik med vedkommende lodeiere grændserne (såvel den nedre, ydergrænsen, som den øvre, fjeldlinien) for det udskiftendes fællesskab og udlagde udskrift deraf til eftersyn i henhold til udskiftningslovens § 111, fremkom ingen påstand fra Haugland om at have nogen del af marken til særeie eller at eie marken inden grådens skoggrændser, skjønt det da havde været den rette tid at fremsætte påstand derom (hvad de andre gårde, som havde sådan påstand, gjorde og specielt Hauglands nabogård Præsthaug). Og da kommissionen senere i 1898 havde opgået med vedkommende parter, beskrevet og udlagt til eftersyn i henhold til samme § 111 de i marken satte skiftelinier mellem gårdene, fremkom fra Haugland heller ikke nogen påstand om at eie marken inden gårdens skoggrændser, men kun en klage over at gården skjønsmæssig var tildelt forliden mark i forhold til bl.a. nabogården Præsthaug, hvilken klage blev behandlet og endelig afgjort af kommissionen 2^{den} november 1899 med det resultat, at Haugland ikke blev tildelt mere mark, men istedet for sådan fik forstørret fjeldbeitningsret. Gården Hauglands forhold til det udskiftendes fællesskab har således helt igjennem hidtil været skjønsmæssigt behandlet og jeg forstår udskiftningslovens § 111 således, at end ikke kommissionens skjønsmæssige afgjørelser, som ere blevne endelige enten ved at de 6 måneders klagetid er udløben uden at benyttes af lodeierne eller ved at kommissionen har behandlet de indkomne klager skjønsmæssig, kunne angribes eller ændres ved senere fremkomne retspåstande angående tildelt felt eller rettighed. Ellers vilde nytten af udskiftningslovens § 111 være liden eller ingen. Paragrafens hensigt er klarlig at give kommissionen adgang til efterhvert som arbeidet skrider frem at få dette fastslået som endeligt, så det videre arbejde kan have det allerede udførte som fast grundlag. Men skulde en endelig skjønssafgjørelse kunne rippes op igjen ved senere begjæring om retsbehandling af det samme objekt, vilde lovens hensigt ikke være nået. I sin almindelighed er derfor et af kommissionen afgivet endeligt skjøn urokkeligt. - Men hvad der i det foreliggende tilfælde kan forårsage nogen tvil er den af Hauglands opsiddere anførte omstændighed, at det først ganske nylig er lykket dem at finde frem den påberåbte akt, hvorpå de bygger sin begjæring nu, nemlig akten af udskiftnings- og skyldsætningsforretningen af 22 juni 1833

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

på Haugland. Jeg har også forvissnet mig om, at denne forretning ikke er thinglæst, ialfald er den ikke anført i panteregisteret på Hauglands folier. Akten har dog altså været i en af Hauglands opsidderses besiddelse og jeg kan ikke fri meg for den mening, at den i løbet af den lange tid fra 1889 til nu kunde være fundet frem før ved omhyggelig eftersøgning. I ethvert fald synes mig dog ordene i udskeftningslovens § 111 at være så bestemte mod enhver opripning, at jeg ikke finder på grundlag af vore almindelige procesregler om nye bevisligheters anbringelse at kunne indrømme en ret for Haugland til at få sin begjæring behandlet i realiteten. - Jeg ser altså ganske bort fra, om den fremkomne retspåstand er af nogen reel betydning eller ikke. - Min konklusion bliver altså: Den af gård Hauglands opsiddere fremsatte begjæring om at tilkjendes mark op til sin skoggrændse afvises.

T. J. Tharaldsen.

Jeg tiltræder formandens votum.

O. Nielsen.

Ligeså.

N. Sundnæs.

I henhold til den faldne votering afsagdes sådan

kjendelse:

Den af gård Hauglands opsiddere fremsatte begjæring om at tilkjendes mark op til sin skoggrændse afvises.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1900 den 25 mai var kommissionen samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord, bestående af dens faste medlemmer, til afslutning af gjærdeskjønnsarbeidet vedkommende fjeldlinien og skiftelinierne i Stord.

På grund af den i møderne 23, 24 og 25 januar d.å. fra mange lodeiere i Stord fremkomne principale udtalelse mod gjærde i fjeldlinien i Stord, skal kommissionen først udtale følgende:

Under arbeidet med gjærdeskjønnet ang. fjeldlinien, der såvel under skifternes fastsættelse i nedreudmarken som i senere møder er begjæret af en del gårde, specielt af en del af dem, der med sin nedreudmark støde op til nævnte linie, har kommissionen ikke været uopmærksom på at det kan være tvilsomt, kanske endog meget tvilsomt, om gjærdes opførelse på nogle strækninger af linien vil være af overveiende nytte i forhold til omkostningerne for parterne på begge sider, medens den på samme tid ikke er i tvil om, at gjærde er påkrævet og omkostningssvarende på andre strøg. At bestemme

gjærde for disse, men ikke for hine, går imidlertid af flere grunde ikke an, hvad da også samtlige de lodeiere, der have været tilstede i pågjældende møder, have indseet, idet endog de, som principalt vare mod gjærdepligt, subsidiært have erklæret sig for gjærdepligt i den hele fjeldlinie, hvis gjærdepligt delvis fandtes af kommissionen påkrævet.

Som sagt, der er enkelte strækninger af fjeldlinien, hvor gjærdets relative nytte kan være tvilsom. Under bedømmelsen af den fordel, som gjærdet vil medføre for eierne af fjeldet, har kommissionen ikke kunnet undlade ganske at tage i betragtning, at det synes som om gjærde af jertrådnat vinder mere og mere indgang. Under gjærdedelingen i Fitjar udtaltes det således af mange gjærdepligtige, at de anså nettet for fremtidens gjærdemateriel, og bad kommissionen have dette for øie. Men bliver der gjærdet med net i fjeldlinien, freder gjærdet også faktisk for smaler, og eierne af fjeldet vil derved undgå de store og stadige ulemper, som følger med, at deres besætning dersteds overskrider fjeldlinien. - Med dette for øie og ved derhos at lægge sammen alle de andre forhold, der står i forbindelse med gjærdeskjønnen, er kommissionen kommen til det resultat, at den ikke har kunnet undlade at bestemme gjærdepligt. Gjøres ikke dette nu under storskiftet, kan kommissionen efter dens opfatning kun lade gjærdespørgsmaalet ligge urørt, idet den hverken tror sig forpligtet eller ser sig istand til at afgive formeligt skjøn for at gjærde ikke skal kunne kræves, hvorved man vilde binde fremtiden til det samme. Ved at kommissionen lader gjærdespørgsmålet ligge urørt er dette herved altså ikke endeligt løst, men derimod bragt ind i et nyt og ganske andet forhold, der efter kommissionens mening ved nærmere betragtning vil vise sig at være uheldigt for alle parter, omend mest for de nærmest fjeldlinien liggende gårde. - Først må her bemærkes, at medens kommissionen har under behandling den hele af udskiftningen opståede eventuelle gjærdepligt, gjort op i en ensartet masse gennem opmålingen af samtlige liniers længde og ved bedømmelse af deres beskaffenhed (gjærdegrader), og kan fordele hele denne masse efter frit skjøn og tillægge hver gård sin pligt i et sammenhængende stykke, bliver forholdet et ganske andet, når gjærdeskjøn forlanges efter at storskiftet er sluttet. Der rådes da ikke over den hele fjeldlinie, men ethvert af de stykker af samme, som begrænder enhver af de tilstødende gårde, bliver en enhed for sig selv og må behandles som sådan, hvoraf følger den store ubillighed, at hver enkelt af de tilstødende gårde må tage halvdelen af gjærdet mellem sig og fjeldet, på samme tid som det bliver et både vidløftigt og kostbart apparat at få et gjærdeskjøn istand, når det store sameie i fjeldet (på 58 gårde) skal varsles. At alligevel idetmindste en del af de gårde, der med sin nedremark støde til fjeldlinien, vil søge at få gjærdepligt oprettet, er neppe tvilsomt; og for samtlige de andre gårde som eiere i fjeldet vil dette, foruden ikke

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

uvæsentlige omkostninger, have den ulempe at de komme at få sin gjærdepligt delt i mange forskjellige stykker på høist forskjellige steder.

Når alle faktorer således tages i betragtning, kommer kommissionen som allerede nævnt til det resultat, at det med fremtiden for øie er i lodeiernes interesse at gjærdepligt bliver oprettet, hvorfor skjøn herfor enstemmig afgaves.

Derefter foretoges følgende fordeling af gjærdepligten m.m.:

I. I fjeldlinien mellem Stord fællesskab i fjeldet og gården Eides nedreudmark i Fitjar gjælder a) gården Eide 460 m regnet fra "skiftefuru i Blekabrekko" opover og b) gården Grov (i Stord) resten af linien op til dens skjæringspunkt med fjeldlinien i Fitjar ovenom Eide (hvilket skjæringspunkt er ganske nær ved og SSO for en i fjeldlinien "nedsat skiftesten med 2 vidnestene på en lyngflade lidt nord for en bæk").

II. I fjeldlinien (mellem fællesskabet i fjeldet og den udskiftede nedreudmark) i Stord præstegjæld:

1. Mod gården Mehammer gjærder a) denne gård selv fra "skiftefuru i Blekabrekko" (i skiftet mod Eide) sydover indtil Gjærdemærket \perp hugget i en meget liden mod nordvest vendende bergvæg, hvilket punkt er ca. 80 m østenfor det punkt, hvori fjeldlinien og det gamle gjærde støder i elven (Storelven), b) gård Førland derfra videre ca. 140 m østover til \perp hugget i en liden mod øst vendende bergvæg på vestre side af øvre ende af en liden dal, c) gård Kyvik derfra videre ca. 227 m til (nu) nedsat mærkesten på vestre bred af Tagdalsbækken (ca. 2 m fra bækken), d) gård øvre Rommetveit derefter ca. 196 m til \perp hugget i en mod vest vendende bergvæg i nordvestre ende af Lyhaugen og øst for Lynnemyren, e) gård nedre Rommetveit resten af linien til en skiftefuru på søndre ende af Flesjene i skiftet mod Bortveit.

2. Mod gården Bortveit gjærder a) gård Lunde fra en skiftefuru på søndre ende af Flesjene i skiftet mod Mehammer opover ca. 152 m til \perp hugget i foden af et mod øst vendende berglag, b) gård nordre Tveite derefter ca 100 m til en ældre skiftefuru i øvre kant af en mod sydost vendende bakke, c) gård Lundemandsværk derefter ca. 162 m til \perp hugget i nedre kant af den sydostre flade på en stor sten på en liden græsflade (20 m nedenfor den øverste ældre skiftefuru), d) gård Tyse derefter ca. 188 m opover lien til \perp hugget i berg i søndre del af toppen af den første berghaug opfor øverste ældre skiftefuru (også kaldet nedre Mattishaug), e) gård nedre Økland derefter ca. 187 m omtrent sydvestlig til \perp hugget i et lidet bergnæb på sydvestre kant af en haug og på nordostre side af en liden dal, f)

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

gård Haga derefter ialt ca. 190 m først op til (øvre) Mattishaug's høieste top og videre til \perp hugget i en liden lav berghump i Ravalelien, g) gård Sæverhagen derefter ca. 64 m til \perp hugget i lav jordfast sten, h) gård Hystad derefter ca. 330 m til "x i fjeldlinien hugget i den 486 m V til S 1/2 S for Mattishaug's høieste top liggende flade sten i en liden stenrøs på reset på nordsiden af Såtedalen", i) gård Orningård derefter sydsydost ca. 190 m til \perp hugget i lav, skrånende bergflade ved et bækkesege i Såtedalen, k) gård Ådland derefter ca. 224 m over Tverelven til " nedsat skiftesten med vidner på øvre Såtedalshaug", l) gård Lønning derefter ca. 196 m til \perp hugget i en liden mod øst vendende bergvæg ca. 71 m forbi nedsat skiftesten med vidner på reset ved østre fod af Bortveitskalderas (omtrent i øverste kant af skoven)", m) gård Lervik derefter ca. 53 m til \perp hugget i en noget flad sten i den sydlige ende af uren under Kalderas, n) gård søndre Bjelland derefter ca. 143 m til \perp hugget i berg lige i grønsværet ca. 55 m forbi "x hgt. oppe på en bergnab på øpste Hjelden", o) gård nordre Bjelland derefter ca. 166 m til \perp hugget oppe på kanten af en afsats i en liden mod sydost vendende bergvæg under foden af Kalderas, p) gård Bortveit selv resten af linien til skiftet mod Agdesten.

3. Mod gårdene Agdesten - Borrevik gjærder disse gårde selv.

4. Mod gården Hetlesæter gjærder a) gårdene Agdesten - Borrevik fra skiftet mod disse gårde sydsydvestover til "x hugget oppe på en berghaug oppe på Hetlesæters Sætrakleivo", b) gården Hetlesæter selv derefter til et punkt, som ligger 110 m nordlig for "x hugget i berg lige ved gjærdet i øverste ende af Lodadalen", c) gård Birkeland derefter de resterende 110 m til sidsnævnte kors i skiftet mod øvre Eskeland.

5. Mod gården øvre Eskeland gjærder a) denne gård selv den nordøstre del fra "x hugget i berg lige ved gjærdet (mod Hetlesæter) i øverste ende af Lovadalen" sydvestover indtil 86 m forbi "x hugget i fladt berg ved nordre ende af den store myr under Eikeskogen», b) gård Kårevik 68 m regnet fra markskiftet mod nedre Eskeland og nordøstover, c) gård Stue det øvrige mellemliggende stykke.

6. Mod gården nedre Eskeland gjærder a) denne gård selv den nordøstre del fra markskiftet mod øvre Eskeland sydvestover indtil 25 m forbi "x hugget i en stor sten lige ved og på østre side af Lundarstølsveien", b) gård Solhaug derfra videre til "x hugget i lavt berg" (hvilket kors ligger ca. 84 m sydvest for "x hugget i en stor sten ved den øvre ende af en myr under søndre Hushaugen"), c) gård Præsthaug derfra videre indtil 73 m forbi næste "x hugget ligeledes i lavt berg" (hvilket endepunkt falder i en myr), d) gård Haugland derfra videre til "x hugget i lavt berg ned under Russekleiv", e)

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

gård Høiland derfra videre indtil 83 m forbi "x hugget i en bergvæg lige ved og ovenfor en liden kjørevei", f) gård søndre Tveite resten af linien (indtil markskiftet mod Vatne).

7. Mod gården Vatne gjærder a) denne gård selv fra "x hugget i skråberg i skovgrænsen mellem Tveite og Vatne" først opover og derpå sydvestover indtil 30 m forbi "x hugget i en meget lav i samme retning (o: SV til V) gående bergryg", b) gård Langeland derefter indtil 75 m forbi "x hugget i en lav jordfast sten (eller berg) nedenfor og sydost for Høgehammeren", c) gård Eldøen derefter resten af linien (til skiftet med øvre Økland).

8. Mod gården øvre Økland gjærder a) gård Eldøen fra skiftet mod Vatne sydvestover til "x hugget i en mod nord skrånende jordfast sten klods i en liden bæk og ved sydvestre ende af myrdraget", b) gård øvre Økland selv derefter indtil 35 m forbi "x hugget i lavt berg i sydvestre ende af en myr og OSO ned for Jordskarstegen", c) gård Kanneteig derefter resten af linien (indtil skiftet mod Isdal).

9. Mod gården Isdal gjærder denne gård selv.

10. Mod gården Dale gjærder denne gård selv.

11. Mod gården øvre Lillebø gjærder denne gård selv.

Til lettelse såvel ved beskrivelsen som for de gjærdepligtige gårde anføres her beskrivelsen af fjeldlinien mod gårdene Nysæter og Peterteig og bruget Rutle med tilføielse af nummer på korsene og afstanden mellem disse, hvortil gjærdedelingen altså henviser. Nævnte del af fjeldlinien går fra: "x no 1 hugget i et stort klippestykke ved foden af bråtet i Hustrudalsløken; derfra 88 m i hovedretning NV til N langs det høie selvgjærdende bergbråt til x no 2 hgt. i bergvæggen, hvor Grautastegen når fladen Hustruløken; derfra NV 147 m efter fjeldvæggen til x no 3 hgt. i et hjørne af fjeldvæggen; derfra i hovedretning ONO 70 m efter bergvæggen til x no 4 hgt. i en klippeblok på søndre side af Brattestegen; derfra N 1/2 O 17 m til x no 5 hgt. i en klippeblok på nordre side af Brattestegen; derfra efter selvgjærdende berglags forskellige bøininger i vestnordvestlig hovedretning 313 m til x no 6 hgt. ved foden af en fjeldvæg straks østenfor veien til Skjævlalurane; derfra N til O 66 m til x no 7 hgt. i hjørnet af et høit bergbråt oppe på Skjævlalurane, derfra efter for det meste selvgjærdende berglag omtrent NV til N 106 m til x no 8 hgt. i enden af berglaget, 5 m ovenfor og østenfor Skjævlalurveien; derfra ONO 70 m til x no 9 hgt. i et berghjørne lige ved og på søndre side af bækken i Djupedalen; går derefter rundt Djupedalen efter det bedste selvgjærde, bergbråt og ur, 237 m til x no 10 hgt. i foden af det høie selvgjærdende berg på den nordre side af Djupedalen; derpå omtrent NV 138 m til x no 11 hgt. i enden af en liden lav bergvæg, lige ved øvre kant af Skåraveien; derfra

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriffforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

omtrent NV til N 104 m til x no 12 hgt. i berghjørne ved enden af Skåraveien og omtrent midt i Kloppedalen; går derfra rundt Kloppedalen efter det bedste selvgjærde 100 m til x no 13 hgt. ved foden af et berghjørne og i en lav skuffe i samme og lige ved en vei, der fører tilfjelds; derfra NV til V 60 m til x no 14 hgt. i en stor sten på søndre side af Grovelopet op fra Kloppedalen; derfra omtrent ONO 180 m til x no 15 hgt. i et hjørne ved foden af et høit bergbråt; derfra O 108 m til x no 16 hgt. i hjørnet af et brat bergbråt på øvre kant af Grovesættet; derfra omtrent samme retning 110 m efter selvgjærdende bergbråt til x no 17 hgt. i foden af bergvæggen oppe i en krog på samme i søre Grovo; derfra omtrent NNV 243 m til x no 18 hgt. i lavt berg oppe i toppen af en haug mellem søre og nore Grovo; derfra N til V 450 m til x no 19 hgt. i bergbråt under Sauenuten; derfra efter det selvgjærdende bergbråts bøininger først nedefter og dernæst 770 m til x no 20 hgt. i bergvæggens hjørne ved Kvitaskarmyrens østre side; derfra omtrent SO til O 80 m til x no 21 hgt. i et fremstikkende næs på bergvæggen; derfra nordlig retning efter bergbråtet 180 m til x no 22 hgt. i bergvæggen oppe i en krog på denne; derfra i østlig (skal være nordlig) hovedretning 75 m til x no 23 i bergvæggen i øvste Peterteigdalen og ved et skar; følger videre foden efter mest selvgjærdende bergbråt i nordlig hovedretning 170 m til x no 24 hgt. ved foden af en bergvæg, nogle meter syd for Bækken i øverste Peterteigdalen; derfra NV 110 m til x no 25 hgt. i en bergnov ved øverste Peterteigdalen; derfra omtrent NO til O 110 m til x no 26 hgt. i en bergnåv; derfra omtrent samme retning 88 m til x no 27 hgt. i et berghjørne ved foden af en fjeldvæg i Litlabøhålo; derfra NNO 100 m til x no 28 hgt. i en bergvæg i øvre kant af et bråt; derfra omtrent samme retning 46 m til x no 29 hgt. i en liden lav bergskolt i veien til Holmedalsvad og derfra NNO 115 m til x no 30 hgt. i bergvæg 3 a 4 m op fra Holmedalsvandet og lidt op fra Holmedalsvad; derfra nedover Holmedalselven og de 3 små vande, den strømmer igjennem, til gård Peterteigs bøgjærde (ved nederste ende af nederste vand), hvor fællesskabets ydergrændse træffes og som fjeldlinien derpå falder sammen med til den igjen påtræffes i sit udløb i Dåfjorden ved Strømmen i samme."

12. Mod gårdene Nysæter og Peterteig og bruget Rutle gjærder a) gårdene Horneland, Hatland, Grindevik og Hornelandsvåg fra x no 1 til x no 17; b) gård Digernæs videre fra x no 17 til \perp hugget i en mod syd vendende liden bergkult nær ved og på nordre side af nordre Groveveien til Ørnestellet, ca 226 m forbi x no 18; c) gård Valvatne derfra videre til \perp hgt. i en mod sydvest vendende bergvæg, ca. 15 m sydost for et lidet skar, hvorigjennem en vei, og ca 220 m forbi x no 19; d) gård nedre Lillebø derfra videre til \perp hgt. i bergvæg lige ved et lidet trangt smug, ca. 54 m før x no 22 træffes; e) gård Næs derfra videre til x no 24; f) gård Almås derfra til x no 25; g) gård Sætrevik derfra videre ca.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

44 m til \perp hgt. i en liden mod vest vendende bergvæg på østre side af en myr; h) gård Nysæter derfra videre til \perp hgt. i lavt svaberg ved søndre kant af Litlebøhålo, ca. 48 m forbi x no 26; i) gård Vikenæs derfra videre til \perp hgt. i sydvestre væg på en jordfast sten i nordre held af Litlebøhålo, ca. 42 m før x no 28 træffes; k) gård Dyvik derfra videre til \perp hgt. i en liden mod nord vendende bergflade på østre side af veien ned til Holmedalsvad, ca. 31 m forbi x no 29; l) gård Melkevik derfra videre ca. 41 m til \perp hgt i en mod vest vendende liden bergvæg på samme side af samme vei; m) gård Stokken østre derfra videre til x no 30; n) gård Peterteig derfra videre resten af linien til Dåfjorden.

III. I skiftelinierne (i nedreudmarken) i Stord gjærder:

1. Gården Digernæs a) af 13^{de} linie (mod Valvatne) 187 m regnet fra dens endepunkt (hvor den støder til 14^{de} linie) og vestover og b) af 14^{de} linie (mod Horneland) 1149 m regnet fra dens udgangspunkt, nemlig til et punkt, som ligger 24 m forbi (o; sydvest for) " hugget x i en liden bergvæg som vender mod nordvest (ret under en ældre skiftefuru oppe på bergvæggens kant), på søndre side af Jensavebakken" og hvorfra der er 134 m til Tømmerviks bøgjærde.
2. Gården Valvatne a) resten af 13^{de} linie (mod Digernæs), b) hele 19^{de} Linie (mod Langeland), c) hele 21^{de} linie (mod søndre Tveite) og hele 22^{de} linie (mod nedre Lillebø).
3. Gården Birkeland af 12^{te} linie (mod Horneland m.fl. gårde) strækningen fra det først beskrevne "x i en sten i bøgjærdet om Hatland, lige ved et led i samme" og linien ud til bøgjærdet om Grindevik.
4. Gruppen gårdene Horneland, Hatland, Grindevik og Hornelandsvåg a) resten af 12^{te} linie (mod Birkeland), b) resten af 14^{de} linie (mod Digernæs), hele 15^{de} linie (mod Valvatne), d) hele 16^{de} linie (mod Langeland) og e) hele 17^{de} linie (mod Eldøen).
5. Gården Eldøen hele 18^{de} linie (mod Langeland)
6. Gården Langeland hele 20^{de} linie (mod søndre Tveite).
7. Gården søndre Tveite a) hele 23^{de} linie (mod nedre Lillebø) og b) hele 24^{de} linie (mod Høiland).
8. Gården Høiland a) hele 25^{de} linie (mod Lervik), b) hele 27^{de} linie (mod Lønning) og c) hele 38^{te} linie (mod Kanneteig).
9. Gården Lervik hele 26^{de} linie (mod Lønning).

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

10. Gården Lønning hele 39^{te} linie (mod Stue).
11. Gården Stue a) hele 35^{te} linie (mod øvre Økland), b) hele 36^{te} linie (mod Vatne) og c) af 37^{te} linie (mod Kanneteig) hele delen b (nedenfor indmarkerne).
12. Gården Kanneteig a) af 32^{te} linie (mod nedre Lillebø) hele delen b (nedenfor indmarkerne) og b) af 37^{te} linie (mod Stue) hele delen a (ovenfor indmarkerne).
13. Gården nedre Lillebø a) af 32^{te} linie (mod Kanneteig) hele delen a (ovenfor indmarkerne) og b) af 34^{te} linie (mod Dale) 607 m regnet fra dens begyndelse, altså til 12^{te} skiftemærke (iberegnet udgangspunktet i Klovsteinen).
14. Gården Dale a) resten af 34^{te} linie (mod nedre Lillebø), b) hele 33^{te} linie (mod Stue) og c) af 29^{de} linie (mod Isdal) hele delen b (nemlig østenfor Isdals indmark) og af delen a 600 m regnet fra dens begyndelse, altså til en punkt, som ligger 12 m forbi 8^{de} skiftemærke (iberegnet udgangspunktet) "ældre skiftefuru i vestre ende af Midtklumpen".
15. Gården øvre Lillebø a) hele 28^{de} linie (mod Dale), dog ikke Dales bøgjærde, og b) gruppelinien mod Nysæter
16. Gården Isdal a) af 29^{de} linie (mod Dale) resten af delen a og b) af 30^{te} linie (mod øvre Økland) 166 m regnet fra dens begyndelse i fjeldlinien, altså 19 m forbi 3^{de} skiftemærke (iberegnet udgangspunktet) "ældre skiftefuru i fjeldbakken ovenfor Samnangerveien".
17. Gården Vatne a) af 31^{te} linie (mod øvre Økland) hele delen b (sydvest for Øklands indmark) og af samme linies del a 413 m regnet fra dens begyndelse i fjeldlinien, altså til 8^{de} skiftemærke (iberegnet udgangspunktet), b) hele 8^{de} linie (mod nedre Eskeland) og c) af 11^{te} linie (mod Haugland) 152 m regnet fra liniens begyndelse og nedover.
18. Gården øvre Økland a) resten af 31^{te} linies del a (mod Vatne) og b) resten af 30^{te} linie (mod Isdal).
19. Gården Haugland a) resten af 11^{te} linie (mod Vatne), b) hele 7^{de} linie (mod nedre Eskeland) og c) af 10^{de} linie (mod Præsthaug) 188 m regnet fra liniens begyndelse og nedover, nemlig til 4^{de} beskrevne skiftemærke (iberegnet udgangspunktet).

20. Gården Præsthaug a) resten af 10^{de} linie (mod Haugland) og b) hele 6^{te} linie (mod nedre Eskeland).

21. Gården Solhaug hele 9^{de} linie (mod Præsthaug).

22. Gården nedre Eskeland a) hele 5^{te} linie (mod Solhaug) og b) af 4^{de} linie (mod øvre Eskeland) fra dens begyndelse i fjeldlinien nedover til "x hugget i flad sten i Djupedalen ca. 2 m øst for Bækken".

23. Gården øvre Eskeland resten af 4^{de} linie (mod nedre Eskeland).

24. Gården Førland hele 3^{de} linie (mod øvre Eskeland).

25. Gården Grov a) hele 1^{ste} linie (mod øvre Eskeland) og b) hele 2^{den} linie (mod Førland).

26. Gården Mehammer resten af skiftelinien mod Eide (i Fitjar), hvoraf Eide gjærder de nederste 270 m fra sjøen og opover.

Alle afstande i I, II og III ere målte omtrent efter markens naturlige fald, hvor intet andet er anført.

IV. Gjærderne blive at opføre i fjeldlinierne (I og II) inden 8 - otte - år og skiftelinierne (III) inden 10 - ti - år fra udskiftningens ikrafttræden. Hver gjærdepligtig gård har at anbringe og vedligeholde det eller de nødvendige led i sit gjærdestykke. - I tilfælde forsømmelse af gjærdepligt skal med hensyn til vedligeholdelse af gjærde bestemmelserne i § 18 i lov om jords fredning, af 16 mai 1860, kunne anvendes af den skadelidende part; men med hensyn til opførelse anvendes det i samme lovs § 41 bestemte skjøn og - i tilfælde - overskjøn, hvilket sidste også fatter bestemmelse om omkostningernes mulige fordeling, og er såvel omkostningerne som erstatningsbeløbet gjenstand for inddrivelse ved udpantning.

Vedligeholdelsen af de gjærdestykker i fjeldlinien, som påligger nogen anden end den tilstødende (nedenfor liggende) gård (eller brug), skal, efter at de ere opførte, kunne forlanges afløst ved betaling en gang for alle af en pengesum, som - i mangel af mindelig overenskomst - bliver at bestemme ved sådant skjøn, som omhandles i § 41 i lov om jords fredning af 16 mai 1860. Afløsningen og skjønnet kan forlanges såvel af den gjærdepligtige gårds som af den tilstødende gårds samlige eiere; men er gjærdebyrden eller den tilstødende gård delt mellem brug, kan enhver brugseier forlange afløsning og skjøn for sit vedkommende alene. Ved skjønnet bestemmes såvel hvormeget hver af de gjærdepligtige skal betale til hver af de tilstødende grundeiere mod at disse overtage den fremtidige

vedligeholdelse af gjærdet (selv om gjærdebyrden eller den tilstødende gård ikke er delt mellem brugere) som tiden for betalingen under udpantnings tvang. I tilfælde af overskjøn (efter samme §) skal dette også fatte bestemmelse om fordeling af omkostningerne ved samme, enten mellem rekvirenterne alene eller også mellem modparterne, forsåvidt disse findes at burde bære noget af dem. Omkostningerne kunne også inddrives ved udpantning.

Udskrift af gjærdedelingen og hvad dermed står i forbindelse i Fitjar og i Stord samt kjendelsen af 19 d.m. angående Haugland bliver at udlægge til eftersyn snarest muligt. - Kommissionen opløses idag indtil videre.

Medlemmet Nielsen har været fraværende fra kommissionen i anden berammet forretning fra 21^{de} til 24^{de} d.m. (begge inclusive).

T. J. Tharaldsen O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1901 den 2^{den} mai var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord. Man sammentrådte igår. Formanden fremlagde: Klage af 22 december 1900 (indløbet samme dag til formanden) fra opsidderne på gården Dale i Stord over gjærdefordelingen for denne gårds vedkommende. - Da kommissionen under gjærdepligtens fordeling har haft for øie også omkostningerne ved opførelse af gjærde, hvilke kunne blive meget forskjellige på de forskjellige linier og dele af linier i Stord på grund af de forskjellige stedlige forhold, medens klagerne kun have taget hensyn til liniernes længde, finder kommissionen ikke grund til at gjøre nogen forandring i den stedfundne fordeling, hvorfor enstemmig besluttedes: klagen tages ikke tilfølge.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1901 den 10 mai var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord, hvor man siden 2 d.m. har behandlet 1. spørsmålet om hvem skal være eier af de stykker mark, hvor en har beiteretten og en anden skogretten eller anden rettighed. (Udskiftningslovens § 36). - Formanden og Sundnæs ere komne til det resultat, at beiterettens eier skal være grundeier og den eller de andre rettighedshavere være brugsberettigede på sådanne stykker såvel i den udskiftede nedreudmark som i det fælles fjeld i Stord og Fitjar. - Nielsen stemte for at skogeieren fremtidig skal betragtes som grundeier, " være eier af stykket", og beitet som brugsret på følgende strækninger: 1) Gården Hornelands skogteig i gården

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriffforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Eldøens mark, 2) Hornelands skogteig i gården Birkelands mark, 3) Birkelands skogteig i Hornelands mark, 4) gården Valvatnes skogteig i gården Langelands mark, 5) Langelands skogteig i Eldøens mark, 6) Markens almenning og 7) gården Rydland på den strækning, den eier skog i det til Fitjar hørende fjeld. Iøvrigt er han enig med pluraliteten. - Som følge af den stedfundne afstemning blev beslutningen følgende:

På de stykker mark, hvor en eier beiteretten og en anden eier skogretten eller anden herlighed efter den nu stedfundne udskiftning, skal eieren af beiteretten være "eier af stykket" (grundeier) og den eller de andre rettighedshavere være brugsbrettigede - såvel i den udskiftede nedreudmark som i det fælles fjeld både i Stord og i Fitjar.

2. Videre er enstemmig fattet sådan beslutning såvel for Stord som Fitjar: til skogen hører træer, brake og lyng.

3. ligeså er enstemmig besluttet for Stord og Fitjar: den gjærdepligtige er berettiget til at tage sten også i den til gjærdet stødende fremmede mark til opførelse, påbyggelse og vedligehold af sit gjærde.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1901 den 24 mai var kommissionen, bestående af dens undertegnede faste medlemmer, samlet i Peder Godskalksens hus på gård Kanneteig i Stord. Den har siden 10^{de} d.m. været beskjæftiget med fastsættelse og fordeling af lodeiernes andel af de omkostninger, som det offentlige har udredet ved kommissionens arbejde. - Formanden fremlagde 1. skrivelse af 29 f.m. fra landbrugsdepartementet til ham og 2. do af 18 d.m. fra do til do, ledsaget af specificeret opgave over de af det offentlige udredede omkostninger til 31/12 1900 til beløb kr. 48546,04. - Da de til fællesskabet hørende brugs samlede skatteskyld udgjør 700 mark 65 øre, må ifølge udskiftningslovens § 13 lodeiernes samlede andel af nævnte omkostninger ikke overstige kr. 3503,25. Kommissionen har fastsat lodeiernes andel til kr. 3254,00 og ved skjøn fordelt dette beløb således:

Hvis noget brug skifter eier inden vedkommende beløb er betalt, hæfter også den nye eier for beløbet. - Leilænder eller anden bruger i lignende stilling pligter at erstatte og forrente til jordrotten det på vedkommende brug udlignede beløb overenstemmende med udskiftningslovens § 81 fra beløbets forfaldsdag, jfr. § 113 i.f. -

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Kommissionen oppløses idag for igjen at samles antagelig i december d.å.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

År 1901 den 13 december var kommissionen samlet i landhandler Qvies hus på Lervik i Stord, bestående af dens undertegnede faste medlemmer. Man sammentrådte den 10^{de} d.m. og har været beskjæftiget med behandling af efternævnte klager, som med bilag har været gennemgåede og drøftede, nemlig: 1. klage af 26 oktober d.å. fra Johannes I. Økland m.fl. a) angaaende kommissionens beslutning af 10 mai d.å. om eiendomsretten til den grund, hvorpå en eier skog og en anden beite, og indeholdende b) begjæring om nøiagtig beskrivelse af de skogteige, som findes i andre gårdes hjemmeudmarker eller det fælles fjeld, c) begjæring om omgjørelse af hvad der er gjort i henhold til "overenskomst" af 5 mai 1893 og d) begjæring om omgjørelse af udskiftningen ved km. gård Haugland m.fl. gårde, - med påtegning af 23 november d.å. fra Hans I. Langeland m.fl. angående det under a påklagede, - alt med de påberåbte bilag.

2. klage af 28 oktober d.å. fra Tarald S. Vespestad m.fl.

3. do af 13 november d.å. fra Jens K. Rydland m.fl.

4. do af 14 november d.å. fra Halsten B. Sætrebø m.fl. og

5. do af 22 november d.å. fra Anders Årbø m.fl. -

no 2 - 5 over kommissionens beslutning af 10 mai d.å. om grundeiendomsretten.

Formanden skulde angående klagerne over kommissionens beslutning af 10 mai d.å. om grundeiendomsretten til de stykker mark, hvorpå en eier beiteretten og en anden skogretten eller anden herlighed, bemærke følgende: Af de med klage 1 indkomne gamle retssager vedkommende Horneland, Birkeland, Digernæs, Valvatne og Tveite har jeg ikke fundet noget, som peger i retning af, at skogskifterne i den tid (i det 18^{de} århundre) også ansåes som grundskifter, men snarere en antydning om, at de kun var skogskifter. Udtrykkene i de påpegede og fremlagte skjøder siger heller ikke, at grunden fulgte skogen. Kun i den under 29 juni 1769 afholdte besigtelses- og taksationsforretning på Morkens almenning (indtaget i kongeligt skjøde på denne af 4 juli 1782) og i udskiftnings- og skyldsætningsforretningen 22 juni 1833 på Haugland synes at være en antydning af, at skogskifterne også ansåes som grundskifter. Men ved sidsnævnte forretning var ikke naboerne tilstede og for Morkens vedkommende har dens eiere under storskiftet erklæret, at til denne eiendom hører ikke beiteret. Jeg må derfor sætte disse antydninger ud af betragtning. Jeg er fremdeles af den

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

opfatning, at med de gamle skogskifter er kun skogen delt, medens forøvrigt alt var sameie (beite, torv, muld, sten), og ud fra denne forudsætning har kommissionen også foretaget bonitering og udskiftning (det er ikke bare beitet, som er boniteret, men også brændtorvmyrer og muldmyrer). Derfor må jeg fastholde, at de af kommissionen satte skiftelinier deler alt (undtagen skog, hvor de ikke falde sammen med skogskifterne) og derfor ere grundskifter. Jeg kan ikke vige fra denne opfatning ved den omstændighed, at en del skogeiere have dannet sig den feilagtige opfatning, at skogskifterne også ere grundskifter, - ja endog beiteskifter. Der er på den anden side eksempel på, at myr i udskiftet skog er anset for sameie og er bleven særskilt skiftet mellem vedkommende skogeiere og naboerne. -

At skogeierne skulde berøves nogen ret ved ei at ansees som grundeiere på de stykker mark, hvor en anden eier beitet, kan jeg således ikke erkjende. Og at de skulde komme i en værre stilling end beiteeierne derved, kan jeg ikke indse; tvertimod tror jeg heller det kan befrygtes, at beiteeierne ved ei at ansees som grundeiere vil risikere at komme til at lide utilbørlig skade fra skogeiernes side og derfor bør have den støtte, som kan ligge i at ansees som grundeiere.

Jeg fastholder altså den tidligere fattede beslutning. Nilsen bemærkede: Jeg fastholder min stemmegivning af 10 mai d.å. med den forandring, at jeg nu stemmer for, at gården Haugland skal være eier af det stykke mark i nedre Eskelands lod, på hvilket den eier skogen, og Eskeland brugsberettiget, idet jeg som grund herfor bl.a. henholder mig til de motiver, jeg har anført i min dissens af 2 november 1899 angående Haugland. - Iøvvrigt grunder jeg min dissens bl.a. på, at jeg anser skogproduktionen af større værdi end beitet på de af mig nævnte skogteiger. - Sundnæs tiltrådte formandens bemærkninger og resultat.

Som følge af den stedfundne afstemning blev resultatet, at klagerne over kommissionens beslutning af 10 mai d.å. om grundeieendomsretten ikke tages tilfølge.

Angående de øvrige punkter i klage 1 var kommissionens medlemmer enige i, at der ikke er adgang eller grund for kommissionen til nu at gjøre nogen forandring eller tillæg til det allerede udførte, hvorfor begjæringerne ikke tages tilfølge.

Udskiftningen træder i kraft 1^{ste} april 1902. Forretningen er hermed afsluttet og bliver dette at bekjendtgjøre ved læsning fra kirkebakkerne i Stord og Fitjar præstegjæld.

T. J. Tharaldsen. O. Nielsen. N. Sundnæs.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Aar 1910 den 9^{de} juni sammentrådte Kommissionen i Kommunelokalet på Lervik i Stord. Retten bestod av overretssakfører Skjeldal som formand og udskiftningsformand O. Nielsen og bankkasserer og gaardbruker Lars Tjelle som medlemmer av retten.

Formanden bemærket, at han idag tiltræder Kommissionen som fast medlem i henhold til Kgl. resplution av 12^{te} f.m. i hvilken anledning han fremla skrivelse av 21^{de} f.m. fra landbruksdepartementet til amtmanden i Søndre Bergenhus amt med dennes pategning av 24 f.m. Han fremla likeledes skrivelse fra samme departement av 14/12 1908 angående bankkasserer Tjelles opnævnelse som medlem av retten. Formanden har tidligere avlagt dommered likesom bankkasserer Tjelle har avlagt den mandtalsførte retsvidner, skjøns og domsmænd anordnede ed.

Formanden fremla videre 1) utskrift av høiesterets dom av 12/2 1908 samt 2-3) indkaldelser med påtegninger fra lensmændene i Stord og Fitjar om at læsning har fundet sted.

Av lodeierne var følgende tilstede. a) av appellanterne: Johannes J. Økland Ole J. Økland. Torger Øklands enke ved sin søn Søren T. Økland, Søren S. Økland, W. A. Gjøsten, Jakob Tvedte, Anders B. Haugland, Jens O. Haugland, Jakob Haugland, Anders A. Haugland, Lars O. Præsthaug, Hans Olai Præsthaug, Ole P. Præsthaug, Torbjørn Olsen Solhaug, Lars A. Langeland, Knut O. Horneland, Bård A. Dahle, Ole O. Vatne d.æ. Peder T. Vatne, Ole J. Vatne, Tollef Økland, Nils P. Rydland, Knut K. Rydland, Knut J. Rydland, Ole O. Vatne d.æ. møter tillike for sin søn Ole O. Vatne d.y. dog uten fuldmagt som han lovet at indsende, idet han har glemt den hjemme.

b) av lodeiere forøvrig: Østen Eskeland, Hans Eskeland, Ole Pedersen Haugland, Reinert Lervik, Ole O. Høiland d.æ. og Ole O. Høiland d.y. Helle Dahl, sakf. Christensen for Stordø kisgruber (øvre Lillebø) lærer Borrevik, Per Lønning samt Ole Hansen Økland og Rasmus Eldøen.

Nu mødte appellanterne G. Lundemandsværk og Anders Lundemandsværk.

Appellanterne henviste til tidligere indgivne klager og påstod at de såvel for hjemmeutmarken som for visse dele av fjeldet, alt efter nærmere påvisning, anser sig og av retten måtte ansees eiendomsberettigede til grunden med påstående og opvoksende skog, beite og iøvrig rettigheter og bruksutøvelse av ethvert slags. Når befaring, bevisførelse etc. overensstemmende med utskiftningsloven har fundet sted, forbeholder de sig at nedlægge påstand hvori angives hvad vedkommende bruk, enten flere samlet eller enkeltvis anser sig rettelig at tilkomme. De bemærket, at

nærværende tilførsel sker på samtlige appellanternes vegne, idet de samtlige på forhånd er blitt enige om den, såvel de som idag møter som de der ikke endnu er fremmødt.

Appellanterne fremla:

- 1) avskrift av skjøde på Horneland tgl. 24/11 1763
- 2) " vedk. Morkens almenning av 4/7 1782
- 3) Åstedssak (utskrift) mellom Birkeland og Horneland av 20/8 1783
- 4) bygselseddel vedk. Lundestølsmarken av 30/10 1822
- 5) utskiftningsforretning vedk. Præsthaug av 1/10 1829
- 6) " Haugland " 22/6 1833
- 7) fredlysning Valvatne " 17/9 1863
- 8) grunnseddel Langeland " 27/1 1868
- 9) kjøpekontrakt Kannelønning av 7/6 1874
- 10) utskiftning (utskrift) Rydland av 29/6 1889
- 11) kjøpekontrakt vedk. Rydlands skog av 10/3 1883
- 12) Akt vedk. utskiftningen fra 10/5 1901 til 13/12 1901
- 13) og 14) to tingsvidneakter.
- 15) åstedssak vedk. Langeland og Eldøen av 19/8 1783

Nu mødte Lars Absalonsen Økland og appellanten Lars Jensen Rydland.

Christensen sluttet sig for sin mandants vedk. til det av appellanterne tilførte hvorhos han forbeholdt sig senere at nedlægge påstand på at endel av gården Lillebøs utmark som nærmere skal påvises og som ved utskiftningen er tillagt den fælles mark tilbakeføres til gården som dennes særskilte eiendom.

Nu mødte appellanterne Kristian Lunde og Tolleiv Lunde.

Østen Eskeland bad tilført protokollen at han påstod at alle de av utskiftningsretten tidligere trufne avgjørelser, der er trufne i lovlige former, og som har været utlagt i lovlig tid overensstemmende med utskiftningsloven, skal bli stående ved magt.

Til denne Eskelands tilførsel sluttet sig Ole O. Høiland d.y. Helle Dahl og Reinert Eldøen, samt Hans S. Eskeland der forbeholdt sig senere at fremkomme med hvad de i den anledning måtte finde nødvendig og komme til kundskap om. Formanden gjorde de mødende opmærksom på at der under Kommissionens møder nu muligens vil bli avhørt vidner angaaende det omhandlede forhold uten specielt varsel derom til parterne.

Kommissionen blev derefter utsat til fredag den 17^{de} ds. kl. 10 fm. på samme sted som idag.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 17^{de} juni blev ret sat av kommissionen i kommunelokalet på Lervik. Retten bestod av overretssakfører Skjeldal som formand samt av utskiftningsformand Nielsen og bankkasserer Tjelle

Kommissionen har siden forrige møte været beskjøftiget med gjennomgåelse av det av appellanterne på forrige møte irettelagte bevismateriale hvorhos den i henhold til appellanternes på forrige møte fremsatte paastand har foretat befaring under hvilken kommissionen har fått påvist de skogteige der ligger ovenfor fjeldlinjen og som omfattes av den fremsatte påstand. Sådan befaring er foretat for gårdene Økland, nordre, Lundemandsværk, Lunde og Tvetes vedkommende, og har man under befaringen også medtat disse gårdes samt Hauglands, Præsthaugs og Solhaugs skogstykker nedenfor fjeldlinjen forsåvidt beiteretten og eiendomsretten i disse stykker ved utskiftningen er tillagt garden nedre Eskeland. Det område, der for Økland, nordres vedkommende omfattes av påstanden og ligger ovenfor fjeldlinjen begrenses av denne mod syd, av grænsen mot Hatlesæter mod øst av grænsen mot Rommetveit øvres og Kyviks sætre mod nord og av grænsen mot Tyses og Lundes sætre mot vest. For Lundes, Lundemandsværks og Tveites vedkommende går påstanden ut på om at eiendomsretten m.v. skal gå så langt op mot fjeldet som der voxer skog, mens begrænsningen forøvrig består i de ældre skogskifter. Forsåvidt den ovre grænse angår forbeholdes præsisjon.

For Vatnes, Øklands, Isdals, Dales og øvre Lillebøs vedkommende oplystes det, at påstanden er at forstå på samme måte som nu for Lundes m.fl. gårdes vedkommende anført

Av appellanterne var idag tilstede de samme som forrige gang undtagen Søren T. Økland, Jakob Tvedte, Anders A. Haugland, Lars O. Præsthaug, Ole P. Præsthaug, Knut Horneland, Peder Vatne og Knut J. Rydland samt Lars Rydland. Videre møtte av appellanterne Tollef Lunde, Andreas Valvatne og Ole O. Vatne d.y.

Videre møtte nu Lars A. Økland der sluttet sig til appellanternes påstand og procedure.

Endelig møtte nu også Ole O. Høyland d.y. og Helle Dahl samt Nils O. Høiland og Lars O. Hovland, Reinert Eldøen

Appellanterne bad tilført protokollen, at de efter rettens henstillen og iøvrig under henvisning til sin i forrige møte nedlagte påstand, hvorpå de forlangte utskiftningen ialmindelighet bygget i møtet idag - forsåvidt dette uten åstedsbefaring lot sig iværksætte - nærmere skulde angi de enkelte påstander - som eiere av gårdene nedre Økland, Lunde, Lundemandsværk og nedre Tvedtes sætermark påstår sig tilkjendt eiendomsret til grunden og beitet i denne strækning, som eiere av gårdene Solhaug, Præsthaug og Haugland påstår sig tilkjendt eiendomsretten til grunden og beitet indenfor sine skogskifter, som eiere av gårdene Vatne, Øvre Økland, Isdal og Dahle påstår sig tilkjendt eiendomsret til grunden i den dem tilhørende skogmark, som ligger ovenfor skiftelinjen til fjeldet, som eiere av gårdene Langeland, Horneland og Valvatne påstår sig tilkjendt eiendomsret til grund og beite indenfor sine skogskifter, som eier av Morkens almenning påstår sig tilkjendt eiendomsret til grunden der, som eies av gård Rydland påstår sig tilkjendt eiendomsret til grunden og beite i sin skogmark støtende til markens almenning, skiftet til Sæterbø og mellem disse begrænset av en elv og påstår sig endvidere tilkjendt eiendomsret til grunden hvor deres gård Rydland eier skog i fjeldet. De bemerket forøvrig på rettens forespørsel at de ikke for tiden hadde yderligere bevismateriale at tilveiebringe men forbeholdt sig i så henseende alt fornødent om de måtte komme til kundskap om tilværelsen av sådant materiale og skulde finde det nødvendig at komme frem for retten med dette.

Fra opsitterne på Høiland og Eldøen fremlagdes indlæg av igår samt [utskrift av] skyldsætningsforretning tgl 3/7 1883 og Ekstraktutskrift av skylddelingsforretning tgl. 15/9 1851. De forbeholdt sig ligeledes at føre bevis for rigtigheten av det i indlægget anførte og begjærte de heromhandlede strækninger befaret av kommissionen.

Appellanterne og de lodeiere der sluttet sig til disses procedure på den ene side og underskriverne av det fremlagte indlæg på den anden enedes nu om at vexe indlæg underhånden og fremlægge sin samlede procedure på et senere retsmøte.

Derefter besluttedes at der imorgen kl. 2 fm. foretages befaring av det omprocederede område i Eldøens - Hornelands - Langelands- og Valvatnes utmark, mandag den 20^{de} fra kl. 10 fm. befaring av

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

den del av Vatnes og øvre Øklands skogmark der ligger ovenfor fjeldlinjen og torsdag den 21^{de} fra kl. 10 fm. lignende befarings for Isdals, Dales og øvre Lillebøs vedkommende.

Retten blev derefter utsat til torsdag den 23^{de} ds. kl. 9 fm. hos Knut K. Rydland til befarings og avhørelse av vidner angående de i Fitjes beliggende omtvistede strækninger.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 23^{de} juni blev ret sat i Knut Kristensens hus på Rydland i Fitjar, betjent av de samme medlemmer som på forrige session.

Administrator bemerket at kommissionen siden forrige retsmøte overensstemmende med den da fattede beslutning har befaret de omtvistede strækninger i gårdene Langelands, Hornelands, [Eldøens], Valvatnes, øvre Øklands, Isdals, Dales, øvre Lillebøs samt delvis Rutles skogteiger, i hvilke omtvistede strækninger beiteretten og eiendomsretten for de 2 førstnævnte gårdes vedkommende er tillagt gården Eldøen, mens den for Valvatnes vedkommende er tillagt gården Langeland og for de øvrige nævnte gårdes vedkommende er tillagt det fælles fjeld. Dog har kommissionens medlem Nielsen ikke deltat i disse befarings, idet han allerede på forhånd har det fornødne lokalkjendskap til disse strækninger.

Tilstede i retten idag var Knut K. Rydland, Lars Jensen Rydland, Halstein Bårdsen Sæterbo, Rasmus Mikelsen Liebø, Jens Knutsen Rydland og Nils Kristensen Rydland.

Utskiftningsretten og de fremmødte lodeiere foretok derefter befarings av de felter tvisten gjælder. Under denne befarings påviste opsitterne på Rydland den grænse som fra gammel tid av har været gjældende mellem Rydlands eiendom og de omkringliggende eiendomme. Denne grænse dannes mot nordost av grænsen mot Sæterbøs og Liarbøs eiendomme indtil Prestevarden. På den anden side grænser Rydlands eiendom mot Markens almenning idet grænsen her nedenfor Morkevandet dannes av elven fra Morkevandet, ovenfor Morkevandet av Barlindelven indtil Barlindvandet i Barlinddalen og ovenfor Barlindvandet av elven der rinder ned i dette dog således at også denne grændse ender ved Prestevarden. Opsitterne på Rydland gjør dog ikke fordring på, at hele denne strækning skal omfattes av den på sessionen 9^{de} fremsatte påstand. Denne gjælder in... for tiden - kun en strækning der mot nord begrænses av den av utskiftningsretten tidligere fastsatte fjeldlinje fra sjøen (omtrent 20 m. fra

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Straumen i Dåfjorden, cfr. pag 130) og indtil denne linje støter til den gamle skiftelinje mellom Rydland på den ene side og Liarbø og Sæterbø på den anden. Derefter begrænses den heromhandlede strækning av sidstnevnte skiftelinje indtil Ørnakulten, hvorefter de for Morkevasliens vedkommende rundt Morkevandet indtil Barlindelven der danner grænsen mot Morken kun gjør fordring på, at påstanden skal omfatte strækningen opover sålangt som der voxer skog. Hvad der ligger utenfor den således nu beskrevne strækning omfattes ikke av påstanden, således spesielt ikke Barlindalen, hvor der også voxer en hel del skog, der med skoggrund likeledes tilhører Rydland. Mot vest og syd begrænses strækningen av Barlinelven, Morkevandet og elven fra dette og til sjøen.

Opsitterne på Sæterbø og Liarbø påviste likeledes den gamle grænse mellom deres eiendomme og de omkringliggende. Efter deres påstand skal de fra gammel tid ha eiet helt til Klev??, idet de mot nord og øst har grænset mot Aarbøs og Tyses eiendom, mot sydost og syd til Vatne og Øklands eiendomme og mot sydvest til Rydland. Denne strækning er dog ikke bevoxet med skog over det hele men kun hist og her med endel mindre furuskog og tildels løvskog, der danner større eller mindre grupper eller klynger og findes der på strækningen ingen egentlig tømmerkog.

Opsitterne på Tvedte fremstillet derfor som 1^{ste} vidne, Knut Knutsen Tvedte, 65 år gammel, kårmand, bopæl Prestbø i Fitjar, bror av Jens Knutsen Rydland, ellers uforbunden, forberedtes til avlæggelse av forklaring og ed hvorpå han forklarte, at han er født på Rydland hvor han boede til han var 25 år gammel, idet vidnets far var eier av Jens Knutsens nuværende bruk. Vidnet har alle dage gåt ut fra, og såvidt v. vet har den almindelige retsopfatning altid været at opsitterne på Rydland eiet såvel skogen som grunden inden sine skogskifter og overhovedet helt ut var eiere av disse stykker. Der var overalt greie skifter såvel mot de tilstødtende eiendomme som mellom opsitterne på Rydland indbyrdes og har vidnets opfatning alltid været den at disse skifter delte ikke blot skogen men også grunden og overhovedet eiendomsretten. Det hændte ogsaa at der kom fremmede kreature ind på Rydlands eiendom fra de omkringliggende strækninger, f.ex. fra Morken, idet der intet skiftesgjærde var, (men har vindet ikke havt den opfaatning, at beiteretten) men pleiet opsitterne på Rydland da ofte at jage sådanne kreature tilbake over elven. Vidnet var med som skylddelingsmand dengang Kristen Rydlands tidligere bruk blev delt mellom hans to sønner de nuværende opsittere Knut Kristensen og Nils Kristensen. Ved denne leilighet blev også skogen i de heromhandlede strækninger delt, og gik v. ut fra, at med skogen blev også grunden og eiendomsretten delt. Denne deling foregik for ca. 18 år siden. - Det har været vidnets opfatning, at Rydlands eiendom gik så langt der voxet skog og kjenner

vidnet til at opsitterne på Rydland også eiet skogen i Barlinddalen og følgelig hadde eiendomsret der. At Rydlands eiendom gikk til Prestevarden har vidnet ikke hørt omtale.

Med hensyn til Sæterbøs og Liarbøs rettigheter forklarer vidnet, at han kjenner til at disse gårde har skogstykker i fjeldet, og er det vidnets oppfatning, at opsitterne på disse gårde også eiet grunden ialfald der hvor de har skogteige. V. kjenner til at opsitterne på Sæterbø og Liarbø skal eie helt til bytes?? med Tyse, Vatne og øvre Økland, og at der på denne strækning er store vidder der ikke er bevoxt med skog, men er vidnet nærmest av den oppfatning, at de eiet grunden også der hvor der ikke var skog, uten at vidnet dog tør si at han har dannet sig nogen bestemt formening herom.

Vidnet tillægger, på speciel forespørsel desangaaende, at han ikke tør uttale noget bestemt om, hvorvidt beiteretten i de strækninger han har forklart sig om var fælles eller ikke, idet han ikke har dannet sig nogen bestemt formening herom. Dog mener vidnet, at når opsitterne på Rydland som omforklart jaget fremmede kreature væk fra Rydlands utmark og forbi skifterne, så gjorde de dette fordi de mente, at de hadde ret til at gjøre dette.

Oplest og vedtat. Vidnet erfæstedes.

Opsitterne på Rydland oplyste, at de hadde endnu et vidne de ønsket avhørt, men som de først kunde skaffe tilstede i morgen, og da dagen desuten med det passerte var forløpet, blev retten utsat til imorgen kl. 9 på samme sted som idag.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Den næste dag den 24^{de} juni blev ret sat på samme sted og med samme betjening som igår.

Av opsitterne på Rydland møtte idag Jens Knutsen og Knut Kristensen samt Hallstein Sæterbø.

Fremmødte som

2^{det} vidne, Elina Knutsdatter Helland, 61 år gammel, bopæl Helland, gårdmandshustru. Vidnets mand er lodeier i fællesskapet forsåvidt som han har bruksret i det fælles fjeld. Vidnet erklærer på tilspørsel at hun intet har mot at avlægge forklaring ang. det forhold, der her er gjenstand for avgjørelse.

Administrator bemærket, at den omstændighet, at vidnets mand som eier av et bruk i Helland er interesseret i fællesskapet ikke efter hans mening bør være til hinder for, at hun avhøres som vidne angående gården Rydlands rettigheter i den heromhandlede strækning al den stund vidnet selv intet har mot at forklare sig. Det er Rydlands opsittere der har fremstillet vidnet til avhørelse, og formodningen skulle jo være her at vidnets interesser skulde gå imot Rydlands. Vidnets interesse i nærværende spørsmål antages under alle omstændigheter at være såpas fjerne, at det er ubetænkelig at føre hende som vidne.

Rettens øvrige medlemmer sluttet sig hertil.

Vidnet forberedtes derefter til avlæggelse av forklaring og ed hvorefter hun forklarte, at hun er født og opvoxet på Rydland, hvor hendes far hadde gård og hvorfra hun flyttet da hun i sit 24 år blev gift til Helland. I den tid v. var hjemme pleiet hun at gå i utmarken efter kreaturerne og melke kjørene, og holdt disse sig i den tid som oftest i strækningen omkring Gamlesæteren nord for "Storatindå". Vidnet har altid gåt ut fra, at opsitterne på Rydland hadde fuld eiendomsret helt til elven der kommer fra Morkavandet og hadde ret til at jage fremmede creature væk derfra. Det hændte på den tid meget ofte at der fra Morken kom fremmede creature over elven ind på Rydlands eiendom og vidnet kan erindre at der bandt folkene på Rydland var tale om dette og at de var meget misfornøiet over at dette forhold fandt sted. Vidnet kan ikke huske at hun selv har været med at jage fremmede creature væk fra den heromhandlede strækning, men v. tror at kunne gå ut fra at dette har været gjort av opsitterne på Rydland og mener v. at de har været berettiget til at gjøre dette. Vidnets forklaring omfatter strækningen til elven der kommer fra Morkevandet og opover såvel nordenfor som søndenfor "Storatindå", uten at vidnet dog vil uttale noget om hvor langt op Rydlands eiendomsret gik og erklærer vidnet specielt, at hun intet kjendskap har til eiendomsforholdet i Morkevaslien.

Oplæst og vedtat med tilføiende at det ikke bare var i strækningen omkring Gamlesæteren at creaturene holdt sig men også søndenfor "Storatindå" til elven og videre opover herfra.

Oplæst og vedtat. Vidnet edfæstedes.

3^{die} vidne, Endre Endresen Fitjar, 68 år gammel, husmand under Fitjar, ubeslegtet og uforbunden, bopæl Fitjar, formantes og forklarte, at han for ca 50 år siden tjente et år som gårdsdreng på Rydland hos Ole Olsen, der eiet Knut Kristensens og Nils Kristensens nuværende bruk. Derhos var vidnets far der likeledes i sin ungdom i flere år tjente på Rydland, født og opvoxet på Rydlands nabogård

Tislevold, hvorfra han flyttet da vidnet var ca 1 år gl. V. kan huske at hans far ved gjentagne leiligheter talte om Rydlands eiendom i strækningen til elven der kommer fra Makevandet!! og om grænserne her mellem de forskjellige opsittere og er det vidnets mening at v.s far var meget godt kjendt med forholdet. Vidnet fik av disse samtaler med sin far det bestemte indtryk at opsitterne på Rydland hadde fuld eiendomsret helt til elven, men kan vidnet intet uttale om hvor langt op de eiet eller om Morkevaslien hørte med. Som gårdsdreng på Rydland var v. med på skogarbeide i den her omhandlede strækning og v. kjender til at der var greie skogskifter, uten at v. dog nu længer kan huske, hvor disse skifter gik. Heller ikke forsåvidt skogen angår, kan vidnet uttale noget om eiendomsretten for Morkavasliens vedkommende. Men forsåvidt strækningen nordenfor Morkavaslien angår fik vidnet også som gårdsdreng på Rydland det indtryk, at gårdens opsittere der var eiere helt ut og denne mening har vidnet altid hat.

Oplæst og vedtat. Vidnet edfæstedes.

De tilstedeværende opsittere på Rydland erklærte at de for tiden intet mere hadde at tilveiebringe av bevis materiale

Hallstein Sæterbø erklærede på tilspørsel, at han efter nærmere overveielse for tiden frafaldt påstanden om at bli betragtet som grundeier på den igår påviste strækning og at hans medeier Rasmus Lierbø var enig heri.

Formanden og Tjelle bemerket, at Rasmus Lierbø også til dem igår utenfor retten hadde avgivet den samme erklæring.

Retten blev derefter utsat til torsdag den 28^{de} juni førstk. kl. 10 fm. i kommunelokalet på Lervik.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 28^{de} juli avholdt kommissionen møte i Kommunehuset på Lervik. Retten betjentes av de samme medlemmer som på forrige møte.

Administrator fremla indlæg av 26^{de} ds. underskrevet av Lars Langeland på appellanternes vegne med de i indlægget nævnte 2 bilag.

Tilstede idag var Lars Langeland, Knut K. Rydland, Nils K. Rydland, Lars J. Rydland, Knut J. Rydland, Ole O. Høiland d.y. Helle Dahl, Bård Dale, Jens Haugland.

Administrator bemerket, at det hadde været hensigten at der idag, efter at kommissionen ved de foretagne befaringer hadde gjort sig bekjendt med de strækninger, tvisten særlig gjælder, skulde været foretat forliksmegling. På grund av det forholdsvis fåtallige fremmøte, hvilket formodentlig skriver sig fra, at det er midt i hønnen, fandt man det formålsløst idag at forsøke herpå, hvorfor det bestemtes, at retsmøte i den anledning blir at avholde på samme sted som idag mandag den 1^{ste} august førstk. kl. 10 fm.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 1^{ste} august avholdt Kommissionen igjen møte under betjening som sidst. Av lodeierne var tilstede, Anders Eskeland, Hans Eskeland, Ola Solhaug, Torbjørn Solhaug, Ole P. Presthaug, Hans H. Presthaug, Lars O. Presthaug, Jens Olsen Haugland, Anders A. Haugland, Torstein Haugland, Jakob Tveite og W. A. Gjøsten iflg sin fremlagte fuldmagt Kristian Lunde, Tollef Lunde, W. A. Gjøsten, Gudmund Lundemandsværk, Mons Lundemandsværk, Ole J. Økland, Søren S. Økland, Søren T. Økland for sin mor Ingeborg Økland, Johannes J. Økland, Otto P. Lunde, Ole O. Vatne d.æ., Ole J. Vatne, Peder T. Vatne, Tollef Økland, Ole Hansen Økland, Sæbjørn Dale, Bård Dale, Knut O. Horneland, Ole M. Horneland, Ole N. Horneland, Helle Dahl, Reinert Eldøen, Lars Langeland, Nils Høiland, Reinert Lervik.

Av medlemmene av det valgte representantskap mødte Ole O. Høiland d.æ. og Johannes Levaag.

Videre mødte Helje Valvatne for sin far Peder H. Valvatne samt Lars Rydland og Knut Rydland, Nils Rydland og Knut J. Rydland.

Av medlemmene av representantskapet mødte nu Johannes Tveite og Nils Vestvik samt lensm. Iversen.

Reinert Lervik bad tilførte at han forsåvidt angår den strækning der ved utskiftningen er tillagt Høiland slutter sig til appellanterne.

Der blev derefter anstilt forliksmægling men efter at dagen hermed var forløpet uten at noget resultat var opnået avsluttedes mæglingen. Dog anmodet de tilstedeværende medlemmer av representantskapet for Fitjes fællesskap samt opsitterne på Rydland om at der efter at representanterne nærmere hadde git anledning til at konferere med lodeierne i fællesskapet måtte bli anledning til fornyet forliksmægling. Tiden herfor vil bli fastsat i retsmøte imorgen eller onsdag og vedtog opsitterne på Rydland og repræsentanterne mode!! efter rekommandert brev.

Forretningen blev derefter utsat til foretagelse på Dale hos Sæbjørn Asbjørnsen onsdag den 3^{die} ds. kl. 10 fm. til avhørelse av vidner. Hermed gjordes de mødende bekjendt.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 3^{die} august blev ret sat i Sæbjørn Asbjørnsens hus på Dale . Retten administrertes av de samme medlemmer som under forrige møte.

Av lodeierne var tilstede Sæbjørn Dale, Bård Dale og Otte P. Rutle. De fremstillet til avhørelse et godvillig møtende vidne kjøbmand A. Dahl og Lars Jenssen Lillebø. De møtende vidner forberedtes til avlæggelse av forklaring og ed hvorefter Lars Jenssen Lillebø avhørte.

4^{de} vidne Christofer Arnt Nagell Dahl, 49 år g. kjøbmand bopæl Lervik, som eier av en parcel av Tveita, søndre, interessert i det fælles fjeld, har dog intet imot av den grund at avgi forklaring.

De tilstedeværende lodeiere fra Dale og Rutle erklærte på tilspørsel, at de hadde kjendt til at vidnet var medeier i det fælles fjeld, men at de desuagtet ønsket vidnet avhørt.

Administrator bemerket, at da vidnet som medeier i det fælles fjeld nærmest skulde ha interesse av at forklare sig mot de tilstedeværende appellanter, men da disse allikevel ønsker vidnet ført og vidnet selv intet har her imot må det ansees ubetænkelig at tilstede dette.

Rettens øvrige medlemmer erklærte sig enig heri.

Vidnet forklarer, at han som eier av et bruk i Tveite også er eier av hjemmeutmark, der tilhører bruket, dog uten at være interessert i nærværende tvist, idet gården Tveita har fåt beiteret indenfor sine skogskifter, og kun indenfor disse. Desuten har vidnet i længre tid drevet med skoghandel på Stord, og han mener at kunne sige, at han forsåvidt de her omhandlede forhold angår er gjort kjend

med den almindelige retsopfatning på Stord. Som eier av et bruk i Tveita har vidnet alle dage anset sig eneberettiget ikke alene til skogen der men også til muld, torv, sten, lyng og forøvrigt alt hvad der tilhørte eiendommen indenfor skogskifterne og vidnet mener at om nogen anden f.ex. av de tilstøtende naboer hadde kommet indenfor skogskifterne og tat f.ex. muld og torv vilde dette været en strafbar handling likesåvel som det vilde ha været en strafbart handling av vidnet at gå utenfor sine skogskifter for at hente sådant. Vidnet tror også at kunne sige for sikket, at denne?? vidnets mening er i overensstemmelse med den retsopfatning som altid har hersket og - med enkelte undtagelser - fremdeles hersker på Stord.

Denne retsopfatning mener vidnet også er anvendelig på strækninger der ligger såpas langt tilfjelds som gårdene Dales, Lillebøs og Rutles skogteige ovenfor Dalsskar til Holmedalsvandet (Sætradalsvandet) og på nordøstre side av dette. Vidnet er godt kjendt på disse strækninger idet han for noget over 20 år siden av gård Dale kjøpte skog ved Holmedalsvandet fra grænsen mot Morken og rundt på nordre, nordøstre, østre og søndre side av vandet oover Sætradalen. Vidnet erklærer ikke at være i tvil om at gård Dale alle dage har havt eiendomsret til denne strækning, så langt op som der voxer skog. Videre forklarer vidnet at han for endel år siden kjøpte gården Lillebø sammen med endel andre. Gården blev solgt igjen samme år, men vidnet beholdt igjen standskogen til uthugst i 5 år. Vidnet erklærer sig sikker på at den av ham omforklarte retsopfatning også gjelder Lillebøs skogteige også ovenfor Dalskar fra grænsen mot Dale og vestover til grænsen mot Rutle likesom også gård Rutles skogteige på denne kant.

Hvad Morken angår er vidnet mindre kjendt men vidnet har trodd, at når skogeieren der hadde skjøte på sine skogteige der, er de også grundeiere.

På tilspørsel forklarer vidnet at han for nogle år siden også kjøpte en skogteig i gården Lundes eiendom ovenfor fjeldlinjen og erklærer han på tilspørsel i så henseende at han bestemt tror, at gård Lundes opsittere der oppe er grundeiere så langt der voxer skog. Den skog vidnet kjøpte der var tildels nokså stor og værdifuld, således at vidnet vil ansætte de største trær til en værdi av kr. 18 pr. stk. på roten.

Vidnet har også kjøpt skog av Jakob og Arnfin Tveite i disses mark på begge sider av fjeldlinjen. Av Arnfin Tveite kjøpte han ca 50 trær så langt op som der voxer skog og betalte dem med noget over 4 kr. pr. stk. i gjennemsnit på roten. Av Jakob Tveite kjøpte han likeledes 50 trær som vidnet betalte med kr. 8,00 i gjennemsnit på roten, men var det ikke de største trær dersteds vidnet kjøpte.

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Angaaende beiteretten erklærer vidnet, at den er han mindre sikker på. Dog mener han at forsåvidt de egentlige hjemmemarker angår kunde opsitterne på de enkelte gårder (gårds no) nårsomhelst i henhold til gjærdeloven kunnet forlangt gjærde opsat i skoggrænsen mot de tilstøtende gårds no. Hvorvidt denne betragtning også kan anvendes så langt tilfjelds som f.ex. gårdene nordre Økland eller Lundes eiendomme ovenfor fjeldlinien og på Dales og Lillebøs oven omforklarte eiendomme nord for Dalsskar kan v. intet bestemt uttale, dog er vidnet for de sidst nævnte strækningers vedkommende nærmest av samme mening som han er når det gjælder de egentlige hjemmemarker. Således erklærer han på speciel foranledning at om nogen f.ex. hadde villet bruke strækningen øst og syd for Sætrədalsvandet som beite og opsætte sæterboder der vilde de kun ha spurt Dales opsittere om tillatelse, og utøvet beiteretten når de hadde fåt disses tilladelse og vidnet mener de vilde havt ret heri. Oplæst og vedtat. V. edfæstedes.

5^{te} vidne, Lars Jenssen Stue, 31 år gl. gårdbruker, bopæl Lillebø, av hvilken gård han eier et bruk, hvorfor han er interessert i det fælles fjeld. Til vidnets gård hører også hjemmeutmark der var indbefattet under storskifte ved hvilket gård Lillebø fik fuld beiteret indenfor sine skogskifter og kun indenfor disse. Vidnet er forøvrig uinteressert og uforbunden, uten forsåvidt som appellanten Ole O. Vatnes hustru er vidnets farsøster. Vidnet har intet mot at avlægge forklaring.

Vidnet erklærer at han kjender til eiendomsforholdene på strækningen ved Dalsskarsvand og Sætrədalsvandet. Han kjender til at grænsen for gård Dales eiendom begynner i Markas... fjeldet og at Dale eie Sætradalen og Skråningen på østre og nordøstre side av Sætradalsvandet til grænsen mot Morken. I skråningen på østre og nordøstre side av Sætradalen og Sætrədalsvandet eier de så langt op som der voxer skog. Delene går på søndre side av Sætrədalsvandet indtil Holmedalsvandet (... av Sætradals- eller Holmedalsvandet. Til dette punkt eier også Rutle, Petterteigen og Morken, den sidste på nordre side av elven fra Sætradalsvandet. Vidnet uttaler at han alle dage har anset gårdene Dale, Lillebø, Rutle og Peterteigen fuldt ut som grundeiere på de nu omforklarte strækninger og at dette også for utskiftningen var overensstemmende med den almindelige retsopfatning på Stord, at eierne inden de enkelte Skogskifter var eiere ikke bare av skogen, men av grunden og alt hvad der til indenfor skifterne, også beitet. På yderligere foranledning tillægger vidnet, at når opsitterne på Stord lot utskiftningen gå i så mange år og fandt sig i at de satte skiftelinjer osv. var grunden den, efter v.'s mening, at folk ikke skjønnte, hvad utskiftningen gjaldt, idet vidnet ikke kan tænke sig nogen anden grund. Oplæst, vedtat. Vidnet edfæstedes.

Aadministrator fremla skr. fra ham til opsitterne på Aarbø av 27 f.m. med svarpåtegning av 1^{ste} ds.

Opsitterne på Dale og Rutle bad tilført, at når de idag hadde fremstilt de nu avhørte vidner til examination lå der ... ingen erkjendelse av at forholdene på de spesielt omprovede strækninger var anderledes end på Stordøen forøvrig, men var grunden den at der fra Kommissionens side var fremkommet uttalelser om at yderligere bevis angående disse strækninger kunde være ønskelig.

Forretningen utsettes derefter til foretagelse i kommunelokalet på Lervik mandag den 5^{te} oktober kl. 10 fm.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 5^{te} oktober avholdt Kommissionen møte i kommunelokalet på Lervik. Retten betjentes av de samme medlemmer som sist.

Helle Dahl fremla indlæg av 12^{te} f. m. fra opsitterne på Eldøen. Tilstede var forøvrig også Reinert Eldøen, Jonas Eldøens far og tidligere eier av dennes nu eiende bruk i Eldøen.

Av appellanterne var Lars Langeland tilstede. Han begjærte tilført protokollen, at Reinert Eldøen inden retten idag hadde indrømmet at opsitterne på Eldøen tidligere tildels har pleiet at jage fremmede sauer væk fra sin tidligere hjemmemark under gjætningen der om våren.

Nu møtte Ola O. Høiland d.y. og Nils Høiland

Langeland bemerket at han fant det fornødent at få anledning til at imøtegå det idag fremlagte indlæg hvorfor han måtte anmode om at tvisten ikke idag måtte bli optat til kjendelse men at den måtte bli utsat en passe tid til imøtegåelse.

Rettens Administrator bemerket at den fandt efter omst. at måtte indrømme den begjærte utsættelse. Det hadde vistnok vært rettens mening at avslutte tvisten på nærværende retsmøte og opta tvisten til kjendelse, idet man hadde forutsat at parterne i henhold til den under retsmødet 17^{de} juli sidstleden truffe avtale hadde vexlet indlæg underhånden således, at deres procedure hadde foreligget avsluttet til idag. Imidlertid er man bekjendt med at appellanterne kun i ca 14 dage har havt det av motparterne fremlagte indlæg utlånt, og det er ikke usansynlig at denne tid kan ha vist sig for knap til at imøtegå det. Retten fant en utsættelse til 30^{te} novbr passende idet den henstillet til parterne at gjøre alt mulig

for at tvisten på denne session kunde bli optat til avgjørelse og gjorde dem opmærksom på, at den muligens vilde bli optat på dette møte tiltrøds for eventuel begjæring om fornyet utsættelse.

Nu møtte Knut K. Rydland og oplyste at der endnu ikke var kommet forlik istand mellem fællesskapets repræsentanter og opsitterne på Rydland. Imidlertid er forhandlingerne heller ikke endnu strandet, hvorfor også komp. på sin side gjerne så at tvisten utsættes.

I henhold til det ovenfor anførte blev derfor eragtet.

Næste møte avholdes på samme sted som idag onsdag den 30^{te} novbr. forstk. kl. 10 fm.

Administrator nu fremla sin skrivelse av 27 juli sidstl. til Torval S. Vestbøstad m.fl. med adressaternes svarpåteging af 15^{de} aug.

Retten hævet.

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1910 den 30^{te} november avholdt kommissionen møte i kommunehuset på Lervik i Stord betjent av de faste medlemmer. Av lodeierne var tilstede Johannes J. Økland, Søren S. Økland, Ole J. Økland, Anders Lundemandsværk, Gudmund Lundemandsværk, W. A. Gjosten, Lars Langeland, Jacob Tveite, Peder Vatne, Tollev Økland, Jens Haugland, Anders Hovland, Haugland, Torstein Haugland.

Administrator fremla 3 ham tilstillede indlæg: et fra opsitterne på Økland uten datum, et fra Lars Langeland av 14^{de} ds. og et fra H. Dahl av 28^{de} ds.

Opsitterne på Økland fremstillet til avhørelse de 2 i deres indlæg nævnte godvillig mødende vidner Johannes G. Økland og Lars E. Solhaug. De møtende vidner formanedes hvorpaa Lars Solhaug avtrådte.

6^{te} Vidne Johannes Gudmundsen Økland, 69 år gammel, Kårmand, bopæl Økland, nordre i Stord, Vidnets søn Johannes Økland er medeier i fællesskabet og appellant i høiesteretssaken; ellers uforbunden og uinteressert, edfæstedes og svarte til spm. 1 i det fremlagte indlæg: Ja, og var Øklands sætermark ved dette gjærde og ved selvgjærde helt skilt fra Heltesæters hjemmemark, således at Kreaturene, for at komme fra den ene til den anden måtte op i Rommetveits sætermark, hvilket Kreaturene aldrig gjorde da terrænget er således beskaffen, at kreaturene ikke trak opover den vei. Gjærdet hegnet kun for storfæ, ikke for sauer. Garmoen viser fremdeles men er gjærdet ikke nu i den

stand at det freder for storfæ. Til Spm. 2: Vidnet kan intet opplyse om hvem der har opført dette Gjærde, idet det har stått længer end vidnet kan mindes tilbake og længer end ældre folk vidnet har talt med kan mindes. Gjærdet vedlikeholdtes av opsitterne på Økland og av opsitterne på Hetlesæter, således at opsitterne på Økland i fællesskap vedlikeholdt 1/2 part eller antagelig lidt mere end halvparten, og opsitterne på Hetlesæter resten. Gjærdet vedlikeholdtes sålänge vidnet hadde sit bruk i Økland, men i den senere tid, efter at man har sluttet med at ha kjørene oppe i sætermarken om sommeren, har det ikke været vedlikeholdt, og antar v. at det kan være en 14 år eller mere siden man sluttet med vedlikeholdet. Hvorvidt opsitteren på Hetlesæter har gjort noget med gjærdet i den senere tid kjender v. ikke til, vidnet tilføier at Lars Økland, der døde for ca. 40 år siden, ca. 80 år gl. og Søren S. Økland der døde for ca. 20 år siden, likeledes ca. 80 år gl. har sagt til v. at det omforklarte gjærde hadde stått så længe de kunde huske. Til spm 3. Vidnet underskrev for sin part forliket for at undgå proces og under den forutsætning, at den strækning, forliket omfatter, vedblev at være gård Øklands eiendom, således at Øklands opsittere kun frafaldt retten til på en viss tid av året at jage fremmede kreature væk. Oplæst og vedtat.

7^{de} vidne Lars Engelsen Solhaug, 62 år gl. arbeidsmand, bopæl Solhaug, uinteressert og uforbunden edfæstedes og svarte til spm. 1. Ja. Vidnet opplyser i den anledning at han tjente hos Jan Økland, appellanten Ole J. Øklands far i 8 år, fra v's 13^{de} til 21^{de} år. Videre tilføier Vidnet at der også ovenfor Øklands sætermark mellem denne og Rommetveits og Kyviks på enkelte steder var gjærde "beiegar" O: gjærde som var opsat for at hindre kreaturene i at reise hjem fra sæteren. Vidnet tilføier på foranledning, at han har og altid har havt den opfatning, at Øklands sætermark var Øklands fulde eiendom. Til spm. 2. Vidnet kan ikke uttale noget om hvem der har opsat gjærdet da det har stått længer end vidnet kan mindes tilbake. Vedlikeholdet besørgetes av opsitterne på Økland, der i fællesskap vedlikeholdt ca halvparten av gjærdet og av opsitterne på Hetlesæter, der vedlikeholdt resten. Oplæst og vedtat.

Nu mødte Knut K. Rydland og Ole O. Vatne d.y.

Administrator tilspurgte derefter de mødende om de havde noget yderligere at anføre eller tilveiebringe i saken før denne optages til påkjendelse, og da ingen av de mødende fremkom med noget ønske eller nogen begjæring i så henseende

eragtes

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

Saken optages til påkjendelse

Retten hævet

O. Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Aar 1911 den 8^{de} desember blev ret sat paa formandens kontor paa Lervik, betjent av de ordinære medlemmer, Skjeldal, Nilsen og Tjelle.

Hvorda foretoges den av endel lodeiere i Stord præstegjæld samt av Fitjar opsitterne paa Rydland reiste tvist med fællesskabet angaaende spørsmålet om "eiendomsretten til grunden", for enkeltes vedkommende "eiendomsretten til grund og beite" inden det utskiftede felt.

Retten bemærket, at formandens utkast til kjendelse i tvisten har cirkulert blant kommissionens øvrige medlemmer tillikemed de øvrige dokumenter og protokoller vedk. tvisten og at kommissionen derfor har vært samlet siden 29^{de} f.m. til diskussion angaaende kjendelsen og de i forbindelse med storskiftets avslutning opstaaede spørmaal samt til forliksmægling mellem endel av de i tvisten interesserte m.v.

Derefter avsagdes saadan

Kjendelse:

Efter den nedlagte paastand falder de med beslutningerne av 10/5 og 13/12 1901 misfornøiede lodeiere - der i det følgende for bekvemhets skyld benævnes appellanterne - i to grupper, idet opsitterne paa Vatne, Økland øvre, Isdal og Dale samt eierne av Markens almenning alene paastaar sig kjendt eiendomsberettiget til grunden inden sine skogskifter, medens opsitterne paa Økland nedre, Lunde, Lundemandsværk, Tveita nordre, Solhaug, Præsthaug, Haugland, Langeland, Horneland, Valvatne og Rydland, samt, saavidt skjønnes, Lillebø øvre, desuten ogsaa paastaar sig kjendt eneberettiget til beite inden deres gaardes skogskifter. Til denne forskjel m.h.t. påstand, svarer dog, såvidt retten har forstået det, ingen forskjel i begrundelse. Samtlige appellanter hævder som grundlag for sin paastand, at de næsten overalt skogbevoxede såkaldte hjemmeutmarker og endel av disse nærmestliggende, likesaa for det meste skogbevoxede fjeldlier, hvilke sidstnævnte i heromhandlede henseende maa sees fra samme synspunkt som de egentlige hjemmemarker, overhovedet ikke i nogensomhelst henseende har ligget i fællesskap, idet de ældre skiftelinjer, der under utskiftningen har været anset og behandlet blot som skogskifter, er - forsaavidt skifterne mellem de enkelte gaards

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

nr. angår - eiendomsskifter helt ut, saaledes at alt hvad der ligger indenfor disse skiftelinjer er og altid har været vedkommende gaards særeiendom, og dette uanseet om grunden er bevoxet med skog eller ikke. Dette skal gjælde hele Stord, hvor samtlige appellanter med undtagelse av opsitterne på Rydland er hjemmehørende; den sidstnævnte gaard, som ligger i Fitjar men grænser til Stord maa m.h.t. skogsforhold og de øvrige her tilhørende spørsmål nærmest bli at henføre til det sidsnævnte herred. Naar den førstnævnte gruppe lodeiere desuagtet har begrenset sin paastand som skedd, er dette gjort fordi de ikke ønsker at foranledige større forandring i utskiftningen end nødvendig. Videre hævder appellanterne, at de helt til beslutningen av 10/5 - 1901 blev avgit, stod i den formening, at utskiftningen skedde netop paa grundlag av den opfatning angaaende dette retsforhold, som appellanterne nu gjør gjældende.

Til begrundelse av det resultat, hvortil retten er kommen m.h.t. disse paastande finder den, da utskiftningen i sin helhet i tilfælde av appel, antagelig ikke vil bli dokumentert for overinstansen, at burde kortelig resumere endel av det forut for og under udskiftningen passerte, forsåvidt det efter rettens opfatning har betydning for de herhenhørende spørsmål.

I den ansøking, som ordføreren i Fitjar under 15/2 - 1877 paa vegne av og efter mandat fra Stords og Fitjars representantskapes (herredstyrer) indsendte, andrages der om nedsættelse av "en kongelig utskiftningskommission til at bestemme og fastsætte grænserne mellem Stordøens fjeld eller fjeldbeite og de med dette sammenhengende saakaldte hjemmeutmarker og til at utskifte disse sidste mellem vedkommende matrikulnumere", og det anføres i ansøkingen at der "paa øen Stord eksistere et større fællesskap bestaaende dels av Stordøfjeldet og dels av de med dette sammenhengende hjemmeutmarker", i hvilket fællesskap "paa faa undtagelser nær alle opsitterne paa Stordøen samt brukseier N. Juul på Halsnøen er lodeiere eller bruksberettigede ". Med ansøkingen fulgte bl.a. en av Stord daværende ordfører, landhandler, senere statsraad Haugland utarbeidet fremstilling, til hvilken Stord og Fitjar herredstyrer i kombinert møte 28/12 - 1876 hadde sluttet sig. I denne fremstilling anføres bl.a. at "Stordøens fjeld tillikemed den saakaldte Markens almenning og sandsynligvis de fjeldet nærmest liggende lier utgjør som bekjendt et for Stordøen og Fitje fælles beite", samt at "også hjemmeutmarken saavel i Stordøen som Fitje for største delen ligger i fællesskap forsaavidt græsgangen betræffer, og da dette fællesskap kan hindre den enkelte eier i den frie disposition av hjemmeutmarken, maa det visselig ansees som en hensigtsmæssig forføining at faa ogsaa dette store sameie utskiftet." Også i denne fremstilling konkluderes der derfor med en uttalelse om det ønskelige i, at hjemmeutmarkerne "av kommissionen maatte bli gjenstand for utskiftning mellem de enkelte

gaard eller matr. nr. " I en skrivelse av 17/3 1877, som medsendtes andragendet og hvori ordføreren i Fitjar paa amtmandens anmodning gir endel tillægsoplysninger, uttaler førstnævnte bl.a. "at den ansøkte utskiftning gjælder kun beitet eller havnegangen; thi skogen er fra ældre tid utskiftet, hvilket ogsaa gjælder de torvmyrer, som ligger noget nær gaardene." Da det tok tid for kommissionen blev nedsat, idet der længe ikke var pengemidler disponible hertil, blev der gjentagende gjort henvendelser fra distriktet i sakens anledning. Saaledes blev der i kombinert møte av Stord og Fitje herredstyrer den 12^{te} januar 1885 besluttet, at søke den ansøgte utskiftning fremmet i følgende strækning: 1) at de til fjeldet støtende utmarker eller hjemmemarken blir utskilt fra samme 2) at disse hjemmeutmarker blir at utskifte mellem matrikulnumrene og 3) at kommissionen afgir beitningsskjøn over det utskilte fjeld", av hvilken beslutning der blev tilstillet departementet utskrift. Det bemærkes, at hverken denne beslutning eller den foran omhandlede beslutning av 28/12 1876 ved hvilken Stord og Fitjars herredstyrer sluttet sig til ordfører Hauglands fremstilling, var enstemmig, idet beslutningen av 1876 blev fattet med 11 mot 10 stemmer og beslutningen av 1885 med 18 mot 10 stemmer. Saavidt man av det under disse møter protokollerte kan se, har der ingen paastand været fremsat om, at der i nogen av de omhandlede strækninger intet fællesskap var.

I henhold til det saaledes anførte og til en av utskiftningsformand Nielsen, der efter departementets opdrag hadde undersøkt forholdene paa stedet, given fremstilling blev kommissionens mandat ved den kongelige resolution av 13^{de} mars 1888 begrænset til

- a) at utskifte saavel fjeld som hjemmeutmark mellem Stord herred paa den ene side og Fitjar herred paa den anden,
- b) at utskifte hjemmeutmarkerne fra fjeldet,
- c) at utskifte disse mellem matrikulnumrene i den utstrækning kommissionen finder hensigtsmæssig,
- d) at omordne skogforholdene, forsaavidt kommissionen måtte finde det nødvendig for utskiftnings øiemed,
- e) at avgi skjøn om beitet for de strækninger av fjeldet, som av kommissionen blir henlagt til ethvert av de i litr. a nævnte to herreder.

Forutsætningen for denne resolution der blev fremlagt ved utskiftnings inkamination er, som det ogsaa utvetydig fremgaar av det til grund for samme liggende departementsforedrag, av hvilket

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

avskrift sees fremlagt ved inkaminationen, at ogsaa hjemmeutmarken ligger i fællesskap undtagen for skogens vedkommende. I departementsforedraget er ogsaa indtat en av utskiftningsformand Nielsen utarbeidet beskrivelse av fællesskapets ydergrænse, ifølge hvilken beskrivelse fællesskapet angives at omfatte noget mere end utskiftningen senere kom til at omfatte.

Saa vel i begyndelsen av utskiftningen som senere paa dens forskjellige stadier er der i et meget stort antal tilfælde av opsitterne paa de forskjellige gaarde fremsat påstande, om at enkelte dele av de av kommissionen under utskiftningen inddragne hjemmeutmarkstrækninger skulde ansees som vedkommende gaards særeiendom og som saadan utskiftningen uvedkommende. Navnlig under de forhandlinger, der gik forut for fastsættelse av fællesskapets ydergrænse (1891-94) og av den saakaldte fjeldlinje d.v.s. grænselinjen mellem hjemmeutmarkerne og det fælles fjeld (1892-95) blev der fremsat en række saadanne påstande, dels gående ut på, at alt hvad der lå indenfor vedkommende gårds skogstykker, dels på, at enkelte dele derav, der enten var særskilt indgjærdet, eller for hvis vedkommende der forelaa andre særegne omstændigheder, skulde ansees som vedkommende gårds særeie. De av disse påstande resulterende retstvistigheter har samtlige været undergit særlig og efter rettens mening i enhver henseende fuldt lovlig behandling: forliksmægling og derefter såfremt forlik ikke har opnåedes - procedure og retslig avgjørelse hvormed de nedlagte påstande dels er blit tat tilfølge og dels forkastet; for de sidstes vedkommende er kjendelserne i 3 tilfælde blit indanket for høiesteret. Her at opregne alle disse retstvistigheter maa ansees upaakrævet; derimot finder retten at burde nævne de tilfælde, hvor der netop fra de gårde, hvis opsittere nu befinder sig blandt appellanterne, har været fremsat og behandlet saadanne påstande.

1. Opsitterne på Horneland fremsatte i 1891 påstand om at Hornelandsneset, der utgjør en særskilt indgjærdet del av den inden gårdens skogskifter beliggende, forøvrig ikke indgjærdede strækning, skulde ansees som gårdens særeie. I retsmøte 10/10 91 frafaldt de imidlertid denne påstand og underskrev herpå til protokollen. Den strækning, angående hvilken der av denne gårds opsittere nu er nedlagt påstand, ligger ikke paa Hornelandsneset og er ikke indgjærdet.

2. I samme retsmøte frafaldt ogsaa opsitterne paa Valvatne sin paastand om, at en særskilt indgjærdet strækning langs Storevandet, hvilken strækning kun utgjør en del av, hvad der ligger indenfor gårdens skogskifter, skulde undtages fra utskiftningen. Heller ikke for denne gårds vedkommende har deres øvrige hjemmemarke og således heller ikke det stykke, hvormed der nu er nedlagt påstand været særskilt indhegnet.

3. Gården Vatnes opsittere fremsatte i 1889 påstand om at Østremarken, der utgjør en særskilt indgjærdet del av den inden gårdens skogskifter beliggende forøvrig uindhægnede strækning, skulde ansees som gårdens særeiendom og derfor holdes utenfor storskiftet. Denne påstand blev efter forutgaaende forliksmægling, vidneførsel og procedure ved kjendelse av 9/5 1891 forkastet. Vatnes opsittere indanket kjendelsen for høiesteret, der ved dom av 3/6 - 93 gav opsitterne på Vatne medhold. De fremsatte derefter i 1894 påstand om, at også en anden del av den inden deres skogskifter beliggende strækning, nemlig Vatnedalen, på samme måte skulde holdes utenfor storskiftet. Denne tvist endte med et den 23^{de} septbr. 1895 sluttet forlik sålydende: "Vatnes opsittere frafalder sin påstand om særeiendom i Vatnedalen, og linjen mellem fjeld og nedreutmark blir fra skiftet med Tveites sætermark og vestover at nedflytte og fastsætte av kommissionen efter nærmere påvisning av parterne i marken. Skulde under denne påvisning enighet ikke finde sted mellem parterne har kommissionen adgang til at vælge en av de påvisendes linjer eller en imellem disse. Vatnes opsittere forbeholdt sig sin hidtil eiendes skog og skoggrund forsaavidt det ligger ovenfor den sættendes fjeldlinje." Det er netop til den del av Vatnedalen, som ved den i henhold til dette forlik nedflyttede fjeldlinje er blit liggende ovenfor denne, at Vatnes opsittere for sit vedkommende sigter med den nedlagte paastand.

4. Den 5^{te} mai 1892 fremsatte opsitterne paa Presthaug påstand om at alt hvad der lå indenfor denne gårds skogskifter skulde som gårdens særeiendom holdes utenfor fællesskapet og storskiftet. Denne tvist endte med følgende 15/8 92 avsagte kjendelse: "Gaard Presthaugs påstand om at være fraskilt fra fællesskapet hvad hjemmeutmarken angår, blir for markens eller beitets vedkommende ikke at ta tilfølge, derimot vil fællesskapets ydergrænse paa denne kant for marken eller beitet blive at danne av Presthaug nuverende bøggærde. Det i hjemmeutmarken liggende, av Ole Pedersen brugte indtak blir at betragte som særeiendom" Denne kjendelse, der også omfatter det stykke, hvorom der nu tvistes, blir efter stedfunden utlæggelse i h.t. utskl. § 111 ikke påanket av Presthaugs opsittere.

5. Angående de gården Økland nedre (nordre), Lunde, Lundemandsværk og Tveita tilhørende skogstrækninge, der rammes av beslutningen av 10/5 1901 og for hvis vedkommende disse gårdes opsittere nu påstår sig eneberettiget til "grund og beite" blev der også i 1891 nedlagt lignende påstand. Tvisten endte med følgende forlik, sluttet 5/5 1898: "Nedenfor den av kommissionen satte, eller om den skulde bli forandret, sættendes linje mellem fjeld og hjemmeutmark og en linje som parterne volgir til kommissionen med bindende virkning at sætte efter nærmere påvisning på åstedet skal de nævnte 4 gårde Lunde, Økland, Lundemandsværk og Tveita ha ret til i 7 - syv - uker om

sommeren inden tidsrummet fra 20^{de} juni til 15^{de} august at ha samtlige sine melkekjør, der fødes på gården og i disse 7 uker ret til fra denne strækning at bortjage alle fremmede kreature, dog ikke med hund. Disse gårde beholder som sin særeiendom sine tidligere brukte og indhegnede hjemmeutmarker, men skal foruten disse ikke tillægges videre hjemmeutmark som eiendom. Derimot skulde disse gaarde ha samme ret som de øvrige gårde i fællesskapet i det fælles fjeldbeite. Den ovennævnte fjeldstrækning, hvor de nævnte 4 gaarde tilkjendes en sætterettighet i de nævnte 7 uker om aaret, skal forøvrig tjene saavel disse gårde som de øvrige gårde på Stordøen, der har ret i fjeldbeitet, til fælles beite. Bestemmelsen gjælder likesålidt her som de til dato tidligere bestemmelser skogforholdet. Husmandspladset Lundastøl således som det for tiden er indgjærdet, indrømmedes at tilhøre gården Økland som særeiendom". Denne overenskomst er vistnok tildels noget uklart opfattet, hvortil yderligere kommer, at der under beskrivelsen av den av kommissionen i h.t. overenskomsten nedflyttede fjeldlinje er benyttet uttryk, der ikke gjør meningen tydeligere; men det fremgår dog klart bl.a. av den til kommissionen i 1901 indsendte klage, likesom opsitterne på disse gårde også selv indrømmer, at det var ovenfor den av kommissionen sættende fjeldlinje, de skulde utøve de i overenskomsten omhandlede særrettigheter, og saaledes at disse gårdes opsittere altså dette forlik overhovedet har fraskrevet sig al beiteret i den strækning, der måtte komme til at ligge nedenfor den endelige fjeldlinje. Denne blev senere av kommissionen i h.t. overenskomsten nedflyttet således, at den nu går omtrent midt igjennem de nævnte her liggende skogteige. Hvad der ligger ovenfor linjen, er altsaa ved utskiftningen tillagt det fælles fjeldbeite, mens strækningen nedenfor senere under utskiftningen blev tillagt gården Eskeland.

6. Rydlands opsittere sigter for sit vedkommende med den nedlagte påstand til den del av deres skogteige, der ved fjeldlinjens fastsættelse er blit liggende ovenfor denne og altså er blit tillagt det fælles fjeldbeite. Bl.a. angående fjeldlinjen på denne strækning blev den ved et 27/5 - 93 mellem gaardene Rydlands, Sæterbøs og Liarbøs opsittere på den ene side og fællesskapet på den anden sluttet forlik bestemt "at linjen mellem fjeld og hjemmeutmark til fordel for fællesskapet skal forandres fra korset hugget i en lav bjergnakke nord til øst fra toppen av "Storetindå", hvor varde, idet de (O: opsitterne på Rydland) indrømmer, at linjen mellem deres gruppe og fjeldet fra dette kors kan trækkes til mellem Ramsvik og Husonnebakken ved sjøen i Dåfjorden efter nærmere avmærkning og beskrivelse". Denne avmærkning og beskrivelse fandt sted første juli s.å. I klager av juni 94 og juni 95 begjærte opsitterne på Sæterbø og Rydland overenskomsten av 25/5 93 hævet og - for Rydlands vedkommende - fjeldlinjen flyttet tilbake dels helt til gårdens skogskifter dels længer i retning mot

disse. Disse klager behandledes av kommissionen 2. oktober 1895 og blev besluttet ikke tat tilfølge fordi opsitterne på Rydland og Sæterbø maatte ansees bundne ved den 25/5 93 indgåede overenskomst. Rydlands opsittere fremsatte derefter i 1896 påstand om at bli tilkjendt sætterrettighet i den del av deres skogteige, der ved utskiftingen var blit tillagt det fælles fjeldbeite. Denne påstand blev ved kommissionens kjendelse av 6/7 96 avvist, idet kommissionen fandt at forholdet mellem Rydland og fællesskapet måtte ansees endelig ordnet ved overenskomsten av 27/5 93 og ved de av kommissionen i h.t. denne overenskomst trufne forføininger.

7. Efter at beskrivelsen av skiftelinjerne i hjemmeutmarken var utlagt i 1898 indgav opsitterne på Solhaug og Haugland klage over, at de som følge av feilagtig bonitering var blit tillagt alt for lidet hjemmeutmark i forhold til deres gårdes skatteskyld, hvorfor de påstod sig utlagt hjemmeutmark overalt inden sine skogskifter. At de skulde være eneeiere inden disse skifter uttales der intet om. Klagen blev ikke imøtekommen av kommissionen uten forsåvidt den tilkjendte disse to gårde en noget større andel i det fælles fjeld end efter den oprindelige beslutning. Først i en derefter til kommissionen innsendt skrivelse av 19/5 00 gjør Hauglands opsittere i h.t. en i mellemtiden opdaget akt av en skyldsætningsforretning av 22/6 - 1833 gjældende, at de er eneeiere av, hvad der ligger indenfor deres skogskifter, og gjør i h. hertil påstand på at bli tilkjendt dette som særeiendom. Denne påstand blev ved kjendelse av 19/5 1900 avvist, idet kommissionen p. gr. av de under storskiftet i h.t. utskiftingslovens § 111 stedfundne utlæggelser for hvilke samtlige klagetiden var forløpet, ansaa sig avskaaret fra at ta den under behandling.

Efter hvert som de forskjellige dele av utskiftingen er blit færdig, har kommissionen i h.t. utskl. § 111 og efter derom for hvert enkelt tilfælde fattet beslutning utlagt utskrifter av de trufne avgjørelser med påtegning om, at såfremt klage ikke indkom inden 6 maaneder fra utlæggelsen, vilde utskiftingen forsåvidt det utlagte angik bli endelig. Paa denne måte hadde, dengang beslutningen af 10/5 01 avgaves, den øvrige utskifting i sin helhet tidligere været gjort til gjenstand for utlæggelse og klage- og appelfristen for sidste utlæggelse var forløpen. Specielt skal nævnes:

1. Beskrivelsen over den såkaldte fjeldlinje (cfr. foran) blev utlagt i 1893. Ved denne linjes fastsættelse blev til det fælles fjeldbeite henlagt a) i sin helhet de respektive strækninger med hensyn til hvilke gårdene Vatne, øvre Økland, Isdal, Dale, Lillebø og Rydland samt Markens almenning nu har nedlagt påstand og b) en del av de respektive strækninger, for hvis vedkommende gårdene nedre Økland, Lunde, Lundemandsværk og Tveita har nedlagt påstand. En del senere foretagne

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

forandringer, der også berører enkelte av de ovennævnte gårde, antages for spørsmålet om utlæggelsens virkning ingen betydning at ha, i det ændringerne er foretat dels i medhold av indgåede overenskomster, dels som følge av indkomne klager.

2. Beskrivelse av fællesskapets ydergrænse blev utlagt i december 1894. Ved fastsættelsen av denne grænselinje er samtlige de strækninger, der nu påstås alle dage at ha været de respektive gårdes særeie, anset som tilhørende fællesskapet og inddrat under utskiftningen.

3. Beskrivelsen av skiftelinjerne mellem de forskjellige gårds no. ved utskiftningen tillagte hjemmeutmarksstrækninger blev utlagt, for Fitjars vedkommende i november 1897 og for Stords vedkommende i november 1898. Disse skiftelinjer falder i Stord hvor samtlige appellanter med undtagelse av opsitterne på Rydland er hjemmehørende, for størsteparten sammen med de gamle skogskifter, idet kommissionen har benyttet fjeldbeiteretten som regulator. Bortset fra de gårde, hvis skogteiger delvis falder ovenfor fjeldlinjen, er det væsentlig kun gårdene Horneland, Valvatne, Langeland, Lervik, nordre Økland, Lunde, Lundemandsværk, Tveita, Solhaug, Presthaug og Haugland, for hvis vedkommende de av kommissionen fastsatte skiftelinjer ikke falder sammen med de ældre skogskifter, og den nedlagte påstand går, forsåvidt de nævnte gårde angår, i virkeligheten ut på, at disse skiftelinjer ingen betydning skal ha, idet eierne påstår sig eneberettiget til beite og i det hele eiendomsberettigede til de stykker, der falder mellem de nævnte skiftelinjer og gårdenes skogskifter.

Før skiftelinjerne i Stord endelig fastsloges var den 23^{de} juni 1898 til drøftelse av planspørsmålet avholdt et møte med opsitterne på en række gårde, av hvilke enkelte i forhold til sin skyld hadde formeget beitemark inden sine skogskifter, andre forlidet, og hvor man diskuterte de forskjellige måter hvorpå dette kunde utgjevnes. I dette møte var ogsaa en række appellanter tilstede, idet bl.a. opsitterne på Horneland, Langeland, øvre Lillebø, Dale, Isdal, øvre Økland og Vatne avgav møte. Der fremkom under dette møte ingensomhelst bemerkning om, at der intet fællesskap var, skjønt forhandlingstemaet jo skulde synes at ha indeholdt temmelig sterk opfordring hertil. Man diskuterte utelukkende de forskjellige principer for en fordeling efter skylden: utlæggelse uanset skoggrænserne, biteige for de gårdes vedk. der hadde forlidet beite inden sine skogskifter, beitningsret for de nævnte gårde inden de øvrige gårdes skogskifter eller forøket beitningsret for de førstnævnte i det fælles fjeld.

Efter hvad der ifølge det foranstående er passert under utskiftningen kan retten ikke skjønne andet, end at den hele utskiftning med undtagelse av beslutningerne av 10/5 og 13/12 1901 nu er endelig og ikke længer kan rokkes. Spesielt antages utskiftningslovens § 111 at være til hinder herfor, idet de stedfundne utlæggelser såvidt sees er i lovlig orden - hvad der heller ikke har være!! bestridt. Retten er vistnok opmærksom på, at høiesteretsdommen av 12/2 1908 synes at forutsætte muligheten av den hele utskiftnings gjenoptagelse fra nyt av, men man går ut fra, at dette finder sin forklaring i den omstændighet, at den hele utskiftning ikke har været dokumenteret for høiesteret. Men kan ikke utskiftningen rokkes, så følger herav, at den av appellanterne nedlagte påstand kun forsåvidt kan tages tilfølge, som en sådan tilfølgetagelse ikke vilde nødvendiggjøre og dermed også forutsætter muligheten av en hel eller delvis gjenoptagelse av utskiftningen.

Hermed er det efter rettens mening på det rene, at den av gårdene Økland nordre, Lunde, Lundemandsværk, Tveita nordre, Solhaug, Presthaug, Haugland, Langeland, Horneland, Valvatne, Lillebø øvre og Rydland nedlagte påstand om at tilkjendes "eiendomsberettiget til beite" indenfor sine skogskifter maa bli at avvise. Ti hvad man nu end kan mene om tilstrækkeligheten eller utilstrækkeligheten av den maate, hvorpå kommissionen har gjort rede for sine forutsætninger m.h.t. delingsgrunlaget og det her omhandlede retsforhold, saa må det under alle omstændigheter være og fra først av ha været paa det rene, at utskiftningen ialfald omfattet beitet. Retten kan derfor heller ikke tro, at appellanterne, når de hævder, at de "helt til beslutningen av 10^{de} mai 01 blev avgit er gaat ut fra, at utskiftningen skulde på grundlag av den efter deres mening rigtige forutsætning, at de var eiere av skoggrunden", hermed vil påstå, at de ikke forstod, at utskiftningen omfattet beitet. Under opgåelsen og avmærkningen i marken av de av kommissionen fastsatte linjer har opsitterne på de respektive bruk været tilstede og deltat, og de kunde ikke tænke sig, at disse linjer ingen betydning hadde. Men skulde linjerne ha nogen betydning, måtte de ialfald gjælde beiteretten. Retten kan derfor heller ikke finde, at appellanterne, selv om det med hensyn til det heromhandlede retsforhold skulde forholde sig, som de påstår, i nogen væsentlig utstrækning er at beklage. Allerede den omstændighet, at de hjemmeutmarksstrækninger, som de nu påstår aldrig har ligget i fællesskap, av kommissionen ved fastsettelsen av ydergrænserne for fællesskapet blev inddrat i dette, burde, skulde man synes, ha indeholdt tilstrækkelig grund for dem til at optræ, hvad en række av lodeierne der ikke er blandt appellanterne, i virkeligheten også gjorde. Retten skal i denne forbindelse bemærke, at om nogen teigeblanding i hjemmeutmarken kan der ikke være tale: de gamle skogskifter er, forsåvidt forholdet mellem gårdsnumrene angår, enkle og greie, noget som også tydelig viser sig av den omstændighet,

at kommissionen som opplyst i de fleste tilfælde har fulgt dem ved fastsættelsen av sine skiftelinjer. Men under alle omstændigheter burde de ha optrått og ikke lat anke- og klagefristen forløpe, dengang dele av de strækninger, hvortil de nu påstår sig eiendomsberettiget, ved fastsættelsen av fjeldlinjen og skiftelinjerne mellem de forskjellige gårds no. av kommissionen blev henlagt til det fælles fjeld eller til andre gårde. Retten finder det derfor egnet til at vække forbauselse, at denne påstand om beiteretten nu er fremkommet. Det kan vistnok trygt siges, at det netop er skiftet av hjemmeutmarkerne, og da navnlig hjemmeutmarkerne i Stord, hvor samtlige appellanter, med undtagelse av opsitterne på Rydland, er hjemmehørende, som har udgjort den uden sammenligning vanskeligste og vidløftigste del av det hele storskifte. Således er der bl.a. netop over den her omhandlede strækning optat et meget kostbart kart, hvortil samtlige gårde har ydet betydeligt håndlangerarbeide. At der nu, efterat dette vidløftige og bekostelige storskifte endelig foreligger færdig, fra en række av lodeierne, der har havt den stærkeste opfordring til at optræde før, fremsættes en påstand, der i virkeligheten indeholder en benægtelse av, at betingelserne for utskiftning av hjemmeutmarken nogensinde har foreligget, er en foreteelse, som efter rettens mening må beklages.

Det er imidlertid ikke nok med, at appellanterne har forholdt sig passive og lat anke- og klagefrister forløpe uten at foreta noget. Som det av det foranstående fremgår, har en flerhet av dem uttrykkelig kontraktmessig indgått på, at de omstridte strækninger skal - ialfald forsåvidt beiteretten angår - ansees som liggende i fællesskap, eller har iethvertfald ved sin optræden positivt - om end tildels stiltiende - git sit samtykke hertil, således at de nu må ansees bundne derav. Dette gjælder gårdene Rydland, Økland øvre, Lunde, Lundemandsværk, Tveita nordre og Vatne - hvilken sidste gård imidlertid heller ikke har nedlagt nogen påstand om beiteret - samt formentlig også Horneland og Valvatne. Retten kommer således til det resultat, at den av en del av appellanterne nedlagte påstand om at kjendes eiendomsberettiget til beite inden sine skogskifter må bli at avvise.

Hvad dernæst angår påstanden om "eiendomsret til grunden" har kommissionen været i overmaade sterk tvil om den ikke nu, fordi selve utskiftningen maa ansees som endelig, "også er avskåret fra på de av appellanterne hævdede forutsætninger at avgi nogen beslutning eller vel rettere kjendelse. Det er vistnok så, at dersom det hadde været utskl. § 36 det hadde været tale om at bringe i anvendelse, vilde den omstændighet, at utskiftningen forøvrigt må ansees som endelig, ikke ha været til hinder for avgivelse av beslutning, idet det jo forøvrig er avsluttet, likesom det også er klart, at disse beslutninger forsåvidt - ialfald i lovens øine - ingen reel betydning har, som de efter sin art ikke kan forårsake nogen overflytning av rettigheter til den ene eller anden side, eftersom det falder til gunst

for den ene eller den anden part. Men det er netop ikke i medhold av utskiftningsl. § 36, at appellanterne forlanger beslutningen avgit. De hævder tværtimod, at der in casu hverken er eller nogensinde har været adgang til at anvende denne lovbestemmelse, eftersom denne ikke indeholder hjemmel til at tillægge de beiteberettigede eiendomsret til grunden, hvor denne ikke tidligere ligger i sameie men tilhører skogeieren". Som appellanternes påstand er begrundet, går den i virkeligheten ut på, at retten skal i form av en kjendelse avgi en uttalelse om, på hvilket grundlag utskiftningen skal fremmes eller ansees fremmet, og denne kjendelse skal avsiges på grundlag av, hvad der nu foreligger for kommissionen og ganske uavhengig av, hvilke forutsætninger den i virkeligheten har handlet under ved utskiftningens utførelse. En sådan beslutning eller kjendelse vilde dersom appellanternes påstand skulde tages tilfølge, medføre konsekvenser som en beslutning i h.t. utskl. § 36 ikke vilde ha. Det fremgår av præmissene til beslutningen av 13/12 - 01 at kun skog og skoggrund, d.v.s. den til enhver tid på stykkerne voksende skog - herunder også lyng og brake - har været anset som vedk. gårds særeiendom, og at kommissionen har anset det forøvrig som tilhørende sameiet. Ut fra denne forutsætning er bonitering foretat og skiftelinjer derefter fastsat. En kjendelse, hvormed grundeiendomsretten tillagdes skogeieren, og begrundet som appellanterne har begrundet sin påstand, vilde medføre, at en række rettigheter, der under utskiftningen er behandlet som følgende beiteretten - f.eks. retten til at ta torv, muld og sten, vandrettigheter, fiske- og jagtrettigheter, den grundeieren ifølge bergværkslovgivningen tilkommende fortrinsret o.s.v. - vilde komme til at tilhøre skogeierne, og en sådan kjendelse skulde derfor synes at nødvendiggjøre gjenoptagelse av den hele utskiftning - en gjenoptagelse, hvortil der altså efter rettens mening ikke er adgang. At avsi en kjendelse gående ut på at visstnok skal skogeierne, ansees som grundeiere, men alle rettigheter med undtakelse av skogretten skal desuagtet tilhøre beiteeieren vilde der efter kommissionens opfatning være liten mening i. Også den her omhandlede del av påstanden skulde derfor måtte bli at avvise.

Det er imidlertid ikke nok med, at appellanterne har forholdt sig passive og lat anke- og klagefrister forløpe uten at foreta noget. Som det av det foranstående fremgår, har en flerhet av dem uttrykkelig kontraktmessig indgått på, at de omstridte strækninger skal - ialfald forsåvidt beiteretten angår - ansees som liggende i fællesskap, eller har iethvertfald ved sin optræden positivt - om end til dels stiltiende - git sit samtykke hertil, således at de nu må ansees bundne derav. Dette gjelder gårdene Rydland, Økland øvre, Lunde, Lundemandsværk, Tveita nordre og Vatne - hvilken sidste gård imidlertid heller ikke har nedlagt nogen påstand om beiteret - samt formentlig også Horneland og

Valvatne. Retten kommer således til det resultat, at den av en del av appellanterne nedlagte påstand om at kjendes eiendomsberettiget til beite inden sine skogskifter må bli at avvise.

Hvad der dernæst angår påstanden om «eiendomsret til grunden» har kommissionen været i overmaade sterk tvil om den ikke nu, fordi selve utskiftningen må ansees som endelig, også er avsåret fra på de av appellanterne hævdede forutsætninger at avgi nogen beslutning eller vel rettere kjendelse. Det er vistnok så, at dersom det hadde været utskl. § 36 det hadde været tale om at bringe i anvendelse, vilde den omstændighet, at utskiftningen forøvrigt må ansees som endelig, ikke har været til hinder for avgivelsen av beslutning, idet det jo netop er forutsætningen, at de i denne lovparagraf hjemlede beslutninger skal avgives efter at utskiftningen forøvrigt er avsluttet, likesom det også er klart, at disse beslutninger forsåvidt – ialfald i lovens øine – ingen reel betydning har, som de efter sin art ikke kan forårsake nogen overflytning av rettigheter, til den ene eller anden siden, eftersom det falder til gunst for den ene eller anden part. Men det er netop ikke i medhold av utskiftningsl. § 36, at appellanterne forlanger beslutningen avgit. De hævder tværtimot, at der in casu hverken er eller nogensinde har været adgang til at anvende denne lovbestemmelse, eftersom denne «ikke inneholder hjemmel til at tillægge de beitesberettigede eiendomsret til grunden, hvor denne ikke tidligere ligger i sameie men tilhører skogeieren». Som appellanternes påstand er begrundet går den i virkeligheten ut på, at retten skal i form av en kjendelse avgi en uttalelse om, på hvilket grundlag utskiftningen skal fremmes eller ansees fremmet, og denne kjendelse skal avsiges på grundlag av, hvad der nu foreligger for kommissionen og ganske uavhengig av, hvilke forutsætninger den i virkeligheten har handlet under ved utskiftningens utførelse.

En sådan beslutning eller kjendelse vilde dersom appellanternes påstand skulde tages tilfølge, medføre konsekvenser som en beslutning i h.t. utskl. § 36 ikke vilde ha. Det fremgår av præmissene til beslutningen av 13/12 – 01 at kun skog og skoggrund, d.v.s. den til enhver tid på stykkerne voksende skog – herunder også lyng og brake – har været anseet som vedk. gårds særeiendom, og at kommissionen har anseet de for øvrig som tilhørende sameiet. Ut fra denne forutsætning er bonitering foretat og skiftelinjer derefter fastsat. En kjendelse, hvorved grundeiendomsretten tillagdes skogeieren, og begrundet som appellanterne har begrundet sin påstand, vilde medføre, at en række rettigheter, der under utskiftningen er behandlet som følgende beiteretten, - f.eks. retten til at ta torv, muld og sten, vandrettigheter, fiske- og jagtrettigheter, den grundeieren ifølge bergværkslovgivningen tilkommende fortrinsret o.s.v. – vilde komme til at tilhøre skogeierne, og en sådan kjendelse skulde derfor synes at nødvendiggjøre gjenoptagelse av den hele utskiftning – en gjenoptagelse, hvortil der

altså etter rettens mening ikke er adgang. At avsi en kjendelse gående ut på at vistnok skal skogeierne, ansees som grundeiere, men alle rettigheter med undtakelse av skogretten skal desuagtet tilhøre beiteeieren vilde der efter kommissionens opfatning være liten mening i. Også den her omhandlede del av påstanden skulde derfor måtte bli at avvise. –

Det kan heller ikke negtes, at der er adskillig som taler for, at utskiftningsrettens opfatning m.h.t. de her omhandlede retsforhold har fra første stund av stått lodeierne klart. Allerede efter det som forelå for kommissionen, da den trådte i virksomhet, måtte det være på det rene, at den vilde anse hjemmeutmarkerne som liggende i enhver henseende i fællesskap undtagen forsåvidt skogen angår. Under denne forutsætning er de ansøknings avfattet som fra distriktet indsendtes om kommissionens nedsættelse, og herpå må også kommissoriet siges at gå ut. Man henviser i så henseende til det foran refererede. – I hvilken utsrækning kommissionen under de gjentagne mundtlige forhandlinger, som under utskiftningen har været ført med lodeierne, har gjort rede for sin opfatning m.h.t. grundeiemandsforholdet er ubekjendt for flertallet av kommissionen i dens nuværende sammensætning. Men selv blandt det protokollerede forekommer der gjentagende uttalelser, hvorved kommissionens opfatning i heromhandlede henseende mere eller mindre tydelig kommer for dagen. Der henvises specielt til præmisserne for de kjendelser, kommissionen har avsaagt i retstvistigheter angående strækninger, som de forskjellige gårde har påstått undtat fra skiftet, se således kjendelse vedk. gården Stuæs påstand, avsaagt 2/11 91, vedkommende Eldøen, avsaagt s.d. vedk. Rommetveit, Kyvik, Tyse m.fl. gårde avsaagt 3/11 – 91, vedk. Presthaug avs. 15/8 – 92, vedk. Børtveit, avs. 11/5 – 95. I præmisserne til disse kjendelser uttales det, at «fællesskap er det almindelige og oprindelige på Stordøen for utmarkens ☉: hjemmemarkens vedkommende» hvor «skogen er delt, men marken ligger i fællesskap», at «marken er fælles, hvorfor fællesskap på Stordøen maa ansees som det normale» idet kun skogen er utskiftet, at «al utmark ligger i sameie med undtagelse av skogskifterne», at gårde, der nu gjør nogen særret gjældende må kunne påvise hævde, at «skogen ☉: den stående som den voxende er utskiftet og delt mellem gårdene (og brukene) men dette har ingen betydning for sameiet for øvrig» o.s.v. – alt sammen uttalelser, hvorved kommissionens opfatning efter rettens mening nokså tydelig gir sig utslag. Særlig utførlig i så henseende er præmisserne til den ovennævnte kjendelse vedkommende Presthaug, hvor det bl.a. heter: «Det utstedte kommissorium tyder bl.a. på at skifte utmarkerne mellem matrikulnumrene i den utstrækning kommissionen finder hensigtsmæssigt. Dette i forening med de ansøknings og oplysninger der gaar forut for kommissoriet og ledsager dette som bilage forutsætter iallefald i sin almindelighet, at hjemmeutmarkerne ligger i fællesskap, herfra gjøres

dog en undtagelse for skogens vedkommende – og under denne forutsætning er kommissionen gået til arbeidet. Av de uttalelser, der er faldne på de flere massemøter, der er avholdt, har kommissionens medlemmer likeledes fåt det indtryk, at opsitterne har opfattet forholdet så, at det almindelig har været og er, at hjemmeutmarkerne så vel på Stord som i Fitjar er i fællesskap. I motsætning hertil er der i den senere tid fremkommet uttalelser og påstande i motsat retning nemlig gaaende ut på, at skoggrænserne også skulde danne grænserne for marken eller beitet (græsgangen) – påstande og uttalelser, der titt og ofte høres på de gårde, der likeoverfor fællesskapet vil hævde at være utskiftet eller på andet grundlg at eie bestemte strækninger, der i det store og hele falder sammen med skoggrænserne → hvorefter der gæes over til en nærmere, noskå vidløftig påvisning av det efter kommissionens mening ubeføiede i disse påstande. Det er vistnok så at ingen av de her refererede uttalelser direkte berører de spørsmål, om også selve eiendomsretten skal ansees som på forhånd delt, således at utskiftningen kun omfatter beiteretten, eller om eiendomsretten ansees som følgende beiteretten og følgelig er medindbefattet i utskiftningen. Men man kan dog efter rettens mening ikke komme bort fra, at de nærmest gir uttrykk for den sidstnævnte opfatning, likesom den også mener, at det p.gr.av bestemmelsen i utskiftningslovens § 6 ligger nærmest at tro det har været utskiftningsrettens opfatning. Av boniteringslisterne fremngår også, at kommissionen ikke har innskærket sig til at bonitere strækningen blot som beitemark, idet enkelte figurer er boniteret som «dyrkbare mark», som «torvmyr» o.s.v. Under beskrivelsen av de av kommissionen satte skiftelinjer mellem de forskjellige gårds nr. i Stord er der for samtlige de skiftelinjers vedkommende, der har foranlediget appellen, 5^{te}, 6^{te}, 7^{de}, 17^{de}, 18^{de} og 19^{de} skiftelinje, uttrykkelig sagt, at linjen skifter kun «mark» ikke skog, mens det for de fleste av de øvrige 33 skiftelinjers vedkommende er sagt at linjen skifter baade skog og mark. En undtagelse danner 25^{de} skiftelinje – mellem Lervik og Høiland – angående hvilken det er bestemt at «den standskog som Lervik nu har vestenom den nu satte linje i Høilands mark skal Lervik uthugge inden 8 aar fra storskiftets ikrafttræden; efter utløpet av denne frist falder gjenstående skog til grundeieren» Endelig skal man i denne forbindelse også henvisse til en til kommissionen i 1894 indsendt masseklage over fjeldlinjen. I denne klage, der også er underkrevet av flere av appelanterne, heter det bl.a. at «man har den forstaaelse at utskiftningen, der omfatter det hele fællesskap i begge herreder, er en og må foregå ens så vel for hjemmeutmark som for fjeld.» Men hvad fjeldet angår, om hvis grænser mot hjemmeutmarken man forøvrig før utskiftningen var fuldstændig i vilrede, idet der her ikke fandtes antydning til grænser eller «kann», er det såvidt retten forstår fremdeles ikke omtvistet, at det alle dage har ligget i fuldt fællesskap.

Retten kan ikke skjønne andet, end at alt dette i nokså sterk grad taler for den formodning, at utskiftningsrettens forutsætninger har været lodeierne bekjendt. Men kan det allerede være et spørsmål om ikke den blotte omstændighet, at utskiftningen er endelig, også måtte bevirke, at den maa ansees fremmet under de forutsætninger, hvorunder kommissionen faktisk har fremmet den, maa dette ialfald bli resultatet, dersom man også må gå ut fra, at disse forutsætninger også har staaet lodeierne klart, idet nærværende spørsmål da vil stå fuldstændigt i samme stilling som spørsmålet om eiendomsret til beitet."

Imidlertid er retten tiltrods for hvad der således foreligger kommet til det resultat, at der er adgang til at ta appellanternes påstand under behandling.

For det første antar kommissionen, at som omstrændighetene in casu foreligger vil selv en tilfølgetagelse av påstanden ikke nødvendiggjøre nogen gjenoptagelse av utskiftningen. Kommissionen finder nemlig, at der paa de strækninger, tvisten gjælder, faktisk ikke kan være tale om andre rettigheter end skogret og beiteret. Dette stemmer også med hvad der fremgaae av boniteringslisterne. Retten mener da, at der under disse omstændigheter selv i tilfælde av en tilfølgetagelse av appellanternes påstand ikke vil ske de respektive beitesiere nogen uret, idet der ikke vil bli tat ifra dem noget av hvad der ved utskiftningen er blit dem tillagt. En kjendelse, hvorved skogeieren ansees eiendomsberettiget, vil forsåvidt ikke ha større rækkevidde end en beslutning i h.t. utskl. § 36 vilde ha.

Dernæst kan retten tiltrods for hvad der ovenfor er anført ikke mot appellanternes benegtelse av at ha været vidende om utskiftningsrettens forutsætninger forsåvidt det heromhandlede punkt angår finde det tilstækkelig bevist, at de det har været. Den omstændighet at brakje og specielt lyng er behandlet som følgende skogen mener retten i så henseende taler til gunst for appellanterne. Forøvrig er det vel det sandsynligste, at man ikke har tænkt stort på det hele grundeierspørsmål. Man har utelukkende havt for øie de to rettigheter der på store strækninger er de eneste aktuelle, skogretten og beiteretten. At denne antagelse er rigtig synes også at fremgaa av den omstændighet, at ordet marken tildels er brukt synonymt med ordet beite - en uklarhet i sprogbruk, der endog sees at ha paavirket selve kommissionen, se den ovenfor gjengivne kjendelse vedk. gård Presthaug. Hvad de ovenomhandlede kjendelser angaar, maa det ogaå erindres, at disses præmisser ikke har været utlagt, men kun konklusionen, og skjønt tvistighetene vistnok vakte adskillig opsigt mellem lodeierne i det hele tat, er der dog adskillig mulighet for, at disse ikke har gjort sig bekjendt med præmisserne. Hertil

kommer da også, at ingen av de foran citerede uttalelser, navnlig p.gr. av uklarheten m.h.t. betydningen av ordet "mark" er ganske utvetydige.

Men kan man således gå ut fra, for det første at en kjendelse som påstått ikke nødvendiggjør nogen gjenoptagelse av utskiftningen, og dernæst, at det ikke har staat appellanterne klart, på hvilke forutsætninger i heromhandlede henseende utskiftningen er fremmet, kan efter rettens opfatning den omstændighet, at utskiftningen notorisk er fremmet under andre forutsætninge end dem, appallanterne hævder at være de rigtige, ikke være til hinder for at tvisten angående grundeierspørsmålet gjøres til gjenstand for påkjendelse.

Hvad realiteten angår skal kommissionen innskranke sig til i korthet at uttale, at den efter det fremkomne anseer det bevist, at skogskifterne i hjemmeutmarkerne på Stord - hvortil også Rydland i denne forbindelse maa henregnes - , og de fjeldet nærmest liggende lier har været eiendomsskifter. Hvorvidt de også har gjældt beiteretten, skal kommissionen efter det resultat, den er kommet til m.h.t. dette spørsmåls formelle stilling, ikke indlate sig på.

Ved bedømmelsen av, hvad der skal ansees bevist, har retten også tat hensyn til, hvad der er fremkommet under de i anledning de to sidste høiesteretssaker optagne tingsvidner, idet den efter omstændighetene har anset det overflødig at foranstalte nogen gjentagelse av disse vidneførsler. Og samtlige de under disse avhørte vidner såvelsom de vidner, der har været avhørt speciel ianledning nærværende tvist, uttaler med stor samstemmighet, at retsopfatningen m.h.t. grundeieendomsspørsmålet altid har været den av appellanterne hævdede, likesom der også er nævnt et nokså stort antal tilfælde, hvor der ialfald tilsynelatende er handlet ut fra den samme retsopfatning. Retten er fuldt opmærksom paa, at nærværende tvist har vakt nokså stor opmærksomhet i distriktet og været gjenstand for adskillig diskussion - tildels vel også agitation - og at denne omstændighet - vidnerne ubevist - kan tænkes at ha øvet indflydelse paa deres uttalelser angaaende retsopfatningen. Men henset til vidneprovenes samstemmighet såvelsom til den omstændighet, at der fra fællesskapets eller de motsat appellanterne interessertes side ikke har kunnet tilveiebringes et eneste vidneprov i deres favør mener retten, der må lægges adskillig vægt på disse meningsuttalelser. Og hvad de av vidnerne nævnte eksempler angår, er det vistnok så, at der i et stort fællesskap, hvor ingen er særlig påtaleberettiget og ingen særlig liden skade ved overgrep fra den enkelte lodeiers side, lettelig vil kunne ske - og særdeles ofte sker - sådanne uten at det blir påtalt. Men om en hel del av de av vidnerne nævnte eksempler f.ex. indgjærdinger, indtagninger til indmark o.s.v. må det dog siges, at

disse skridt, selv om man går ut fra fællesskap, dog særlig rammer enkelte i fællesskapet interesserte nemlig de nærmeste naboer, og at disse derfor, såfremt der virkelig hadde været fællesskap, måtte formodes at ha villet optræde og protestere.

Hvad de fremlagte dokumenter angår finder kommissionen flere av dem litet overbevisende i heromhandlede henseende. Men om en række av dem gjælder dog hvad der ovenfor er uttalt om vidneprovene, nemlig at der tydeligvis er handlet under forutsætning av, at hjemmeutmarkerne ikke ligger i fællesskap - her sigtes ikke til beiteretten.

To av de fremlagte dokumenter er fremlagt av de mot appellanterne interesserte, nemlig skylddelingsforretning vedk. Eldøen og ekstraktutskrift av skylddelingsforretning vedk. Agdestein. Retten kan ikke finde, at disse dokumenter har nogen væsentlig betydning for nærværende spørsmål.

Hvad der i det foranstående er anført gjælder for det første alt, hvad der i Stord ligger nedenfor fjeldlinjen, d.v.s. de såkaldte hjemmemarker, forsåvidt disse har været omfattet av utskiftningen. Dernæst gjælder det, forsåvidt Stord angår, følgende gårde, hvis skogteige ogsaa strækker sig forbi fjeldlinjen: Økland, nedre, Lunde, Lundemandsværk, Tveita nordre, Økland øvre, Isdal, Dale, Lillebø øvre og Peterteigen. Endellig gjælder det Marken almenning, der i sin helhet er blit liggende ovenfor fjeldlinjen. Bortset fra de her nævnte strækninger findes der i den Stord tillagte del av det fælles fjeld ingen skog av nævneværdig betydning, og da der heller ingen klage eller påstand er fremkommet fra andre end eierne av de ovennævnte strækninger, antages hovedregelen forsåvidt det fælles fjeld i Stord angaar fremdeles at burde bli den, at beiteeieren ansees som grundeier - i hvilken regel de ovenfor nævnte strækninger da vil utgjøre undtagelserne.

Hvor der som i forholdet mellem gårdene Høiland og Lervik er truffne bestemmelser om uthugst av skogen og at det hele derefter skal overgå til beiteeieren antages det som en selvfølge, at det dermed må ha sit forblivende, således altså at nærværende kjendelse ingen anvendelse har på deslige tilfælde.

Forsåvidt Fitjar angår gjælder det foran anførte gårdene Rydlands skogteige ovenfor fjeldlinjen, dog med den begrænsning, gårdenes opsittere selv har git sin påstand i retsmøte 23^{de} juni f.å.

Foruten fra gården Rydland indkom der i anledning beslutningen av 10/5 01 ogsaa klage fra gårdene Sæterbø, Liarbø og Aarbø. I alle tre tilfælde er det strækninger ovenfor fjeldlinjen det gjælder, strækninger der forøvrig såvel p.gr. av den påstående skogs ringe værdi som tildels ogsaa p.gr. av deres beliggenhet og ringe utsrækning er av nokså forsvindende betydning som skogteiger betragtet.

Samtlige 3 gårde har under nærværende tvist frafaldt sin påstand, for, hvis rigtighed de har erklært intet bevis at kunne føre.

Bortset fra de ovennævnte 4 tilfælde er der fra Fitjar ingen klage fremkommet i anledning af beslutningen af 10/5 01, idet klagen for endel opsittere på Rimmereide, Vespestad og Fitjar gjælder disse gårdes skogteige i Markens almenning. Heller ikke er der - bortset fra de nævnte 4 tilfælde - under behandlingen af nærværende tvist eller overhovedet under utskiftningen fremkommet nogen påstand om at nogen del af det nu utskiftede felt ikke lå i fællesskap. Skogen i Fitjar er også omtrent overalt af forsvindende betydning, av hvilken grund formodningen for, at skogskifterne også er grundskifter, har langt mindre for sig i Fitjar end i Stord. Endelig har spørsmålet for hjemmemarkens vedkommende overhovedet liten betydning p.gr. av følgende under 12/10 1897 fattede beslutning, der blev avgitt umiddelbart efter at skiftelinjerne i hjemmeutmarkerne i Fitjar var fastsat og blev utlagt sammen med beskrivelsen over disse: "Som fælles bestemmelse for Fitje præstegjæld fastsættes herved, at skog, som ved nærværende utskiftning er bleven staaende på fremmed grund skal være borthugget inden 5 - fem - år fra skifternes ikrafttræden, forsåvidt ikke specielt anden bestemmelse er fattet for enkelte gårde eller linjer. Er borthugst ikke sket til nævnte tid, tilfalder skoven grundeieren". Nogen saadan "speciel anden bestemmelse" er kun fattet forsåvidt angår forholdet mellem gårdene nordre Engevik og Levaag og mellem gårdene søndre Engevik og Hovland. Under disse omstændigheter har kommissionen ikke fundet det paakrævet - eller neppe engang helt forsvarlig - at foranstalte nogen bevisoptagelse angaaende dette spørsmål for Fitjars vedkommende, men har fundet efter det foreliggende at måtte fastsætte som hovedregel for hele Fitjars vedkommende at beiteeieren blir at anse som grundeier - i hvilken hovedregel den foran omhandlede, gaarden Rydland tilhørende skogteig ovenfor fjeldlinjen følgelig kommer til at utgjøre den eneste undtagelse.

Sluttelig bemærkes, at retten har været noget i tvil om ikke nærværende kjendelse i henhold til vor rets regler om dommes endelighet nødvendiggjør en fastsættelse av grænsen for skogeierens eiendomsret forsåvidt angår de skogteiger der ligger ovenfor fjeldlinjen. Da tvisten imidlertid utelukkende gjælder spørsmålet om hvorvidt skogeieren skal være eiendomsberettiget, finder retten sådan fastsættelse av grænsen overflødig, cfr. Schweigård Proces II s. 36, og har henset til omkostningerne fundet ikke at burde indlate sig paa det.

M.h.t. tiden for tvistens paakjendelse bemærkes, at det under arbeidet med kjendelsen gjentagende viste sig nødvendig at ta enkelte dele av det omtvistede felt i øiesyn, hvilket ialfald delvis ikke lod sig

Seksjon for	Postadresse	Tlf.: +47480 55 666	Organisasjonsnr.
Skriftforvaltning	Årstadveien 22		961 181 399
	5009 BERGEN	E-post: postmottak@arkivverket.no	http://www.arkivverket.no

gjøre paa den tid der blev spørsmål derom. Forøvrig har påkjendelsen medført et ikke ubetydelig arbeide, hvilket av hensyn til omkostningerne for en stor del er utført som hjemmearbeide, idet formanden har utarbeidet utkast til kjendelse, hvilket utkast har cirkulert blandt de øvrige medlemmer. Arbeidet har også foregått og måttet foregå med avbrytelser forårsaget av andet arbeide, forretningsreiser m.v. Forsinkelsen vites forøvrig ikke at ha forårsaket nogen ulempe, og kommissionen kan heller ikke anta at så er tilfælde, ialfald ikke i nævneværdig utstrækning.

Ti eragtes:

På de strækninger i hjemmestrukturmarkene i Stord, hvor efter nærværende utskiftning skogen og beiteretten ikke tilhører den samme, blir overalt skogeieren at anse som grundeier. Derimod blir i den Stord tillagte del af det fælles fjeld fællesskapet at anse som grundeiere undtagen i følgende strækninger, hvor skogeierne blir at anse som grundeiere: Nedre Øklands, Lundes, Lundemandsværks, nordre Tveites, Vatnes, øvre Øklands, Isdals, Dales, øvre Lillebøs og Petterteigs skogteiger forsåvidt disse strækker sig forbi fjeldlinjen, samt Markens Almenning.

I Fitjar blir overalt beiteeieren at anse som grundeier undtagen forsåvidt angår gården Rydlands skogteige i det fælles fjeld til og med Mærkevatslien, hvor skogeieren blir at anse som grundeier.

Den av opsitterne på nedre Økland, Lunde, Lundemandsværk, nordre Tveite, Solhaug, Præsthaug, Haugland, Langeland, Horneland, Valvatne, øvre Lillebø og Rydland nedlagte påstand om at kjendes "eiendomsberettiget til beite" inden sine skogskifter avvises.

Olav Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.

Næste dag avholdt Kommissionen igjen møte på Lervik.

Den igår avsagte kjendelse blir at utlægge i h.t. utskl. § 111.

Kommissionen oppløses idag idet de øvrige bestemmelser der måtte bli at træffe i forbindelse med utskiftningens avslutning og ikrafttræden blir at avgi senere.

Olav Skjeldal. O. Nielsen. Lars Tjelle.